

UVODNIK

Igre športa in politike

RADO GRUDEN

Politika in velikanski biznis sta bila tudi tokrat v ozadju boja za izbiro prizorišča olimpijskih iger leta 2000.

V tem boju je Sydney premagal favorizirani Peking, kar je s sportnega vidika morda najbolj pravičen razplet. Avstralija je država z bogato sportno tradicijo, gospodarsko stabilna in demokratična. Izredno pomembno dejstvo je tudi to, da je tudi najbolj varna med vsemi državami, ki so kandidirale za organizacijo te prireditve, saj tam besede terorizem tako rekoč ne poznajo. Stevilne sportne objekte imajo že zgrajene, njihovo kandidaturu pa je podprlo tudi ekološko gibanje Greenpeace.

To je bilo za večino članov Mednarodnega olimpijskega komiteja dovolj, da so dali svoj glas Sydneyju, čeprav bi morda odločitev za Peking bolj pozitivno vplivala na nadaljnji razvoj mednarodnega športa. Peking pa je bil nedvomno porazen tudi zaradi izredno ostre politične ofenzive, ki so jo sprožile ZDA in Velika Britanija. Krsenje človekovih pravic je bil glavni argument nasprotnikov Pekinga, nedvomno je se živ tudi spomin na pokol studentov na Trgu nebeskega miru v kitajski prestolnici pred stiri leti. Odločitev MOK ima lahko različne posledice. Lahko bo se dodatno omajala ugled vodilne garniture te poslednje komunistične velesile, po drugi strani pa bi lahko ta odločitev še utrdila vladavino sedanjega kitajskega vodstva, saj se lahko začne sklicevati na »umazane igre ZDA, ki v vlogi svetovnega zandarja onemogajo na predeku držav v razvoju«, prav tako pa lahko bojkotira igre v Atlanti, s čimer so Kitajci že grozili. Na odgovor najbrz ne bo treba dolgo čakati.

Preostali kandidati so imeli precej manj možnosti. Berlinu očitno se ni uspelo zbrisati spomina na »Hitlerjeve« igre iz leta 1936, ko nacistični voditelj ni hotel cestitati strikturnemu olimpijskemu zmagovalcu Jesseju Owensu samo zato, ker je bil po nacistični rasni teoriji kot črnc pripadnik manj vredne rase.

Propadla je tudi kandidatura sivega, industrijskega Manchestra, turistično privlačni Istanbul pa je bil v tem boju že vnaprej bolj ali manj obsojen na vlogo opazovalca. V skladu s starim de Coubertinovim izrekom pač, da je važno sodelovati, kolikor je ta izrek sploh še aktualen.

RIM / PIČLA VEČINA V POSLANSKI ZBORNICI

De Lorenzo ne pojde v zapor Val polemik v parlamentu

Dovolili sodne postopke proti več poslancem in senatorjem

VOJIMIR TAVCAR

Biagio De Lorenzo

RIM - V zdravstvo je uvedel zloglasne nalepke, zaradi katerih so priletni in manj premožni državljani ure in ure čakali pred okenci krajevnih zdravstvenih enot. Skupno z medministrskim odborom za cene zdravil je odobril podrazitve tistih medicinskih preparatov, za katere so mu farmacevtska podjetja izplačala mastne odkupnine, spekulirali pa so z javno reklamo za prevencijo pred aidsom. Kot je sam priznal je skupaj z bratom v kuhinjskem loncu sežgal kopico dokaznega gradiva, da ne bi prislo v roke preiskovalcem, obenem pa pritiskal na price, da bi bile njihove izjave v sozvočju z njegovimi. A kljub temu poslanska zbornica ni ocenila, da bi bilo umestno ugoditi neapeljskim sodnikom in dovoliti možnost preventivnega pripora.

Po večurni napeti razpravi so poslanci s strnjanim glasovanjem stritrstrankarske koalicije KD, PSI, PSDI in PLI rešili bivšega ministra za zdravstvo Francesca De Lorenza nevarnosti lisc in zapora. Sodstvo bo sicer lahko nadaljevalo preiskavo proti njemu, lahko bo opravilo hisne preiskave, niso pa dovoljene osebne preiskave in ni dovoljen preventivni pripor.

Sklep je bil sprejet s piclo vecino starih glasov. Z včerajšnjim glasovanjem je zbornica potrdila sklep komisije za odvzem parlamentarne

ri je treba sodnikom dovoliti aretacijo, se zlasti ker je bivši mninister sam priznal, da je unicil nekaj dokazov. Toda to razmišljanje je pri stritrstrankarski koaliciji nalezelo na gluha usesa. In poročevalec Giovanni Correnti (DSL), ki se je ze v komisiji ogradil od mnenja vecine, je sklep poslancev označil kot »vabilo k zrušenju te palače in njenih obiskovalcev«.

Pred glasovanjem o bivešem ministru za zdravstvo je zbornica dopolne dovolila sodni postopek proti socialisticnim predstavnikom Rinu Formici in Francescu Borgi, ter demokrsčanskemu predstavniku Di Giusepeju, v primeru socialdemokrata Cariglie pa sklenila, da vrne gradivo sodnikom za bolj poglobljeno utemeljitev.

O odvzemu parlamentarne imunitete je včeraj razpravljali tudi senat, ki je z veliko vecino glasov na predlog odbora za parlamentarno imuniteto in na zahtevo prizadetih sklenil, da dovoli sodno preizkavo zoper demokrsčanska poslanca Antonia gavo in Vincenza Mea. Oba sta obtožena sodelovanja v združenju mafijskega znacaja. Sklep je bil sprejet kljub pomislekom, ki jih je izzvalo utemeljevanje sodnikov, v prepričanju, ker je senat ocenil, da samo sodna preiskava lahko omogoči osumljencema, da dokazeta lastno nedolznost.

Razveljavili odlok o plačilu 85.000 lir za zdravnika

RIM - Ciampiјеva vlada, predvsem pa ministrice za zdravstvo Maria Pia Garavaglia je včeraj dozivila v poslanski komisiji za družbena vprašanja prvi poraz. Na predlog predstavnika Severne lige Roberta Calderolija je komisija namreč črtala iz vladne odloka člen, ki uvaža 85.000 lir prispevka za družinskega zdravnika.

V komisiji sta vladna koalicija in opozicija imeli enako moc. Odločilen je bil glas socialističnega poslanca Bottinija, ki se je opredelil za odpravo spornega davka, ki je v zadnjih tednih izval tolikšne polemike.

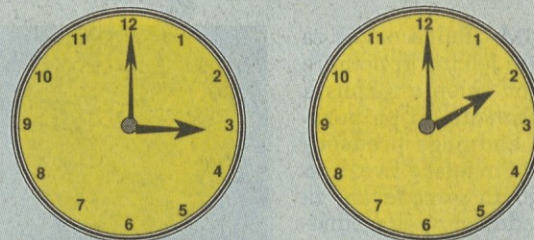
Ukrep, ki ga je včeraj komisija za socialna vprašanja črtala, je razdvoji politične sile in javno mnenje in tudi v sami vladi ni enotnostnih pogledov. Podtajnink za zdravstvo Publio Fiori, ki je bil prisoten v komisiji, je takoj po glasovanju izjavil novinarjem, da je po službeni dolžnosti branil vladni odlok in tudi določilo o davku na družinskega zdravnika, dodal pa je, da je

»treba priznati, da ne gre samo za nepopularne ukrepe, pač pa je v nekaterih aspektih najbrz v nasprotju z ustavo«. Po podtajnikove mnenju bi vlada morala odpraviti to dajatev in poiskati nadomestni vir prihodkov ter sredstva, da vrne denar tistim, ki so se plačali.

Predstavnik DSL Augusto Battaglia je ocenil, da je šlo za »pomemben rezultat, res lep bliz«. Dodal je vsekakor, da bo je seje njegova stranka oblikovala predlog, kako nadomestiti dajatev ter kje dobiti sredstva za vrnitev denarja tistim, ki so davke se plačali. Naravnost vznemirjen je bil predstavnik Lige Calderoli, ki je dejal, da bo odlok o tej dajatvi najbrz propadel.

Teško je zaenkrat predvideti, kako se bodo opredelili poslanci v zbornici. Morda bodo potrdili vladni odlok, povsem možno pa je tudi, da bo vlada prisiljena poiskati drugačen vir denarnega priliva, saj je dajatev za družinskega sodnika se posebej osovražena.

V nedeljo zimski čas

V noči na nedeljo bomo kazalce na urah pomaknili za eno uro nazaj in s tem se bo začel zimski čas. Uradno bo začel veljati v nedeljo, 26. septembra, ob 3. zjutraj, ko bo treba vse ure premakniti na 2. uro.

■ DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Položaj GM: po pozivu dejanja!

Protestno zborovanje, ki ga je pod izvalnim naslovom »Ali so Glasbeni matiči šteti dnevi« včeraj na Opčinah priredil sindikalni odbor oseba sol GM iz Trsta, Gorice in Špetra, je staršem gojencem in širši javnosti ob kočljivosti vprašanja razkril tudi možne posege, s katerimi bi zagotovili preživetje tej izredno pomembni ustanovi Slovencev v Italiji. Vendar pa je treba možnosti prevoriti v realnost, kar zahteva veliko napora in zavzetost vseh.

..... stran 2

Bossi: življenje sodnikov velja 300 lir!

Voditelj Severne lige je prepričan, da življenje sodnikov velja le pičlih 300 lir, koliko stane kroglja v Lombardiji. To neverjetno izjavo je »senatur« izustil v poslanski zbornici.

..... stran 2

Neurje nad Italijo

Severozahodno Italijo je včeraj zajel val slabega vremena, ki je v Genovi povzročil eno smrtno žrtev in ogromno gmotno škodo. O škodi in zastojih v prometu poročajo tudi iz Piemonta, Doline Aosta in Lombardije.

..... stran 2

Gorbačov končal obisk v Italiji

Mihail Gorbačov je včeraj zaključil večdnevni obisk v Italiji. Po srečanjih z državnim poglavarjem, predsednikom senata in poslanske zbornice, zunanjim ministrom in tajnikom DSL se je sešel tudi s papežem Janezom Pavlom II. in bil povsod doleten toplima sprejema, čeprav je kritiziral Jelcina, ki ga sicer uradna Italija podpira.

..... stran 2

Tržaški predstavniki obiskali vlado

Včerajšnje srečanje na predsedstvu vlade namenjeno gospodarski problematiki Trsta se je osredotočilo na škedenjsko železarno in tržaški Lloyd. Za železarno so možnosti rešitve bližje, medtem ko niso bile se ugotovljenem polji za rešitev Lloyda. Danes bo na ministrstvu za prevoze sesanek o tržaškem pristanišču.

..... stran 4

Sporazum za obnovo goriške SEG

V Rimu, pri medministrskem odboru za koordinacijo pobud za zaposlovanje in gospodarsko problematiko, so včeraj podpisali sporazum o vstopu finančne promocijske družbe SPI/IRI v ustanavljajočo se družbo za gospodarsko obnovo Goriške SEG.

..... stran 6

Danes stavka novinarjev

Zaradi vsedrjavne stavke novinarjev jutri časopisi v Italiji ne bodo izšli. Prihodnja številka Primorskega dnevnika bo tako izšla v nedeljo. Bralce prosimo za razumevanje.

MONTE CARLO / ZASEDANJE MOK

Večina članov MOK je glasovala za Sydney

Peking, Berlin, Manchester in Istanbul ostali praznih rok

MONTE CARLO - Ko je Juan Antonio Samaranch, ki bo tudi naslednja stiri leta predsedoval Mednarodnemu olimpijskemu komiteju, sinoci, točno ob 20.27, v veliki hali v Monte Carlu povedal ime mesta - prireditelja poletnih olimpijskih iger leta 2000, je v avstralskem taboru zavladalo nepopisno veselje, na ulicah Sydneyja pa se je začelo slavlje. Včerajšnji ceremonial se je začel ze precej zgodaj. Najprej so predstavili Berlin, za njim pa so sledili se ostali. Vsako mesto je imelo na razpolago 45 minut, da bi se zadnjič poskusilo prepričati clane MOK, naj glasujejo zanj. Nato je sledilo glasovanje, najprej je izpadel Istanbul, ki je v prvem krogu dobil najmanj glasov. Kmahu se mu je pridružil tudi Berlin, nato pa se Manchester. V četrtem, odločilnem glasovanju pa je Sydney ugnal Peking. Izid je bil 45:43, glasovalo je torej le 88 od skupno 89 članov MOK, eden izmed njih naj bi dvorano zapustil takoj potem, ko je iz konkurence izpadel Berlin. Zanimivo je, da je bil Peking v prvih dveh

krogih vedno uvrščen pred Sydneyjem. V prvem krogu je bil izid 32:30 za Peking, v drugem 37:30 za kitajsko prestolnico, ze v tretjem glasovanju se je tehcnica zacela

nagibati na avstralsko stran, na koncu pa je Sydney, verjetno tudi zaradi glasov, sicer namenjenih Manchesteru, za korak prehitel Peking.

Logotip olimpijskih iger v Sydneyju leta 2000

RUSIJA / PRED DEMOKRACIJO - TRIJE MESECI DIKTATURE

General Gračev grozi upornikom, Jelcin razpisuje tudi predsedniške volitve

Parlament brez telefona, poslancem so odvzeli diplomatske potne liste

MOSKVA - Ruski predsednik Boris Jelcin, ki je po mnenju opazovalcev svoje nasprotnike ze stisnil v kot, je v četrtek razpisal tudi predsedniške volitve in napovedal, da bo se enkrat kandidiral.

Predsedniške volitve bodo 12. junija, pol leta po parlamentarnih. Razpis slednjih je skupaj z razpustitvijo sedanjega parlamenta (izvoljenega se v casu nekdanje Sovjetske zveze) ta teden izzval hudo politično krizo in brzokone odločilno razciscevanje med Jelcinom in njegovimi nasprotniki. Jelcin je včeraj poslancem odvzel diplomatske potne liste in jim prepričal odhod iz države, Kremelj pa je prevzel vso lastnino parlamenta in podzavil casnike in radijske postaje, ki so bili se pod vplivom Hasbulatova in Ruckoja.

Obrambni minister Gračev je zagrozil »z uporabo sile proti banditom«, čes da so privrženci generala Ruckoja nacrtovali oborožene napade na obrambno ministrstvo in se nekatere državne ustanove. Več na 7. strani

Demonstranti pred parlamentom - edini prizor, zanimiv za snemanje (Telefoto:AP)

RIM / PO SREČANJU S SCALFAROM, SPADOLINIJE IN NAPOLITANOM

Gorbačova sprejel tudi Janez Pavel II.

Obisk v znamenju zaskrbljenosti za usodo Rusije

RIM - Italija navija za Borisa Jelcina in podpira njegov sklep o razpustu parlamenta, ni pa pozabila zadnjega predsednika Sovjetske zveze in njegovih prizadevanj za izgradnjo novega mednarodnega reda: zaradi tega je včeraj pozorno prisluhnila Mihailu Gorbačovu, ko je govoril o krizi v Rusiji, in mu tudi ploskala. Nekdanji državnik in zdaj navaden državljan je dopotoval na Apeninski polotok v soboto in ga zapustil včeraj. Njegov obisk bi bil moral biti zgolj prijateljski, toda sprico Jelcinove nepredvidene poteze je zadobil pomembnejši pečat. Ker je zaradi dramatičnih dogodkov v domovini moral cimprej nazaj, je strnil v samih stiriindvajset ur vsa srečanja - s predsednikom republike Scalfarom, s predsednikom senata in poslanske zbornice Spadoliniem in Napolitanom, z zunanjim ministrom Andreotto, z vodjo Demokratske stranke levice Occhetto in nazadnje se s papežem v Castel Gandolfu, kamor ga je pospremila tudi soproga Raisa. Skratka, Gorbačov je bil deležen skoraj prav tako slavnostnega sprejema, kot ga je bil v letih 1989 in 1990, ko se je mudil v Italiji se kot državni poglavar sovjetskega velikana.

Mihail Gorbačov s predsednikom republike Oscarjem Luigiem Scalfarom (foto AP)

Na vseh snidenjih je izrazil svojo globoko zaskrbljenost zaradi moskovskih dogajanj: »Namisto da bi nadaljevali proces demokratizacije, ustvarjajo negativen in nevaren precedens. Ko bi Jelcin ze od vsega zacetka oklical oboje volitev - za parlament in za predsednika, bi ravnal korektno, tako pa je prekršil ustavo in si pri-

pravil možnost za nadzor medijev, torej tudi volitev, ki ne bodo resnično svobodne.«

Kako nenavadno toplo je bil Gorbačov sprejet, dokazujejo predvsem tri okoliščine. Prvič, obisk v senatu, kjer so mu parlamentarci kakšni dve minuti stojale ploskali; drugič, dejstvo, da ga je Janez Pavel II. ze tretjič sprejel in to kljub dejstvu, da to ni bilo predvi-

deno; in tretjič pomenljivo dolgo rokovanje s Scalfarom.

Razglasena struna se je oglasila le v Bologni. Rektor Univerze Fabio Roversi Monaco je zahteval, da se Gorbačov odvzame diploma honoris causa, ker se ni udeležil ustrezne slovesnosti; ko so na Univerzi predvčerajšnjim vsi čakali gosta, se je ta mudil drugje.

OPČINE / APEL VČERAJSNJEGA PROTESTNEGA ZBOROVANJA

GM mora živet!

Rešitev vprašanja zahteva posege na različnih ravneh

BREDI PAHOR

TRST - Vsi smo vedeli, da ni šlo za izzivalno vprašanje: »Ali so Glasbeni matici res steti dnevi« je bil naslov protestnega zborovanja, ki ga je včeraj v Prosvetnem domu na Opčinah organiziral sindikalni odbor osebja sol Glasbene matice v Trstu, Gorici in Sestu, ki je v prvi vrsti bilo upravičeni klic na pomoč in splošen apel. Vendar pa bi bil protest jalov - in to bi bilo v sedanjem izrednem kritičnem položaju GM nedopustno - ko bi ob kriku prizadeti ne povedali, kje so razlogi za kočljiv položaj in kje možni izgledi za izhod.

Včerajšnje zborovanje, ki je sledilo drugim pobudam, s katerimi so vodstvo in uslužbenci te izredno pomembne kulturne in izobraževalne ustanove Slovencev v Italiji ze javnosti posredovali bistvene informacije o nevarnosti položaja - med drugimi npr. dejstvo, da uslužbenci ze tri mesece ne prejema plač - je bilo prvenstveno namenjeno starešem gojenecem in vsem ljubiteljem glasbe te neprecenljive institucije, ki ze skoraj 85 let soustvarja kulturno življenje Slovencev v Italiji. Izkazalo se je, da ima GM veliko prijateljev in

Del udeležencev sinočnjega zborovanja v Prosvetnem domu na Opčinah (foto Krizmančič/KROMA)

odločnih zagovornikov njenega obstoja in razvoja, vendar pa reševanje njenega vprašanja ni tako enostavno, se posebej v luči zadnjih dogodkov.

Kot je med včerajšnjim zborovanjem poudarilo več govornikov, pa se je treba ob vsem tem zavdati, da pomanjkanje življenjskih sredstev ne grozi samo GM, temveč tudi vrsti drugih primarnih kulturnih institucij

slovenske manjšine, vsem, ki so vezane na zakon o obmejnih območjih. Ze uvodoma je v imenu sindikalnega odbora GM Ravel Kodric razčlenil vprašanje v tri osnovne sklope: najprej gre za kratkoročni vidik oziroma za razrešitev uganke, zakaj sola se ni prejela denarja, ki ji je bil v okviru zakona o obmejnih območjih ze nakazan; takoj nato se seveda po-

stavlja srednjeročno »preživetje« oz. problem, da ne bi prišlo do tako silovitega klestenja sredstev, kot ga napoveduje osnutek finančnega zakona (znesek, ki je bil odobren za obdobje '91-'93, naj bi po dosedanjih namenih italijanske vlade razpolovili) in končno je tu dolgoročno vprašanje razvoja GM, ki - tako je bilo večkrat receno - lahko kolikor toliko brez-

skrbno zazivi le kot javna sola (trenutno je namreč zasebna, kar postavlja velika bremena starešem).

Preseči je torej treba več vozlov in to na različnih nivojih, na pomoč pa bi morala priskociti tudi Slovenija - so mnogi zatrdili - kajti niti njej ne bi bilo vseeno, ko bi naslednje leto zapisali: »Letos bi Glasbena matica slavila 85-letnico obstoja«.

NOVICE

Andreottijeva pojasnila glede zadeve Pecorelli

RIM - Dosmrtni demokratski senator Giulio Andreotti je nejevoljno reagiral na nacin, s katerim so nekateri časopisi poročali o njegovem torkovem pričevanju na rimskem pravdnistvu v zvezi z umorom kasnikarja oziroma direktorja revije OP Mina Pecorellija. Po zatrdilu, da nima sam nicesar opraviti s tem zločinom, Andreotti zatruje, da mu pokojni general Dalla Chiesa ni izročil nobene listine izpod peresa ubitega Alda Mora, kakor naj bi se dalo razumeti iz časopisnih vesti. Dalje zagotavlja, da ni imel nikdar stikov s pripadniki mafijske »tolpe iz Magliane« in da tudi sicer nikogar izmed njih ne pozna, nazadnje pa pojasnjuje, da gre z njim povezanosti samo majhen del iz velike vsote denarja, ki jo je prejel Radaelli za svoje predvolilne shode leta 1976.

Za upravne volitve 11 milijonov volilcev

RIM - Približno enajst milijonov italijanskih državljanov bo 21. novembra obnovilo pokrajinske in občinske skupščine širom po državi. Volilci bodo na osnovi nove volilne zakonodaje prvič izvolili predsednike pokrajin in župane. Po podatkih notranjega ministristva, ki so se nepopolni, bodo novembra sli na volišča občani 430 občin, 18 pokrajin. Občinske volitve bodo tudi v Trstu, medtem ko se ni jasno, kdaj bodo Trzanci obnovili pokrajinsko upravo, ki je trenutno v komisarjskih rokah.

Stranke in gibanja morajo do 20. oktobra predložiti kandidatne liste, strankine simbole in kandidature za župana oziroma predsednika pokrajin. V občinah, ki imajo nad 15 tisoč prebivalcev, zmaga v prvem krogu kandidat, ki dobi absolutno večino glasov, če nihče od kandidatov ne doseže tega cilja je potrebna balotaza. Balotazno glasovanje v vseh upravah bo v nedeljo, 5. decembra.

Bučne demonstracije od Taranta do Milana

REGGIO CALABRIA - Predsednik kalabrijske deželne vlade Guido Rhodio je sinoči sporočil, da bo vlada sprejela sindikate in upravitelje iz Gioie Tauro 29. septembra, torej prej, kot je bilo predvideno (7. oktobra). Rhodio je s tem pomiril delavce in njihove svojce, ki so včeraj ves dan demonstrirali po ulicah in zasedli železniško postajo, avtocesto ter dve pokrajinski cesti v podkrepitve zahteve po vnovični industrializaciji v občini: trenutno je tod 5.000 brezposelnih, kar je za mesto z 18.000 prebivalci res veliko. Demonstrantje hočejo v prvi vrsti takojšnje odprtje gradbišca za uredništev električne centrale, kar so jim obljubili v Rimu ze junija.

Toda delavski protesti se množijo tudi drugod. V Tarantu je 150 delavcev podjetja Rizzo, ki mora zgraditi arzenal vojne mornarice, zasedlo železniško postajo, ker jim je avgusta zapadla dopolnilna blagajna. V La Spezii je delavstvo zasedlo tovarno orožja Oto Melara, v Sestu San Giovanni (Milano) pa so vzorili uslužbenci Giema.

BOSSI KOT KAVBOJI

Sodnik velja le borih 300 lir...

Occhetto: zaupam v sodnike, a DSL ni dobivala podkupnin

RIM - »Mi smo hitrih rok in znamo tudi dobro streljati. Kroglja stane v naših krajih 300 lir. Sodnik, ki bi hotel vplesti Ligo v podkupniške skandale, naj ve, da njegovo življenje velja 300 lir.« Ta neverjetna izjava ni pršla iz ust kaknega razvpitega kavboja, ampak jo je novinarjem izustil lider Severne lige Umberto Bossi. »Senatur« je takole komentiral »zakulisne poskuse« nekaterih krogov, ki bi hoteli po njegovem vplesti Ligo v to ali ono afero. To jim ne bo uspelo, je se rekel Bossi, ki je dodal, da je Liga cista in da se ne boji sodnikov in tudi ne morebitnih zakulisnih manevrov tajnih služb.

Voditelj Severne lige se je nanasal na izjavo vodje poslancev DSL Massima D'Alema, ki je opozoril na možnost, da bi tajne službe umetno ustvarile obtožbe na račun Lige. Ta poskus je pravzaprav ze v teku - je poudaril D'Alema. Njegova izjava je po pričakovanjih sprožila val polemik. Če voditelj DSL ima informacije o teh poskusih naj gre takoj k sodniku, je izjavil načelnik poslancev Lige Sergio Maroni, ki je tudi zahteval, naj se D'Alema takoj predstavi pred parlamentarno komisijo. Seveda ce imaj kaj konkretnega povedati!

V tem zastrupljenem političnem vzdušju se je oglasil Achille Occhetto, V uvodniku, ki

ga bo danes objavil Unità, vsedrjavni tajnik izraza ponovno nasprotovanje političnemu reševanju podkupniških afer in v isti sapi potrjuje zaupanje sodstvu. Obtožbe na račun DSL pa so po njegovem vseeno neutemeljene. Occhetto se vsekakor opravičuje italijanskemu narodu za hudo škodo, ki mu jo je povzročil sistem podkupnin in nezakonitih poslov, v katerega pa njegova stranka ni bila nikoli vpletena. Occhetto je ponovil, da DSL nima tajnih banchnih računov v Švici, v kar pa so nasprotno prepričani nekateri sodniki.

Pristojni sodnik je medtem zavrnil zahtevo po izpustitvi iz zapora za nekatere osumljence afere, v katere je vpletena DSL. V milanski kaznilnici S. Vittore bo tako se dalje ostal Primo Greganti, ki ga sodniki obtožujejo, da je pravzaprav zakulisni blagajnik nekaterih krogov, ki so direktno povezani z Occhettovo stranko. V zaporu bodo ostali tudi vsi (bivši) voditelji družbe ENEL in grupe Ferruzzi, ki naj bi placevali masne podkupnine predstavnikom raznih strank.

Na osnovi ankete specializirane ustanove SWG, ki jo bo objavil milanski tednik Panorama, pa izhaja, da 65 odst. članov in volilcev DSL kljub sedanjim težavam se vedno zaupa Occhetti in si zeli, da bi se dalje ostal na krmilu stranke.

VREME / EKVINOČIALNE NEVIHTE

Neurje nad severno Italijo V Genovi ena smrtna žrtev

Ulice Genove so se včeraj spremenile v deroce in nevarne potoke (Telefoto AP)

LATINISTI KRITIZIRAJO NASLOV ZADNJE PAPEŽEVE ENCIKLIKE

»Vatikan pomanjkljivo pozna latinščino«

»Veritatis splendor« po mnenju izvedencev zveni preveč kakofonsko

RIM - Tudi Vatikan ni nezmotljiv in včasih je »krepko polomi«. To je vsaj po oceni nekaterih vidnih italijanskih latinistov primer naslova zadnje papeževe enciklike Veritatis Splendor, katere vsebina je bila anticipirana pred dobrim mesecem.

Vsebinska enciklika, so menili nekateri italijanski latinisti, je papeževa stvar, toda kakovost jezika, v katerem je napisana, je tudi stvar jezikoslovcev. Prav zaradi tega jih je »iznenadil« naslov enciklike, Veritatis Splendor in so Va-

tikanu svetovali, naj ga spremeni v veliko bolj prikladni Splendor Veritatis.

Kaze, da sta profesorja Margherita Guarducci in Scevola Mariotti, ki sta člana akademije Lincei in glavna kritika vatikanskega naslova, naletela v cerkvenem vrhu na pozorna ušesa. Državni tajnik, kardinal Angelo Sodano, se je baje ze opredelil za varianto dveh latinistov.

Po našem mnenju je najbolj primeren naslov Splendor Veritatis in ne Veritatis Splendor,« je poudarila prof. Margherita Guarducci. »Slovnico je tudi vatikanski naslov pravilen, toda zveni zelo slabo, saj blizina dveh S in slesleda starih soglasnikov povzroca pravo kakofonijo. Kolega, profesor Mariotti, ki je v latinščini vrhunski ekspert, je bil naravnost skandaliziran.«

Zaenkrat ni znano, ali bo Vatikan prisluhnil prigovarjanju latinistov in samega državnega tajnika. Kaze pa vsekakor - tako poroča agencija Adista, da je papež Karol Woytila

podpisal encliklo 6. avgusta, zadanja redakcija besedila pa naj bi vnesla precejšnje novosti v primerjavi s tistim, ki je bil anticipiran ob koncu julija.

Poročanju iste agencije naj bi bil v prejšnjih dneh sestanek skofov iz tistih območij, kjer naj bi bila javnost se posebno kritična tudi do papeževega magisterija. Skofi naj bi priporočili objavo enciklike po 5. oktobru. To je namreč eden od datumov, ki jih izvedenci navajajo kot možne za objavo dokončnega besedila enciklike.(VT)

met skozi mesto. O gmotni škodi in zastojih v prometu poročajo tudi iz Piemonta, Doline Aosta in v manjši meri iz Lombardije. Stevilni zaselki so bili včeraj več ur odrezani, ker so se potoki spremenili v deroce hudournike, ki so odnasali mostove in izpodjedali ceste. V Piemontu vse skrbi trgatev, saj je na dlani, da bo to neurje povzročilo precejšnjo škodo, saj so številna območja preplavljena.

Notranji minister Nicola Mancino je ze poskrbel za prve ukrepe, saj so v prizadete kraje poslali ojačenja v ljudeh in tehniki. V predalarnem stanju so v bistvu v vsej severni Italiji vključno v Furlaniji-Juljski krajini. Po napovedi meteorologov se bo val slabega vremena nadaljeval se danes in delno jutri. Zaradi prodora hladnega zraka pa je velika verjetnost neviht z udari vetra. Do izboljšanja bo prišlo sele v ponedeljek, medtem ko pričakujejo od zahoda novo poslabšanje v sredo zvečer. Položaj se lahko torej vsak trenutek izrodi, tako da je preplah več kot umesten.

V tem obdobju Italijo ze nekaj let pestijo tako imenovane ekvinocialne nevihte. Klimatologi navajajo, da se podnebje nad Italijo ze približuje tropskemu z dolgimi sušnimi obdobji in kratkotrajnimi obdobji silovitega skoraj nevihtnega dežja. Skoraj povsem je izginil rahli in dolgotrajni dez, ki je bil tako značilen za sredozemsko jesen.

PREVOZI / ŽELEZNIŠKA MREŽA ZASTARELA

Hitre železniške proge le v načrtih

Na hitro povezavo med Benetkami in Trstom bo treba verjetno še dolgo čakati

MARKO WALTRITSC

BENETKE - Iz Trsta v Mestre potrebujemo danes z najhitrejšim vlakom skoraj dve uri. Iz Vidma v Mestre pa uro in četr. Če želimo z brzim vlakom dalje v Milan, bomo potrebovali še dve uri in trideset. Hitrost vlakov je v Italiji omejena zaradi tega, ker so bile železnice zgrajene pred več kot sto leti in le ponekod so jih v zadnjem času obnovili. Se se sedaj gradijo podvoze na progi Trst-Benetke, medtem ko so jih na progi Trst-Vidma zgradili v zadnjih letih. Se se sedaj počasi potekajo dela za podvojitve proge med Vidmom in Trbizem, kar bo do leta 2000 omogočilo, da bo vsak dan po tej progi lahko slo do 180 vlakov, medtem ko jih sedanja proga premora le 70.

V podobnem položaju so železnice v vsej Italiji. V povojnem času je Italija, pod vplivom avtomobilske in cementne industrije in petrolejskih družb zgradila avtoceste, zanemarila pa je posodobitev železnice. Po avtocestah se ne odvija le osebni

promet. Zelo gost je tudi tovorni promet. Drugod v Evropi so avtoceste gradili itocasnno kot so posodabljal železnico.

Pred kakim letom se je tudi v Italiji pričelo govoriti o hitrih železniških progah. Rimska vlada je v konzorcij za izgradnjo teh železnic po nemškem in francoskem vzoru povabila tudi zasebne kapitaliste. Ti naj bi v novi družbi imeli večino 60 odstotkov. Izdelani so bili načrti za izgradnjo nove hitre proge med Milanom in Neapljem ter med Torinom in Benetkami. Kasneje, tudi na pritisk krajevnih krogov, sta se programu pridružile še nove proge ali podaljški. Med temi tudi ta iz Benetk za vzhod do Trsta ali do Vidma. Prvenstveno naj bi te proge služile za prevoz ljudi (iz Benetk do Milana bi tako potrebovali polduro, medtem ko sta zdaj potrebni 2 uri in 45 minut), kasneje pa tudi za prevoz blaga. Seveda bi bilo treba urediti tudi sodobne postaje za opremo tovornih vagonov. Pro-

ge naj bi bile speljane izven obljubljenih naselij, vlaki bi lahko vozili s hitrostjo nad 200 kilometrov na uro. Vlada je denar za pripravo, ponekod naj bi se dela pričela že v prihodnjem letu. Pa je pršla vmes kriza in upočasnitev nekaterih velikih javnih del. Zdi se, da bodo zasedaj pričeli graditi le progo iz Milana v Neapelj. Zaustavljanje na se dela na progi Milan - Benetke, tudi zaradi tega, ker se nekateri politični krogi v Venetu protivijo gradnji te proge. Preveč naj bi presekala zelo obljubeno pokrajino. Zasedaj pa je popolnoma sli v položaj hitra proga od Benetk do Trsta ali Vidma. Zanj niso bili izdelani niti okvirni načrti.

Strokovnjaki menijo, da bi socasna gradnja hitrih prog nudila zaposlitev tudi do 40-50.000 delavcev za dobo več let. Tako naj bi se omilila brezposelnost. Zaradi krize in pomanjkanja denarja v državni blagajni pa se zdi, da bomo morali na marsikaj še počakati.

OD ZAČETKA PRIHODNJEGA LETA BODO NA ZDRAVSTVENEM PODROČJU ŠTEVILNE NOVOSTI /

Nova zdravstvena oskrba spet v škodo šibkejših

TRST - Zdravstvo je eden izmed resorjev, kateremu je zakonodajalec v zadnjih letih posvetil ne navadno »obremenilno« pozornost. Samozvane »reforme« sledijo druga drugi. Ker pa ti predpisi niso usklajeni, racionalni in socialno pravični, mora vlada iz leta v leto spreminjati koncept zdravstvene varstva in tako sproti krpati luknje vsled proračunskega primanjkljaja. Državljan se nikakor ne more znebiti občutka, da se zdravstvo v improviziranim pristopom obravnava kot nekaj luksusa in ne kot temeljna storitev, ki jo je država dolžna zagotoviti slehernemu zavarovancu, ob dolžnostnem upostevanju različne prispevne sposobnosti z ozirom na ustvarjeni dohodek. Finančno najšibkejši in zaradi bolehnosti najbolj izpostavljene kategorije niso v zadostni meri zaščitene, tako da so bolniki podvrženi še dodatnim psihološko-birokratskim pritiskom in denarnemu izte-manju.

Osnutek finančnega zakona za leto 1994 spreminja dosedanj mehanizem zdravstvenega varstva in uvaja novega. S 1. januarjem 1994 bo dokončno zbrisan in postavljen ad acta sporni superticket za zdravila, diagnostične izvide, specialistične preglede za storitve splošnega zdravnika (za tekoče leto

je bil rok za poravnavo forfetarnih 85.000 lir podaljšana na 31. oktober, razen seveda ce te dajatve ne bodo ukinili, kot kaže po včerajšnjih vesteh). Nova zasnova ureditve zdravstvenih storitev sicer po eni strani odpravlja nekatere dosedanje krivice in nedoslednosti, po drugi pa neodgovorno postavlja v položaj potencialne socialne ogroženosti revnejše plasti prebivalstva, saj bo neke vrste uravnilovka na podlagi starosti veliko bolj nepravilna kot prejšnja razporeditev na osnovi dohodkovne zmogljivosti. Reakcije, se posebno iz vrst mlajših upokojencev in revnejših slojev, so dokaj ostre in lahko torej pričakujemo velik odpor taki zasnovi zdravstva. Kaj se nam pravzaprav obeta od 1.1.1994, ce ne bo prišlo do zazeljenih izboljševalnih popravkov med parlamentarno razpravo?

ZDRAVILA. Ukinili bodo dosedajni terapevtski katalog pri vsedravnih zdravstveni službi SSN in zdravila bodo porazdelili v tri razrede:

1) breme za življenjsko pomembna zdravila si bo v celoti prevzela SSN in jih bodo pacientom nudili brezplačno;

2) za veliko večino zdravil, ki so »posebnega terapevtskega interesa« je treba odšteti 50 odstotkov participacijskega deležatketeta;

Tržaška bolnica pri Katinari (foto Krizmančič/KROMA)

3) nekatera »splošnejša« zdravila bodo v celoti v breme pacienta.

Za zdravila pod 1) bo treba prispevati fiksni znesek 4.000 lir.

IZVIDI IN PREGLEDI. Vsi državljani (razen tistih, ki so izrecno oproščeni), morejo kriti strošek do največ 100.000 lir na recept za diagnostične in instrumentalne izvide ter za specialitične storitve, vključno s fizikiokinetično terapijo in termalnim zdravljenjem.

DRUŽINSKI ZDRAV-

NIK. Za leto 1994 bo ukinjen prispevek 85.000 lir za splošno medicinsko varstvo. Istotako bodo arhivirali razne supertickete, samoizjave, dohodkovne pragove in nalepke, ki so letos tako bulele duhove upokojencev.

BREZPLACNO KORISCENJE STORITEV. Oproščeni vsakršnega tikteta so:

1) otroci do 12. leta starosti;

2) upokojenci nad 65. letom starosti;

3) pacienti s hudimi patološkimi in kroničnimi bolniki.

Tudi osebe navedenih treh kategorij, ki so sicer oproščene placevanja participacijskega deleža, bodo morale ob nakupu zdravila prispevati 4.000 lir za recept.

Vsekakor se je z novim režimom povečalo število starejših populacije, ki bo placevala tiktet: doslej so bili oproščeni upokojenci z nizjimi dohodki po dopolnitvi 60. leta, odslej pa bodo oproščeni vsi

upokojenci nad 65. letom.

DAVEK NA ZDRAVJE. Za to dajatev beležimo krepko privetje vijaka, saj bomo morali na podlagi ustvarjenega dohodka prispevati več kot doslej.

1) Od 1.1.1994 dalje se bo povečal za 0, 20% (od 5, 40 na 5, 60%) zdravstveni prispevek samostojnih delavcev, prostih poklicev, nezavarovanih državljanov in odvisnih delavcev oziroma upokojencev, ki poleg place oziroma pokojnine imajo še druge dohodke;

2) solidarnosti prispevek za vsedravnno zdravstveno sužbo je doslej bremenil »le« dohodke do 100 milijonov lir, s prihodnjim letom pa bodo raztegnili to obdavčljivo osnovo na 150 milijonov lir.

Ce bo torej finančni zakon odobren v sedanji verziji besedila, bo davek na zdravje bremenil državljan v naslednji meri: a) v višini 5, 60% za dohodke do 40 milijonov lir; b) 4, 40% za dohodke v pasu od 40 do 150 milijonov lir.

Utrja si torej pot nič kaj obetavna varianta zdravstvenega varstva. Slej ko prej si lahko zazelim trdnega zdravja, ker bi sicer prepogosto obiskovanje zdravnika, lekarnarja in medicinskih struktur finančno bremenilo paciente v dokaj večji meri, kot je to veljalo doslej. (B)

Zdravniški dnevi v Trstu

TRST - V kongresnem središču na tržaški pomorski postaji so se včeraj pričeli Tržaški zdravniški dnevi, ki jih že sedemindeset let prireja Tržaško zdravniško društvo. Udeležence so ob otvoritvi pozdravili predsednik društva Elio Belsasso in predstavniki krajevnih oblasti, v uvodnem delu pa so tudi podelili studijske nagrade 24 mladim in obetavnim zdravnikom. Nato je bila na sporedu prva izmed predvidenih okroglih miz, na kateri so razpravljali o gastritisu in ulkusu. Dnevi se bodo nadaljevali do sobote, na njih pa bodo razpravljali še o stresu, srčni insuficienci in o osteoporozi.

Na sliki (f. Krizmančič) otvoritev zdravniških dnevov.

DEŽELNO UPRAVNO SODIŠČE

Oktobra razprava o vzdrževalnih delih na cestah

TRST - Deželno upravno sodišče (TAR) bo 15. oktobra vzelo v pretnes priziv, ki ga je vložilo podjetje Giuseppe Telegrafa iz Apulije, in sicer v zvezi z zakupom vzdrževalnih del na varnostnih objektih na državnih cestah v Trstu, Vidmu in Pordenonu. Dela je Anas poveril trem podjetjem (Sicom iz Noaleja pri Benetkah, Zannier iz Martinacce ter Tubo Sider iz Doline Nongardino v pokrajini Asti), ki so zmagala na natečaju. Telegrafo sedaj trdi, da so bili roki za predstavitve potrebne dokumentacije prekratki in se tako ni mogel prijaviti.

Sodišče pa je za nedolocen čas odložilo razpravo o prizivu, ki ga je vložilo 9 tečajnikov za

gozdnega čuvaja. Vseh devet se je udeležilo tečaja, ki ga je priredila Dežela, vendar jih niso pripustili k drugi tehnični - o usposobljenosti preizkušnji, ki jo je uspešno premostilo 29 kandidatov. V prizivu pise, da so bila nekatera vprašanja napacno zastavljena in da v komisiji ni bilo predvidenega števila članov.

Deželno sodišče je obravnavalo tudi priziv tržaške družbe Sea service v zvezi z odstranjevanjem odpadka in smeti z ladij v tržaški luki. Sklenilo je, da bo ta servis se naprej opravljal podjetje Ocean, ki je nudilo nižje cene. Z ameriških ladij so svojas dali vedeti, da bodo zapluli drugam, ce bodo koncesijo poverili Sea serviceu.

Crucil odslej na čelu Zveze

PODBONESEC - 53-letni Graziano Crucil iz Ziracca, sicer Benečan iz Podboneca, je novi predsednik Zveze Slovencev po svetu, organizacije, ki združuje vse slovenske izseljence iz FJK, predvsem pa tiste iz Beneške Slovenije. Izvolili so ga na izrednem kongresu Zveze, ki je potekal v občinski sejni dvorani v Podbonecu ob prisotnosti delegatov slovenskih izseljencev iz vseh krajev sveta.

Skupščina je obravnavala izključno imenovanje novega predsednika namesto Ferruccia Clavore, ki je zaradi novih delovnih dolžitev zapustil krnilo organizacije.

Kandidata za mesto predsednika sta bila Graziano Crucil in Riccardo Ruttar: večina delegatov se je odločila za prvega, medtem ko je bil Ruttar, ob Eliu Vo-grigu, imenovan za podpredsednika. V vodstvu Zveze so bili imenovani se direktor Renzo Mat-telig, tajnica Loretta Primosis, Giuseppe Floreancig, Fabio Crainich, Alejandro Breclj in Gabriele Blasutig, namestniki pa so Dino Chiabai, Alex Calc in Branko Jazbec.

Novi predsednik Crucil bo v vodstvu zveze ostal do leta 1996. (R.P.)

NOVA SEZONA RADIA TRST A

»Iz studia neposredno«

To je naslov oddaje, ki bo na sporedu vsak dopoldan

TRST - Kot smo že zabeležili, se bo v nedeljo, 26. t. m., začela nova sezona Radia Trst A po poletnem počitniškem premoru. Na obzorju so pomembne novosti. V preteklih dneh smo opozorili na nekatere izmed njih v okviru otroških in mladinskih oddaj. Mogoče največje spremembe pa se obetajo v dopoldanskem pasu. Tu se bo pojavila nova oddaja, ki bo na sporedu vsak dan od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure, imela pa bo naslov »Iz studia neposredno«.

Poglejmo, za kaj gre. Dopoldanski pas je na Radiu Trst A, kot sicer tudi na drugih radijskih mrežah, že tradicionalno namenjen v večji meri »odraslim« poslušalcem oziroma »resnejšim« oddajam. Oddaja »Iz studia neposredno« bo povsem v skladu s to radijsko tradicijo, saj je zamišljena tako, da bi v njej tudi ob aktivni soudeležbi poslušalcev skušali poglobiti posamezne probleme in teme. Vsa te den bo posvečen eni tematici, ki jo bodo pretresali vsak dan iz drugega dneva zornega kota. Od 9. ure dalje se bodo tako ob delavnikih vrstili razni prispevki na določeno tematiko, pa naj bodo to zapisi, krajša predavanja ali intervjuji, vse te prispevke pa bo nekako povzela, dopolnila in pretresla okrogla miza, ki bo tekla vsak dan od 11.45 do 12.45. Za njo bodo razpravljali slo-

venski izvedenci iz Italije in iz Slovenije, kakor tudi italijanski strokovnjaki, kajpak s posrdovanjem tolmačev, poslušalcem pa bo sta ves čas na razpolago telefona 040/ 362875 in 040/660190 za vprašanja, pripombe in pogo-vore v živo.

Oddaja bodo vodili radijski uredniki Marija Breclj, Maja Lapornik, Danilo Pertot, Nataša Sosic in Ines Skabar, in sicer izmenično vsak teden po eden. Naj omenimo tudi temati-ke, katerim bodo posvečeni prvi tedni. Prvi teden bo govor o živalih, drugi o kulturni dediščini, tretji o zenskem svetu, četrty o skrbi za otroke itd. Tudi sami poslušalci so va- bljeni, da predlagajo teme za razpravo.

Omeniti moramo, da bodo med oddajo »Iz studia neposredno« stekle tudi nekatere stalne rubrike, ki bodo poslušanje popestrile. Tako bo vsak dan od 9.15 do 9.30 na sporedu Odprta knjiga z dvema novima deloma. Igralec Ivan Barešič bo v režiji Marka Sosica prebral Trpienje mladega Wertherja Wolfganga Goetheja v 25 nadaljevanjih, igralka Stefka Drolceva pa bo podajala krajšo prozo Prezihovoga Voranca, ki jo je izbrala in jo bo predstavila Marija Cenda Klinc v 30 nadaljevanjih. Od 10.30 do 10.50 bo nadalje na sporedu rubrika klasične glasbe, od 12.45 do 13. ure pa rubrika zborovske glasbe.

NOVICE

Oddaja o Slovencih v Italiji po tretji televizijski mreži

TRST - Na televizijskem ekranu bomo danes lahko gledali oddajo o slovenski narodnostni skupnosti, ki živi ob meji, od Miljskih hribov do Trbiza. V okviru dopoldanskih solskih oddaj bodo namreč po tretji italijanski televizijski mreži predvajali okrog 10.45 - 11. ure dokumentare z naslovom Slovenci d'Italia. Gre za polurno oddajo, ki jo je pripravil Gigino Pellegrini in ki prikazuje slovensko manjšino v Italiji v raznih njenih aspektih. Tisti, ki so že imeli priložnost videti ta dokumentare, zagotavljajo, da gre za zelo dobro in verodostojno delo.

V Trstu vsedravn kongres Junior Chamber

TRST - V Trstu se je včeraj pričel 31. italijanski vsedravn kongres italijanske veje organizacije Junior Chamber, ki na svetovni ravni združuje skoraj milijon mladih podjetnikov in svobodnih poklicev, starih od 18. do 40. leta. Kot je na predstavitveni tiskovni konferenci povedal vsedravn predsednik Calogero Foti, bodo na kongresu posebej poudarili potrebo po miru in sodelovanju med narodi ter govorili o vlogi, ki bi jo Trst lahko odigral pri prepovedi bivših držav realnega socializma na evropskem Vzhodu. Kongres se bo nadaljeval do nedelje, v soboto pa je predvideno srečanje s predsednikom Tržaške trgovinske zbornice Tombesijem, Tržaške hranilnice (CRT) Luccarinijem in drugimi predstavniki tržaškega gospodarstva življenja.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaškega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniško služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Clan italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

CEDAD / OBISK EKIPE KOPRSKE IN LJUBLJANSKE TV

TV snemanje v Benečiji

TV snemanje v uredništvu Novega Matajurja. Pred mikrofonom Jole Namor.

CEDAD - Ekipa ljubljanske in koprke televizije je v prejšnjih dneh obiskala Slovensko Benecijo. Oko kamere in novinarsko pero sta se »vrnila« tudi v uredništvo Novega Matajurja, kjer je urednica Jole Namor obrazložila dejavnost dvojzičnega teledila, ki je v zadnjem času razširil krog svojih bralcev.

Novinarsko-snemalna ekipa je obiskala še nekatere druge značilne ustanove in organizacije v Beneciji (med temi seveda tudi dvojzični solski center v Spetru), preden jo je pot vodila v Režijo in Kanal-sko dolino. (R.P.)

KRIZA / VRH O GOSPODARSKI STISKI

Tržaški problemi na srečanju z vlado

CIPI bo 30. t.m. odločal o usodi podjetij v krizi

VOJIMIR TAVCAR

Datum 30. septembra, ko bi moral medministrski odbor za industrijsko načrtovanje CIPI odločiti o usodi škedenjske železarnice in plovne družbe Lloyd triestino, je v znatni meri pogojeval potek razprave na včerajšnjem srečanju na predsedstvu vlade, ki je bilo posvečeno problemom trzaskega območja. Prav vprašanji usode železarnice in plovne družbe Lloyd sta bili v ospredju razmišljanja vseh, saj so vsi ostali problemi, prav tako nujni, vendar brez tako hitrih zapadlosti, ob omenjenih dveh presli v drugi plan.

Srečanja, ki ga je vodil podtajnik pri predsedstvu vlade Antonio Maccanico, so se udeležili še minister za delovna vprašanja Livio Palladin, podtajnik pri zakladnem ministrstvu Sergio Coloni, podtajnik za javna dela Pino Pisicchio, vodja taksoimenovane »task force« za zaposlovanje Giampiero Borghini, evropski poslanec Giorgio Rossetti in funkcionarji ministrstva za industrijo. Predstavnik Furlanije-Juljske krajine pa je vodil predsednik deželnega odbora Giuseppe Fontanini, v njej pa so bili vladni komisar Cannarozzo, deželni odborniki, predstavniki sindikatov

in industrijcev, komisar škedenjske železarnice De Ferra in trzaski parlamentarci.

Srečanje se je začelo z manjšim incidentom, saj - kljub vabilu - je bilo povsem odsotno ministrstvo za prevoze, kar je izzvalo proteste delegacije FJK. Prav tako prizadet je bil tudi podtajnik Maccanico, ki je odsotnost označil kot odraz pomanjkanja spoštovanja do njega samega. Vsekakor pa bo o trzaskem pristanšču in v tem okviru predvsem o prijemih, ki naj bi omogočili izplačilo plac pristanškim uslužbencem, govor danes na ministrstvu za prevoze.

Kar zadeva škedenjsko železarno je bil po skoraj splošni oceni narejen korak naprej. Ob naklonjenosti podtajnika Maccanica je ministrstvo za industrijo sklenilo, da bo podprlo - seveda če bo nadzorni odbor za škedenjsko železarno izdal ugodno mnenje - napore komisarja De Ferre, da zagotovi nadaljevanje dela v pogojih, ki jih bo na seji 30. septembra določil CIPI. Kaze, da bo do konca leta podaljšal mandat izrednemu komisarju. Stvari bodo vsekakor jasnejše ob koncu meseca. Za 29. je namreč predviden posebni sestanek, ki ga je

sklical poslanec Borghini in na katerem bodo spet preučili rešitve za železarno, ki jih bodo nato 30. posredovali CIPI-ju. Borghini je bil dokaj optimist o rešitvi problema železarnice in tako tudi nekateri drugi udeleženci, medtem ko so bili bolj previdni sindikati in poslanec Willer Bordon, ki pa je vsekakor izpostavil Maccanico, da spet preučijo načrt za restrukturiranje plovne družbe.

Poleg tega si bo vlada prizadevala, da bi v okviru Evropske skupnosti dosegli proglašitve Juljske krajine za krizno območje, kar bi omogočilo crpanje sredstev ES. V razgovorih so bila na kratko omenjena še druga vprašanja, podobno kot za gorisko območje pa je bilo sklenjeno, da bo oblikovan tehnični odbor, ki naj bi operativno skrbel za uresničevanje sprejetih obvez in v katerem bodo predstavniki vlade, ministrstev in krajevnih ustanov.

KRIZA / V PRIČAKOVANJU REZULTATOV RIMSKEGA SESTANKA

Odmeven protest Lloydovega osebja

Med stavko so zasedli Drevored sv. Andreja

DRAGO GASPERLIN

Medtem ko se je odvijalo v Palaci Chigi srečanje med trzasko delegacijo s predsednikom deželne vlade Fontaninijem na celu in vladnim odposlanstvom, v katerem so bili podtajnik Maccanico in zunanji ter gospodarski ministri, da bi se pomirili, kako izveči Trst in pokrajino iz težke gospodarske krize, so uslužbenci Trzaskega Lloydja uprizarili pred poslopjem odmevno manifestacijo v podkrepitev zahteve, naj se plovna družba, ki je že od nekdaj v določenem pogledu simbol mesta, ne oklene. Demonstrantje, ki so se ob pol dveh zbrali na skupščini in oklicali brzo zatek stavko, so v poznih popoldanskih urah zasedli družbin sedež in ustavili promet po Drevoredu sv. Andreja, »vse dotle, dokler ne bomo iz Rima zvedeli za našo usodo,« kot nam je zagotovil član podjetniškega sveta Umberto Manfredi.

Svojcas je bilo namreč sklenjeno, da se usoda družbe in njenega osebja dokončno zapečati zadnji dan tega meseca: če se poisce do tedaj stvarne rešitve, po kateri naj prevzamejo Lloyd privatniki, v redu, v namo za trajno rešitev tako tega kot drugih kriznih problemov pri nas, a za to so potrebni konkretni, učinkoviti predlogi, o katerih je v izjavi za tisk spregovoril tudi sam Fontanini. »Ali ljudje v tem mestu res niso sposobni iznesti kakšno novo, svežo zamisel, namesto da neprestano cepetajo za že zastarelimi metodologijami, se je se polemico vprašal nas sogovornik.

Demonstrantje so delili letak z izjavo notranjega sindikalnega predstavnika Cgil-Cisl-Uil, v katerem piše med dru-

Protestna demonstracija pred Trzaskim Lloydom (foto Krizmančič/KROMA)

sprotne primeru se trzasko podjetje in genovska Italia razpustita ter spojeta pod okriljem Fimmareja. »To bi bil za nas seveda konec,« je zatrdil Manfredi z grenko pripombo, da bi od zmerom slovita družba zdrknila na raven čisto navadne agencije... »Toda današnji protest smo sprožili tudi z zahtevo, naj se rimski sestanek ne sprejme v golo predvolilno propagando,« je dodal, »saj se naglo bližajo novembrske upravne volitve. Mi ne maramo nikakršnega podpor-

nistva, ampak se zavze-

gim naslednje: ko je prevzel mesto pooblaščenega upravitelja Lloydja inž. Giulio Alberghini, je družbin obracun izkazoval 110 milijonov lir prebitka, glavica je znašala 64, 658 milijarde lir, ladjeve je sestavljalo 10 ladij, zaposlenih pa je bilo 716 ljudi; zdaj pa, ko Alberghini odhaja (1. oktobra), imamo samo še 5 ladij (od tega sta dve naprodaj), glavica je že zaradi nakoplenih izgub zmanjšala na 4, 665 milijarde lir, uslužbencev pa je le 472 in se tem grozi odpust.

Trzasko občinske volitve so bile v središču pozornosti sinočnjega sestanka na sedežu SKP, na katerega so gostitelji povabili zastopnike DSL, Mreže, Zaveznstva za Trst in Slovenske

skupnosti. Prvo srečanje ni obrodilo stvarnih rezultatov. Komunistična prenova, piše v tiskovni noti, bo vseeno nadaljevala na poti iskanka levičarske enotnosti, čeprav najavlja, da bo v prihodnjih dneh začela sestavljati svoje kandidatne liste.

Nadaljujejo se medtem sekijski kongresi SSK. Sinoči so se zbrali vzhodnokraski člani stranke, drevi pa sta na vrsti Devin-Nabrezina in Dolina. Nabrezinska sekcija bo imela skupščino v Devinu (pevska dvorana), dolinska pa v gledališču Preseren v Boljuncu. Začetek ob 20. uri.

POKRAJINA / STALIŠČE SKP

»Volitev ne gre odlagati«

Sinoči sestanek levih strank Kongresno soočanje v SSK

Pokrajinske volitve je treba izvesti 21. novembra in ne čakati na prihodnjo spomlad. Stranka komunistične prenove bo to stališče s svojimi parlamentarci iznesla notranjemu ministru Mancinu, ker je mnenja, da bi dvojne volitve (občinske jeseni in pokrajinske spomladi) predstavljale nepotrebno tratenje javnega denarja. Obstajajo sicer nekatere pravne ovire - razsodba upravnega sodišča se ni pravno močna - ki pa so po mnenju SKP premostljive, seveda če za to obstaja politična volja.

Ce bo prevladal datum 21. novembra tudi za Pokrajino - piše v izjavi SKP - bodo morale biti te volitve popolnoma zakonite, da se ne bo spet našla kakšna politična sila, ki bo potem vložila priziv. SKP je mnenja, da se nekatere stranke (v mislih ima Severno ligo) preveč lahkotno zatekajo k volilnim prizivom, pri čemer uživajo podporo tudi prestiznih odvetniških pisarn. Farsa, ki je označevala junijske volitve, se vsekakor ne sme več ponoviti.

Trzasko občinske volitve so bile v središču pozornosti sinočnjega sestanka na sedežu SKP, na katerega so gostitelji povabili zastopnike DSL, Mreže, Zaveznstva za Trst in Slovenske

skupnosti. Prvo srečanje ni obrodilo stvarnih rezultatov. Komunistična prenova, piše v tiskovni noti, bo vseeno nadaljevala na poti iskanka levičarske enotnosti, čeprav najavlja, da bo v prihodnjih dneh začela sestavljati svoje kandidatne liste.

Nadaljujejo se medtem sekijski kongresi SSK. Sinoči so se zbrali vzhodnokraski člani stranke, drevi pa sta na vrsti Devin-Nabrezina in Dolina. Nabrezinska sekcija bo imela skupščino v Devinu (pevska dvorana), dolinska pa v gledališču Preseren v Boljuncu. Začetek ob 20. uri.

Javna seja v Nabrezini

V torek, 28. septembra ob 20. uri bo v dvorani kulturnega društva Igo Gruden v Nabrezini javno zborovanje o novembrskih občinskih volitvah.

Pobudo za srečanje so dali podpisniki (Slovenci in Italijani) javnega pizva za oblikovanje napredne in demokratične liste. Na torkovo pobudo so vabljeni predvsem zastopniki občinske civilne družbe, od društev, strank in drugih organizacij, ki delujejo v tesnem stiku s prebivalci.

NOVICE

V Mieli pobude ob obletnici 8.septembra

Deželni inštitut za odporniško gibanje je dal pobudo za vrsto prireditev ob 50-letnici kapitulacije fašističnega režima. V gledališču Miela bo danes ob 17.30 prof. Gianni Perona govoril o krizi leta 1943, ob 20.30 pa bodo predvajali film Nannija Loya "Un giorno da leoni". Jutri ob 17.30 bo prof. Lutz Klinkhammer govoril o nemških reakcijah, zvečer pa si bodo lahko gledalci ogledali film Giuliana Montalda "Tiro al piccione". V ponedeljek bo prof. Massimo Legnani govoril o zgodovinskih raziskavah tega obdobja. Zvečer bo film "Il terrorista".

Sodišče potrdilo kazen: 14 let ječe za umor

Trzasko prizivno porotno sodišče je potrdilo kazen, ki so jo Luigijsi Mongarliju izrekli prvostopenjski sodniki: v ječi mora sedeti 14 let in 4 mesece. Mongarli, ki je doma iz Furlanije in je trenutno v zaporu v Trevisu, je obtožen, da je maja lani ustrelil Livia Cancianija. Tudi včeraj je Mongarli vztrajal, da Cancianija ni nameraval umoriti, njegova obramba je zahtevala oprostitev, češ da je do tragedije prišlo v samoočrambi, ali pa vsaj znižanje kazni. Kaze, da je vsega krivo ljubosumje. Mongarli je bil namreč zaročen s Stello Stirpe, ki pa ga je pustila in se zarocila s Cancianijem. Mongarli je »zbral« več obtožb: krajo in posest dveh pus, groznje bivši zarocenki, dva meseca pred umorom pa naj bi bil tudi podtaknil ogenj Cancianijevi osamljeni kmetiji.

Zaradi mamila po zdravniško pomoč

Zdravnikom je 33-letni Umberto Pravisani (Ul. Negri 23) povedal, da je vzel dozo heroina in sedem tablet roipnola. Očitno je bilo mamila le prevec, saj ga je obsla slabost in se je moral zateci po pomoč v bolnico, kjer pa si je kmalu opomogel, tako da so ga lahko poslali domov.

Umeščen glavni tajnik Občine Trst

V teh dneh je bil umeščen novi glavni tajnik trzasko občinske uprave. Gre za 62-letnega Nicola Castellaneta, ki je doma iz Trenta, v glavnem pa je služboval v Apuliji. V zadnjih 8 letih je bil občinski tajnik v Materi. Omeniti velja, da trzasko stvarnost ze nekoliko pozna, saj je bila ena izmed njegovih babic Trzacanka. Novi tajnik je v izjavi za tisk napovedal, da bo skušal najprej urediti občinski upravni aparat.

Prometni konec tedna v Trstu

Jutri in v nedeljo bo v trzaskem mestnem središču predvidoma posebno gost promet. Poleg zdaj že skoraj običajnega navala kupcev iz sosednjih vzhodnih držav, zlasti iz Madžarske, bodo gneco v soboto in potem še v nedeljo prav gotovo močno povečali udeleženci tekmovalja off shore v Trzaskem zalivu. Trzaska občinska uprava je zaradi tekmovalja dala zapreti nabrežje.

NA VII. POMOLU / SMRTNA NESREČA PRI DELU

Žerjav za kontejnerje stisnil delavca ob železniški vagon

Huda nezgoda tudi v tovarni Velikih motorjev pri Boljuncu

Ena oseba je izgubila življenje, ena hudo ranjena leži v katarinski bolnici: to je tragični obracun, ki ga je včerajšnji dan terjal na delovnih mestih v Trstu. Ze v jutranjih urah je žerjav na VII. pomolu tako hudo poskoval 46-letnega Lucio Novotnyja, da je izdihnil na operacijski mizi, popoldne pa so v katarinski bolnici s pridržano prognozo sprejeli tri leta mlajšega Maria Dipinta, ki so ga v tovarni Velikih motorjev raniili deli cevi, ki je pocila.

Novotny, ki zapuša zeno in dveletnega sinčka, je bil prvi na seznamu delavcev, ki bi prisli v postev za predčasno upokožitev. Prebival je v Ul. Lorenzetti 28, a v luki je bil zaposlen od leta 1966, pri enotni kompaniji (CULPT). Včeraj je bil zadolžen pri tovarjanju in raztovarjanju kontejnerjev. Ko je bil ob železniškem vagonu, se je premaknil eden od ogromnih žerjavov (upravljal ga je Valter Argenti, uslužbenec EAPT - avtonomne ustanove za trzasko pristanisce) in ga stisnil proti vagonu. Nemudoma so mu priskocili na pomoč sodelavci, prisel je tudi bolničar CULPT, nakar so ga odpeljali v bolnico, kjer pa mu niso mogli pomagati, saj mu je žerjav nepopravljivo poskoval notranje organe. O vzrokih nesreče so uvedli preiskavo.

Reakcije sindikalnih organizacij CGIL, CISL, UIL so bile zelo ostre in odločne, saj se nezgode na delu vse pogostejše ponavljajo. Delavci CULPT

in Pristaniske ustanove so oklicali skupščino, ki je trajala ves dan. Na njej so načeli vprašanja varnosti na delu in naglasili, da so varnostni ukrepi nezadostni (razsvetljava, svetlobna signalizacija, razne oznake, itd.). Zato so zahtevali, naj pristaniska uprava, ki ima jasne odgovornosti zaradi sedanjega položaja, nemudoma uresniči vse ukrepe, ki so jih sindikalne organizacije že večkrat zahtevale, saj konkurenčnost ne sme v nobenem primeru fizično ogroziti delavcev in sloneti le na večji produktivnosti, temveč jo je treba zagotoviti z modernizacijo infrastrukture.

Sedanje razmere v pristanisku so v svojem sporocilu obsodili tudi

CULPT kot tudi tajnika NCCdL-CGIL Bruno Zvezch in tajnik FILT-CGIL Fabio Sancin. Pridružila sta se jim pokrajinski tajnik DSL Stelio Spadaro in odgovorni za gospodarska vprašanja pri DSL Roberto Treu (DSL), ki sta med drugim poudarila se potrebo, da čimprej pride do premoistitve komisarke uprave v pristanisce.

Kot smo dejali, se je druga nezgoda pripetila v tovarni pri Boljuncu. Mario Dipinto z Vrdske ceste 1 je popravljal neko cev, ko je ta pocila in ga hudo ranila. Z resilecem Fincantierija so ga nemudoma odpeljali na Katarino, kjer so si zaradi hudih udarcev in ran po raznih delih telesa prizdržali prognozo.

Lucio Novotny

VAŽNA POBUDA

Od danes pastoralni dnevi o vlogi kristjanov v družbi

V dvorani S.Maria Magiore se bodo od danes do nedelje odvijali redni pastoralni dnevi trzasko skofije, ki bodo letos posvečeni odgovorni prisotnosti kristjanov v družbenem in v političnem življenju. Kot so poudarili na včerajšnji predstavitveni tiskovni konferenci, bo slo za pomembno in odkrito soocanje ne o neposrednem političnem delovanju posameznikov, temveč o širši vlogi katoliške skupnosti.

Skof Bellomi je rekel, da je politična enotnost kristjanov vrednota oziroma važen doprinos k splošni družbeni rasti, ki

pa mora biti sad osebne in svobodne izbire. Pastoralni dnevi bodo potekali na osnovi dokumenta, ki sta ga pripravili dve delovni skupini.

Uvodno poročilo bo prebral Gianpaolo Crepaldi, ravnatelj oddelka skofovske konference za socialna vprašanja. Jutrisnje zasedanje bo posvečeno delu raznih komisij. Beseda bo med drugim tekla o lokalizmu in skupnih vrednotah ter o moralizaciji javnega življenja. Nedelja bo posvečena splošni razpravi, zaključnim sklepom in skupnemu bogoslužju.

ŠEMPOLAJ / PO PROTESTU STARŠEV

Komisarka zagotavlja skorajšnje odprtje vrtca

Potem ko je na lastne oči preverila stanje

Lega je lepa, učilnice prostorne, zahtevana popravila pa ne preobsežna: tako je končno ugotovila izredna komisarka devinsko-nabrezinske občine Mattia Neri, ko si je včeraj ogledala poslopje otroškega vrtca v Sempolaju. Izkazalo se je namreč, da si komisarka prej teh prostorov, ki so res tik osnovne sole - poslopji delita en zid, vendar pa sta povsem samostojni enoti, tudi glede gretja - ni pobliže ogledala, ker ob uradni inspekciji tehniki niso našli ključa, ki bi odpiral vrata vrtca. Kot je znano, je komisarka dala zapreti tako osnovno solo kot otroški vrtec v Sempolaju, stari pa so se proti takšni odločitvi, ki so jo ocenili za neutemeljeno, odločno protestirali.

Zato se je delegacija staršev, ki imajo svoje otroke v sempolajskem vrtcu, včeraj jutraj neprijavljena prijavila pri komisarki, ki pa jo je kljub temu hitro in rade volje sprejela.

Med razgovorom so stari, kot nam je povedala Susanna Lovrečić, skušali komisarki dopovedati, da prostori vrtca v glavnem odgovarjajo predpisom in da bi bilo najbolje, ko bi si jih sama ogledala. Svojo večkrat izraženo dobro voljo in pripravljenost, da se problem reši, je komisarka včeraj tudi v konkretnem pokazala, ko si je ob 13. uri ogledala prostore vrtca. Spremljali so jo tehniki, sprejeli pa so jo stari: in ko je končno obiskala prave prostore, je Nerijsva

Sempolajski straži z otroki pred županstvom (f. KROMA)

vzklilknila, da so lepi, sončni in da bi primernejši skorajda ne mogli biti.

To pa seveda ne pomeni, da bodo malčki lahko že jutri ali najkasneje pojutrisnjem začeli pouk. Kot so povedali tehniki komisarki, komisarka pa staršem, bo treba peč, ki je vrtec nikakor ne deli z osnovno solo, vseeno pregledati in to v najkrajšem času. Ze v ponedeljek naj bi Nerijsva dobila jasen odgovor podjetja, ki bo napravilo za gretje tehniki popravila, saj do srede oktobra gretja ne smejo prizgati. Nikomur ni do tega, da bi zapiral solska poslopja, je se dejala komisarka, kar bi dajalo misliti, da namerava »sempolajski primer« v najkrajšem času rešiti. Pri tem je treba povedati, da gre za dva locena problema: včerajšnje srečanje in ogled sta se nanašala izključno na vrtec, o osnovni soli pa bo govor jutri jutraj, ko se bodo pri komisarki zglasili predstavniki staršev sempolajskih osnovnosolcov.

VINOGRADNIŠTVO / ČAS TRGATVE

Za teran je še prezgodaj

Pri KZ deluje posvetovalna Strokovna služba

Strokovna služba Kmečke zveze v teh dneh nadaljuje z meritvami sladkorja in skupne kisline v vinogradih na Krasu in delno tudi še v Bregu. V Bregu bodo s trganjem končali v tem tednu predvsem belih sort, ker je vsebnost sladkorja že primerna za to

opravilo. Tudi na Krasu so nekateri že začeli s trgatvijo in bodo nadaljevali v teh in prihodnjih dneh, čeprav gotovo ne vsi, odvisno pač od sort in lege vinogradov, ker vsebnost sladkorja še ni povsod primerna, zlasti kar zadeva bele sorte. Tako za Breg kot

delno tudi za Kras velja, da je huda suša povzročila padec skupne kisline pri belih sortah tako, da bo letina na splošno značilna po nižji stopnji skupne kisline.

Kar zadeva rdece sorte, praktično teran na Krasu, pa bo treba s trgatvijo počakati verjetno na začetek prihodnjega meseca, ker grozdje se ni doseglo primerne zrelosti stopnje. To velja tako za sladkor, ki je se relativno nizek, kot za kisline, ki so se visoke. Vinogradniki upajo na lep sončno vreme, ki bo ob primernih temperaturah še dvignilo vsebnost sladkorja ter istocasno padanje kisline tako, da bo v prvem tednu oktobra napočil pravi čas za trgatve.

Vsekakor pa velja splosno pravilo povsod tam, kjer se opaza napad gnilobe, da je treba trgatve opraviti čimprej, kajti škoda na kakovosti grozdja bi bila znatno večja, kot pa korist od cakanja na dozorelost grozdja.

Strokovna služba Kmečke zveze je seveda na razpolago za vsa pojasnila in navodila, saj se lahko, glede na sorte in lege, pojavijo tudi izjeme in je treba ukrepati tudi mimo splošnih navodil. (jk)

DANES V DOLINI

Predstavitve pesniških zbirk Čuka in Pangerca

V dolinski občini bo danes velik kulturni praznik. Domača ustvarjalca Boris Panger in Mario Cuk bosta namreč predstavila širši javnosti svoji novi pesniški zbirki, ki ju je izdala koprška založba Lipa. Predstavitve bo ob 18. uri na zupanstvu v Dolini.

Avtorja in njuni deli bo predstavil predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ugledni zgodovinar prof. France Bernik, ki ga bodo na zupanstvu sprejeli pol ure pred predstavitvijo knjig.

Njegov sprejem prireja zupan Marino Pecnik, pobudo za predstavitve obeh knjig pa je dala krajevna občinska uprava, ki je tako spet

pokazala pozornost in veliko občutljivost do kulture in posebno do domačih umetnikov.

Panger (oba umetnika sta, kot rečeno, doma iz Doline, kjer tudi prebivata) je izdal zbirko z naslovom "Blizanje", Cukova zbirka pa nosi naslov "Sledovi v pesku". Panger je lani izdal (v slovensčini in italijansčini) mladinsko povest Majenca, Cuk pa se znova pojavlja na književnem prizorišču po krajšem premoru.

Tako imenitnemu kulturnemu dogodku bo glasbeni okvir nocoj ponudila trobilna skupina ricmanjske godbe na pihala, ki že vrsto let uspešno nastopa pod mentorstvom dirigenta Flavija Sgubina.

NAGRADNI NATEČAJ

Nagrada Albina Bubniča

V pocastitev spomina pokojnega casnikarja

ALBINA BUBNIČA

in za spodbudo k nadaljevanju njegovega dela, razpisuje Primorski dnevnik

tretji nagradni natečaj
za spise in studije na temo:

»TAKO SO SI SLUZILI VSAKDANJI KRUH«

Obdelava je svobodna: zajema lahko zapise po pripovedovanju starejših ljudi, ki so ohranili ustno izročilo o nekdanjih poklicih v naših krajih v preteklosti. V postev pridejo tudi arhivske in druge raziskave o vseh nekdanjih oblikah dela in preživljanja, tako na kmetijskem, kot na obrtniskem, trgovskem, gostinskem, eventualno industrijskem ter na drugih področjih. Udeleženci natečaja lahko popestrijo svoje prispevke z opisom seg in navad, vraz in anekdot, ki so bile povezane z nekdanjim načinom dela. Raziskave in zapisi lahko slonijo tudi na ohranjenih dokumentih, starih zapisih in podobno. Udeleženci lahko prispevku dostavijo fotografiko in drugo gradivo, ki bo v vsakem primeru vrnjeno lastniku.

Natečaja se lahko udeležijo skupinsko osnovnošolci, posamezniki ali skupinsko pa dijaki in dijakine slovenskih nižjih in višjih srednjih sol na Trzaskem in Goriskem, zamejski študentje katerekoli univerze oziroma fakultete ter drugi, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z etnografskim raziskovanjem.

Spisi ne smejo biti krajši od treh strani za osnovne sole, petih tipkopisnih strani (po 30 vrst) za dijakke, oziroma od 10 tipkopisnih strani za univerzitetne študente in ljubitelje. Poslati jih je treba v dvojniki do 15. maja 1994 na uredništvo Primorskega dnevnika v Trstu, Ul. Montecchi 6 in v Gorici, Ul. XXIV Maggio 1, opremljene z oznako »Natečaj za nagrado Albina Bubniča« ter siglo. Podpis, siglo in polni naslov morajo priložiti v zaprti zalepki.

Spise in studije bo ocenjevala komisija, ki jo bodo sestavljali člani uredništva, Odseka za zgodovino in etnografijo pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu, Slovenskega raziskovalnega instituta in literarni ustvarjalci.

Za najboljše spise in studije so predvidene naslednje nagrade iz »Sklada Albina Bubniča«.

Za studije ali raziskave univerzitetnih študentov in ljubiteljev:

1. nagrada 1.200.000 lir
2. nagrada 600.000 lir

Za spise ali raziskave dijakov višjih srednjih sol:

1. nagrada 900.000 lir
2. nagrada 450.000 lir

Za spise in raziskave dijakov nižjih srednjih sol:

1. nagrada 600.000 lir
2. nagrada 300.000 lir

Za skupinske prispevke učencev osnovnih sol:

1. nagrada 500.000 lir
2. nagrada 250.000 lir

VČERAJ-DANES

Danes, PETEK,
24. septembra 1993

GERARD

Sonce vzide ob 6.54 in
zatone ob 18.59 - Dolzina
dneva 12.05 - Luna vzide
ob 15.43 in zatone ob 1.00.Jutri, SOBOTA,
25. septembra 1993

AVRELIIJA

VREME VČERAJ: temperatura zraka 23,2 stopinje, zračni tlak 1017 mb ustaljen, brezvetrije, vlaga 74-odstotna, nebo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 22 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Matija Colja, Gianni Ammatuna, Martin Ciuch.

UMRLI SO: 79-letna Silvana Depolli, 81-letna Maria Zobec, 83-letna Vittoria Predonzani, 70-letni Mario Merlak, 79-letni Marcello Modiano, 78-letna Amalia Gustin, 85-letna Luigia Unusic, 73-letna Nerina Villatoria, 87-letni Antonio Cociani.

LEKARNE

Od ponedeljka, 20.
do nedelje, 26. septembra 1993
Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od
16.00 do 19.30.Lekarne odprte
od 13.00 do 16.00
Ul. Roma 16 (tel.
364330), Trg Valmaura 11
(tel. 812308), Milje - Lungomare
Venezia 3 (tel.
274998).
NABREZINA (tel.
200466) - samo po telefonu
za najnujnejše primere.
Lekarne odprte od 19.30
do 20.30
Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5,
Milje - Lungomare Venezia 3.
NABREZINA (tel.
200466) - samo po telefonu
za najnujnejše primere.NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30
do 8.30
Trg Garibaldi 5 (tel.
726811).
Za dostavljanje zdravil
na dom tel. 350505 - TELE-
VITA
Urad za informacije KZE-
USL - tel. 573012.
Urad za informacije KZE
deluje od ponedeljka do
petka od 8. do 13. ure. - tel.573012.
Zdravstvena dežurna
služba
Nočna služba od 20. do
8. ure, tel. 118, predpraznična
od 14. do 20. ure in
praznična od 8. do 20. ure.
Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala KZE-
USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 17.30, 19.50,
22.15 »Il fuggitivo«, r. Andrew Davis, i. Harrison Ford.
EXCELSIOR - 15.30,
17.45, 20.00, 22.15 »Jurassic Park«, r. Steven Spielberg, i. Sam Neill, Laura Dern.
EXCELSIOR AZZURRA - 16.30, 18.20, 20.20, 22.00 »Boxing Helena«, r. Jennifer Lynch, i. Julian Sands, Sherrylyn Fenn.NAZIONALE 1 - 16.00,
18.00, 20.10, 22.30 »Nel centro del mirino«, i. Clint Eastwood.
NAZIONALE 2 - 16.15,
18.15, 20.15, 22.15 »Chi non salta bianco«, i. Dominique Horwitz, Jochen Nickel.GRATTACIELO - 15.30,
17.45, 20.00, 22.15 »Jurassic Park«, r. Steven Spielberg, i. Sam Neill, Laura Dern.NAZIONALE 4 - 16.15,
18.15, 20.15, 22.15 »Stalingrad«, i. Dominique Horwitz, Jochen Nickel.
GRATTACIELO - 15.30,
17.45, 20.00, 22.15 »Jurassic Park«, r. Steven Spielberg, i. Sam Neill, Laura Dern.MIGNON - 16.15, 18.15,
20.15, 22.15 »Tina - What's love got to do with it«, i. Angela Bassett.
EDEN - 15.30 - 22.00 »Luana, la porcona«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.
CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.00 »Gunmen«, i. C. Lambert.ALCIONE - 20.15, 22.00 »Jona che visse nella balena«, r. Roberto Faenza.
LUMIERE - 18.00 in 21.30 »La belle histoire« i. Gerard Lanvin, Beatrice Dalle.
RADIO - 15.30 - 21.30 »Voglie carnali di una signora per bene«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDTVJE

SKD TABOR - OPCINE - Prosvetni dom. V petek, 1. oktobra, ob 20.30 ob 25-letnici društva odprtje razstave najnovejših del ATILIIJA

OBCINA DOLINA
ZALOZBA LIPA KOPER
vabita na predstavitev zbirk
Marija Cuka
SLEDovi V PESKU
Borisa Pangerca
BLIZANJE
danes, 24. 9., ob 18. uri na zupanstvu v Dolini. Novi knjigi bo predstavil prof. dr. France Bernik. Sodeluje Trobilna skupina godbe iz Ricmanj.Nonoti Celestina,
Marija, Vasco in pranonno Ernest presrečni
naznanjajo, da sta Patrizia in Mauro dobila
hcerkico

Caterino

skorajšnjih občinskih volitev ter sploh o ciljih in oblikah slovenskega političnega delovanja v novih razmerah.

CE SI FANT-DEKLE 8/16 let star in bi zelel se vključiti v veliko skavtsko družino si vabljati jutri, 25. t.m. na skavtski večer v Marijinem domu pri Sv. Ivanu ob 18. uri. Vabljani starši in prijatelji.

50-LETNIKI IZ DOLINSKE OBCINE vabijo na sestanek za pripravo družabnega izleta, ki bo v dvorani KD V. Vodnik v Dolini v sredo, 29. t.m., ob 20.30. Za informacije tel. 228511 ali 228333.

LUDOTEKA LUPUSIN-FABULA obvesča, da so odprta vpisovanja za solsko leto 93/94: ob ponedeljkih in četrkih od 15. do 18. ure, ob sredah in petkih od 9. do 12. ure v prostorih ludooteke, Skedenjska ul. 124. Vse morebitne informacije nudimo ob istih urnikih tudi telefonsko (040-820798).

KRUT obvesča, da se začnejo v torek, 5., v sredo, 6. in v četrtek, 7. oktobra tedenske plavalne ure v Strunjanu. Vpis in informacije na sedežu KRUT-a v Ul. Ciccone 8 v ponedeljek, 27. t.m., od 9. do 12. ure - tel. 360072.

PLAVALNI KLUB BOR organizira rekreativno plavanje za odrasle z vaditeljem v bazenu pri Alturi v Trstu v večernih urah od 20. do 22. ure. Vpisovanje ob delavnikih od 1. oktobra od 19. do 20.30 po telefonu na st. 51377.

SK BRDINA vabi starše atletov na informativni sestanek ob začetku nove smučarske sezone, ki bo v torek, 28.9., ob 20. uri na sedežu društva - Proseška 131 na Opcinah.

SD MLADINA - BALETNI ODESK obvesča, da se pričnejo treninji v ponedeljek, 4. oktobra, v prostorih osnovne sole A. Sirk v Krizu od 16. do 19. ure. Ob tej priliki bo tudi vpisovanje novih gojnih. Komur je do glasbe in plesa, naj se javi! Srečanje s stariši.

SKD CEROVLE - MAVHINJE priredi v nedeljo, 10. oktobra »Il jesenski pohod« na Grmado in okolico. Informacije tel. 299798 (od 19. do 21. ure) in 291237.

SHINKAI YOGA sporoča, da se z oktobrom pričnejo tečaj joge in sicer na Opcinah ob ponedeljkih in petkih, v Salezu v torek, v Nabrezini v sredo vedno od 20.00 do 21.30. Za pojasnila tel. 327488 ali 220455.

IZLETI

KD KRASKI DOM organizira v nedeljo, 3. oktobra enodnevn izlet na Tolminsko z ogledom muzeja Soske fronte. Podrobnejše informacije lahko dobite pri Vesni Gustin, tel. št. 327124.

ZVEZA INVALIDOV NOB in ZDRUŽENJE AKTIVISTOV OF organizirata v nedeljo, 3. oktobra enodnevni izlet v Cerkljo, kjer bo ob 11. uri proslava 50-letnice ustanovitve Vojkove brigade, 31. divizije, bolnišnice Franja in Pavla ter Partizanskega dnevnika. Vpisovanje in informacije na sedežu Zveze, Ul. Ciccone 8/8 v ponedeljek, 27. septembra, od 9. do 12. ure, tel. 360324.

KLUB PRIJATELJSTVA in Vincencijeva konferenca iz Trsta vabita na izlet v Kobard (Slovenija) 5. oktobra na ogled vojnega muzeja prve svetovne vojne. Pot tja preko Gorice, nazaj preko Čedad. Vpisovanje in informacije v trgovini Fortunato, Ul. Paganini 2, Trst.

SKD CEROVLE - MAVHINJE organizira v nedeljo, 17. oktobra izlet na Korosko z ogledom grada Hochosterwitz in Gospo-svetskega polja. Informacije tel. 299798 od 19. do 21. ure.

55-LETNIKI IZ DOLINSKE OBCINE organizirajo 24. oktobra izlet v Caorle (Ve) na ekskurzijo in kosilo. Sledi prosta zabava z orkestrom. Interesenti naj se čimprej oglasijo na tel. št. 228468.

ŠOLSKÉ VESTI

RAVNATELJSTVO DRŽAVNEGA UCITELJISKA A.M. SLOMSEK v Trstu, vabi vse dijakke, ki so maturirali na trzaskem in goriskem učiteljsku, da se vpišejo v 5. dopolnilni letnik za solsko leto 1993/94, v kolikor je to zadnja možnost.

RAVNATELJSTVO DRŽAVNEGA UCITELJISKA v Trstu poziva vse dijakke, ki so maturirali do vključno leta 1987/88, naj čimprej dvignejo diplome.

ČESTITKE

Danes slavi MARIO CANZIANI iz Doline 50 let. Obilo zdravlja in zadovoljstva mu zeli družina Debernardi.

MALI OGLASI

IZGUBILA sem knjigo "Pripoved ruskega romarja" v beli najlonski vrečki, verjetno v okrožju Rojana. Najditelja prosim, da jo pusti v rojanski cerkvi.

MED PETKOM IN SOBOTO se je na Opcinah izgubil pes, trobarvni, Basset hound, ki slisi na ime Ivan. Najditelja prosimo, da telefonira na št. 211877.

OSMICO ima do nedelje Jozko Colja v Samatorci št. 21.

OSMICO ima Alojz Kanter - Praprotni 18.

PRODAM A 112, letnik 1980. Tel. 228547.

PRODAM stanovanje privatniku v Boljuncu (prosto spomladi). Tel. 228579.

NA FERNECAH prodam hišo z vrtom. Telefonirati v jutranjih urah na št. 826084.

GROZDIJE prodam, približno 6 stotov malvazije na trti. Tel. 228146.

DAJEMO v najem pritlični prostor na Opcinah (40 kv.m), tel. 251139 med 19. in 20. uro.

OPREMLJENO stanovanje v Rojanu, 90 kv.m ca, dajemo v najem nerezidentom. Tel. 420604 ob večernih urah ali pustiti sporočilo.

NUDIM lekcije iz matematike, fizike in informatike. Telefon 417689.

UCITELJICA nudi pomoč pri učenju osnovnošolskim otrokom. Tel. 228647.

DEKLE z večletno delovno prakso v uradu in pri komercialistu išče kakršnokoli zaposlitev. Tel. 040-228240 od 12. do 14. ure.

V GORICI iščemo gospo za celodnevno oskrbo starejše osebe. Nudimo bivanje. Tel. 040-53050.

ISCEN DIATONICNO HARMONIKO akordacija do-fa-si-b-mol (c-f-b). Telefon (0481)81113-urad ali (0481)419952-dom. Semolice.

VESTNA GOSPA išče delo kot otroška varuška, pomoč ostarelim in za likanje. Tel. 219396 ob uri kosila ali zvečer po 20. uri.

ISCEN ZAPOSILITEV kot blaginjarka oz. sprejem tudi druga dela. Tel. 567125 ob uri obedov.

DEKLE ali ZENSKO, ki vsaj delno pozna frizerski poklic išče salon Mariza v Doberdolu. Tel. 0481-78383.

PODJETJE UVOZ/IZVOZ v Gorici zaposli tajnico z večletno delovno izkušnjo, perfektno obvladanje slovensčine, angleščine in nemščine. Pismene ponudbe nasloviti na Upravo Primorskega dnevnika v Gorici, Ul. XXIV Maggio 1 pod sifro "IMPEX".

KUPIM hišo, stanovanje ali zemljišče v Trstu ali okolici. Tel. 228390.

Pogreb draga ometa in nonato

Ivana Stok

Ob jutri, sobota, 25. septembra, ob 15.30 v rojstnem Povirju pri Sezani. Zارا s posmrtnimi ostanki bo eno uro pred pogrebom v cerkvi v Povirju.

Ani in Milena z družino.

Trst, Zabrežec, Povir, 24. 9. 1993

†
Zapustil nas je naš dragi oče in nono

Jakob Albrecht

Na željo pokojnika bo pokopan v rojstni vasi Zavratec pri Idriji.

Pogreb bo jutri, 25. t.m., ob 15.30 v domači cerkvi.

Zalostno vest sporočajo hčerki Zorka z možem Lojzetom, Nada z možem Veljotom, vnuki in ostalo sorodstvo.

Trst, Zavratec, 24. 9. 1993

Zapustila nas je naša draga ljubljena mama in nona

Marija Zobec vd. Novel

Zalostno vest sporočajo hči Vanda z možem Sanijem, vnuka Nada in Omar.

Pogreb bo jutri, v soboto, 25. t.m., ob 11.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v boljunsko cerkev.

Boljunec, 24. 9. 1993

Zalovanju se pridružuje

družina Skapin Bruno,

z globoko hvaležnostjo.

Drage tete se spominjajo

necaka Gorazd in Rino z Milico

Od drage ranjke se poslavlja

Pepi Slavec

Z Vando, Nado in Omarjem sočustvujemo

Anka, Sergij, Mohamed, Bruna, Stojan in vsi otroci

Ob bridki izgubi nepozabne mame Marije Zobec vd. Novel izražajo Vandi in družini obute-no sozljaje

Sandro, Nori, Alenka in Ivo

Ob nenadni izgubi draga mame Marije Zobec izraza najgloblje sozljaje gospe Vandi in družini

kolektiv firme Farco

Ob nenadni izgubi draga mame Marije Zobec izraza obute-no sozljaje gospe Vandi in družini

kolektiv firme T.C.T.

NOVICE

Začenja se tridnevno srečanje alincev

Danes se bo začelo v Gorici tridnevno srečanje alincev iz Triveneta. Srečanje bo trajalo do 26. septembra in organizatorji vabijo Goričane, lastnike lokalov ali trgovin naj izlozbe primerno uredijo in okrasijo, obenem jih tudi naprosajo, naj zvečer pustijo izlozbeno okna razsvetljena.

Kulturno in gastronomsko meddeželno srečanje

Gastronomsko združenje La Commanderie des Cordons Bleus de France, sekcija za Furlanijo Julijsko krajino organizira danes, jutri in 26. septembra državno srečanje gastronomskih izvedencev iz vse Italije, katerim bodo predstavili kulturne, gastronomske in umetniške posebnosti in tradicije Goriske in Gradišca. V Gorico bodo prišli dežjanski vsi "commandeurs" gastronomskega združenja iz vsake italijanske dežele. V Gorici si bodo ogledali grad in razstavo o svili, v Krminu jim bodo razkazali palačo Locatelli in Zadržno klet, v Gradišču pa si bodo ogledali trdnjavo. Seveda bodo obiskali tudi nekaj vinogradniških kmetij in si ogledali trgatve in pridelavo vina, medtem bodo skrbno poskušali vina nase pokrajine in jedli specialitete naših starih mam in očetov, saj jim bodo pripravljali posebne zakuske, da se bodo na mestu samem prepričali v vrednost goriske kuhinje in slastic. Na sporedu je tudi obisk Ogleja in Gradeske lagune, pa se kaj.

Vlomilci v avtomobile spei na delu

Včeraj so na gorški kvesturi zabeležili kar dve prijavi kraje v avtomobilu. Lastnik avtošole Filipucci je prijavil krajo iz avta. Iz odprtega peugeota so mu odnesli vse dokumente in nekaj bencinskih bonov. Pri bencinski črpalki Monte Schell na ulici Aquileia pa je v večernih urah parkirala Goricanca Sabrina P. svoj avto fiat uno in včeraj ze navsezgodaj zalostna opazila, da so ji tatovi vdrl v avto. Odnegli niso ničesar, ker ničesar v avtu ni imela, napravili pa so ji precejšno škodo na vratih in ključavnici, katero so unicili. Tako je pač po obisku tatov.

Nezgoda na delovnem mestu na gradbišču v Ronkah

Na delovnem mestu, na gradbišču na Trgu Oberdan v Ronkah, se je včeraj popoldne precej težko poskoval 30-letni podjetnik - obrtnik Roberto Corazza iz kraja Caorle. Po do zdaj razpoložljivih vestih mu je med nameščanjem vrat spodrsnilo in je padel z višine dobrega poldruga metra. Sprejeli so ga v bolnišnico s prognozo ozdravitve v štiridesetih dneh.

RIM / VNDARLE SPODBUDNE VESTI

Podpis sporazuma o pristopu SPI/IRI

Včerašnje srečanje goriske delegacije na odboru pri Predsedstvu Min. sveta

Iz Rima prihajajo vendarle nekoliko ugodnejše vesti o reševanju težavne stanja v katerem se je znanlo gospodarstvo na Goriskem. V glavnem mestu se je včeraj mudila delegacija pod vodstvom Predsednika trgovinske zbornice dr. Bevilacqua, ki je pri Medministrskem odboru za usklajevanje pobud za zaposlovanje, podpisala sporazum o posegu javne finančne družbe SPI/IRI v gorisko stvarnost, konkretno s pristopom v finančno - promocijsko družbo INDUSVI.

O taki možni rešitvi je bil govor že februarja letos, ob takratnem obisku kriznega staba v Gorici.

Dogovarjanje se je zatem nadaljevalo ob različnih priložnostih v Rimu in končno je včeraj prišlo do podpisa sporazuma.

Vlada se je obvezala, da bo goriskemu območju priznala status "kriznega območja" v smislu zakona st. 236/93 in v skladu s tem sprejela predvidene nujne ukrepe.

V skladu s tem bo finančna družba SPI (IRI) vstopila v novo promocijsko družbo SEG (Società per lo sviluppo economico di Gorizia) in to s sredstvi, ki jih daje na razpolago zgoraj omenjeni zakon. Sporazum predvideva tudi, da bo deželna finančna družba preučila nadaljnje sodelovanje v

SEG (ne gre pozabiti, da je glavni delničar družbe Cotonificio Triestino), Trgovinska zbornica pa povečala svoj delež glavnice. Prav tako naj bi pri kapitalizaciji sodelovale tudi stanovske organizacije gospodarstvenikov, ki so sopodpisnice sporazuma. Včerašnji dogovor, ki pomeni prvi konkreten akt v dolgotrajnih prizadevanjih za premagovanje kriznega stanja so podpisali, poleg predstavnikov ministrstva za industrijo in proračun ter družbe SPI, se predstavnik Trgovinske zbornice, zveze industrijev, malih in st. stricjev in obrtnikov, družbe Friulia in INDUSVI.

Upokojenci z Goriskega so se včeraj dopoldne zbrali na protestnem shodu v Trzinu. V sprejedu so obšli glavne ulice ter se nato zbrali na zborovanju na glavnem trgu. Pokrajinski manifestaciji upokojencev, ki so jo pripravili tri največje sindikalne zveze, so se pridružili tudi delavci nekaterih trziških podjetij in ustanov. Naj med temi omenimo predvsem uslužbence družbe ENEL, ki se čutijo ogroženi sprico napovedane prenosne podjetja. Na zborovanju je govoril, v imenu vseh treh sindikalnih zvez,

Achille Colausti. Na prvem mestu zahtev upokojencev je postavil zahtevo po prilaganju pokojnin dejanski stopnji inflacije, ponovno preučitev predpisov glede minimalnih pokojnin, izvajanje zakona st. 59/91. Colausti je dejal, da ni mogoče sanirati državne blaginje z omejevanjem ali odpravo socialnih storitev. Sanacija je možna s pravilno in bolj dosledno davčno politiko, z izvajanjem nacela, da morajo vsi plačevalci davke, s spodbijanjem utaje. V nadaljevanju svojega posega je Colausti poudaril, da se upokojenci

stranjajo s kriterijem, da je treba pač prispevati za zdravstveno oskrbo, vendar na davčni osnovi in so torej za odpravo ticketa, strinjajo pa se tudi z znižanjem ali odpravo davka na stanovanje.

Upokojenci na včerašnji manifestaciji niso bili sami. Na trgu Republike so se namreč zbrali tudi zupani vseh občin trziškega območja. V imenu vseh je spregovoril trziški zupan Persi.

Včerašnja stavka je bila priprava na vse državno protestno manifestacijo upokojencev, ki bo 9. oktobra v Rimu.

ISIG / POSVETOVANJE

Danes o Jugoslaviji

Vključevanje v Evropo

Pri Mednarodnem institutu za sociologijo bo ta konec tedna in tudi naslednji teden potekal v znamenju treh pomembnih dogodkov. Danes in jutri bo mednarodno srečanje, kjer bodo razpravljali o dogajanju na tleh nekdanje Jugoslavije, o vključevanju novih držav v Evropsko skupnost, o splošnih ekonomskih, pravnih, pravice manjšinskih skupnosti itd. Poleg instituta ISIG, prireajo srečanje Mednarodno evropsko združenje, Italijansko združenje za Evropo, Italijanski institut za proučevanje zakonodaje ter ustanova "Archivio della Pace".

Srečanje se bo pričelo danes ob 12. uri v konferenčni dvorani Trgovinske zbornice, nadaljevalo pa jutri dopoldne. Med udeleženci napovedujejo tudi nekdanjega premiera Jugoslavije Milana Pantića.

30. septembra pa bo v Gorici, v organizaciji instituta ISIG ter Trgovinske zbornice, v sodelovanju z Univerzami iz Trsta, Celovca, Ljubljane, Vidma in Maribora celodnevno posvetovanje na temo: Gospodarska menjava in meje med vzhodom in zahodom. V dopoldanskem delu posvetovanja, ki ga bo vodil Ovselj I. Shkaratan, sodelavci moskovskega Insti-

tuta za gospodarstvo, bomo slišali vrsto poročil z različnih področij mednarodne blagovne menjave, tržnih mehanizmov in prilagajanja zakonodaje novim potrebam. V popoldanskem delu zasedanja pa se bodo razpravljali lotili razprave o konkretnih vprašanjih. Toliko bolj, ker bodo med govorci tudi predstavniki gospodarskih združenj in gospodarstveniki, ki na področju mednarodne blagovne menjave tudi delajo. Na posvetovanju bodo, vsaj kolikor je mogoče razbrati iz programa, največ pozornosti namenili Sloveniji. Precej poročil bo namreč zadevalo prav razmere in novo zakonodajo v Sloveniji.

Ob koncu prihodnjega tedna pa napovedujejo novo posvetovanje, kjer bodo spregovorili o različnih aspektih, ki se pojavljajo v hitro spreminjajočih se družbah v nekdanjih komunističnih državah. Strokovnjaki bodo skušali pojasniti, kako hitre spremembe, zlasti pa se pomanjkanje jasnih zakonskih norm, vplivajo na obnašanje določenih krogov, ki so ali ki naj bi bili nosilci razvoja. Posvetovanje se bo odvijalo 1. in 2. oktobra. V soboto, 2. oktobra bodo razpravljali pozornost usmerili na dogajanja v italijanski družbi.

GORICA/BREZ DVORANE

Kulturni dom začenja novo sezono

Ceprav je Kulturni dom se zmeraj zaprt, njegovo kulturno delovanje ravno tako poteka in se iniciative programirano izpeljujejo.

Nova sezona je pred duri in z njo nove kulturne pobude, ki bodo prav gotovo pritegnile pozornost ljubiteljev raznovrstnih kulturnih prireditvev.

Kulturni dom tokrat prinese s predavalniškim ciklusom, oziroma s tradicionalnimi "Srečanj z avtorji", ki so v preteklosti zelo nadvse spodbudne pohvale. Ze v lansk sezoni, ravno zaradi zaprtja prostorov Kulturnega doma, so organizatorji bili prisiljeni "gostovati" po raznih drugih prostorih, kot npr. na goriskem gradu, v knjižnici "Damir Feigel" v Gorici, v Sovodnjah, na Vrhu itd. Kulturni dom je namreč zaradi obnove in obnove del zaprt že več časa in to organizatorjem kulturnih programov povzroča nemalo skrbi, saj so se prisiljeni "seliti" v na zalost dostikrat neprimerne prostore. Lanskoletna Srečanja z avtorji so bila delezna velikih pohval, predvsem pa so pokazala, da je tudi na Goriskem prisotna želja, da se nekega avtorja-pisatelja spozna in tudi veliko je bralcev, ki imajo radi avtorsko podpisano

knjigo. Letošnji prvi večer pa bo organiziran v Standedru, v sodelovanju s kulturnim društvom "Oton Zupancic". Na sporedu bo predstavitev zadnje knjige dr. Cirila Ribičica "Rad sem jih imel", ki jo je izdala založba Mihelac iz Ljubljane. Poleg avtorja bo na predstavitvi sodeloval tudi že dobro znani gost goriske publike, dr. Matjaz Kmecl, ki bo ob tej priložnosti posredoval uvodne misli.

Srečanje bo tudi priložnost, da se spregovori o trenutnih političnih razmerah in perspektivah v Sloveniji, saj sta tako Ribičic kot Kmecl prava akterja v splošni slovenski politični sferi. Ribičic je bil do nedavnega tudi vodja Združenja listov v slovenskem parlamentu.

Predstavitve Ribičiceve knjige bo v domu "Andrej Budal" v Standedru v četrtek, 7. oktobra, s pričetkom ob 20.30.

V mesecu oktobru pa namerava prirediti Upravni odbor Kulturnega doma splošno pogovor o bosanski tragediji.

Ob tej priložnosti bo gostoval sarajevski novinar A. Mlac ter delegacija novinarjev sarajevskega časopisa "Oslobodjenje".

RUPA / PRED ZAČETKOM NOVE SEZONE

Člani zbora Rupa-Peč so bili na izletu v Švici

Renski slapovi-Skoka v Nemčijo in Francijo

Konec avgusta so se pevci zbora Rupa-Peč odpravili na tradicionalni izlet. Mimo Benetk in skozi prelepi Cadore so se peljali v Cortino D'Ampezzo, mimo jezera Misurina, Toblach in čez prelaz Brenner v Avstrijo. V Innsbrucku so si ogledali tamkajšnje zanimivosti in nato sli dalje do Feldkircha. Naslednji dan jih je pot vodila skozi kneževino Liechtenstein in preko Reña v Švico. Prišli so v švicarsko največje mesto Zuerich, kjer so se sprehodili po Kolodvorski cesti in kasneje odšli na velike Renske slapove. Popoldan so si ogledali še čudovit kraj Steinamrhein. Se skok v Nemčijo, pri Kostanji in ogled otoka cvetja v mestu Mainau ob Bodenskem jezeru. Naslednjega dne so se na pot po-

dali zelo zgodaj, da so si lahko ogledali tri najstarejše švicarske kantone (Uri, Schwyz in Unterwalden), pozneje so sli v kraj Viljema Tella Altdorf in si ogledali spomenik ter nato dospeli v Luzern, kjer so videli razdejanje pozgane Kapelskega mostu. Program drugega dela izleta je predvideval obisk Zeneve, oziroma jugozahodnega dela Švice. V nedeljo pa so si ogledali Zenevo in katedralo sv. Petra, cvetlično uro, palačo OZN in skozi predr pod Velikim sv. Bernardom prišli v Italijo, kjer so v restavraciji v motelu na zeljo streznega osebja zapeli slovensko pesem. Kakala jih je se pot domov, vmes pa so si se lahko ogledali tudi video filme z izleta. Na sliki: udeleženci izleta.

JAMARSTVO / V PRIREDBI KRAŠKIH KRTOV

Peti tečaj jamarstva

Začenja se 28. t.m. trajal pa bo skoraj en mesec

Jamarski klub "Kraski krti" prireja, po nekajletnem premoru, 5. speleološki tečaj prve stopnje. Tečaj bo trajal od 28. septembra do 30. oktobra, ko bodo na zaključnem srečanju izročili diplome udeležencem tečaja. V torek, 28. septembra, se bodo tečajniki zbrali na prvem srečanju v Dobrodo. Na sedežu društva Jezero jih bo pozdravil predsednik kluba, Stanko Kosic. Takoj zatem se bo začel tečaj, oziroma prva, osnovna lekcija iz zgodovine jamarstva. Marco Bruzzechese, Michele de

Lorenzo, Albano Marusić in Diego Glessi bodo z diapozitivni predstavili zgodovino in organizacijo speleoloških raziskav. V petek, 1. oktobra, bo ob 20. uri na sporedu že drugo predavanje, naslednje bo že v nedeljo 3. oktobra, 5., 8., 10., 12. 15., 17., 19., 22., 24. in 30. pa bodo ostala predavanja, na katerih bodo tečajniki spoznali vse plati speleološkega raziskovanja, predavali pa jim bodo priznani speleologi, tudi zdravnik in biolog, arheolog ter topograf. Tečajniki bodo na tečaju imeli tudi

praktične izlete v kraske jame, kjer se bodo učili tehniko spusta, plezanja, varovanja, itd.

Tečaj stane 60 tisoč lir, ob vpisu je treba vplačati polovico zneska, naslednjih trideset tisoč lir pa pred prvo lekcijo Marcu Bruzzecheseju, pri katerem se tudi prijavite (Goriska ulica 1-34070 Dobrodo, tel 0481/78017). V tečaj se lahko prijavijo že 15-letniki z dovoljenjem staršev, priložiti morajo se zdravniško spravevalo o primernem zdravstvenem stanju za jamarsko dejavnost.

POKRAJINA / CEST SO ODPRLI PRED LETI

Kdo je odgovoren za varnost ob letališču?

Pokrajinski odbornik Franco na Ministrstvu za prevoze - Zaprtje ceste ali nova ureditev?

Ceprav je cesta med Redipuglio in dr. cesto st. 14 odprta že lep čas, niso bile doslej urejene vse zadeve glede varnosti, oziroma odgovornosti posameznih ustanov. Na to opozarja pokrajinski odbornik za promet, Gualtiero Franco. Omenjeno cesto, ki je bila zgrajena s ciljem hitre povezave avtoceste z deželnim letališčem, bi lahko zaprli, saj na njej se ni bila izvedena kolavdacija, ugotavlja pokrajinski odbornik.

Pojavljajo pa se težave prav glede kolavdacije. Na osnovi konvencije bi morali namreč omenjeno cesto v primeru pristajanja oziroma vzletanja letal v havariji, ali pa ob skrajno neugodnih vremenskih razmerah,

zapreti za promet. Težave nastajajo tudi zaradi tega, ker ni pojasnjeno, kdo naj bi bil pristojen za tak ukrep. Osebe, zadolžene za nadzor poletov odklanja možnost, da bi oni odločali o zapori, oziroma preklicu prepovedi prometa. Res je, da je verjetnost nesreče - v smislu, da bi bili med pristajanjem ali vzletanjem lahko poškodovani avtomobilisti - minimalna, ni je pa mogoče povsem izključiti.

Pokrajinski odbornik Franco se je v sredo o tem vprašanju pogovorjal na Ministrstvu za prevoze, kjer so z zadevo seznanjeni in kjer so menda tudi nakazali možnost, kako bi premostili sedanje stanje. Si-

stem semaforjev in zapornic, ki je bil postavljen, vendar se ne uporablja, naj bi odstranili, namestili pa bi opozorilne table in znake, ki preprečujejo ustavljanje.

Treba bo seveda tudi spremeniti dosedanje konvencije. Na pokrajini mislijo odprto vprašanje razrešiti čimprej, vsekakor pa do konca prihodnjega meseca, tudi zaradi tega, da se ognejo odgovornostim. V primeru nesreče bi namreč odgovornost padla na Pokrajino, kajti cesto je odprla javnemu prometu, brez ustrezne kolavdacije. Postavlja pa se tudi vprašanje smisla obstoječega semaforstva, ki ga omrežja.

PEČ / DANES

Slovesnost pred obeležjem padlim

Na pobudo sekcije bivših partizanskih borcev za Peč, Rupo in Gabrje bo drevi pred obeležjem na Peči spomin-ska slovesnost ob 10-letnici postavitve spomenika. Ob tej priložnosti se bodo spomnili tudi dvajsete obletnice ustanovitve sekcije VZPI-ANPI, ki združuje udeležence narodnoosvobodilne boja in n jihove družinske člane na območju omenjenih treh vasi. Slovesnost, ki sovpada tudi z letošnjo okroglo obletnico - 50-letnico padca fašizma in splošne vstaje proti okupatorju bo ob 19. uri pred spominskim obeležjem. Sledilo bo srečanje bivših borcev, krajanov in gostov na sedežu SKD Vipava.

Na pobudo sekcije bivših partizanskih borcev za Peč, Rupo in Gabrje bo drevi pred obeležjem na Peči spomin-ska slovesnost ob 10-letnici postavitve spomenika. Ob tej priložnosti se bodo spomnili tudi dvajsete obletnice ustanovitve sekcije VZPI-ANPI, ki združuje udeležence narodnoosvobodilne boja in n jihove družinske člane na območju omenjenih treh vasi. Slovesnost, ki sovpada tudi z letošnjo okroglo obletnico - 50-letnico padca fašizma in splošne vstaje proti okupatorju bo ob 19. uri pred spominskim obeležjem. Sledilo bo srečanje bivših borcev, krajanov in gostov na sedežu SKD Vipava.

Na pobudo sekcije bivših partizanskih borcev za Peč, Rupo in Gabrje bo drevi pred obeležjem na Peči spomin-ska slovesnost ob 10-letnici postavitve spomenika. Ob tej priložnosti se bodo spomnili tudi dvajsete obletnice ustanovitve sekcije VZPI-ANPI, ki združuje udeležence narodnoosvobodilne boja in n jihove družinske člane na območju omenjenih treh vasi. Slovesnost, ki sovpada tudi z letošnjo okroglo obletnico - 50-letnico padca fašizma in splošne vstaje proti okupatorju bo ob 19. uri pred spominskim obeležjem. Sledilo bo srečanje bivših borcev, krajanov in gostov na sedežu SKD Vipava.

OBČINA/M. LAMBERTI

Predčasne volitve možne še pred iztekom leta

Nekdanji občinski svetovalec DSL Marzio Lamberti v pismu, ki je namenjeno javnosti, ugotavlja vzroke dolgotrajne politično - upravne krize na Občini ter se zavzema, da bi že v jeseni sli predčasno na volitve. Po njegovem je razpis volitev še letos mogoč, saj je do suspendiranja občinskega sveta prišlo 14. septembra, torej pred datumom, ki je v zakonu naveden (15. september) kot zadnji rok za razpis vpredcasnih volitev v tekočem letu. Lamberti ugotavlja, da bi morali mestu vsekakor prihraniti

nadaljnih osem mesecev brezvladja, oziroma krize. Med razlogi, ki so privedli v ta položaj je na prvem mestu volilni poraz dveh vodilnih strank (KD in PSI), ki sta glede razvoja občine imeli svojo strategijo, osnovano na velikih javnih delih. Tudi ta načrt je klavarno propadel in tako se je občinski svet znašel v brezizhodni situaciji. Na eni strani je bila stara večina brez programa, vendar se dovolj močna, po drugi strani pa transverzalna skupina s svojim programom, vendar številčno sibka.

OBVESTILA

ZDRUŽENJE SPORTNIH RIBICEV VIPAVA prireja v nedeljo, 26. t.m., ob 8. uri v Romanu (jezero Furlan) tekmovalno v lovu na postrvi. Vabljeni člani in prijatelji. Vpisovanje na sedežu društva v gostilni Rubijski grad.

OBČINSKA UPRAVA V SOVODNJAH obvešča, da jutri, v soboto, 25. t.m., ne bodo pobirali odpadnega papirja in kovinskih odpadkov; pobirali jih bodo naslednjo soboto, 2. oktobra.

SPD GORICA - REKREACIJA obvešča, da se 23. sezona prične 28. t.m. Rekreacijska telovadba bo ob torkih in petkih od 21. do 22. ure.

ŠOLSKÉ VESTI

SLOVENSKI DIJASKI DOM SIMON GREGORČIČ V GORICI vabi danes, 24. septembra, ob 18.30 na predstavitev laboratorijev računalništva, anglesčine, italijansčine in slovensčine, ki jih v domu prirejajo v tem šolskem letu. Tečaje bodo predstavili sami voditelji.

SLOVENSKE DEZELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE prireja v šolskem letu 1993/94 v Gorici naslednje tečaje: strojepis z videotipkanjem (150 ur), začetniški tečaj anglesčine (120 ur), začetniški tečaj italijansčine (50 ur), gledališka sola (150 ur), enologija (20 ur), vodenje knjigovodstva v podjetju (80 ur), osnovna informatika - MS DOS 5 (30 ur - dva tečaja), urejevanje besedil WORD 5 (60 ur), elektronske razpredelnice - LOTUS 1 2 3 (60 ur), urejevanje datotek - DATA BASE III (60 ur). Vpisovanje samo se danes, na sedežu Zavoda v Gorici, ul. della Croce 3, tel. 81826 od 10. do 14. ure.

Danes, ob 9.30, Francesca Greblo, iz bolnišnice Janeza od Boga na glavno pokopališče, ob 11. uri, Antonio Lecce, iz splosne bolnišnice na glavno pokopališče ter ob 11.30, Giuseppe Stanig, iz Nabrezine v cerkev na Placuto in na glavno pokopališče.

IZLETI

DRUŠTVO SLOVENSKEH UPOKOJENCEV za Gorisko sporoča, da bo avtobus za izlet v nedeljo, 26. t.m., odpeljal ob 7. uri iz Sovodnjah s postanki v Standedru, Podgori, pred gostilno Primožic v Drev. XX. septembra in na Travniku.

PRISPEVKI

V počastitev spomina na Jozefa Jarca (Botgerjerjev) daruje družina Mirka Perica 20 tisoč lir za sekcijo VZPI iz Dobrodo.

KINO

GORICA VITTORIA 17.20-19.40-22.00»Il fuggitivo«.

CORSO 15.30-17.30-19.45-22.00»Jurassic park«. S. Spielberg.

VERDI Zaprti zaradi dopusta.

GRADEZ CRISTALLO 20.45-22.30»Hot shots«.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI AL GIARDINO (Baldini), C. Verdi 57, tel. 531879.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU OBCINSKA 2, Ul. Manlio 14/B, tel. 480405.

POGREBI

Danes, ob 9.30, Francesca Greblo, iz bolnišnice Janeza od Boga na glavno pokopališče, ob 11. uri, Antonio Lecce, iz splosne bolnišnice na glavno pokopališče ter ob 11.30, Giuseppe Stanig, iz Nabrezine v cerkev na Placuto in na glavno pokopališče.

RUSIJA / JELCIN SI JE PRED RAZPUSTITVIJO PARLAMENTA »ZAŠČITIL HRBET«

45.000 novih »kadrov« in 34.000 obveznikov za notranje ministrstvo

»Za vsak primer« že zdaj prihajajo v Moskvo nove enote policije

MOSKVA - Jelcinova nasprotnika, predsednik parlamenta Hasbulatov in general Ruckoj (ki se je pred tremi dnevi oklical za predsednika), se se vedno ne menita za groznje obrambnega ministra Gracjeva, da bo obracunjal z »banditi«, ne za ukrepe premiera Cernomirina, ki je podrževal se zadnje njima zveste medije, pa tudi ne za dejstvo, da ju zapuščajo nekateri najbližji sodelavci. Ob desetih zvečer sta slovesno odprla deseto zasedanje kongresa poslancev, na katerega je kljub pritiskom in težavam na poti (policijskim zaporom) prislo več kot 600 članov razpusčenega parlamenta.

Njuni privrženci so pred Belo hišo kurili ognje in se naprej demonstrirali, poslancem pa se obeta, da bodo že danes ostali tudi brez elektrike in vode, medtem ko so jim telefonske zveze prekinili že večeraj. Ostali so tudi brez po-

tnih listov - ker so jim odvzeli diplomatske, bodo morali zaprositi za navedne, in nanje po ruskih navadah čakati vsaj nekaj mesecev.

Upornike je včeraj se enkrat podprl bivši sovjetski voditelj Gorbačov z oceno, da ne parlamentarne ne predsedniške volitve ne bodo demokratične, ker ima Jelcin v rokah vsa sredstva obvesčanja.

Privrženci predsednika Jelcina, ki skušajo zagotoviti mir pred napovedanimi parlamentarnimi volitvami, so se v četrtek najprej lotili krepitve varnostnih sil. Notranje ministrstvo bo zaposlilo 45.000 novih kadrov, vpoklicali pa bodo tudi 34.000 obveznikov.

Ves svet je tudi v četrtek posiljal sporočila podpore predsedniku Jelcinu, najbolj pa mu je priskočila na pomoč Nemčija, ki je Rusiji za letos »odpustila« odplačevanje dolgov.

Pred moskovsko Belo hišo kurijo ognje, v njej ne bo ne vode ne elektrike (Telefoto: AP)

LJUBLJANA - Predsednik Slovenije Milan Kučan je v četrtek sprejel ruskega odpravnika poslov Jurja Girenka, ki mu je prinesel sporočilo predsednika Borisa Jelcina in ga seznanil z dogajanjem v Rusiji. Predsednik Jelcin je bil demokratično izvoljen, kar daje legitimnost dejanjem, ki so po njegovi presoji potrebna za ureditev razmer v državi in njen uspešen razvoj, je v pogovoru z Girenkom menil predsednik Kučan. Predsedniku Jelcinu je zazelel, da mirno izpelje začete procese, in izrazil upanje, da bo kljub težavam, ki pretresajo Rusijo, prislo do napovedanega srečanja z njim in da bo takrat mogoče podpisati sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med Rusijo in Slovenijo.

POLJSKA / TEŽAVE PO VOLITVAH

Združena levica še ni našla partnerjev za sestavo novega vladnega kabineta

Kmečka stranka bi najraje obšla zmagovalce in sestavila svojo koalicijo

ADAM JASSER / REUTERS

VARSAVA - Zveza demokratične levice (ZDL) je v četrtek se enkrat skušala privabiti v prihodnjo vladno koalicijo močno Kmečko stranko. Predsednik Walensa je v sredo namreč že narocil ZDL, naj imenuje tri kandidate za predsednika vlade, sam pa naj bi med njimi izbral mandatarja. Predstavnik ZDL meni, da morajo biti najprej prepričani o možnosti oblikovanja večinske koalicije. Imena bodo Walensu sporočili danes ali v soboto. Doslej se Združeni levici ni posrečilo pridobiti za koalicijo treh glavnih strank. Dve izključujeta možnost sodelovanja v vladi, ki bi jo oblikovala ZDL, Kmečka zveza pa se še

obnavlja. Po mnenju komentatorjev so kmetje bolj zainteresirani za oblikovanje lastne koalicije, ker jih ne mika, da bi postali manjšinski partner. Vodja KS Waldemar Pawlak ima baje močnejše zaledje kot vodja ZDL Aleksander Kwasniewski, Pawlak pa naj bi imel tudi več možnosti za dobre odnose s predsednikom Walensom. Sodelovala sta že lani, ko ga je Walensa imenoval za mandatarja po padcu desnosredinske vlade Jana Olszewskega. Pawlaku se ni posrečilo sestaviti vlade, zato ga je zamenjala Hanna Suchocka. Če ZDL ne bo mogla sestaviti koalicije, bo Walensa lahko spet imenoval Pawlaka.

Glasovala polovica volivcev

VARSAVA - Samo šestim strankam (od skupaj 35) je uspelo priti v spodnji dom poljskega parlamenta. Volitev se je udeležilo 14 milijonov (51 odstotkov) volilnih upravičencev. Zacasni rezultati nedeljskih volitev so naslednji:

Odstotek v glasovih:	1993	1991
1. Zveza demokratične levice	20,6	12,0
2. Poljska kmečka stranka	15,4	8,7
3. Demokratična unija	10,6	12,3
4. Unija dela	7,3	2,0
5. Konfederacija neodvisne Poljske	5,8	7,5
6. Nestranski blok za podporo reformam	5,4	
Rezultati volitev za zgornji dom (sedeži):	1993	1991
1. Zveza demokratične levice	37	4
2. Poljska kmečka stranka	36	8
3. Solidarnost	10	11
4. Demokratična unija	4	21
5. Konfederacija neodvisne Poljske	2	4
6. Nestranski blok za podporo reformam	2	—
7. Liberalno-demokratski kongres	1	6
8. Nemška manjšina	1	1
9. Kmečka "Samooobramba"	1	—
10. Kmečki nacionalni sporazum	1	7
11. Sporazum centra	1	9
12. Neodvisni	3	6

Norodon Sihanuk po vrnitvi v domovino (Telefoto: AP)

KAMBODŽA / SIHANUK KRALJ

S podpisom ustave se končuje mandat sil ZN

PHNOM PENH - Princ Norodon Sihanuk se je v četrtek za kratek čas vrnil v Kambodžo, da bi podpisal ustavo, po kateri bo spet postal monarh, potem pa naj bi se spet vrnil v Peking, kjer se zdravi, menda zaradi raka na prostati. Njegovo ustoličenje je že podprla nacionalna skupščina, ki so jo po majskih volitvah sestavili pod nadzorom ZN. V skupščini imajo večino rojalisti. Princa je na letališču pričakalo približno tisoč privržencev in okrepljene policijske enote, ki so skrbjele za njegovo varnost. Volitve so državi, ki jo je več kot dvajset let pretresala krvava

državljanska vojna (samo Rdeči Kmeri so v vojaških pohodih pobili več kot milijon ljudi), prinesle realno možnost za vzpostavitev demokratične, tržno usmerjene družbene ureditve. Princ Sihanuk je ob prihodu v Phnom Penh pozval k sodelovanju morebitne tuje vlagatelj »in vse, ki so Kambodži pripravljeni pomagati k hitrejšemu gospodarskemu razvoju«. S Sihanukovim podpisom ustave se bo formalno zaključil mandat 22.000 predstavnikom mednarodnih celad in s tem tudi ena največjih mirovnih operacij sedanjega mandata ZN.

(Reuters)

ABHAZIJA / GRUZIJSKA VOJSKA USPEŠNO PRODIRA

V eksploziji letala umrlo 80 vladnih vojakov

Abhazijski uporniki so nad letališčem v Suhumiju v zadnjih dneh sestrelili že drugo gruzijsko potniško letalo

SUHUMI - Gruzijska vojska je v četrtek ubranila več napadov upornikov, kar so potrdili tudi sami. V eksploziji letala je bilo ubitih najmanj 80 gruzijskih vojakov, je sporočila agencija Interfax. Predsednik Sevardnadze trdi, da je njegova vojska uspešna, medtem ko viri abhazijskih upornikov navajajo, da je gruzijska vojska v brezupnem položaju. Gruzijci vojski viri poročajo, da vojska prodira proti Ocamčiri in se uspešno pomika tudi proti Suhumiju. Če bo vojska prebila blokado upornikov v bližini Ocamčire, bo pot za prevoz vojaške opreme in hrane za Gruzijce ponovno odprta, kar bo precej olajšalo njihov položaj. Poveljnik vladnih sil Vladimir Sikovani je izjavil, da se namerava s svojo vojsko pomakniti proti vasi Adjudza, ki je pomembno cestno in železniško križišče na poti do Suhumija.

Uporniki so sporočili, da bodo za gruzijsko vojsko odprli poseben koridor, če se bo le-ta odločila za miren umik.

Nad območjem Eshere so v sredo ponocni uporniki sestrelili gruzijsko letalo Su-25, ki je prevzalo okrepitve iz Tbilisija v Suhumi, je sporočil tiskovni predstavnik upornikov sil. V sredo pa se je zgodila še ena tragedija. Na letališče v Suhumiju je namreč strmoglavilo letalo tupoljev-

154. Letalo, ki je ravno pristajalo, so sestrelili abhazijski uporniki, kar so potrdili tudi sami. V eksploziji letala je bilo ubitih najmanj 80 gruzijskih vojakov, je sporočila agencija Interfax. Predsednik Sevardnadze je dejal, da je akcija upornikov barbarsko dejanje, podobno primeru južnokorejskega boeinga 747, ki ga je leta 1983 sestrelil sovjetski lovec. »V Suhumiju so v dveh dneh sestrelili že dve potniški letali, kar bi moralo pretežiti vse svet,« je poudaril Sevardnadze.

Konferenca o evropski varnosti in sodelovanju je v četrtek v Pragi obtožila Abhazijo »množičnega in

nenehnega kršenja prekinitve ognja«, od vlade v Moskvi pa zahtevala, naj uporabi vse svoj vpliv za vzpostavitev miru na tem kriznem območju. Komite visokih funkcionarjev 52 držav članic Kevs je za skrbjen zaradi poslabšanja razmer v Gruziji, ki po njegovem mnenju ogroža ob-

stoj Gruzije. Kevs podpira celovitost države. Predsednik te evropske ustanove, švedski zunanji minister, naj bi v kratkem obiskal Gruzijo, kjer bo preučil možnosti za rešitev spora in sklic mirovne konference pod pokroviteljstvom Organizacije združenih narodov. (Agencije)

MOSKVA - Danes se bodo na vrhunskem zasedanju sestale članice Skupnosti neodvisnih držav. Srečanje, napovedano za četrtek, kljub zaostrenim razmeram v Moskvi gosti ruski predsednik Boris Jelcin. Tiskovni predstavnik ruske vlade, ki je javnost obvestil o preložitvi srečanja, razlogov za to ni navedel. Azerbajdžan, ki se bo ponovno priključil zdaj še deset-clanski skupnosti, bo na zasedanju predstavljal premier. Najvišji predstavniki skupnosti naj bi danes podpisali sporazum o gospodarski skupnosti. (Reuters)

Vojni na območju Abzhazije še ni videti konca (Telefoto: AP)

NEMČIJA / STAVKA RUDARJEV

Rudniki zaprti že četrty dan

Do konca prihodnjega leta bo na cesti še šest tisoč delavcev

GELSENKIRCHEN - Vec tisoč nezadovoljnih nemških rudarjev je v četrtek z nadaljevanjem protestov proti množičnemu odpustitvi delavcev v premogovniških popolnoma blokiral promet v mestu Gelsenkirchen, ki leži v osrčju industrijskega dela Nemčije. Predstavniki Ruhrkole AG, največjega nemškega proizvajalca premoga, so že v ponedeljek napovedali korenito zmanjšanje števila delovnih mest, tako da bi do konca prihodnjega leta na cesti ostalo še šest tisoč rudarjev.

Pred morebitnim izbruhom nezadovoljstva delavcev je v četrtek opozarjal Hans Berger, predsednik IGBE, sindikata delavcev v

premogovništvu. »Razmere so dramatične kot se nikoli doslej. Vse več delavcev je jeznih in popolnoma obupanih zaradi nastalih razmer.«

V sredo je delo prekinilo osemdeset tisoč rudarjev, tako da je bila samo v nekaj urah že večina rudnikov zaprtih. Stavkajoči so zaprti večino cestnih povezav in izhodov z avtocest, vključno s cesto proti Dartmundu in Duisburgu. Evropska gospodarska kriza je močno prizadela nemško premogovništvo, zaradi česar so se že pred dvema letoma odločili proizvodnjo s 70 milijonov ton letno zmanjšati na 50 milijonov, to raven pa naj bi obdržali do leta 2005. (Reuters)

NOVICE

Joulwan bo zamenjal Shalikashvilija

WASHINGTON - Ameriški predsednik Bill Clinton naj bi v kratkem za poveljnika sil zveze Nato v Evropi imenoval dosedanjega poveljnika ameriških sil v Južni Ameriki, 53-letnega generala Alfreda Joulwana, so sporočili uradni viri ameriške administracije. Joulwan naj bi tako nadomestil dosedanjega poveljnika sil Nata za Evropo ameriškega generala Johna Shalikashvilija. (Reuters)

Poostreni pogoji za nameščanje ameriške vojske

WASHINGTON - Ker ameriška misija v Somaliji traja predolgo, se je posebna komisija ameriškega kongresa odločila predsedniku Clintonu otežiti morebitno prihodnje nameščanje ameriške vojske v okviru clovekoljubnih operacij. Tako naj bi bil Clinton dolzan v prihodnje za vsako namestitev vojakov posebnim komisijam ponuditi vsaj petnajst dni pred operacijo vrsto informacij: predvidene stroške operacije, način, kako jih bodo vključili v proračun, predvideno trajanje operacije, njen namen in koristi, ki naj bi jih pri tem imele ZDA. (STA, AFP, na sliki: pakistanski vojak pregleduje pomoč, Telefoto: AP)

Stavka voznikov se nadaljuje

MANAGVA - Razmere v nikaragovski prestolnici, kjer stavkajo vozniki tovornjakov, so se vedno zaostrene. Vozniki, ki že od ponedeljka blokirajo ves tovorni promet, zahtevajo od vlade odpravo davkov na vozila in transport. (STA, Telefoto: AP)

BLIŽNJI VZHOD / ZASEDANJE KNESETA

Poslanci izraelskega parlamenta so podprli izraelsko-palestinski sporazum

JERUZALEM, PEKING, TUNIS - Po tridnevnem zasedanju je izraelski parlament sprejel mirovni sporazum med Izraelom in Palestinsko osvobodilno organizacijo, podpisan 13. septembra v Washingtonu. Za sporazum je glasovalo 61 poslancev, 50 se jih je izreklo proti, medtem ko se je osem poslancev glasovanja vzdržalo. Na Zahodnem bregu je v četrtek več deset zidovskih skrajnežev iz protesta proti sporazumu zasedlo ozemlje v bližini naselij Kiryat Areba in Bet El Land. Izraelske varnostne sile so že v pripravljenosti, da jih z območja razčenejo. Vodja

PLO Arafat, ki je na večdnem obisku na Kitajskem, je dobil podporo Pekinga, ki mu je poleg politične pomoči pri vzpostavljanju palestinske suverenosti obljubil tudi denarno podporo. Arafat, ki je na Kitajsko pripotoval na povabilo predsednika Zemina, se je gostiteljem zahvalil za pomoč, »ki jo bomo potrebovali predvsem pri gradnji infrastrukture«. Vodja PLO pa se kljub vsemu še vedno ni odrekal nosenju pištole. To je pojasnil z besedami: »Nosim jo zato, da lahko branim svojo oljčno vejico.« Stevilnim državam, ki vabijo Arafata na obisk, se je v četrtek pridru-

žila se Nemčija. Kot je dejal zunanji minister Klaus Kinkel, se bodo gostitelji z Arafatom pogovarjali o evropski podpori izraelsko-palestinskemu sporazumu. Kinkel je ob tem poudaril, da je že pozval Iran, ki nasprotuje sporazumu, naj do njega zavzame konstruktivno stališče. Palestinska organizacija za clovekovne pravice je v četrtek sporočila, da ima trdne dokaze, da je za torkov uboj voditelja območnega gibanja Fataha Abuja Shanaba, ki so ga ubili med demonstracijami v podporo sporazumu na območju Gaze, odgovoren izraelski odred smrti. (Agencije)

BIH / O SPORAZUMU V TOREK

Hrvati grozijo z razstrelitvijo električnega daljnovoda

Ogorčeni boji za Mostar - Hrvati izpustili 541 muslimanskih zapornikov iz Dretelja

SARAJEVO - Bosanski parlament se bo predvidoma sestal prihodnji torek, ko naj bi razpravljali o predlaganem mirovnem nacrtnu in najnovejših srbskih in hrvaških ozemeljskih koncesijah, za katere so se dogovorili na ponedeljkovem »ladijskem sestanku«. Po mnenju bosanskega predsednika Izetbegovića so pravilni, ti naj ne bi obsegali več kot pol odstotka ozemlja BiH - simbolični dostop do morja in razsiritve koridorja do Gorazda - nezadostni, vendar pa je odločitev o sprejetju oziroma zavrnitvi sporazuma prepuštili skupščini.

Boji v okolici Viteza in Mostarja so se nadaljevali tudi v četrtek. Hrvati v obleganem Vitezu so zagrozili, da bodo v primeru nadaljevanja napadov bosanske vojske presekali daljnovid, ki z elektriko oskrbuje Sarajevo, predstavniki ZN pa so sporočili,

da so Hrvati to grozijo tudi dejansko pripravljene uresničiti. Med rednim patruliranjem v okolici Viteza sta bila ranjena tudi dva britanska vojaka ZN, zadeli so ju drobci minometne granate. Predstavniki ZN v Vitezu je sporočili, da so patrolo zaustavili na hrvaški kontrolni točki in jo začeli pregledovati, tedaj pa so v njihovo bližino prileteli trije minometni izstrelki. Predstavniki ZN domnevajo, da so granate izstrelili vojaki bosanske, pretežno muslimanske vojske, ki se s Hrvati spopadajo za nadzor nad tem območjem. Po podatkih predstavnikov ZN bosanska stran v dosedanjih bojih ni uspela bistveno pomakniti frontne črte, vendar si je uspela pridobiti pomembno strateško prednost, zaradi katere bi ji v prihodnje lahko uspelo zavzeti Vitez v strateško pomembni dolini reke Lave.

V osrednji Bosni je zlasti hudo v Novi Bili, kjer v zasilni bolnici vsak dan sprejmejo od 35 do 40 ranjencev, vendar zaradi bojev v okolici nimajo niti elektrike niti vode, pa tudi težko ranjenih ne morejo evakuirati.

Zadnje evakuacije so prekinili, ko je med nato-varjanjem ranjencev na tovornjake ZN v bližini eksplodiralo pet granat. O bojih poročajo tudi iz Gorazda.

Hudi boji so se bili tudi v Mostarju, ki sta ga obe strani, tako hrvaška kot bosanska, obstreljevali s topništvom. Hrvati so iz Dretelja, kraja južno od Mostarja, v četrtek izpustili 541 bosanskih zapornikov, od katerih jih štiri najst potrebuje takojšnjo bolniško pomoč. Zapornike bodo začasno namestili na Kortuli. Spri strani pa sta se dogovarjali tudi o medsebojni izmenjavi ujetnikov.

Francoski vojak se pogovarja s Sarajevčanko (Telefoto: AP)

»Mir ni več daleč«

SARAJEVO - Po osemnajstih mesecih obstreljevanja in obleganja mesta, so Sarajevčani, s pomočjo mehanizacije francoskega odreda ZN ponovno začeli urejati prestolnico. Med poskodovalimi poslopji sodišča in mestne hiše na trgu Skenderija v središču mesta so jim priskočili na pomoč prostovoljci, ki so z lopatami in krampi odstranjali travo in plevel ter gradbeni material, ki je tam ostal po stevilnih obstreljevanjih mestnega središča.

Razmere se izboljšujejo in zdi se mi, da je mir blizu, je prepričan Himzo Babić, pleskar, ki si je med delom utrgal trenutke za pogovor z reuterjevim novinarjem. Se pred kratkim si je bilo skoraj nemogoče misliti, da bi stopili na Skenderijo, ki so jo obstreljevali srbski topovi in ostrostrelci z bližnjih gričev in se zdaj je tu in tam slišati posamezen strel iz ostrostrelskega orožja, ki nas opominja, da vojne, kljub relativnemu zatísiu, se ni konec. (Reuter)

NOVICE

Slovenska delegacija v Osijeku

OSIJEK - Slovenski veleposlanik na Hrvaškem Matija Malesić in delegacija mesta Maribor sta v četrtek odpotovala na dvodnevni obisk v Osijek. Z osijskim županom Zlatkom Kramaricem in člani mestne vlade se je slovenska delegacija pogovarjala o položaju v mestu, Malesić pa se je z namestnikom župana osijsko-baranjske županije pogovarjal o težavah na kriznih območjih te županije. (STA)

Ogrožena stabilnost na Balkanu

LONDON - Ameriško-britanski institut Basic, specializiran za obrambne zadeve, je opozoril, da Zahod prodaja velike količine orožja Turčiji in Grčiji, kar ogroža stabilnost na Balkanu. Po podatkih tega instituta je Grčija lansko leto uvozila več pomembnih oboroževalnih sistemov kot druge države, za to pa je porabila 1,9 milijarde dolarjev. Tesno ji sledi Turčija, ki je za oborožitev namenila poldrugo milijardo. V zadnjih treh letih naj bi države zveze Nato tema dvema državama poslale 25 fregat in rusilcev, 400 bojnih letal, 130 helikopterjev, 2500 tankov in 1500 blindiranih vozil. (STA, AFP)

Drašković v Londonu

LONDON - Vodja srbske opozicije Vuk Drašković se je v četrtek sestal z britanskim zunanjim ministrom Douglasom Hurdom in se mu zahvalil, da je posredoval za njegovo izpustitev iz zapora. Drašković in Hurd sta se pogovarjala tudi o vojni v BiH, pri čemer je srbski gost poudaril, da močno nasprotuje srbski vpletenosti v vojno. (Reuter)

Reljića zadržali na »neki policijski postaji«

BEOGRAD - V torek izginuli urednik zunanje politike pri tedniku Vreme Dusan Reljić se je na veliko presenečenje predvsem zaskrbljenih novinarov pojavil v Beogradu v sredo ponoči ponovno pojavil. Podrobnosti njegove odsotnosti se vedno niso znane. Doslej je javnost izvedela samo, da so ga zadržali na »neki policijski postaji«, kjer so ga zadrževali v zvezi s tujnimi državljani v Srbiji. (Z. J.)

Konferenca o organiziranem kriminalu

SOFIJA - V bolgarski prestolnici se je včeraj začela mednarodna konferenca o boju proti trgovanju z mamili in organiziranemu kriminalu. Konferenci, ki poteka za zaprtimi vrati, na njej pa sodelujejo predstavniki iz 24 evropskih držav in komisije Združenih narodov za nadzor trgovine z mamili, predsedujeta Nemčija in Grčija. (STA, AFP)

Upomiki položili orožje

VILNA - V Litvi se je koncal upor skupine vojakov, ki so zahtevali višje plače in večje ugodnosti. Vojaki so potem, ko so jim obljubili, da ne bodo kaznovani, položili orožje in se iz gozdov vrnili v vojskone. Litovski parlament je ustanovil posebno komisijo, ki bo preučila zahteve upornikov vojakov. (STA)

NATO / MIR NI POCENI

Posredovanje bi letno stalo 4 milijarde dolarjev

Odločitev o tem bodo morali kmalu sprejeti, saj bi samo s hitro akcijo lahko uresničili mirovni načrt za BiH

BRUSELJ - Če bodo vse tri v bosansko vojno vpletene strani kmalu podpisale mirovni, ali bolje rečeno, delitveni načrt, kot to predvidevata mirovna posrednika Owen in Stoltenberg, bi morala zveza Nato priskrbeti 50.000 dobro oboroženih vojakov, ki bi nadzorovali uresničitev nacrta, razoroževanje sprih vojska in ponovno vzpostavljanje civilnih oblasti.

Akcija bi po besedah poveljnika sil Nata v Evropi in Clintonovega kandidata za vrhovnega poveljnika ameriške vojske generala Johna Shalikashvilija stala samo prvo leto štiri milijarde dolarjev, za katere pa zveza ne ve, od kod naj bi jih dobila. Optimisti sicer napovedujejo, da bi se število vojakov po enem letu lahko zmanjšalo, če bi mirovni načrt dosledno izpeljali, pesimisti pa opozarjajo, da bi bilo potrebno se veliko več denarja in vojakov, če bi se spopadi obnovili, kar pa tudi ni nemogoče. Ni se dokončno razciseno vprašanje po veljavanju tem enotam, saj severnoatlantska zveza ni navdušena nad zamisljo, da bi Natovim enotam poveljevali generali ZN.

Ironija je, da so ljudje po koncu hladne vojne pričakovali zmanjšanje izdatkov za oborožitev, zgodilo pa se je prav nasprotno: v številne mirovne akcije po svetu - samo ZN financirajo štiri najst takih operacij - je marsikatera država poslala več vojakov kot kdajkoli po drugi svetovni vojni. Združeni narodi zdaj nimajo niti ljudi niti denarja za izpeljavo obsežne in zahtevne akcije v Bosni, zato jim ne preostane nič drugega, kot da za to prosijo zvezo Nato. Ob tem je generalni sekretar ZN Butros Gali kolegu Woernerju dal jasno vedeti, da bo moral akcijo Nato plačati tudi sam.

Natovi predstavniki pravijo, da proračun zveze, iz katerega se plačujejo stroški administracije, infrastrukture in vojskih poveljstev se zdaleč ne zadostuje za uresničitev omenjenega nacrta. Poznavalci menijo, da je več možnosti za zbiranje potrebnega denarja in da bo morala zveza to tudi storiti, saj se bo nad ljudi v Bosni, ce sporazum ne bo dosežen in uresničen pred zimo, zgrnilo še huje trpljenje in bodo se bolj množično umirali kot doslej. (Reuter)

Generalni sekretar zveze Nato Manfred Woerner (Telefoto: AP)

HRVAŠKA / UNPROFOR

Vlada in sabor kritizirata vlogo ZN

Mirovne sile niso izpolnile naloge, zato ni nobene potrebe, da bi še ostale v državi

ZAGREB - Hrvatska vlada je v četrtek zavrnila podaljšanje mandata silam Unproforja po 30. novembru, ce ZN ne bi bili pripravljeni ugoditi hrvaškimi zahtevam. Prav lahko pa se zgodi, da bo enak sklep sprejel tudi sabor, ki se je sesel na izrednem zasedanju.

Vladi in saboru je pred zasedanjem podpredsednik in zunanji minister Mate Granić predstavil elaborat, v katerem ostro kritizira dosedanje delo predstavnikov ZN v sosednji državi. Vlada se ni odločila podaljšati mandata silam ZN, ker 20. septembra objavljeno poročilo glavnega tajnika ZN ne vsebuje nikakršnih novosti in bo najbrž vplivalo na to, da se bo mandat modrih celad nadaljeval pod dosedanjimi pogoji. Predstavniki sabora se strinjajo, da Unprofor ni izpolnil nalog in da je treba resno pretehtati njihovo nadaljnjo vlogo na Hrvaškem. Predstavniki opozicijskih strank zahtevajo, da se zasedanja udeleži tudi predsednik Tudman, »glavna prica in kreator hrvaske zunanje politike«, kot ga je imenoval dr. Velimir Terzić, predstavnik socialno-liberalne stranke, najmočnejše opozicijske skupine.

»Hrvaška je sposobna državljanom ponuditi najvišjo stopnjo spoštovanja mednarodnih standardov

DARKO PAVIČIĆ

in sprejeti mehanizme mednarodnega nadzora, Kevsa in ES, ter po vrnitvi beguncev na zaščitnih območjih izvesti volitve pod mednarodnim nadzorom, da bi bili v organih oblasti enakopravno zastopani tudi Srbi, je sklenil poročilo Mate Granić. Odhod modrih celad iz Hrvaske po njegovem

ne pomeni nujno tudi obnovitve spopadov. Kljub omenjenim zahtevam vlade in sabora pa se najbrž ne bo zgodilo nič nenavadnega, je za hrvaški radio med drugim dejal Zdravko Tomac. Po njegovem mnenju bo v mandatu ZN na Hrvaškem prislo le do kozmetičnih popravkov, da bi ustregli hrvaški javnosti, večjih sprememb pa ne kaže pričakovati.

V Krajini zapirajo zmerne Srbe

ZAGREB - Krajinska policija je v Okuanih aretirala in zaprla Dušana Ećimovića, Veljko Đakula in Mladena Kulica in jih odvedla v Knin, je sporočil radio Okučani, ne da bi pri tem navedel vzroke za aretacijo. Iz dobro obveščenih krogov v Kninu pa je mogoče slišati, da aretacije in hišni pripori zmernih ali ekstremistično razpoloženih posameznikov niso nič nenavadnega.

Omenjeni trije državljani so podpisniki tako imenovanega daruvskega sporazuma, s katerim so kot predstavniki Srbov priznali hrvaško suverenost v zahodni Slavoniji in tako podprli prizadevanja za normalizacijo odnosov med Hrvati in Srbi. Kot je dejal Slavko Degorić, ki je odgovoren za stike z uporniški mi Srbi, aretacije pomenijo, da kninske oblasti zavracajo nadaljnje sporazumevanje s hrvaško oblastjo in da skupina v kninskem vodstvu uvaja »vojaško-policijsko diktaturo« na zasedenih ozemljih. Čeprav je civilna uprava Unproforja napovedala nove pogovore med uporniški mi Srbi in Hrvati v zahodni Slavoniji, do tega najbrž ne bo prišlo, saj so aretirani Veljko Đakula in njegovi somišljeniki že od zacetka agresije na Hrvaško sodelovali s hrvaškimi oblastmi, s čimer je bilo po svoje zagotovljeno, da bodo zasedena ozemlja s pogovori vendarle vrnjena pod hrvaško upravo. (D. P.)

ROMUNIJA / AFERE

»Vodilna industrija« v državi je sprejemanje podkupnin

Doslej še nikogar od osumljenih niso postavili pred sodišče

CALIN NEASCU / AFP

jih je ovadila opozicija in neuspešno zahtevala njihov odstop. Opozicija meni, da so ministri odgovorni za širjenje vpliva generala Georgea Florica, ki je bil nekoč vodja finančne nadzorne službe za gospodarstvo. Prav zaradi tega primera je Adrian Paunescu, poslanec Socialistične stranke dela (PST), naslednice Komunistične partije, priznal, da je korupcija »vodilna industrija« v Romuniji. Na zagonor je moral tudi nekdanji predsednik vlade Petre Roman, poslanec opozicijske Demokratske stranke. V letu 1990 se je odločil za nakup dveh airbusov namesto boeingov.

BUKARESTA - Podkupnine v podjetjih in v medijih, skoraj vsakodnevna medijska odkritja novih skandalov, priznanja v parlamentu... Kot kaže, je korupcija preplavila celotno romunsko družbo. Zadeva je tako resna, da je neki senator pojav brez oklevanja označil za »vodilno industrijo« v državi.

V Romuniji so pred kratkim zaprli dva televizijska producenta, ko sta hotela spraviti v zep podkupnino v vrednosti 15.000 dolarjev, ker naj bi propagirala neki sadni sok.

Parlament bo svoje prvo izredno zasedanje po padcu komunizma leta 1989 namenil prav korupciji. Predsednik vlade Nicolae Vacaroiu je moral zagovarjati tri ministre, ki

Uradno poročilo naveda, da se je od januarja do avgusta število korupcijskih prestopkov povečalo za 55 odstotkov. Vendar vsaj do zdaj se nikogar od prijavljenih niso postavili pred sodišče. Casopisi vsak dan objavljajo posebne rubrike, ki pišejo o korupciji: tako so zaprli nekega policaja, ki se je v Bukaresti ukvarjal s prodajo ukradenih vozil. Na procesu se bodo morali zagovarjati tudi nekateri člani ministrstva za notranje zadeve. Ze od aprila je predsednik Ion Iliescu zelo zaskrbljen zaradi »množične vpletenosti korupcije v organih, ki naj bi take pojave nadzorovali in preprečevali.«

»Korupcija je potrebno razumeti kot prehodno obdobje v romunski družbi, ki je v gospodarski in socialni krizi. Prav tako tudi ni učinkovitih ekonomskih in pravnih metod, da bi pojav preprečili,« meni Elena Zamfir, profesorica sociologije na bucarestanski univerzi in dodaja: »Seveda je ta pojav obstajal že v casih komunističnega režima, vendar je bil bolj prikrit. Odkrit pogovor o korupciji je zasluha svobode izražanja in pretoka informacij, to pa je mogoče sele od decembra 1989.«

Za zaustavitev korupcije se je vlada odločila ustanoviti posebno komisijo, ki bo preprečevala korupcijo, spremenila davčni sistem in onemogočala ne-legalno konkurenco.«

BOLGARIJA / ODNOSI Z EVROPSKO DVANAJSTERICO

Zunanji minister Daskalov poziva Evropsko skupnost, naj pomaga pri reševanju gospodarskih težav

BRUSELJ - Bolgarski minister za zunanje zadeve Stanislav Daskalov je v četrtek obtožil Evropsko skupnost, da je pristranska do Bolgarije: dvanajsterico je prosil, naj s Sofijo podpiše zacasen trgovinski sporazum.

Med dvodnevni obiskom v Bruslju se je Daskalov sestal s predstavniki ES in Nata. Prosil je tudi, naj dvanajsterica pomaga Bolgariji, ki je prizadeta zaradi sankcij proti nekdanji Jugoslaviji.

Bolgarija je tako kot Poljska, Madžarska, Češka republika, Slovaška ter Romunija že podpisala

pogodbo o pridruženem članstvu v ES, ki naj bi bila temelj za dvostransko trgovino. Zaradi dolgotrajnega ratifikacijskega procesa naj bi prišlo do podpisa zacasnega sporazuma, s čimer naj bi v najkrajšem zacela razvijati trgovinska menjaja.

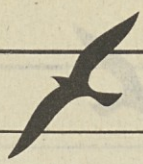
Daskalov je na novinarski konferenci povedal, da je na sedezu ES opozoril na diskriminacijo Bolgarov. »Ker zavlačujejo s podpisom sporazuma z Bolgarijo, je država v zelo resnem položaju. Takšno zavlačenje tudi ni v duhu sodelovanja, ki nam ga je ponudila ES,« je dodal

Daskalov. »Stališce dvanajsterice je za Bolgarijo pogubno, saj je naše gospodarstvo prizadeto le zaradi ukrepov, ki veljajo za nekdanjo Jugoslavijo. Sankcije so nas popolnoma izolirale od trgov, saj naša trgovinska pot poteka skozi Srbijo,« je povedal. Bolgarska trgovinska menjaja z Evropo se je v primerjavi s preteklimi leti obcutno zmanjšala. Izvoz v države ES se je v šestih mesecih zmanjšal na 390 milijonov dolarjev - v enakem obdobje lani je bil ocenjen na 520 milijonov dolarjev. Uvoz se je v prvem polletju zmanjšal

na 495 milijonov dolarjev, lani pa je znašal 616 milijonov dolarjev.

V Bruslju trdijo, da zamude ne gre pripisati političnemu stališču in da gre za tehnični zastoj. »Dobili smo zagotovilo predstavnika komisije skupnosti Leona Brittna, ki meni, da obstajajo možnosti, vendar ne vem, kaj to konkretno pomeni.« Tudi sedanja politična nestabilnost v Rusiji, s katero trgovanje dosega 17-odstotni delež v bolgarski trgovini, lahko se poslabša naše gospodarske težave,« meni Daskalov.

Sue Fleming, Reuter

Začasni izvršni svet je postal realnost

CAPE TOWN - Tridomni južnoafriški parlament je včeraj podprl uredništev tako imenovanega Zasnega izvršnega sveta (TEC), ki predstavlja prvi korak pri uresničitvi večrasne vlade narodne enotnosti. Glavna njegova naloga bo poskrbeti za nemoten potek volilne kampanje za aprilске demokratične volitve. TEC pa ne bo zamenjal vlade predsednika Fredericka de Klerka, le s pravico veta bo nadzoroval njene sklepe. Politicni opozovalci pa se bojijo, da to ne bo odpravilo rastočega nasilja, saj temu svetu nasprotujejo zulujska stranka Inkhata, Panafriški kongres (PAC), tri crnske plemenske državnice in skrajna desnica belopolnih Afrikanerjev. TEC bo opravljal svojo funkcijo do aprila, ko bo prepustil mesto prvi večrasni vladi narodne enotnosti, ki bi morala voditi južno Afriko v tem prehodnem obdobju do leta 1999. Leta 2000 pa naj bi nove volitve zaključile obdobje večrasne vladavine.

FRANCIJA / ZGODOVINA

Novi neizpodbitni dokazi o grozotah v Auschwitzu

»Sklesani revizionist« je nemške dokumente dobil v arhivu KGB

PARIZ - Tako imenovane revizioniste nacizma, ki kot Robert Faurisson zagovarjajo stališče, da je nacrti nacistični poboj Židov izmislihotina, je te dni doletel res hud udarec.

Jean Claude Pressac, francoski zgodovinar, svoj čas privrženec revizionističnih teorij, je v teh dneh v Parizu izdal dobro dokumentirano knjigo o koncentracijskem taboriscu v Auschwitzu, na Poljskem. V svojem delu podatke utemeljuje z neizpodbitnimi dokazi. Pressac je črpal iz nacističnih arhivov, ki so bili v rokah sovjetskega KGB in so bili do nedavnega nedostopni.

Pisatelj se je za opis zgodovine taborišča poslužil samo notranjih dokumentov lagerja, to se pravi pisem, tehničnih poročil o gradnji in delovanju plinskih celic in krematorijskih peči. Knjigo, v kateri je avtor razkril marsikatero novost, je izdal Francoski državni center za znanstveno raziskavo (CNRS). Na podlagi podatkov iz izredno urejenih nacističnih registrov, je končno mogoče prvič zares natančno ugotoviti število žrtve, ki jih je bilo okrog 800 tisoč in ne več kot en milijon, kot so do sedaj menili. V Auschwitzu so nacisti umorili približno 630 tisoč Židov, 15 tisoč ruskih vojni ujetnikov, 10 tisoč ciganov,

tem žrtvam pa je treba dodati še drugih 130 tisoč oseb, ki ni prezvelo izredno trdih življenjskih razmer v taborišču.

Pressac je, mogoče prvič doslej v zgodovini, objavil popolnoma neizpodbitne dokaze o nacističnem nacrtu množičnem poboj: do teh dokazov je bilo izredno težko priti, ker so nacisti želeli skriti resnico o poboj in so bila zaradi tega vsa njihova sporočila s tem v zvezi šifrirana. Uporabljali so izraze kot »posebni postopek« ali »posebna akcija«. Znanstvenik je razkril nekatere spodrsilaje načelnikov taborišča, ki so v nasprotju z ukazi vseeno omenjali »plinske celice« ali »slučilnice«. Avtor na primer navaja pisma med taboriscem in podjetjem Topf, ki je proizvajalo plinske celice in krematorije, v katerih se omenja »dezinfekcijski sistem« mrtvašnice, ki je bil lesen, ne pa kovinast, kajti kovino bi plin »Zyklon B« razjedel.

Med Pressacovimi odkritji je tudi dejstvo, da se je množični poboj v Auschwitzu pričel decembra 1941, ne pa septembra kot so doslej mislili.

Francois Bedarida, eden izmed direktorjev CNRS, je izjavil, da je raziskava neizprosna obtožba, napisana analitično in uravnovešeno. Delo je grozljivo a neizpodbitno.

ROMUNIJA / ZARADI UBOJA IN KASNEJŠEGA LINČA

Medetnično nasilje v osrednji Romuniji

Vas Hadareni doživela prvi pogrom proti Romom

BUKARESTA - Kljub policijskemu ojačenju se ni podela napetost v etnično mešani vasi Hadareni v osrednji Romuniji, v kateri so od ponedeljka v medetničnih spopadih izgubile življenje štiri osebe. Zadnji žrtev so zgozleno odkrili prav včeraj na pogorišču neke romske hiše.

V tej vasi so nekod ziveli izključno Romuni in madžarska manjšina, pred kakimi desetimi leti pa so

oblasti nastanile številne romske družine, v širokopoteznem nacrtu asimilacije kakih 200 tisoč Romov, ki so preziveli nacistični teror in nacrtu likvidacije. V Hadareni pa se Romi niso asimilirali in so že deset let neke vrste kamen spotike za romunsko večinsko prebivalstvo, ki vidi v njih vzrok za vse napetosti in težave.

Polozaj se je nenadoma izrodil v ponedeljek, ko je

pod noč v pretepu Rom Ropa Lupian z nožem ubil 24-letnega Romuna Graciana Chetana. Vascani romunske narodnosti so takoj začeli pravi lov za morilcem, ki je imel v preteklosti že opravka s policijo. Razjarjena množica je morilca našla na domu njegovega brata Pardeliana Lupiana in oba lincala. To je sprožilo pravo verižno reakcijo masčevanja in nasilja, tako da so v pravem

pogromu začele goreti predvsem romske hiše, po vsemu sodeč pa so se romunski vascani znesli tudi nad Madžari. Novinarji poročajo, da je do tal zgorelo 13 hiš, drugih 21 pa so gasilci s pomočjo policije nekako resili, vas pa daje srhljiv vtis, da so skozi njo sle barbarске horde.

Na sliki (telefoto AP): Romki odnašata iz svoje požgane hiše pujska, ki se je resil pred plameni.

NOVICE

Woodyja Allena oprostili obtožbe spolnega nadlegovanja 8-letne posvojenke Dylan

NEW YORK - Zaradi pomanjkanja dokazov so ameriškega filmskega igralca in režiserja Woodyja Allena oprostili obtožbe, da je spolno nadlegoval svojo 8-letno posvojenko Dylan. Vest bo preiskovalni sodnik Frank Marco uradno sporočil danes, izvele njegove preiskave pa je že včeraj posredovala neka zasebna newyorská televizijska postaja. »Ni zadostnih dokazov«, naj bi navedel sodnik, »ki bi opravičevali kazenski sodni postopek, ki bi med drugim povzročil nove travme vpletenemu otroku.« Za Woodyja Allena pa prihaja ta sklep prepozno, ker je spomladi že izgubil civilno tožbo, saj so manhattanski sodniki sklenili, da bo za posvojenko Dylan in sina Satchela skrbela njegova ločena žena Mia Farrow. Da bi bila mera polna, je preiskovalni sodnik izključil, da bi Mia Farrow vplivala na malo Dylan. Allenova »rehabilitacija« je torej nepopolna, saj je za sodnika Mia »skrbna mati«.

Kako »skrbna« je Mia Farrow pa bo nedvomno moral ugotoviti novi proces, ki ga je tokrat proti filmski igalki sprožila neka fotografinja, ki jo obtožuje, da ji je omrežila moza in unicila zakon.

Nejedska okvara v elektrarni Igalnina

VARŠAVA - Kot je sporočila tiskovna agencija Beltfax, je prišlo do okvare na jedrski elektrarni v litovski Igalnini, tako da so morali zmanjšati proizvodnjo električne energije s 1.250 na 750 megawattov. Beltfax trdi da gre za »nejdrsko okvaro«, ki naj bi jo popravili že v nekaj dneh. Kljub takim zagotovilom pa v Pribaltiku raste zaskrbljenost, ker je ta elektrarna černobilskega tipa in zato zelo nevarna.

Potresni sunek pri japonski Nagoji

TOKIO - Potresni sunek 4, 8 stopnje po Richterjevi jakostni lestvici je včeraj prizadel širše območje pri mestu Nagoja, 200 kilometrov jugozahodno od Tokia. Po prvih vesteh potresni sunek ni povzročil ne žrtve in ne gmotne skode, je pa še povečal strah pred »velikim potresom«, ki bi lahko vsak čas prizadel Japonsko.

Smrtno obsodbo spremenili v dosmrtno zaporno kazen

NEW YORK - Ko je krvnik v bistvu že imel v rokah smrtonosno injekcijo, so smrtno obsodbo za Barryja Fairchilda spremenili v dosmrtno jeco. Umsko omejeni Fairchild je bil obsojen na najhušo kazen, ker je sodeloval v posilstvu in umoru neke belopolte bolničarke. Sodnik Thomas Eisele trdi, da je smrtna kazen nepravilna, ker so temnopoltemu Fairchildu dokazali le posilstvo, ne pa umora.

VB / RAZISKAVA

V Angliji je vsak tretji otrok umsko prizadet

VELIKA BRITANIJA - Po zadnjih ugotovitvah angleske Ustanove za mentalno zdravje naj bi bil v Veliki Britaniji vsak četrty otrok neuravnovesen.

V številnih to pomeni, da jih je kakih tri milijone - od teh je ena petina zelo hudo prizadetih, dve petini nekoliko lažje, pri ostalih pa so kvari umski okolja manj opazni. V tem norem svetu, so komentirali novico psihiatri, so otroci kot najšibkejši člani družbe tudi najbolj dovzetni za razne zunanje vplive. Podvrženi so stresu zaradi sole, ki postaja vedno bolj zahtevna, zaradi pogostih prepirov v družini in locitve staršev, zaradi pravega »bombardiranja« z novicami, ki si jih malčki ne znajo pravilno razlagati ter zaradi prave odvisnosti od televizije in videoiger. Stanje se je v zadnjem času še poslabšalo zaradi hude gospodarske krivde, saj nekateri malčki živijo s starši v revščini.

Napacno bi bilo misliti, da podatki veljajo samo za Veliko Britanijo. V Angliji so se morda med prvimi lotili raziskovanja v tej smeri, vendar pa so otroci tudi v drugih državah podvrženi podobnim pritiskom in imajo slične težave. Raziskava angleske Ustanove za mentalno zdravje samo ocenjuje stanje, nič pa ne pove o tem, kaj bo z umsko prizadetimi otroki, ko bodo postali odrasli. Ali bodo sploh mogli delati in živeti normalno? Za mnoge je

odgovor negativen, vsaj za tisto najhušo prizadeto petino. Za ostale pa obstaja upanje, a le, če jim bodo starši in tudi država v bodoče posvetili več pozornosti.

Strokovnjaki, ki so opravili raziskavo, so priskrbi do zaključka, da je treba ovrednotiti vlogo družinskih zdravnikov. Najprej bi jih bilo treba informirati o tem zaskrbljujočem pojavu, mogoče tudi s posebnimi tečaji itd. Sploh bi morali biti zdravniki v večjem stiku z družinami in tudi njihovimi otroki, da bi lahko takoj ugotovili, če so malčki poponoma normalni ali pa ce kažejo znake neuravnovesnosti.

Po mnenju britanskih psihiatrov gre za pojav, ki dobiva svetovne razsežnosti. Se nikoli niso bili otroci pod takim vsehstankim pritiskom okolja, ki pogubno vpliva na občutljivo duševnost najmlajših članov naše družbe. »Dovolj je, da otrok sliši, kako se starša prepirata, in to lahko že sproži v njegovi glavi neslutene reakcije,« pise med drugim v raziskavi, ki jo bo objavila revija »Observer«. Zgodilo se je že, da so zaradi tega otroci obnemeli in niso več spregovorili besede. Duševne bolezni lahko prizadejejo tudi dojenčke. Prvi znaki, da z otrokom ni vse v redu, so nespornost, kronično pomanjkanje apetita, depresija, ki si je starši ne znajo razlagati in strah predso, življenjem, odraslimi, skratka pred vsem, kar jih obdaja.

INDIJA / PRED NOVEMBRSKIMI VOLITVAMI

Indijski politiki dvorijo »kraljici banditov«

Tri stranke ji ponujajo kandidaturo

NEW DELHI - Phoolan Devijeve, indijski »kraljici banditov«, ki je že deset let v jeci in se vedno caka, da ji sodijo zaradi pokola, so vsaj tri stranke ponudile, da bi kandidirala na prihodnjih novembrskih volitvah.

Konec novembra bodo volili krajevne parlamente v štirih zveznih državah na severu Indije: Uttar Pradesh, Madhya Pradesh, Himachal Pradesh in Rajasthan. Svoj glas bo oddala tretjina volilcev in po splošni oceni gre za pomembno preizkušnjo za položaj raznih strank.

Kot pravijo njeni domaci, se Phoolan Devi se ni odločila. S ponudbami so na dan prisli Janata Dal (leva sredina, tretja stranka v državi) ter dve manjši levi skupini Samajwadi Party ter Janata Party.

Po nepotrjenih vesteh tudi obe največji stranki, Kongres (I) in Baharatya Janata Party (Bjp) proučujeta možnost, da bi »kraljici banditov« ponudili kandidaturo.

Sedaj 31-letno Phoolan Devijevo obtožujejo 48 kaznivih dejanj, od katerih je najhuši »pokol v Behmai«, mestecu v Madya Pradeshu, kjer so leta 1981 umo-

rili 22 latifundistov. Slednji so nekaj dni prej ujeli in skupno posilili »kraljico banditov«.

Pred dvema tednoma je Phoolan Devi zaprosila, naj jo spustijo iz ječe, da bi se lahko zdravila. Zbolela je namrec za rakom. Sodstvo je ukazalo, naj opravijo zdravniške preglede, rezultati pa niso še znani.

Vse stranke nameravajo predstaviti kandidaturo Phoolan Devijeve v državi Uttar Pradesh, kjer bo faktor kaste imel veliko težo v volilnem spopadu. Največ glasov namrec prispevajo nižje kaste, ki so na podelju na severu Indije se vedno pod popolno fevdalno oblastjo kmetijskih veleposestnikov, ki pripadajo višjim kastam.

Ni slučajno, da so vsi strankarski voditelji, ki so ponudili kandidaturo, Devijevo predstavili kot heroja nižjih kast v boju proti nadvladi latifundistov.

Vsi so prepričani, da ima Phoolan Devi tokrat več možnosti kot lani, ko je na dodatnih junijskih volitvah v New Delhiju brez uspeha poskusila zasedeti mesto v zveznem parlamentu.

ZDA / V VASI SEVEN HILLS V OHIU

Protest Židov pred hišo nacista Demjanjuka

Žid iz Ohia so uprizarili protestno demonstracijo pred stanovanjem nacista Demjanjuka v kraju Seven Hills (Telefoto AP)

ZDA / NENAVADNA RAZSODBA VRHOVNEGA SODIŠČA V SEVERNI CAROLINI

Okrožje s črnsko večino kot diskriminacija belcev

NEW YORK - Določitev novih volilnih okrožij, s katerimi bi zajamčili zastopnost crncev (in drugih manjšin) v Kongresu, se lahko izrodi v neke vrste apartheid v škodo belcev in torej v kršenje ustavnih pravic.

Tako v bistvu pravi zgodovinska razsodba, s katero je »razpolovljeno« vrhovno sodišče (s petimi pritrdilnimi stiri nasprotujočimi glasovi) vrnilo v razpravo temeljne smernice novih volilnih zemljevidov, ki so jih v mnogih ameriških državah izdelali po popisu leta 1991.

Primer, ki ga je najvišje ameriško sodišče zavrnilo,

zadeva 12. okrožje North Caroline, ozkega ozemlskega pasu v dolžini 160 milj - kot je v utemeljitvi zapisala sodnica Sandra O'Connor - zelo nenavadne oblike, ki leži ob meddržavni cesti št. 85 in vključuje v večini crno prebivalstvo. Severnokatolinski zakonodajalec je okrožje oblikoval na vabilo pravosodnega ministrstva, po katerem imajo crnci (ki tvorijo okrog 22 odstotkov vsega prebivalstva države) pravico na se eno okrožje, v katerem naj imajo zanesljivo večino. Toda pet belih volilcev je kontestiralo rasno zacrtane meje in zahtevalo pravico, da sodelujejo na »brezbarvnih« volit-

vah, vrhovno sodišče pa jim je - kljub razdvojenosti - dalo prav.

Posledice te razsodbe bi se lahko sedaj po analogiji aplicirale tudi na drugih 20 novih okrožij v različnih državah ZDA, ki so 3. novembra lani poslale v Kongres 13 crncev in 6 hispancev. Vrhovno sodišče je namrec v razsodbi zapisalo, da so lahko v posebnih primerih diskriminirani tudi belci: »Redefinicija volilnih območij na rasni osnovi, pa ceprav s pravicnimi nameni v odnosu do manjšin, se lahko izrodi v balkanizacijo in sproži nove konflikte med komponentami,« je izjavila sodnica O'Connor in do-

dala, da je nacrt države North Carolina nevarno podoben nekaterim najbolj izrazitim primerom volilne diskriminacije v preteklosti. »Zacrtati neko volilno okrožje tako, da se zdruzi prebivalstvo, ki ima skupno samo barvo kože, ima neprijeten vonj po političnem apartheidu,« je pribila.

Nasprotnega mnenja je bil Byron White, sodnik, ki je prav te dni, po 31 letih zapustil vrhovno sodišče (Clinton je bil že zamenjal z Ruth Bader Ginsburg): »Belci,« je dejal, »imajo še vedno večino v 10 od 12 volilnih okrožij, kar pomeni 83 odstotkov na celoto, medtem ko sestavljajo samo 76 od-

stotkov vsega prebivalstva. Iz tega izhaja, da se res ne morejo pritoževati nad nepravilnostjo.«

Do redefiniranja volilnih okrožij prihaja v ZDA periodično po popisih prebivalstva. Spremembe narekuje potreba, da se manjšinam zagotovi možnost ustrezne zastopnosti v Washingtonu. Razsodba vrhovnega sodišča sicer sama po sebi ne pomeni avtomatične razveljavitve zacrtanih okrožij, vendar predstavlja pomemben precedens za primere, ki bi bili podobni primeru North Caroline. To bi se lahko zgodilo pri okrožjih, ki so raztresena med Florido, Texasom, Loui-

siano, Georgio, South Carolino in Virginio.

Melvin Watt, crni demokratični poslanec, izvoljen v okrožju, ki ga je vrhovno sodišče zavrnilo, je kljub vsemu optimist: »Usoda mojega okrožja,« je izjavil, »še ni zapечатena, saj je edina resnično mestna v vsej državi.«

Združenja za zascito manjšin pa so seveda reagirale s protestom, pomesanim z razočaranjem. »Razsodba verjetno ne pomeni konca enakih možnosti na volilnem področju,« je dejala Dayna Cunningham, ki zastopa NAACP Legal Defense Fund, »vendar gre za korak nazaj, ki stvari neizmerno zapleta.«

KOMENTAR

Zgrešena sanacija železarn?

MILE ČUK

LJUBLJANA - Radikalnejši ukrepi pri sanaciji Slovenskih železarn oziroma pospešeno zapiranje nedonosnih obratov, ki jih je vlada napovedala včeraj na podlagi presejnih velikih izgub in tudi sicer neuspešnega poslovanja v prvem polletju, sprožajo vrsto vprašanj: denimo, mar velika odstopanja od sanacijskega programa pomenijo, da se je vlada ustela, ko se je jeseni 1992 odločila za sanacijo slovenskega železarskega velikan, parlament pa je potem s sprejetjem ustreznih zakonov pravzaprav socializiral izgube in v ta namen odprl kar 450 milijonov mark? So imeli torej prav tisti (sicer redki), ki so opozarjali, da gre za zgrešeno, megalomansko podpiranje razvoja črne metalurgije? Takšno početje je namreč - sodeč vsaj po letosnjih poslovnih rezultatih - le podaljševalo agonijo in zivotarjenje slovenskih železarn. Tudi na podlagi dejstva, da nihče izmed tujcev ni hotel kupiti železarn bi bilo mogoče rešene razmisliati o »perspektivah« slovenskega jeklarstva. Kakor koli že, železarjem očitno ni uspelo uresničiti bistvene naloge, na kateri je pravzaprav temeljila sanacija: namreč v razmeroma kratkem času obvladati trženje, česar v preteklosti ni-

so bili vajeni. Resnici na ljubo velja poudariti, da železarne dejansko niso mogle enakopravno konkurirati železarnam iz vzhodne Evrope, ki v cene ne vključujejo ekoloških, energetskih in drugih stroškov. Na drugi strani niso bile konkurenčne tudi zaradi velike podkapitaliziranosti in slabega finančnega servisiranja. Slabi finančni rezultati v jeklarstvu so tudi posledica svetovne recesije v tej panogi. Sele podrobna analiza bo lahko odgovorila na vprašanje, ali je bila (in v čem) zgrešena poteza vlade in parlamenta, ki sta za obuditev jeklarstva namenila ogromna družbena sredstva. Ze sedaj pa je vladi mogoče očitati vsaj dvojice: presenečenje nad neugodnim potekom sanacije in prepozno odzivanje. Resen argument namreč ne more biti pojasnilo, da je na začetku sanacije in tudi kasneje vlada imela veliko bolj rožnato sliko, kot je bila dejanska, in sicer zaradi pomanjkljivega finančno-informacijskega sistema v samem koncernu. Upeštujeje več sto milijonov mark, vloženih v sanacijo, bi moral biti nadzor nad potekom sanacije doslednejši. Hkrati pa je vlada imela dovolj časa za poglobljeno ukvarjanje s številnimi političnimi aferami in zdrahami.

VLADA / NAPAČNA PREDVIDEVANJA

Slovenske železarne ne znajo prodajati jekla

Prepočasna sanacija - Nizka produktivnost - Preveč zaposlenih

LJUBLJANA - Slovenska vlada se je včeraj vnovič osredotočila na gospodarska vprašanja, saj je izoblikovala mnenje o polletnem poslovanju koncerna Slovenskih železarn, sprejela sklepe v zvezi z dokončanjem gradnje slovenskega dela HE Golica, obravnavala pa je tudi predlog zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona. V zvezi s težkim položajem železarn je Ivo Banič, sekretar v ministrstvu za gospodarske dejavnosti,

poudaril, da uresničevanje sanacijskega programa ne poteka tako, kot je bilo predvideno.

Program je v obdobju januar - junij predvideval približno 15 milijonov nemških mark izgube, dejansko pa ta znaša 74 milijonov mark. Se bolj pa skrbi zbuja dejstvo, da so v sanacijskem programu predvideli pozitiven denarni tok v višini približno 26 milijonov mark, dejansko pa je za 39 milijonov mark denarnega primanjkljaja. Od 17 po-

djetij po oceni vlade stiri izkazujejo negativna gibanja (Livarna Store, Fiprom Jesenice, Jeklo Store in Acroni Jesenice (skupaj je v teh podjetjih zaposlenih 3290 delavcev). Ostalih 13 družb izkazuje pozitivne tokove in jih je mogoče rešiti. Vlada tudi ugotavlja, da je produktivnost v SZ zelo nizka, pri sanaciji niso izvedli radikalnejših ukrepov, boljši kadri odhajajo, glavni problem pa je v tem, da železarne ne znajo prodajati jekla. Tudi kakovost

in sestava izdelkov sta neustrezna, cena pa neprijemljivo visoka. Za povečanje konkurenčnosti bi bile potrebne investicije v znesku približno 51 milijonov mark. Edina izjema pri poslovanju je Metal Ravne, ki kaže bistveno boljše rezultate. Vlada ocenjuje, da bi v kratkem lahko zmanjšali stroške v jeklarnah za približno pet odstotkov, kar znaša približno 700 milijonov tolarjev. Pocatati je treba na dokončanje projekta Phare, saj evropski strokovnjaki končujejo tehnološki pregled železarn. Vlada je v zvezi z železarnami sprejela tudi številne sklepe: med drugim poblašča finančno ministrstvo za izdajo jamstev koncernu SZ za trajna obratna sredstva v skupni vrednosti 72 milijonov mark, vendar samo za projekte, ki prinašajo dobiček, in se to le, če je bila pred tem opravljena revizija poslovanja; UO SZ mora poročilo dopolniti se z oceno smiselnosti sanacije posameznih družb

koncerna. Vlada želi od UO odgovore, kaj zapreti, kaj naj posluje v prihodnje, kaj združiti, katere zmogljivosti preseliti in s kom se kapitalsko povežati. Rok je 15.10.1993. Za podjetja, ki jih ni moč sanirati, je treba do decembra leta 1994 izdelati program prestrukturiranja. Vlada dovoljuje prodajo podjetij, ki so v breziholdnem položaju, po minimalni ceni. Kupci morajo izdelati nacrt, kako bodo ohranili večino delovnih mest.

Minister za varstvo okolja in urejanje prostora Miha Jazbinšek je predstavil iztoccne DZ v zvezi s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona. Jazbinšek je omenil predvsem člen, ki določa, da lastnik stanovanja ne sme skleniti najemne pogodbe, če bi število oseb v stanovanju za več kot trikrat presehalo število oseb, ki jih predpisujejo normativi. En člen kaznuje tiste lastnike, ki sikanirajo najemnike itd.

V zvezi z zapleti z nekdanjo vojašnico na Metelkovi je vlada ugotovila, da je bilo v dogovorih s predstavniki mesta Ljubljane se pred sklenitvijo menjalnih pogodb dogovorjeno, da se del vojašnice dodeli v uporabo Mreži za Metelkovo. Zato pričakuje, da bo mesto Ljubljana izpolnilo ta dogovor in Mreži za Metelkovo omogočilo uporabo dela te vojašnice. Vlada je zadolžila predstavnike pristojnih ministrstev, naj zagotovijo uresničitev tega dogovora oziroma pomagajo pri reševanju vseh odprtih vprašanj.

Vlada ugotavlja vedno več nepravilnosti pri sanaciji slovenskih železarn (Foto: TRIO)

KOMENTAR

Sodelovanje s sosedi lahko reši Slovenijo

BOGO SAMS

Izredno naporni enodnevni slovensko-italijanski gospodarski razgovori v Rimu so razčistili odprta vprašanja. Niso jih resili, določili pa so natančne roke in načine reševanja. Začeli bodo s predvideno gradnjo cest, predvsem osimskih od Divace do Sezane in verjetno od Razdrtega do Nove Gorice. V Sloveniji bodo odprli italijanske banke. Predvsem s pomočjo obstoječih avtonomnih računov bodo omogočili uravnovesje trgovinske bilance, ki se je zlasti zaradi razvednotenja italijanske lire nevarno prevesila v italijansko korist.

Celoten kompleks slovensko-italijanskih odnosov je bil včeraj osrednja tema razgovora predsednika države in predsednika italijanske vlade Ciampi. Logika političnih odnosov je bila doslej v Italiji preprosta: oblast imajo na vladni ravni v rokah demokristjani in socialisti, na opozicijski ravni pa komunisti. Ta logika se je podrla, Ciampi je predvsem tehnični predsednik, Fontanini pa ekspert gibanja lig v deželni okviru avtonomizma in furlanskega gibanja. Je Furlan, govori furlansko, je izredno odprt in zainteresiran za sodelovanje s Slovenijo. Zato je včeraj zahteval večjo avtonomijo za deželo Furlanijo-Juljsko krajino, ki mora živo so-

delovati v vseh slovensko-italijanskih dogovorih. Zahteva pospešeno gradnjo osimskih cest, krepitev gospodarskih odnosov in varstvo obeh manjšin.

Oba pogovora pomenita premik, katerega globlji pomen mora Slovenija dojeti. Opisemo ga lahko v dveh smereh. Predvsem so sosednje države vedno bile in bodo pomemben sogovornik v medsebojnem sodelovanju, ki ga lahko poglobljajo, lahko zavirajo, formalno pa odločajo zlasti o obsegu gospodarskih tokov in obojestranskih interesov. Slovenija gleda samo se široko v svet, na sosede in njihovo vlogo pa pozablja.

Vedno močnejše je občutiti zapiranje, ksenofobijo nekako samozadostne Slovenije. Kar sama naj bi gradila ceste, tujci se že ne bodo okoriščali s slovenskim denarjem. Pa vendarle je izhod za slovenske težave in slovensko prihodnost samo v odprtem sodelovanju - najprej s sosedi in nato z njihovo pomočjo z vsem svetom. Italija je izjemno pomemben sosed, ki si zasluži vso pozornost.

Upamo, da bo prihodnji mesec ploden in da bosta ob koncu oktobra lahko oba predsednika - Drnovšek in Ciampi - na uradnem pogovoru podpisala več konkretnih sporazumov o uresničevanju načrtovanih skupnih projektov.

ZAKONODAJA / POPRAVA KRIVIC

Razkorak med upravičenimi željami žrtev in možnostmi države je prevelik

Jože Tratnik: Letos že 66 milijonov tolarjev za odpravo krivic - Državni zbor je izoblikoval dokončno stališče o načinu obravnave perečih vprašanj iz novejša politične zgodovine

LJUBLJANA - V devetih mesecih letošnjega leta je slovensko pravosodno ministrstvo na osnovi sodnih odločb za odpravo nekaterih povojnih krivic zapravilo skupaj 66 milijonov tolarjev. S tem je sicer že porabilo svoj proračunski delež za letošnje leto, čeprav je s tem denarjem lahko resilo le stiri deset od sto stotih odškodninskih zahtevkov. V pomanjkanju denarja pa gre iskati tudi poglobljeni razlog, da je eden izmed pomembnih zakonov o popravi nekaterih krivic se vedno v vladnem milnu in da bo prišel na poslanske klopi slovenskega parlamenta sele oktobra. »Le realni smo hoteli biti in ponuditi tisto, čemur bo država kos. To pomeni, da nikakor nismo hoteli po stopinjah sosednje Hrvaške, ki je podoben zakon o popravu krivic sprejela že pred dvema letoma, gene-

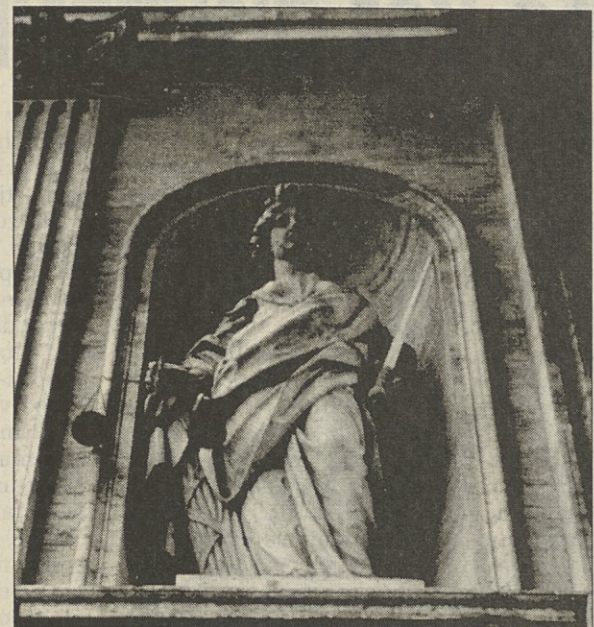
ralno in kar pomezu politično rehabilitirala vse po vojne obsojence, jim priznala pokojinsko dobo, a do danes vendarle ni izplačala niti trohice denarja.« pojasnjuje državni sekretar slovenskega pravosodnega ministrstva Jože Tratnik, ki tudi neposredno sodeluje pri pripravi slovenskega zakona o odpravi krivic. »Zdaj pa je dozorel čas tudi za slovenski zakon«, dodaja in pojasnjuje, da le-ta ponuja pravzaprav dve rešitvi. Prva je ta, da politični obsojenec, ki mu je bila v povojnem obdobju izrečena kazenska ali tako imenovana upravna sodba, ali pa mu je sodisce naložilo opravljanje družbeno koristnega dela, oziroma je bil zaprt brez kakršne koli odločbe, lahko dobi status političnega zapornika. Ta status bo, na predlog nekdanjega obsojenca, podeljevala posebna vladna ko-

IVANKA MIHELČIČ

misija, ki bo določala tudi visino odškodnine in priznavanje delovne dobe za čas, ko je le-ta zdel v zaporu. Druga rešitev v zakonu pa je uvedba tako imenovanega izrednega pravnega sredstva, ki naj bi omogočilo tudi revizijo kazenskega postopka, in sicer na način, ki bo kar najmanj prizadel nekdanjega obsojenca, oziroma politično žrtev. Slednji bo le predlagal uvedbo postopka, sodisce pa bo po uradni dolžnosti v najkrajšem možnem času zbralo vso potrebno dokumentacijo in razveljavilo nekdanjo sodno odločbo. Jože Tratnik poudarja, da tako ravnanje vse civilizirane pravne države, zato ni nobenega zloga, da tako ne bi ravnala tudi Slovenija. Zakon naj bi vso zadevo kar se da poenostavil tudi z določ-

bo, da vse zahteve po izrednih pravnih sredstvih obravnavajo le višja sodišča, ali, kar je še enostavnejše, kar eno samo višje sodišče v Ljubljani. To bo omogočilo oblikovanje strokovne ekipe oziroma kar posebnega senata, ki naj bi po tem po enotnih kriterijih obravnaval vse zahtevke, zbral gradiva in zadeve v najkrajšem času pripeljal do razveljavitve sodbe. Kot rečeno, vse po uradni dolžnosti, kar bo za vse, ki so jim bile prizadejane krivice, gotovo najmanj boleče in tudi najbolj enostavno. V zdajšnji fazi imajo predlagatelji zakona predvsem preglavice z visino odškodnine in z določitvijo vira, iz katerega bi odškodninska sredstva črpali, prav tako pa se niso resili vprašanja, ali naj zakon obravnava sodbe, ki so bile izrečene od 15. maja 1945 naprej, za kar se zavzema pravo-

sodno ministrstvo, ali pa od 6. aprila 1941, kot hočejo nekateri prizadeti. Ministrstvo namreč meni, da naj bi to vendarle bil maj 1945, kajti, kot pravi Tratnik, je bila takrat formirana slovenska država pa tudi določena pravna ureditev, tako da se ve, kaksna je njena odgovornost. Vse dogodke pred tem datumom pa naj bi najprej politično in zgodovinsko ovrednotili. Navsezadnje, tako Jože Tratnik, tudi če bi v zakon zapisali maj 1945, to nikakor ne bi pomenilo, da ni možnosti za izplačevanje odškodnin tudi za krivice, ki so se dogodile pred tem datumom. Gre le za to, da zakon pač ponudi največ, kar je državna zmožnost uresničiti. Jasno pa je, da je razkorak med upravičenimi željami žrtev in realnim možnostmi države ogromen in da ga v bistvu nikoli ne bo mogoče premostiti.

Popraviti krivice, a v mejah možnega (Foto: S.Z./TRIO)

LJUBLJANA - Včeraj se je predvidoma zadnjič pred septembrskim zasedanjem DZ sestal kolegij predsednika zboru Hermana Rigelnika, na katerem so voditelji poslanskih skupin izoblikovali dokončno stališče o načinu obravnave nekaterih odprtih vprašanj iz novejša politične zgodovine. V stališču, ki ga bodo predložili zboru v sprejem brez razprave, pa so med drugim zapisali, da bo ta na osnovi razpoložljivih in dodatno pripravljenih strokovnih gradiv in ugotovitev ocenil, katera vprašanja iz novejša politične zgodovine bo obravnaval in o njih sprejel ustrezne politične, zakonske ali druge odločitve, katera sodijo v pristojnost drugih državnih institucij ali pravosodja, katera pa so stvar zgodovinskega proučevanja.

Na osnovi sprejetih odločitev bo DZ popravil krivice, nastale zaradi

nespoštovanja človekovih pravic in svobostin. S tem bo zbor zagotovil tudi možnosti za sprejem akta o narodni spravi in s tem odpravil ali vsaj omilil posledice preteklosti ter prispeval k skupnim prizadevanjem za razvoj Slovenije kot demokracije, pravne in socialne države. Za raziskovanje in strokovno ocenjevanje vprašanj iz novejša politične preteklosti bo zbor zagotovil proračunska sredstva, ki bodo predvidena ob sprejemanju proračunskega memoranduma. Kolegij predsednika zboru bo določil strokovnjake, ki se bodo ukvarjali s tem projektom. Gre za večletno projektno nalogo, s katero naj bi državni zbor dosegel politično umiritev in si zagotovil potreben čas za odločanje o drugih prednostnih zakonskih projektih, kar mu navsezadnje nalaga tudi ustavni zakon.

PARLAMENT / KVIAZ

Denarne kazni za poslance

Špiletič ni več kandidat za namestnika direktorice SDK

LJUBLJANA - Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (Kviaz) državnega zbora je pred bližnjim zasedanjem parlamenta včeraj obravnavala tudi ponovni predlog direktorice SDK Romane Logar, da državni zbor vendarle izvoli Bogomira Špiletiča za njenega namestnika, čeprav ga je enkrat že zavrnili. Vendar Špiletič tokrat ni dobil niti potrebne večine glasov samih članov Kvიაza, s katero bi se lahko uvrstil sele med kandidate za namestnika SDK. Poslanci so se namreč odločili, da tokrat zboru v izvolitev predlagajo Matjaža Jelševarja, ki je kandidat krščanskih demokratov.

Kviaz je sprejel tudi merila za določanje denarnih kazni zaradi neupravičenih odsotnosti poslancev, ki bodo veljala od 1. oktobra dalje. Več točk obseznega dnevnega reda je morala komisija zaradi določenih neizpolnjenih pogojev preložiti, med njimi oblikovanje predloga za imenovanje enajstčlanskega Sveta za varstvo okolja, zakonski predlog o ustavnem sodišču in predlog treh poslancev za spremembo zakona o poslancih.

Pri obravnavi predloga zakona o sodiščih bo Kviaz predlagal, da se spremeni določba, ki predvideva zaprto kandidato listo za člane sodnega sveta. Kandidatna lista za volitve

v ta pomembni sodni organ, katerega del voli državni zbor na predlog predsednika države, del pa sodniki sami, bi morala biti v skladu z demokratičnimi načeli odprta, menijo člani komisije. Čeprav komisija predloga zakona o sodniški službi ni imela na dnevnem redu, bo na predlog demokrata Igorja Bavčarja obvestila kolegij predsednika zboru, da se želi kot zainteresirano delovno telo opredeliti tudi do njega. Zakon bi namreč moral postaviti jasna kriterijska merila za izbiro sodnikov, zaradi politizacije tega vprašanja pa je nedopusten tudi predvideni avtomatizem prehod sedanjih sodniških mandatov v trajne mandate, je menil Bavčar.

Člani komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve pa so se včeraj lotili tudi zahtevne teme prestopa poslanca Andreja Lenarčiča iz vrst Slovenske nacionalne stranke v Demokrasko stranko in posledic, ki jih bo to imelo za članstvo obeh poslanskih skupin v delovnih telesih državnega zbora. Demokrati z novim članom se niso pridobili pravice do proporcionalno večje zastopnosti v posameznih komisijah in odborih, zato morajo v sedmih dneh pripraviti predlog za prerazporeditve svojih poslancev znotraj obstoječih delovnih teles. (STA)

STRANKE / IZSTOPI

Težko je najti pravo stranko

Poslanka Irena Oman izstopila iz samostojne poslanske skupine

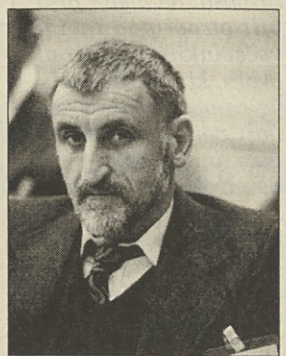
LJUBLJANA - Poslanka Irena Oman je izstopila iz Slovenske nacionalne desnice, kot poslanka pa ostaja v samostojni poslanski skupini.

Za izstop se je odločila zato, ker se ne strinja s politiko Slovenske nacionalne desnice in z njihovimi prenapljenimi potezami. Prav tako meni, da ima v stranki prevelik vpliv Danijel Malensek, saj tudi njegove politike ne podpira. »Delovati želim predvsem civilizirano,« je poudarila Omanova in opozorila, da je status SPS neurejen, prav tako pa tudi financiranje te poslanske skupine.

Irena Oman je bila za poslanko izvoljena na listo Slovenske nacionalne stranke (SNS), kasneje pa

zakona o državljanstvu RS, ki predstavljajo predvsem obljube Slovenske nacionalne stranke (SNS) in napovedal demonstracije v podporo spremembam zakona o državljanstvu prihodnji teden pred parlamentom. Poljsak je opozoril, da SNS, Slovenska desnica in »demagoska« Gerlančeva SNS doslej se niso naredile nič glede sprememb zakona o državljanstvu in revizije 180 tisoč po tem zakonu podeljenih državljanstev in da se te stranke ukvarjajo le s pridobivanjem političnih točk. Slednje velja zlasti za Jelincicevo SNS, ki bi iz mesečne dotacije za delo poslancev v državnem zboru lahko najela pravniške. Ti bi pobude strokovno utemeljili. Poljsak je se opozoril na 61. in 155. člen ustave, ki določata prosto izražanje narodne pripadnosti in prepoved povratne vpljeve pravnih aktov, ki »imata katastrofalne posledice za slovenski narod«. Po njegovem mnenju je neenormalen tudi tekst 3. člena ustave, ki se glasi »Slovenija je država vseh svojih državljanov in državljanov«, in bi se po njegovem moral glasiti »Slovenija je država slovenskega naroda«. (STA)

je zaradi nestrinjanja s politiko predsednika stranke Zmaga Jelinciča s šestimi drugimi poslanci ustanovila Samostojno poslansko skupino (SPS).

Nacionalna stranka dela (NSD) se enega »izstopnika« iz SNS, Marjana Poljska, si prizadeva, da bi državni zbor na dnevi red septembrskega zasedanja uvrstil obravnavo amandmajev na zakon o spremembah in dopolnitvah

KOROŠKA / »COMPONENTA '93«

Komunikacija in tehnologija

Nezadovoljiv interes domačih podjetij

IVAN LUKAN

CELOVEC - Celovski sejem prireja letos za tretjič - morda pa tudi zadnjič - strokovni sejem »Componenta '93«. Gre za edini strokovni sejem za kooperativna podjetja, katera proizvajajo komponente in posamezne dele za sistemske in druge proizvajalce v prostoru Alpe-Jadran. Sejem bodo odprli 29. septembra, trajal pa bo do 2. oktobra 1993.

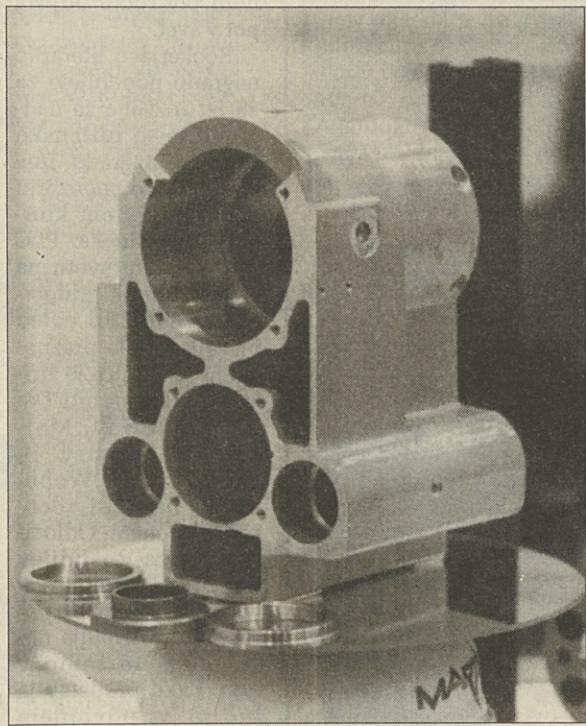
Predsednik Celovskega sejma Walter Dermuth je na tiskovni konferenci povedal, da je letosnji interes (predvsem domačih) firm oz. razstavljajcev manjši kot v zadnjih dveh letih, da pa je pri tem treba upoštevati go spodarsko recesijo, ki je zajela vso Evropo. Kljub temu pa so prireditelji strokovnega sejma, ki bo za nekaj dni Celovec spremenil v pomemben in zanimiv center na področju komunikacije in tehnološkega transferja, pripravljeni, da to ponudbo obdržijo tudi v prihodnjih letih. Ključno vprašanje za bodočnost sejma »Componenta« pa bo predvsem interes koroskih podjetij, ki je trenutno nezadovoljiv.

Na sejm »Componenta '93« razstavlja skupno 128 razstavljajcev, od tega je 91 direktnih

razstavljajcev (48 iz Avstrije). Predsednik sejma Dermuth kot tudi direktor Hans-Jörg Pawlik sta ob tej priliki poudarila, da je kakovost razstavljajcev izredno visoka, predvsem zaradi udeležbe fvelikih firm iz zahodnih industrijskih držav.

V okviru sejma bo tudi dvodnevni forum o temi »Kooperativno podjetje kot razvojni partner vele-

podjetij«, na katerem bodo spregovorili vodilni gospodarstveniki in zastopniki velikih firm oz. proizvajalcev (BMW, Audi itd.). Forum bo hkrati tudi prilika za predstavitev njihovih položajev v tej bransi. Za Slovenijo je napovedan podpredsednik gospodarske zbornice Josip Skobrne.

Posamezna strojna dela za sistemske proizvajalce.

AVSTRIJA / POLITIKA

Državni zbor o tujcih in gospodarstvu

Začetek jesenskega dela

IGOR SCHELLANDER/IVAN LUKAN

DUNAJ - Avstrijski parlament je po letnem odmoru poslancev včeraj stopil spet v središču notranje politike in avstrijske javnosti. V ospredju prvega plenarnega zasedanja 181 poslancev državnega zbora je bila tematika tujcev ter položaj avstrijskega gospodarstva in socialno stanje v državi.

Na potek in vsebino prvega zasedanja je močno vplivala svobodnjaska stranka, ki je ni le sprožila razpravo o tujcih v Avstriji, marvec vložila tudi nekaj nujnostnih vprašanj na zveznega kanclerja Vranitzkega v zvezi z gospodarskim in socialnim položajem v državi.

Predlog Haiderjevih svobodnjakov, da bi parlament zapisal v ustavi, da Avstrija ni imigracijska država, je bil odklonjen ze v odboru za notranje zadeve (predlog so zavrnili socialdemokrati, ljudska stranka in Zeleni), glede vprašanj zvezne- gume kanclerji pa se je izkazalo, da so svobodnjaki ze začeli s kampanjo za državno- zbornske volitve, katere bodo najkasneje jeseni 1994. Na sporedu je-

senskega dela avstrijskega parlamenta so med drugim zadeve, ki same zase zaslužijo dovolj pozornosti - na primer sklepanje naslednjega državnega proračuna, ali razprava in sprejetje novega zakona o kartelih, ki naj bi ga bili sklenili ze poleti pred zakonom o zasebnem radiju.

Prav tako od poletnega na jesensko delovno obdobje je bilo preloženo vprašanje uvedbe novega uradnega praznika ob 10. oktobru, dnevu koroskega plebiscita v letu 1920, ki so ga v parlament vnesle koroske stranke.

Z veliko napetostjo pričakujejo politični opazovalci tudi ustanovitve dveh parlamentarnih odborov za nadzor dela državne policije in obeh vojskih obveščevalnih služb.

Zlasti Zeleni s tem v zvezi govorijo o naslednjem obveščevalnem skandalu, saj vojski obveščevalci baje ne zbirajo le podatke o vsakem vojnem obvezniku, temveč z izsledki svojega dela ponujajo usluge proponentom politike in gospodarstva.

AVSTRIJA / PO HUDI KRITIKI:

Lacina umaknil sporen davek na vsa posojila

Večja obremenitev bank

Finančni minister Lacina je umaknil kreditni davek.

DUNAJ - Davka na vsa posojila - najbolj sporna točka druge etape davčne reforme, ki jo je sklenila pretekli torek avstrijska zvezna vlada, ne bo. Finančni minister Ferdinand Lacina je po ostri kritiki ter napovedi predsednika dunajske odvetniške zbornice ter Zelenih, da bosta zadevo sprožila pred vrhovnim sodiščem, umaknil nov davek. Hkrati je napovedal obdavčenje banknih rezerv za poravnanje obveznosti.

Generalni direktor Bank Austria Haider je predlog finančnega ministra odklonil in poudaril, da bi le-ta pomenil močno breme za

denarne institute. Dejal pa je tudi, da bi Lacinov predlog stal približno dve milijarde silingov, medtem ko finančno ministrstvo trdi, da gre za samo 500 milijonov silingov.

Kot smo ze obsirno poročali, predvideva nova davčna reforma med drugim tudi davek na vsa posojila (0, 125 odstotka letno od neporavnane zneska), ne glede na to, ali je uporabnik kredita ze plačal enkratno pristojbino za posojilo ali ne.

Nato je predsednik odvetniške zbornice na Dunaju, Klaus Hoffmann odgovoril z ugotovitvijo, da gre tu za dvojno obdavčenje enega in istega posojila ter da je tako ravnanje protistavno. Hkrati je napovedal pritožbo pri vrhovnem sodišču, pritožbi pa so se priključili tudi Zeleni.

Proti uvedbi davka na vsa posojila sta se izrekla tudi socialdemokratski državni poslanec Eder ter salzburski deželni glavar Katschthaler. Nov davek bi namreč veljal tudi za vsa posojila, ki so bila najeta za gradnjo oz. nakup stanovanj (koniec leta 1992 je znašala vsota teh posojil v Avstriji okrog 330 milijarde silingov - op. ured.), prizadeji pa bodo vsi, ki imajo ziro konto za plačo. (I.L.)

NOVICE

Strel na Jehovce

INNSBRUCK - Doslej se neznan storilec je v sredo zvečer v glavnem mestu Tirolske izvedel atentat na skupino Jehovcev. Neznane je s pistolo streljal v skupino ljudi in težje ranil štiri osebe, ki so se udeležili zborovanja Jehovcev. Kriminalna policija ne izključuje povezavo z dogodki v Linzu, kjer je umrl nekaj tednov star dojenček, ker so stari, Jehovci, iz verskih razlogov zdravnikom prepovedali krvno infuzijo, ki bi otroku resila življenje.

Minister Klima ne odstopa od tranzitne pogodbe

DUNAJ /SOPRON - Avstrijski minister za promet Viktor Klima je poudaril, da Avstrija pri pogajanjih z ES ne bo odstopila od veljavnosti tranzitne pogodbe tudi po morebitnem pristopu k ES. Klima je to izjavil na konferenci prometnih ministrov vseh srednjeevropskih držav v Sopronu na Madžarskem in ob tem dejal, da nekateri v ES stalno skušajo postaviti na 12 let sklenjeno pogodbo pod vprašaj. Avstrijski prometni minister pa je hkrati poudaril, da je Avstrija vsakas pripravljena uvesti takime-novani sistem ekoloških točk.

Pozitivne številke v gradbenem gospodarstvu

CELOVEC - Namestnik koroskega deželnega glavarja Peter Ambroz je včeraj objavil bilanco koroskega gradbenega gospodarstva za prvo polletje leta 1993. Potemtakem je znašal promet 802, 9 milijona silingov, kar pomeni v primerjavi s prvim polletjem leta 1992 prirastek za 4, 4 odstotka. Tudi število zaposlenih v gradbenem gospodarstvu se je povišalo in junija letos z 8.352 delavci doseglo rekordno število v zadnjih petih letih. Prirastek pri zaposlenih je v primerjavi s prvim polletjem leta 1992 znašal 7, 1 odstotkov. Ambroz je s tem v zvezi dejal, da je vzrok za pozitiven razvoj predvsem v dodatnem gospodarskem programu, ki ga je sklenila koroska dežela vlada ter v projektih, ki jih je sklenila zveza in ki se financirajo iz državnega proračuna.

Koroski otroci bodo obiskali slovensko prestolnico

CELOVEC - Slovenska prostvetna zveza (SPZ) organizira v soboto, 25. septembra za otroke iz Koroske ogled Lutkovnega gledališča v Ljubljani s predstavo »Velikanski dobrodrušni velikan« ter ogledom kulturnih z namenitosti slovenske prestolnice. Celotno akcijo je SPZ pripravila na pobudo Lutkovnega gledališča v Ljubljani pod geslom »Ljubljana se predstavi«. Ekskurzije se bo udeležilo nad 200 otrok (prvi in drugi razredi ZG za Slovence, tretji in četrti razred javne dvojezične ljudske sole v Celovcu ter k dvojezičnem pouku prijavljeni učenci na glavni soli v Vetrinju).

KOROŠKA / KONGRES

Že četrtilč o manjšinah

Avstrija in sosednje države

CELOVEC - 4. mednarodni kongres pod geslom »Narodne skupnosti v Evropi - Svoboda in raznolikost« bo 5. in 6. novembra v Droboljah ob Baskem jezeru, organiziral ga pa je spet biro za slovensko narodnostno skupnost pri koroski deželni vladi pod vodstvom Pavla Apovnika.

Tezišce letosnjega kongresa - prve trije so bili v Beljaku, Zelezni Kapli in v Celovcu - so narodne skupnosti v Avstriji in v sosednjih državah. Stevilni predavatelji in strokovnjaki iz prostoraj Alpe-Jadran bodo ob tej priliki informirali in razpravljali tako o evropskih prizadevanjih za varstvo narodnih skupnosti kakor tudi o zadevnih internih ukrepih v Avstriji, Slo-

veniji, Italiji, na Madžarskem in v Slovski republiki. Pri tem zeli prireditelji se posebej opozoriti tudi na majhne, doslej v glavnem prezrte narodne in jezikovne skupine.

Glavni referat bo imel univerzitetni profesor na Institutu za javno pravo in politične vede na innsbruski univerzi, južni Tirolec Christoph Pan, nadaljni referenti pa so: Marija Poznocec, Boris Jesih, Robert Battelli, Dusan Kolnik (vsi Slovenija), Heinz Tychi, Ernst Steinicke, Ralf Unkart (vsi Avstrija), Dusan Slobodnik (Slovaska), Johann Wolfart (Madžarska).

Kongres pa naj bi dal tudi spodbude za izboljšanje položaja manjšin.

KOROŠKA / GOSPODARSTVO

Delavska zbornica proti prodaji podjetja Kelag

CELOVEC - Predsednik Delavske zbornice za Korosko Josef Quantschnig se je odločno izrekel proti prodaji 49 odstotkov deležev koroskega energetskega podjetja Kelag avstrijski energetski družbi Verbundgesellschaft.

Quantschnig v tiskovni izjavi poudarja, da bi prodaja delnega podjetja hkrati pomenila, da se Koroska odreka možnosti soodlocanja pri oblikovanju cene za električni tok tudi na Koroskem ter da bi tak korak bil v nasprotju s principom federalizma, torej

krepitevi regij v smislu Evropske skupnosti. Nadalje se bi Koroska odpovedala tudi pomembnih instrumentov za oblikovanje učinkovite regionalne politike v smislu ukrepov za pospeševanje delovnega trga.

Predsednik Delavske zbornice zato predlaga tesnejšo kooperacijo energetskih podjetij Kelag in ODK ter celovskega mestnega energetskega podjetja Stadtwerke in pri tem dolgoročno ne izključuje možnost spojitve vseh podjetij v novo vsekorosko energetsko podjetje. (I.L.)

»DREZANJE V KAMEN«

Igralci vabijo na premiero

Nastop šentjanske skupine

BISTRICA V ROZU - Ze ob koncu junija napovedana premiera šentjanske mlade gledališke skupine, ki so jo takrat morali odpovedati zaradi odpadlega gostovanja na evropskem gledališkem srečanju na Sardiniji (Italija), bo končno to soboto, 25. septembra, v kulturni dvorani na Bistrici v Rozu.

»Drezanje v kamen« je po radijski igri Franeta Puntarja za oder priredil Peter Militarov, za šentjansko uprizoritev pa je glasbo na novo napisal Urban Koder. Režiser je za sceno uporabil nacrt pokojnega Sasa Kumpa.

Zgodba se plete okrog kamna, za katerega deklica v svojo nepokvarjeni domisliji trdi, da poje in govori (ce le hoče, a ze

dolgo noče), tega pa ji nihče ne verjame. Vsi se nekako norčujejo iz deklice in njenega kamna.

Cudoviti svet otroške domislije, podprt z liricnim besedilom, v katerega je avtor vključil tudi precej življenskih resnic za odrasle.

Mladi šentjanski igralci sodelujejo z veseljem in po poteku vaj se ze zdaj lahko reče, da bodo obe predstavi, premiera in ponovitev, zelo razgibani, polni cudovitih glasbenih vložkov.

Premiera je torej jutri, v soboto, 25. septembra, ob 20. uri v kulturni dvorani na Bistrici v Rozu, ponovitev pa naslednjega dne nedeljo, 26. septembra 1993, prav tako ob 20. uri. Vsi prisrčno vabljeni.

Igralci šentjanske skupine sodelujejo z veseljem.

BOVEC / OD 24. DO 26. SEPTEMBRA

Soški razgovori

ALOIS ANGERER

CELOVEC/BOVEC - Na tiskovni konferenci v Celovcu so prof. Andreas Moritsch, dipl.inz. Franc Kattnig in dr. Feliks J. Bister v imenu prirediteljev predstavila obsežen nacrt in podroben program srečanja zastopnikov iz prostoraj Alpe-Jadran v Bovecu pod geslom »Soski razgovori«.

Ideja se je sama od sebe ponudila, je dejal Moritsch uvodoma. Zato so ustrezne organizacije ukrepale in sklenile mednarodno oziroma nadregionalno okroglo mizo, da bi strokovnjaki in vsi, ki se ukvarjajo s problemi soske regije, obravnavali problematiko neke regije prostora Alpe-Jadran. Razgovore prireajo: Institut za donavski prostor in srednjo Evropo na Dunaju, zgodovinska sekcija, Bovec, filozofska fakulteta univerze v Ljubljani, oddelek za geografijo ter avstrijski institut za vzhodno in jugovzhodno Evropo na Dunaju, izpostava Ljubljana.

Problematika se je zadnja leta močneje pokazala, ko se oblikujejo v evropskem prostoru regije z lastno zavestjo in odgovornostjo, ko se v Sloveniji vzbujata nova državna zavest, in ko problematika regionalizacije nekega območja povroča nove oblike gledanja na sožitje različnih narodov in kul-

tur na določenem prostoru s skupnimi interesi in podobnimi težavami. Ustvarja pa tudi nove upe in verovanja v regionalno identiteto prebivalstva sirsega območja.

Bovsko območje je doživelo morda izjemno dobo v novejši zgodovini predvsem od prve svetovne vojne do danes. Do leta 1915 je bilo to slovensko področje povsem odprto in dostopno tja do Zilja in Furlanije. Tem ustreznosti so bili tesni stiki z drugimi obmejnimi kulturami in državami. Med vojno je območje Gornje Soče postalo eno najbolj krvavih bojišč (od maja 1915 do oktobra 1917. leta je padlo nad 500.000 italijanskih vojakov in le malo manj avstrijskih!), nato so bi-

li Slovenci narodna manjšina v Italiji. Sledila je ponovna vojna, ki je izredno močno prizadela človeka ob Soci vsakršne ideologije in ne glede na socialni izvor, dokler se niso našli v povojni Jugoslaviji, ki ni slovela po skrbstvu za majhne samozavezne regije. Zdaj se sprašujejo domaći in obmejni osebnosti, ki jim je naložena skrb za dobrobit sedanjega človeka, kakšna je prihodnost območja, ki je v zadnjih petdesetih letih zgubilo tretjino prebivalstva.

Problematika se osredotoci predvsem na tri področja: gospodarstvo, kulturna identiteta in narodno sožitje na tromeji. Referati soskih razgovorov vsebujejo stiri glavne teme: zgodovino, geografijo, kul-

turo in gospodarstvo. Referenti so domaći, pa tudi iz Slovenije in Koroske. Vojno na Soci obravnavajo na primer trije referenti: Dr. M. Rauchensteiner, dr. Lucio Fabi in dr. Vasijs Klavara; o kulturni krajini govori dr. N. Kravanja, o migracijskih gibanjih v regiji prof. Drago Sedmak. Sam minister prof.dr. Joze Osterc bo prikazal probleme slovenskega kmetijstva v evropskem kontekstu in član drz.sveta, dipl.inz. Klavara bo razkril socialni in gospodarski položaj regije.

Temeljna vprašanja se bo dotaknil prof. A. Moritsch v referatu: človek, meja, narodnost in dobri spoznavalec domaćih problemov Celso Macor bo govoril o kulturni identiteti re-

gije, obsoskih narodih in pesnikih. Iz ljubljanske fakultete bosta prof. Klemencic in prof. Kunaver osvetila geografsko lego, spremembe mejnega poteka in usodo obdobjnega območja.

Na posebno vprašanje je slovenski generalni konzul v Celovcu, Joze Jeraj, pojasnil stalisce Slovenije do sodelovanja v prostoru Alpe-Jadran in samostojnega iskanja identitete neke regije: Slovenija je bila izredno aktivna v Delovni skupnosti Alpe-Jadran kot združenje raznih alpskih regij. Odkar je Slovenija samostojna država, isce svojo pot v Evropo, se potrdi za cim tesnejše stike s sosednimi državami, se posebej z Avstrijo. Oblikujejo se pa sele manjše regije, ki bi vzdržale stike s sosednimi kulturnimi prostori, kot na primer Furlanijo in Korosko, rodijo se nove oblike sodelovanja, novi stiki med naravno nastalimi regijami.

Morda so ravno Soski razgovori začetek novega tesnejšega sodelovanja na prostoru Furlanija-Juljska krajina, Slovenija, Koroska, področje s podobnimi težavami, s skupno zgodovino in kulturo, s istimi socialno-antropološkimi pojavi na tromeji. Kdorkoli se zanima za problematiko nasega kulturnega prostora je srčno vabljen na to prireditve.

IZŠLO JE... / KNJIGE

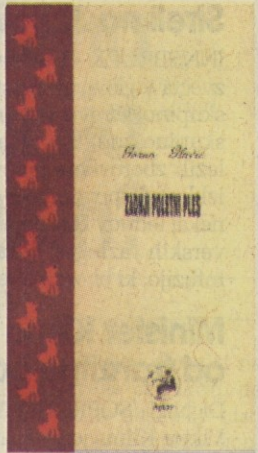
NSK Embassy Moscow, zal. Obalne Galerije Piran, kartonska vezava, 160 strani, cena 2100 tolarjev

Lansko pomlad, med 10. majem in 10. junijem so na povabilo ruskih umetnikov slovenski artisti, združeni v NSK, organizirali umetniško ambasado v enem izmed moskovskih stanovanj na Leninskem prospektu 12. Kot posledica te enomesečne kulturne dejavnosti v prestolnici bivšega vzhodnega imperija je nastala knjiga, ki je bila prvotno zamisljena kot katalog, kasneje pa je, predvsem po zaslugi urednice Ede Cufer, dobila pravo podobo. V knjigi, ki je formalno sestavljena iz dveh delov, so v zgornji polovici zbrana predavanja in pogovori po kronološkem zaporedju, kot so se odvijali v Ambasadi, pod njimi pa so opombe oziroma reference na tekste in predavanja. Zajeta je tudi Moskovska deklaracija iz 26. maja 1992, ki so jo podpisali ruski in slovenski umetniki, tekste pa dopolnjuje bogato slikovno in fotografsko gradivo. Knjiga je izšla v angleškem jeziku, v nakladi 1200 izvodov, 300 knjigam pa je dodan se povzetek v slovenscini. Kot je povedal Rastko Močnik, je knjiga večer dokument o dogodku, ki ga lahko prebiramo vedno znova. (V. S.)

Olga Kunst Gnamus, Sporazumevanje in spoznavanje jezika, DZS, mehka vezava, 82 strani, cena 1455 tolarjev

Knjiga dr. Olge Kunst Gnamus je zaradi aktualnosti obravnavane teme ob svojem izidu zbudila veliko zanimanja. Namerjena je predvsem pedagogom in slavistom, vendar je gotovo zanimiva za vse, ki se tako ali drugače ukvarjajo s problemom jezika. Avtorica jezika obravnava z dveh aspektov - kot sredstvo sporazumevanja in kot predmet spoznavanja oziroma učni predmet v soli. Podrobneje je predstavljena razlika med rabo jezika pri učiteljih in učencih, učitelji predvsem pozivajo, svetujejo in sprasujejo, učenci pa jim odgovarjajo. Na tem avtorica gradi tudi vprašanje o drugacni, otroku prijaznejši soli, kjer bo raba jezika pri obeh subjektih v enakem razmerju. Jezik kot sredstvo sporazumevanja uporabljamo vsi, toda povedano sporočilo lahko v različnih kontekstih razumemo različno. Problemi so v knjigi nazorno predstavljeni s slikami, primeri in grafiti, kar bo v pomoč tako učiteljem kot njihovim učencem, zanimivo pa tudi za slaviste, ki jim je problematika sicer znana, pristop Olge Kunst Gnamus pa je nekoliko drugačen in zato odpira nove poti k raziskovanju in razumevanju jezika. (V. S.)

Goran Gluvic: Zadnji poletni ples (zbirka Arion, II. letnik), Zalozba Mondena, Grosuplje, kartonska vezava, 52 strani, cena 1348 tolarjev

Goran Gluvic je eden najraznovrstnejših slovenskih avtorjev mlajše generacije, saj je ob poeziji napisal tudi vrsto radijskih iger, dram in dva romana, pred izidom pa je tudi zbirka novel. Avtor se predstavlja kot pretanjen lirik, ki ne izgublja časa z uklanjanjem modnim trendom, pa tudi formalizmom ne, pač pa - z za današnji čas kar nenavadnim občutkom za doživljanje in intimni notranji občutek - obuja izvirno pesniško čudenje in nenavaden mir, s tem pa poudarja po Lorci ključno vprašanje: zakaj sem jaz kot jaz? Goran Gluvic se v tej knjigi giblje med strašno vrtoglavo in popolno izpraznjenostjo, a tudi znotraj tega loka pogumno in brezkompromisno ugotavlja stanje stvari - bodisi v pesmi Otroci, Ilinx ali Hazarderjevi tožbi. Kam padajo zvezde? Drugam, odgovarja Gluvic.

Knjigo je z risbami opremil Ivo Frbezar, spremna beseda pa je delo Milana Vincetića. (F. K.)

Dušan Moravec: Verovšek, Slovenski gledališki in filmski muzej, Dokumenti SGFM, 1993, mehka vezava, 120 strani.

Komedijant ali umelek? je podnaslov monografije o režiserju in igralcu Antonu Verovšku (1866 - 1914), ki je svojo igralsko pot začel konec prejšnjega stoletja na ljubljanskem Rokodelskem odru, jo 1887 nadaljeval na odru ljubljanskega Dezelnega gledališča, vse do sezone 1906/07, ko je z delom nadaljeval v Trstu. Leta 1909 se je ponovno vrnil v Ljubljano, kjer je v sezoni 1912/13 se zadnjič stopil na odrske deske kot Grčar v Walther-Steinovi drami Pred poroko. Tudi Moravčev opis sledi tem postajam igralčevega življenja: kronološki zapis igralskega življenja in dela je avtor razdelil v šest poglavij, sklepno poglavje pa je namenjeno umestitvi igralca v razvoj slovenskega gledališča in odgovor na vprašanje, ki je zastavljeno v podnaslovu pricujoče publikacije. »Bil je oboje,« zaključuje Moravec. Monografija o Verovšku, ki je bil eden najboljših karakternih igralcev, je opremljena s popisom vlog in režij v ljubljanskem in trzaskem gledališču ter povzetkom v anglescini. (M. T.)

GLEDALIŠČE / POSEBEJ ZA METELKOVO

La La Amibeta in Matjaž Pikalo

V sredo sta se v nekdanji vojašnici zgodili predvsem dve predstavi

OTTO TOHOCINSKI

LJUBLJANA - Sredino dogajanje v »zasedenih prostorih nekdanje vojašnice na Metelkovi ulici v Ljubljani je bilo v primerjavi s programom v preostalih dneh tega tedna, pogojno receno, v znamenju gledališča oz. vseh njegovih destilacij.

V popoldanskem delu programa se je zal malostevilnim obiskovalcem kar dvakrat predstavil umetniški tandem Kunst-Stromajer - gledališki publikli se najbolj znan po svojih radikalnih in redukcionističnih uprizoritvah Eros Ars Sistem, Mozart in Salieri, La La Slina - ki je tokrat obiskovalcem Metelkove predstavil ambientalni projekt La La Amibeta. Polurni Urbani ritual, razdeljen v sedem slik se po svoji dramaturgiji zgleduje

po prvobitnih ritualih, vendarle pa z nepretenciozno komičnostjo in igrivostjo presega njihove meje. S kostumsko zasnovano Gordane Gasperlin posega v domislijskost pravljicega, kakor ta plesno-gledališki projekt v izvedbi skupine Intakt imenujeta ustvarjalca predstave Igor Stromajer in Bojana Kunst. Ogledali smo si ga sicer lahko že maja na ljubljanskih ulicah in Kongresnem trgu, vendar pa je bil ritual za Metelkovo nekoliko spremenjen: vlogo demiurga v stvarjenju je prevzel režiser sam, prav tako pa je bila konfiguracija Metelkove prirejena celotna koreografija, saj ustvarjalci nameravajo nadaljevati s

predstavami prav na plošadi Metelkove. Projektu, ki v sedmih slikah prikazuje stvarjenje kozmosa, je sledila video projekcija (La La Televizija) predstave Eros Ars Sistem, opremljena s specifičnim zvočnim zapisom, prvotno namenjena prikazovanju na Bifetu, vendar pa zaradi kratkih političnih razmer predstavljena v ljubljanskem EG Glej. Projekcija je navkljub dejstvu, da je v istem času v Cankarjevem domu gostovala androgina Diamanda Galass, privabila zadovoljivo število obiskovalcev, ki jih je nedvomno privabila jakost zvočnega posnetka, ki se spogleduje s tehnicistično upornostjo in asociira na

trenutno politično situacijo. Kot zadnji izmed gledališnikov se je predstavil pesnik in neumorni sodelavec gledališča Ane Monro Matjaž Pikalo, ki je v nekdanjem avtomobilskem hangarju uprizoril performance brez naslova (one man show) na temo avtomobilskega salona izpred 35 let, kjer je na ilustrativen način - vključitev animirajočega, dolgonosega in dolgolasega zenskega objekta - predstavljal legendarnega »hrošca«, izdellek povojne nemške avtomobilske industrije. Vrhunec performancea - spektakla naj bi bila tudi demonstracija vožnje po ne ravno velikem hangarju, njen namen pa je bilo opajanje

gledalcev z izpušnimi plini in uporaba že skorajda legendarnih rekvizitov, ki jih obiskovalci najrazličnejših predstav pogosto prejmejo ob vходу v dvorane - plinske maske. Zal mnogi izmed gledalcev niso našli pravega razumevanja za avtomobilsko-umetniške ekshibicije nadebudnega komedijanta in so se samoiniciativno razšli, ne da bi se »poglabili« v »sporočilnost« performancea, katerega namen je zgolj samovsečnost nastopajočih in zapolnjevanje praznih prostorov na Metelkovi, saj je končno vendarle potrebno upravititi bivanje in dejavnosti v teh prostorih. Sicer pa De gustibus non est disputandum, so zapisali že stari Rimljani, ali po slovensko: O okusih se ne razpravlja.

La La Foto iz La La Televizije, pripravljene za La La Metelkovo

NA KRATKO
Belinka ohranja Plečnika

LJUBLJANA - Arhitekturni muzej Ljubljana je včeraj pripravil intimo slovesnost v zahvalo tovarni Belinka, ki je s svojimi sredstvi in tehnično pomočjo prispevala k zaščiti lesenih in že ogroženih delov Plečnikove spominske zbirke. Ta prilžnost je veljala tudi kot otvoritev njene nove postavitve.

Slovenski arhitekturni muzej se nahaja v nekdanji Plečnikovi hiši na Karunovi ulici v Ljubljani. Prostorov za administracijo muzeja je v njej se bora malo, večino so preselili v grad Fuzine in tako ohranjajo stavbo, opremo in predmete, ki jih je za casa življenja uporabljal arhitekt Jože Plečnik (1872 - 1957) čimbolj zvesto v prvotni podobi, razvrstiti in obsegu. Prav oprema je vecidel lesena in njena zaščita - vodil jo je restavrador Peter Malik - je bila tokrat prilžnost, da so Plečnikovo spominsko zbirko glede na fotografije, ki so nastale kmalu po arhitektovi smrti, postavili na novo. (Na sliki Tomija Lombarda iz fotoagencije Trio predstavniki Belinke in Arhitekturne muzeja v Plečnikovem ateljeju.) **Virna Lesnik**

Drzni znanilci sprememb

LJUBLJANA - Državna založba Slovenije, ustanovljena leta 1945 je spremenila svojo zunanjo in notranjo podobo. Iz družbenega podjetja se je leta 1990 prelevila v delniško družbo, s čimer je atribut "državna" postal anahronizem in zato je firma zamenjala tudi svoje ime. Pred desetimi dnevi so začeli z močno propagandno akcijo prek radijskih sporočil, v katerih ni navedeno, da gre za firmo DZS, ampak zgolj nastevanje znanih osebnosti iz zgodovine civilizacije, ki so premikale kolo zgodovine in povzročale spremembe. Video spot na televiziji upodablja dinamiko in procese sprememb, ki jih je firma doživela in jih se doživlja. Slogan "držni znanilci sprememb" se v spotu že povezuje z DZS v novi grafični podobi. Na ulici pred

Prešernovo knjigarno na Mestnem trgu so postavili stojnice - omare, ki jih je v ta namen oblikoval arhitekt Jaka Furst, pripravili so tudi družabno srečanje z nastopajočimi, kar je razveselilo predvsem otroke in njihove starše. Na svojih poslovalnicah po Ljubljani so pritrdili nove izveske z novim logotipom firme, pripravljajo pa se druge spremembe svoje sicer tradicionalne zunanje podobe. Sprememba lastništva je seveda povzročila tudi kadrovske in uredniške novitete, zamenjalo se je njeno vodstvo in tudi sam sistem organiziranja podjetja, ki po besedah direktorja družbe Adija Roglja se vedno temelji na založniški dejavnosti, vendar pa svojo mrežo dela namerava razširiti na mnoga druga področja. Krovna organizacija firme DZS je družba Finmedia, ki je tudi 61 odstotni lastnik kapitala, vendar, kot je zatrdil direktor DZS Adi Rogelj, nima pravice vmesavanja v programsko politiko DZS, lahko pa seveda spreminja kadrovsko strukturo podjetja.

Bivša Državna založba, sedaj DZS se torej preusmerja in preoblikuje v podjetje, katerega osnovni cilj bo dobra prodaja in s tem bogat zaslužek, kakšen pa bo vpliv sprememb na literarno založništvo in slovensko kulturo pa bo pokazal čas.

Vanda Straka

Pro Ars Vivendi

LJUBLJANA - Revija Ars Vivendi je v sedmih letih svojega življenja razširila svojo dejavnost. Ze pred dvema letoma smo videli njihove kreacije obutve in jih kupovali le v trgovini Ko-to, sedaj pa so sklenili sodelovanje s tovarno Peko, kjer v njihovem razvojnem oddelku nastajajo novi modeli, ekskluzivna prodaja pa se v času sejma Moda začena v podhodu na Ajdovscini. Torbice Pro Ars Vivendi so prav tako na prodaj v prodajalni Peka, lahko pa jih kupimo tudi v trgovini Inini na Starem trgu. Letos so sodelavci revije Ars Vivendi poskrbeli za nov produkt, ki ni le prijeten za oko, ampak tudi prijetno in sveže diši. To je parfumska kolekcija Pro Ars Vivendi, ki je nastala v sodelovanju s tovarno Lek, ekskluzivna prodaja pa v času sejma poteka v Maximarketu v Ljubljani.

Vanda Straka

Speť nova plošča Demolition Group

LJUBLJANA - Kompaktna plošča Bad Gag 2, ki so jo izdali v pozni letošnji pomladi, se v uselih poslušalcev se ni prav spremenila v zvočno kuliso, kot se to zgodi s skladbami, ki jih slišimo znova in znova, in ze so si fantje iz Demolition Group na račun desetih let skupnega muziciranja privoščili novo ploščo: Demolition Group igrajo Gastrbjajts bo izšla v produkciji in založništvu Studia Kifkif iz Ljubljane in jo bodo predstavili v ljubljanskem klubu K4 v torek, 28. septembra.

Gastrbjajts je skupina, iz katere izhaja Demolition Group. V uho in zavest se je vtisnila z glasbeno uspešnico Japanci rade za nas (Japonci delajo za nas), izdane tudi na plošči Ni življenja brez ljubezni leta 1983. Skladbe z le-te je Demolition Group zdaj na novo uredila in posnela s pomočjo pihalne sekcije Kut Gas, Roberta Ceglaja iz skupine Strelnikoff in Ivana Pipica iz skupine Dr. Moreno. Medtem ko so Gastrbjajts igrali samosvojo mesanico funka, punka in popevk, je v glasbi Demolition Group več rocka, akustike in tehnó zvoka, v

LITERATURA / PRIZNANJE RUSHDIJU

Polnočni otroci prvi

Glavni tekmeec roman Nobelovca W. Holdinga

ALJA KOSAK

LONDON - Roman Polnočni otroci (Midnight's Children) preganjanega britanskega pisatelja Salmana Rushdija so razglasili za najboljši roman med 25. romani, ki jim je bila podeljena ugledna britanska Bookerjeva literarna nagrada. Bookerjevo nagrado za roman Polnočni otroci pa je Rushdij dobil že leta 1981 in prav ta nagrada mu je na literarnem področju odprla pot v svet.

Bookerjevo literarno nagrado podeljujejo ze 25 let in velja za najimenitnejšo britansko literarno nagrado. Ime je dobila po sponzorju prehranbenem konglomeratu Booker PLC v literarnem svetu pa si je v 25 letih pridobila neizpodbitni ugled in veljavo. Ob praznovanju 25 letnice je zrija, v kateri so bili David Holloway, Malcolm, Bradbury in William L. Webb, izbrala najboljši »Bookerjev« roman. Odločila se je za Rushdijev roman Polnočni otroci, ker »prebija novo področje in obdeluje nove teme ne samo v tem, kako predstavlja Indijo v povojnem obdobju, ampak tudi v načinu pripovedovanja in dokocenega združevanja pravljicnih elementov, podobno kot v delih južnoameriških romanopiscev. V prihodnjih zgodovinskih pogledih romanov, napisanih v anglescini, bo ta roman gotovo predstavljal mejnik«.

Roman Polnočni otroci je fantazijska satirična saga o Indiji, gledana in opazovana z očmi Salema, to je enega od tisoč in enega čudežno nadarjenega otroka, ki so bili rojeni ob polnoci na dan indijske neodvisnosti, 15. avgusta 1947. Glavni tekmeec Rushdijevemu romanu Polnočni otroci v Bookerjevem izboru najboljšega med najboljšimi je bil roman Nobelovega nagrajenca Williama Holdinga Rites of Passage, ki je dobil Bookerjevo nagrado leta 1980. Toda zrija je izbrala Rushdijev roman in William L. Webb je v zvezi s tem dejal: »Končno smo se odločili za Polnočne otroke, ker je to roman, ki nam na nov način odpira razumevanje našega hitro spreminjajočega se sveta in nam pomaga, da se v njem pocutimo kot doma.«

V 25 letni zgodovini Bookerjeve literarne nagrade sta v ozji izbor prišla se dva Rushdijeva romana. Leta 1983 je bil to roman Sramota (Shame) in leta 1988 roman Satanski stihi (The Satanic Verse).

To pa je delo, ki je pisatelja pahnilo v najhujše pregnanstvo, kajti pokojni ajatola Homajni je leta 1989 nad Rushdijem izrekel smrtno obsodbo, ker roman zali islam. Rushdi se ze več kot stiri leta pod zaščito britanske policije skriva pred atentatorji in se z mnogimi prijatelji po svetu bori za preklis smrtne obsodbe. Toda prejšnji teden so iz Irana spet uradno potrdili, da smrtne obsodbe ne nameravajo preklisati.

osprejdu pa sta glas in saksofon.

Govori se, da bo vsak obiskovalec promocijske prireditve v klubu K4 dobil v dar ploščo Demolition Group igrajo Gastrbjajts, morda pa se obeta se kaj bolj zgocega, saj so si Demolition Group poiskali pokrovitelja - to je zastopstvo ognjene vode Jim Beam. **Virna Lesnik**

Mariborska Carmen na festivalu Cervantino

MARIBOR - Ansambel Drame SNG Maribor nam je sporočil, da se v treh dneh odpravlja s Pandurjevo Carmen na znameniti mehiški festival Cervantino v mestu Guanajuato, ki je v svoji dvajsetletni tradiciji gostil skoraj vse najvidnejše svetovne gledališke ustvarjalce (Pino Bausch, Petra Brook, P. Steina...). Na letošnjem 21. festivalu se bodo predstavili umetniki iz tridesetih držav, Drama SNG Maribor pa ga s svojo Carmen 7. oktobra tudi odpravlja. Predstavo si bo mehiško občinstvo lahko ogledalo se 8., 9. in 10. oktobra v gledališču Auditorio del Estado, v katerem je prostora za 1500 gledalcev. Carmen - Popoldan na robu evropske zgodovine - s Ksenijo Mišić v naslovni vlogi (na sliki) - bo tako po gostovanjih na festivalih v Bregnezu in Milanu doživela se predstavitev v Latinski Ameriki - tokrat v družbi Philipa Glassa, gledališke skupine Wima Vandekeybusa in mnogih drugih.

IZ TUJINE

Komu nagrade Emmy?

PASADENA - Seznan nagrad Emmy, ki jo je v nedeljo podelila Akademija televizijskih umetnosti in znanosti:

Michael Richards je za vlogo Kramerja dobil nagrado za najboljšo stransko vlogo v komedijskem zvrstu ("Seinfeld", NBC). Za izredne dosežke za režijo komedije je bila nagrada Betty Thomas za film "Za božjo voljo, sanjajte se", (HBO). Laurie Metcalf je dobila nagrado za najboljšo stransko vlogo kot Jackie Harris v komediji "Roseanne" (ABC).

Pisatelj Larry David je bil nagradjen za komedijsko serijo "Seinfeld: Tekmovanje" (NBC). Nagrado za avtorsko režijo drame je dobil Larry Levinson, in sicer za film "Uboj: življenje na ulici: izgubljeno za vedno" (NBC). Pisatelj Tom Fontana je bil nagradjen za isto dramsko zvrst, za film "Trije moze in Adena" (-NBC). Mary Alice je kot Marguerite Peck dobila nagrado za najboljšo stransko vlogo v dramski seriji "Odlotel bom stran" (NBC). Chad Lowe je kot Jess McKena dobil nagrado za stransko vlogo v dramski seriji "Življenje gre naprej" (ABC). Režiser James Sadwith je dobil posebno nagrado za kratko nadaljevanje ali posebno delo ("Sinatra", (CBS)). Za izreden dosežek na področju pisanja kratke nadaljevanke je bila nagrada pisateljica Jane Anderson za svoje "Resnične dogodivščine domnevnega morilca teksaskega navijaca" (Mom/HBO).

Beau Bridges je bil kot Terry Harper nagradjen za stransko vlogo v kratki seriji "Morilec teksaskega navijaca".

Mary Tyler Moore je bila kot Gloria Tan nagradjena za stransko vlogo v filmu "Ukradeni dojenčki" (LIF). Za izredne dosežke na področju varietetev oziroma glasbenega programa so bili nagradjeni ustvarjalci The Ben Siller Showa: Judd Apatow, Robert Cohen, David Cross, Brent Forrester, Jeff Kahn, Bruce Kirschbaum, Bob Odenkirk, Sultan Pepper, Dino Stamatopoulos in Ben Stiller (FOX).

Za najboljši avtorski dosežek na področju režije varietete ali glasbenega programa je bil nagradjen režiser Walter C. Miller (CBS).

Za nastop v glasbenem programu je bila nagradjena Dana Carvey, in sicer v sobotnem programu v živo (Bash/NBC).

"Sobotni večer v živo" je bil nagradjen na področju varietete, glasbene serije ali komedije v produkciji Lorne Michaels (NBC). Bob Hope je dobil nagrado za nastop v oddaji "Prvih devetdeset let", v kategoriji varietete, glasbe in komedije. Izvršni producent je bila Linda Hope, Nancy Malone je bila nadzorni producent, Don Mischer pa glavni producent. (NBC).

Za najboljšo žensko vlogo v kratki nadaljevalki je bila nagradjena Holly Hunter. Igrala je Wando Holloway v nadaljevalki "Morilec teksaskega navijaca". Za najboljšo kratko nadaljevalko je bila izbrana "Glavni osumljenec II. (Skrivnost)"; Sally Head je bila izvršni producent, Paul Marcus pa producent (PBS).

Robert Morse je bil izbran za najboljšega glavnega igralca, za vlogo Trumana Capotea v kratki seriji "American Tru;" (Playhouse/PBS). Nagrado za TV film so dobili ustvarjalci filma "Barbari pred durmi", in sicer izvršna producenta Thomas M. Hammel in Glenn Jordan, Ray Stark, producent, Marykay Powell, koproducent (HBO), ter ustvarjalci filma "Stalin": Mark Carliner, producent, Don West, izvršni producent in Ilene Kahn, koproducent. (HBO).

Za najboljšega igralca v dramski seriji je bil izbran Tom Skerritt, za vlogo Jimmyja Brocka v nadaljevalki "Picket Fences" (CBS). Za najboljšo igralko v dramski seriji je bila za vlogo Jill Brock izbrana Kathy Baker, prav tako v "Picket Fences". Ted Danson je za vlogo Sama Maloneja v nadaljevalki "Cheers" dobil nagrado za najboljšo moško glavno vlogo v kategoriji "komedija". Roseanne Barr (na fotografiji) je kot Roseanne Conner dobila nagrado za glavno vlogo v seriji "Roseanne" (ABC).

Za najboljšo nadaljevanje so bili nagradjeni ustvarjalci "Picket Fences", in sicer: izvršna producenta David E. Kelly in Michael Pressman, Alice West kot višji producent; Robert Breech, producent; Mark B. Perry, producent in Joathan Pontell kot koproducent.

Izvršni producenti: Larry David, Andrew Scheiman, George Shapiro in Howard West, nadzorna producenta Larry Charles in Tom Cherones, producent Jerry Seinfeld in izvršni producent Joan Van Horn ter koordinacijski producent Tim Kaiser so bili nagradjeni za najboljšo zabavno serijo - "Seinfeld" (NBC). (Reuters)

ANTWERPEN / EVROPSKO KULTURNO SREDIŠČE '93

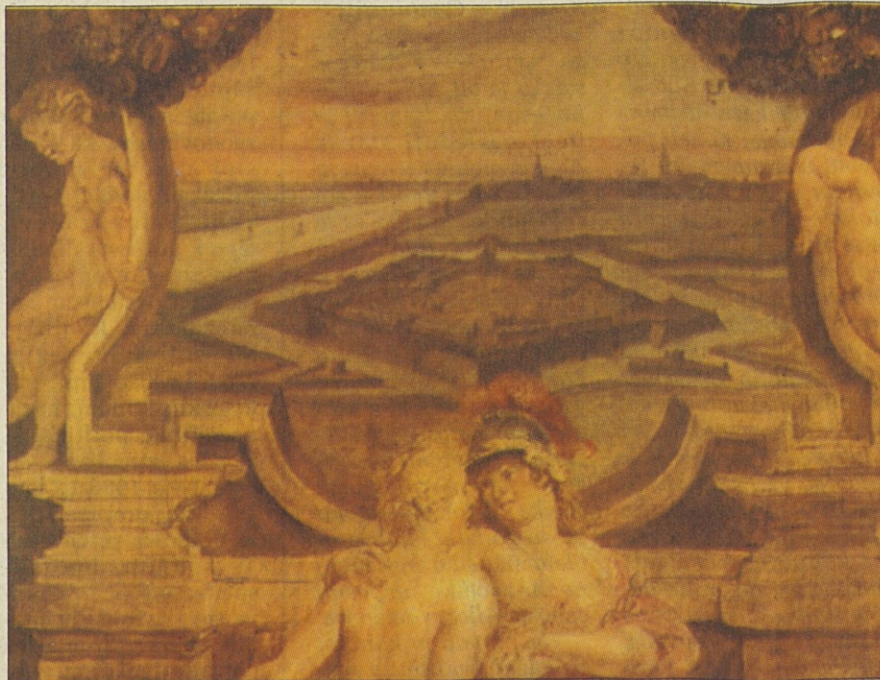
Pivo, imenovano Rubens

ANTWERPEN - Na koncertih in raznovrstnih manifestacijah glavnega kulturnega središča Evrope 1993 se letos pojavlja tudi pivo z imenom Rubens, ki prav tako zeli Antwerpen zapisati v zgodovino.

Gre za pivo, ki so ga proizvedli posebej za to priložnost, zamislil zanj pa so dali flamski pivovarji. Na

»ponovno ozivitev in blisc Rubensovega mesta«. Odlocili so se za Rubensa, ki ni poslikaval le notranjosti cerkva in palac po vsej Evropi, temvec je bil tudi diplomat - ambasador pri spanskem kralju leta 1603 - in povrh vsega se velik ljubitelj piva. Po besedah zgodovinarja Raimonda van Uytvena je povprečen prebivalec Antwerpna v Ru-

tnik resnični ljubitelj piva, nam dokazuje tudi to, da vrt Rubensove razkošne hiše krasita dva kipa: kip Bakha, boga pijack, in Ceres, boginje zita. Kipa sta postavljena drug proti drugemu, kar naj bi po besedah zgodovinarjev poosebljalo pivo. Zaradi tega je bil Rubens izbran za »ambasadorja tega edinstvenega mesta v državi, ki je splošno zna-

Algorija z Antwerpensko utrabo, P. P. Rubens, pribl. 1635 (detajl)

lepka na steklenici naj bi bila zlata in rdeca - to sta bili namreč najljubši barvi enega najznamenitejših sinov Antwerpna, velikega mojstra slikanja iz 17. stoletja Pierra Paula Rubensa. Prvo pobudo za to je dalo združenje hotelirjev Antwerpna, ki so - po besedah predsednika združenja Mauricea Vermeescha - iskali najizvirnejši način za

bensovi dobi letno popil več kot 400 litrov piva. »Sodeč po njegovih slikah, je Rubens znal uživati življenje,« dodaja zgodovinar. Sicer pa lahko tudi iz njegovih »dobrih stikov z lokostrelskimi društvi in arkebuzirji domnevamo, da ni preziral degustacij celih bokalov slastnega in močnega piva«, se je povedal Uytven. Da je bil ume-

na po svojem pivu,« poudarja Vermeesch. Njegov avtoportret, ki je del osebne zbirke britanske kraljice, so uporabili za izdelavo nalepk za to pivo, ki naj bi se uveljavilo na belgijskem trgu, saj je Belgija ena vodilnih držav na svetu po popitem pivu, ker ga vsak prebivalec letno popije povprečno 115 litrov. Gabriele GRENZ (AFP)

Kako se na svoje stolništvo pripravlja Lizbona

Leta 1985 so Atene na pobudo Meline Mercuri postale prva "evropska prestolnica kulture". V ozadju je bil namen ministrov za kulturo iz držav Evropske skupnosti, da bi se evropski narodi v okviru tovrstnih letnih kulturnih in turisticnih izmenjav bolje spoznali. Sledila so ji mesta: Firenze, Amsterdam, Berlin, Pariz, Glasgow, Dublin in Madrid, letos pa Antwerpen. Prihodnje leto bo "stafetno palico" prevzela Lizbona. Komisija, ki mora v petih sedemnajstih mesecih pripraviti manifestacijo, imenovano Lisboa '94, podrobneje programa se ni razkrila in mnogi kritiki so mnenja, da portugalska prestolnica ni ne gospodarsko ne kulturno sposobna gostiti tako obsežne in večplastne prireditve.

Organizacijska komisija, ki ji predseduje nekdanji socialistični politik, finančni minister in guverner državne banke Vitor Constancio, ne bo zaposlila več kot 40 ljudi, njen proračun pa je približno 150 milijonov nemških mark. Napaja se sicer tudi iz sponzorskih virov, a bolj ko se bodo tovrstni prihodki in izkupicek od prodanih tustopnic povečevali, manjša bo podpora države in lizbonskega mestnega sveta. Tretjina proračuna je namenjena za obnovitev zgradb in prostorov, v katerih bodo osrednje prireditve (nacrti o gradnji novih centrov so namreč padli v vodo). Program bo najbolj zgoščen v sicer administrativno neodvisnem Kulturnem centru Belem, kontroverznem poslopiju, ki so ga zgradili lani, vendar doslej se ni zaživel.

(Prevod Vilko Novak)

KULTURNO POVEZOVANJE / ANTWERPEN - KULTURNA PRESTOLNICA EVROPE

Brez Slovencev barka nasedla na čereh

Namesto v Antwerpnu gostujemo v Gentu

LELA B. NJATIN

Od včeraj v Belgiji gostujejo slovenski umetniki, katerih ustvarjanje povezuje samostojno in neodvisno iskanje novega in drugega. Tovrstno umetniško tvornost so namreč organizatorji prireditve v Antwerpnu - letosnji kulturni prestolnici Evrope po zamisli umetniškega vodje projekta Dirka Pauwelsa

na račun obljubljenega finančnega kredita za njegovo izvedbo. Zal denarja ni bilo in Slovenci zdaj nastopajo v Gentu. Od začetka leta so se pod naslovom Barka predstavila mesta: Johannesburg, Rotterdam, Budimpešta, Istanbul in

ktor odhoda slovenske delegacije v Antwerpen Miran Sustarsic je moral izbojevati pravo bitko, da je zagotovil tisti delez sredstev, ki naj bi jih po predvidevanjih belgijskih gostiteljev pridobili gostujoči umetniki sami. Pri Ministrstvu za

tradiciji neodvisne umetniške tvornosti. Slovenska umetnost se tako na njihovo povabilo v teh dneh predstavlja na različnih prizoriščih v Gentu, mestu, ki bi se moralo kot naslednje konec tega meseca tudi samo predstaviti na Barki. Organizatorji prireditve Antwerpen - kulturna prestolnica Evrope so s

Slovenski program za Barko

Cetrtek, 23. september

*gledališka predstava Atol, režija Marko Peljhan, produkcija Inart center

*koncert Demolition group

Petek, 24. september

*predstavitve revij Maska in M'zin

*gledališka predstava Hamlets n'roses, režija Tomaz Struel, produkcija EG Glej

*otvoritev razstave slikarja Marka Jakseta

*arhitekturni projekt Teater v vesolju po zamisli Rajka Pernota

*video Matrine Grzinić in Aine Smid Labirint

Sobota, 25. september

*plesna predstava Bos na Veneri, koreografija Mateja Bucar, produkcija Plesni teater Ljubljana

*predstavitve oblikovanja skupine De Luxe in skupine Strip Core

Nedelja, 26. september

*plesni predstavi »I was dancing into your eyes« (koreografija Sinja Ozbolt) in Solo (koreografija Matjaz Faric), produkcija Plesni teater Ljubljana

* koncert Enzo Fabiani kvarteta

predstavljali v projektu De Arkten (Barka). Posebej v ta namen zgrajen splav - barka, zasidran v antwerpenskem pristanišču, je zdaj zapuščen. Projekt so v skladu z navadami, ki v tujini veljajo glede financiranja kulturnih projektov, začeli

Montreal. Zaradi finančnih težav pa so svoj prihod morali odpovedati Stockholmcani. Sledili naj bi jim Ljubljancani.

Slovenski nastop je po obsegu prireditve in njihovi raznolikosti najbolj bogat. Avtor izbora in dire-

Zaščitni znak projekta Barka je delo slovenskega avtorja Alaxa

kulturo končno izprosil 16 milijonov dolarjev, kar je najvišja vsota v programu Ministrstva, namenjena nekemu projektu na področju mednarodnega sodelovanja (drugi najvišji znesek - 10.000.000 dolarjev - so skupno pridobila vsa gledališka gostovanja v tujini). Presahnitev belgijskega finančnega vira je torej povzročila hudo razočaranje, vendar je Barka zaplula že globoko v srca tankajšnjih umetnikov. V solidarnosti do nje so se združila gentška gledališča, znana po

tem, da so zgradili izolirano prizorišče za projekt Barka, skusali simbolično podpreti bistvo neodvisne umetnosti, ki se nevezana na trdna tla vsakdana razvija, kakor da bi jo nosil mehki, vodnati tok svobode. Zdjaj pa se pravo simbolično sporočilo tega projekta zdi: tudi najbolj drzna ustvarjalnost mora poiskati svoje mesto v kontinuiteti casa in prostora. Preživeti namreč ne more kot izolirana in lebdeca, marvec le, če se ji uspe zasidrati v skupni zavesti.

Posebej za projekt zgrajena barka zapuščena čaka na dražbo - izključna cena bo najmanj 33 milijonov BeFr

IZŠLO JE... / PLOŠČE IN KASETE

Arsen Dedic: Tihi obrt (HRT-ORFEJ; 1993); CD in kaseti; 37 min; prodaja: DZS, Subiceva 1, Lj; 2.100 in 600 SIT

Po približno stiridesetih letih ustvarjanja bi se seveda lahko vprašali,

kaj novega lahko ponudi starostna hrvaske glasbe Arsen Dedic. Odgovor bi se glasil: nič novega, le samega sebe v najčistejši in najboljstri možni obliki. »Tihi obrt« je namreč prav to in hkrati eno od najprijetnejših presenečenj letosnjega leta. Sve-

poročamo obvezen pregled njegovih novih pesniških zbirk Kisa in Pjesnikov bratic), nov, neizgiben element pa postaja vojna. Arsen je seveda star mojster in pravi umetnik, zato nikoli ne pristane v kakšni kvazi-domoljubno-banalni

mlakuži, ampak se pokaži, tiho in neopazno, kot kakšen balon, dviga proti soncu presunljivosti in perfektnosti, ki tako redko zasije tako nad umetniki kot nad »umetniki« Hrvške ter Slovenije. Pravi, da se vrača k Aznavourju in da posluga Brela, in res: njegov glas se vedno premore tisto izpovedno moč in hkrati prijetnost, ki je lastna le takšnim mojemstrom, kot sta (bila) omenjeni francoski in belgijski sansonjer. Francija in sanson pa sta vedno bila sinonima za toplino, temperament, clovečnost in pristnost, pa tudi tragedijo. Duet z Gabi Novak in večglasni spremljevalni ženski vokali pa priklicajo na plano se eno veliko ime: Leonarda Cohena in njegovo zadnjo ploščo The Future. Povsem poetičnim užitkom ob poslušanju je treba dodati se cisto glasbene krasote: jazz, klavirske recitale, kabaret, citate Mozarta, blues ... Prekrasna plošča.

M.K. Milosavljevic

Peter Lovšin in vitezi o'blozene mize: »Hisa nasprot sonca« (1993; Helidon); kaseti; 41 min

Drugo presenečenje tega tedna. Peter Lovšin, bivši pankrt in sokol, pankerski prvoborec in stari rocker blizu stiridesetih, se je po petnajstih letih glasbenega dejstvovanja odločil za samostojen projekt in se nevarno približal svojemu edinemu rock kompanjonu na Slovenskem, kot meni Marko Crnković, Tomažu Domicelju. Predvsem glasbeno (s kantavtorskim, sredinskim rockom) pa tudi pri besedilih se najdejo

močne stične točke, ki kažejo na to, da sta dva ključna avtorja pop-rock glasbe v »Lepi nasi« ključna do istih tematskih iztočnic in bogatega, a ne dovolj obdelanega prostora realističnega vsakdana, ki ponuja zaradi svoje sredinskosti in oklesčenosti možnost identifikacije praktično vsem 'povprečnim' Slovincem. Kaj se je zgodilo? Kdor pred petnajstimi leti ni bil uporni pank mladenič, seveda ni mogel prisegati na pankrsko verzno skladbo Ljubana je bulana ali Lepi in prazni. Lahko pa se je poistovertil z Domiceljevimi Slovenskega naroda sin ali Jamajka oziroma Kamionar. Uporniški naboj Lovšinovih besedil je seveda scasoma otopel in se pretopil v poligon za izbruhe seksualnih travm in potrebe, kar pa se je tudi kmalu presušilo k poetičnim povzom kot Grevu punca v južne kraje in Drugi svet. Hisa nasprot sonca je polna plošča od glave do pete, od ovitka, prek polnočnega-posedajočepopivoje-ototnih besedil, do poetičnisko-spanskih aran-

zmajev Sej ni tko grozn ali Neko gluho nedeljo (favovirita). Glasba: temperamentna, iskriča, polna spretno izraženih in hkrati preprostitih idej. Cisti realizem kakšnih istrsko-primorskih poetičnih, pomešan s scepem spanske romantike, proizvaja tisti dobro znani efekt Domiceljeve poezije: neomajno možnost poistovetenosti in zaradi vsega tega tudi primerno komercialnost. In Hisa nasprot sonca je - prav zato - najbolj komercialen projekt Petra Lovšina.

M.K. Milosavljevic

Ekaterina Velika: »Neko nas posmatra« (PGP; 1993); kaseti; 38 min; rock

Dve leti sta minili od izida njihove prejšnje plošče Dum dum in od takrat nismo več ničesar slisali o tej pred leti pri nas izredno priljubljeni beograjski skupini. Ze sam naslov njihovega novega albuma sugerira precej orvelovsko vzdusje in napoveduje popotovanje po prece tematicnih, obupa polnijske represije, izgubljenega ponosa (Ponos) in občutka izgubljenosti ter anemičnosti (Anestezija). V izobilju lazi se namesto pojoc travice ponuja detektor lazi oz. resnice, poimenovan Istina masina. Tisti bolje posveceni bodo seveda vedeli povedati, da gre za natanko dvajset let

staro skladbo zagrebske skupine Time (z Dadom Topicem na celu). V današnjih casih ponuja takšen izbor predelave zaradi sodobne novokomponirane geografije tudi svojevrstno subverzivno orožje, saj Ekaterina Velika te skladeb gotovo ni izbrala naključno. Glasbeno gledano gre EKV v povsem nasprotno smer od legendarnega, postcultovskega rockerskega albuma Ljubav. Neko nas posmatra namreč ni 'prava' rock plošča. Kompozicijsko bogata, strukturno prepletena in instrumentalno precej svobodna stvaritev skupine, ki temelji na dorečenih in zanimivih predstavljanih artističnih pretenzijah, predstavlja premik v bolj nekonvencionalne, precej »jazzy« obarvane vode. Energije je sicer malo manj, vendar, kdo bo imel na pretek energije v okoliščini, v katerem primanjkuje vseh njenih ključnih virov, tako nafte in bencina kot življenjskega optimizma. Čakamo na naslednji korak.

M.K. Milosavljevic

GLEDALIŠČE VERDI / DREVI UVOD V SIMFONIČNO SEZONO

Za začetek zborovski koncert, nato Beethoven

V nedeljo se začenjajo tudi nedeljske matineeje

Zbor gledališča Verdi, ki ga mojstrsko vodi Ine Meisters in ki se po splošni oceni kritikov uvrsta med najboljše tovrstne sestave v Italiji, bo drevi uvedel letošnjo jesensko simfončno sezono, ki bo sicer v glavnem zapisana Beethovenu. Razen otvoritvenega koncerta, ki ga bodo na začetku decembra ponovili v Vidmu, in sicer v avditoriju sv. Franciska, bodo vsi koncerti na sporedu trikrat: ob petkih zvečer in nedeljah popoldne v tržaški dvorani Tripicovich, ob sobotah zvečer pa v videmski spornici palaci Carne- ra.

Tudi z vidika programa bo drevisnji otvoritveni koncert, ki se bo začel ob 20.30 v dvorani Tripicovich, izjema v tokratni sezoni: ob sodelovanju harfistke Giovanne Bellesi bo ženski zbor izvedel »A Cerimony of Carols« Benjamina Brittena, v polni sestavi in ob spremljavi organista Maura Macrija pa bo predstavil Maso v D duru Antonina Dvoraka.

V petek, prvega oktobra, pa se bo začel niz simfonij in koncertov Ludwiga van Beethovna, ki tvori osrednji del letošnje sezone. Ze na prvem koncertu, na katerem bo - kot na vseh ostalih - orkester in dvakrat tudi zbor gledališča

Zbor in orkester gledališča Verdi med lansko sezono v Tripicovichu (Foto Ferrari)

Verdi vodil dirigent Lū Jia, bo nastopil zelo ugleden gost, svetovno znani violinist Uto Ughi. Na skupno devetih koncertih niza bo z orkestrom in včasih tudi zborom Verdija slavne Beethovenove skladbe izvajalo več priznanih glasbenikov, med temi je tudi slovenska pianistka Du- bravka Tomsic, ki bo nastopila v Trstu petega in sedmega novembra, se- stega pa v Vidmu.

Kot smo že poročali, bo po Beethovenu na vrsti Rahmaninov, z Beetho- novim nizom pa se bo prepletal poklon Ho-

rowitzu: ob petdesetletnici smrti Sergeja Rahmaninova bo njemu posvečen recital izvedla pianistka Giorgia Tomas- si (v dvorani Tripicovich, v soboto, 4. decembra), v ponedeljek, 4. oktobra pa se bo prav tako v dvorani Tripicovich začel Festival Horowitz Evropa, ki ga gledališče Verdi prireja z Mednarodnim glasbenim festivalom »Homage to Vladimir Horowitz« iz Izraela. Festival, ki se bo zaključil 25. oktobra, obsega šest koncertov, predavanih in razstav.

Vzporedno s simfonič-

no sezono pa se tradicio- nalno potekajo nedeljske glasbene matineeje v av- ditoriju muzeja Revoltella. Letošnji niz, ki se bo začel v nedeljo, 3. okto- bra, zaključil pa v ne- deljo, 5. decembra, je po- svečen šestdesetletnici slavnega Tržaškega tria (Trio di Trieste). Vsako nedeljo ob 11. uri se bo predstavil mlad trio, v katerem mora biti obvez- no klavir, veliko nasto- pajocih pa bo iz vrst gojencev De Rose, Zanet- toviha in Baldovina. Prvi bo v muzeju Revoltella nastopil »Trio Matis- se« iz Milana.

GLASBA / KONCERT

Timavske note odjeknile v štivanski cerkvi

Nastop Ensemble L'Archicembalo

LUISA ANTONI

Glasbena sola Punto musicale je tudi letos pripravila jesenski cikel koncertov pod skupnim naslovom Note del Timavo, ki se odvijajo v štivanski cerkvi. V okviru tega niza večerov je v ponedeljek, 20. t.m. nastopal Ensemble L'Archicembalo. Skupino, ki je nastala leta 1990 v Vicen-

zi pod vodstvom Enrica Zavonella, sestavljajo go- dala in cembalo. Spored je točno nakazal usmeri- tev ensembela, ki zeli po- globiti instrumentalni re- pertoar iz XVII in XVIII stoletja. Program večera se je pricel z izborom skl- adb iz Purcellove opere Dido and Aeneas iz leta 1689. V veliki meri so bi- le te skladbe zgrajene na plesnih ritmih, pri cemer je godalna skupina v se- stavi violinistov Massima Foreseja, Giuseppeja Val- tionija, violistke Marti- ne Pettenon, celistke Margherite Dal Cortivo ter kontrabasista Paola Zuccherija, dokazala do- bro ritmično uigranost na glasbeni podlagi cembala, pri katerem je igral Enri- co Zavonello. Nekateri deli so bili posebno us- pešni, kot na primer The Triumphant dance ali pe- sem When I am Laid in Earth. Sledil je koncert v A duru BWV 1055 za cembalo in godala Johan-

na Sebastian Bacha. Skupina je predstavila za- sedbo, v kateri je, poleg solističnega cembala, na katerem je igral Enrico Zavonello, nastopala tudi druga cembalistka Nico- letta Possente, ki je pod- pirala skupino godalnih instrumentov.

Naslednja točka je bil Koncert v C molu BWV 1060 za dva cembala iste- ga avtorja. V prvem stavku je bil Allegro pre- pacasen, medtem ko je imel naslednji stavek Adagio prehitel tempo, ki je naknadno vodil v ac- celerando. Spored se je zaključil z Bachovim Koncertom v C duru BWV 1064 za tri cembale in godala, (na tretjem cembalu je igral Roberto Loreggian), v katerem so vsi trije cembalisti z zelo dobrim skupnim frazi- ranjem podčrtali pred- sem spevnost drugega stavka. V tretjem stavku pa so godala, kljub pro- blematičnemu intonan- nemu začetku, uspešno speljala Allegro do konca.

Nasplošno je koncert prikazal kvaliteto raz- liko med Purcellovimi skladbami in Bachovimi koncerti, v katerih je bil glavni problem godalne skupine negotovost vs- topov, ki je omajala celotno strukturo glasbenega po- dajanja.

BAROČNA GLASBA / V REPENTABRSKI CERKVI

Koncertna izvedba Tarsijevih skladb v zanimivi zvočni obliki

Nastopu ansambla Gallus Consort sledili številni poslušalci

ANA PINK

Drugi koncert glasbe- nih popoldnevov stare in sodobne glasbe, ki je bil preteklo nedeljo v repen- tabrski cerkvi, je bil v celoti posvečen glasbi ko- prskega baročnega sklada- telja Antonia Tarsie. V svoji značilni interpreta- ciji, igri na baročnih glas- bilih, so ga oblikovali or- ganizatorji teh koncertov, člani komornega ansam- bla Gallus Consort, cem- balistka Dina Slama, fla- vlista Milos Pahor in Erika Slama, gambistka Irena Pahor ter njihova gosta Naria Caristi in Janko Ban. Tržaški glasbeniki so z njim prispevali svoj de- lež k praznovanju 350-let- nice rojstva Antonia Tar- sie, skladatelja, ki se je ro- dil in živel v Kopru ter je s svojim talentom in zna- njem veliko prispeval k

razvoju koprškega glasbe- nega življenja v drugi po- lovinci 17. ter pricetku 18. stoletja.

Njihov koncert je vse- boval 10 sakralnih skladb tega skladatelja, ki jih je za sedbo ansambla pri- redil Milos Pahor. Orgle in violini iz originalnega zapisa so tako zamenjali baročne flavte in cembalo docim so solistični vokali parti v teh skladbah ostali takšni, kot jih je za alt, sopran in tenor kom- poniral Antonio Tarsia.

To je bila prva koncert- na izvedba Tarsijevih skl- adb v takšni zvočni obliki. Koncertanti so jih izvajali v različnih zased- bah. Tako je Nadia Caristi poleg igranja na cembalu

pela se sopranski part, Di- na Slama ob igri na cem- balu altovski solo, prav tako kot Irena Pahor, ki je igrala na violi da gamba ter Janko Ban, ki je pel part solističnega tenorja. Milos Pahor in Erika Sla- ma pa sta igrala na klju- nastih flavtah.

Številni poslušalci so v njihovem muziciranju tako prvič spoznavali skl- adbe koprškega baročne- ga skladatelja, njihovo duhovno izročilo, ki je bi- lo v vselej vezano na po- men in namen sakralnega prostora. Zamenjava gla- sbil pa je le rahlo spreme- nila njen prvotni značaj, in je v njihovo predano in občutno razpoloženje vnesla vedrejšje in posvet-

nejše trenutke. Lahko rečemo, da je bila glasba Antonia Tarsie v izvedbi tržaških glasbenikov ena izmed možnih izvedb ba- ročne glasbe, seveda uok- virjene v tradicionalno in- terpretacijsko prakso. Nje- na prezentnost je bila v sozvočju glasbil in voka- lov dovolj polna.

Koncert skladb Anto- nia Tarsie na Repentabru je bil gotovo zanimiv, in to ze zaradi tega, ker je bil njegov ustvarjalni svet predolgo shranjen v ar- hivnem notnem zapisu ter tako nedostopno širsi javnosti. In skladatelj ga je vendarle v celoti posve- til svojemu rojstnemu mestu in ze vecstoletna odmaknenost od njego- vega nastanka sama po sebi pomeni last vsega kulturnega sveta.

REVIJA / QUALESTORIA

Izkušnje tržaških Židov pod fašizmom

O tem razmišljata Silvia Bon in Licia Chersevani Marco Coslovich o koncentracijskih taboriščih

MARTA VERGINELLA

Prva številka revije Qualestoria, ki je izšla v tem letu, je posvece- na predsem kolektivne- mu spominu in najbolj travmatičnim do- godkom iz tega stoletja, ki so v njem zapustili globoko sled. Silvia Bon piše o izkusni tržaških Židov v času protise- mitske gonje, ki so jo po letu 1938 izvajale fašistične oblasti, od septembra 1943 dalje pa nacistične. Tržaško zgodovinarstvo, ki je do- slej zbra la trideset prievan v vojni preži- velih Židov, zanima tako kolektivna dimen- zija preganjanja kot reakcije posameznikov na zakone, ki jih je Mussolinijev režim začel izvajati proti ita- lijanskim Židom, in na nacistično politiko fi- zičnega iztrebljanja Ži- dov. Leto 1938 in leto 1943 sta torej mejnika, ki določata prievanja in spominjanje na- sploh. Avtorica razpra- ve sicer trdi, da je spo- min preživelih marsik- daj zabrisal doživete okrutnosti in grozote iz tistega časa. Namen Sil- ve Bon je dometi vzgi- be odločitev tistih, ki so krvnika pričakali na svojem domu, in spre- membe, ki so se vrsile v vsakdanjem življenju preganjenih židovskih družin. Avtorica je namreč prepričana, da le prievanja Židov, ki so preživeli fašistično in nacistično gonjo, lahko osvetljuje v celo- vitejši luči pojav ho- lukausta.

Trauma, ki so jo do- ziveli tržaški Židje, zla- sti tisti, ki so se pov- sem asimilirali z ita- lijansko večino mestne- ga prebivalstva in ki so postali vodilni moze v liberalnacionalnem krogu, je bila ob uvedbi protisemitskih zakonov nedvomno velika. Izključeni iz italyan- skega kolektiva, so bili prisiljeni na novo pre- zvzeti židovsko identite- to in postali člani manj- vredne skupnosti. Nekateri so se odločili za izselitev iz Trsta, drugi, skoro polovica tržaške židovske sku- pnosti, pa so trdovrat- no vztrajali v mestu, ki so ga cutili za svoje. Bonovo preseneca ste- vilo Židov, ki je pričakalo prihod naci- stov v Trstu. Ostali so največjejsi in tisti, ki se niso znali ločiti od te- ga, kar so si v Trstu us- varili. Slednji so zaupa-

V svojem prispevku se Marco Coslovich lo- teva aktualnega histo- riografskega vprašanja: ali je primerno enaciti nacistična koncentra- cijska taborišča s stali- stičnimi gulagi. Kot izhodišče svojega nazi- ranja si Coslovich iz- bere avtobiografiji Pri- ma Levija in Varlama Salava. Prvi je kot Žid prestal preizkušnjo na- cističnega taborišča, drugi pa je bil kot član trockistične skupine dvakrat osbojen na pri- silno delo v lagerju Kalyma. Coslovich me- ni, da je potrebno upo- števat i ideološko nara- vo obeh totalitarnih si- stemov, in obenem u- gotoviti, da je v naci- stičnih lagerjih prevla- dovala ideologija smr- ti, ki je bila znanstve- no, medicinsko podk- repljena, medtem ko je v stalinističnih gulagih bila smrt rezultat fizi- čnega izmučenja, ki je sledilo prisilnemu de- lu.

Izkušnja zapora in političnega preganjanja je travmatično zazna- movala tudi življenjsko pot Valeria Beltrameja,

delavca in antifasista iz Tržica, katerega spomi- ne je za objavo priredil Galliano Fogar. Beltra- me se je s skupino Tržicanov preselil po koncu vojne v Jugosla- vijo v zelji, da bi lahko sodeloval pri gradnji socializma, potem ko je iz razrednega in ideo- loškega prepričanja podpiral priključitev Julijske krajine Jugosla- viji. V letu 1948, po izjavi informbiroja, je Beltrame podobno kot ostali Italijani, ki so se iz Tržica priselili na ju- goslovansko ozemlje, doživel najrazličnejše oblike preganjanja.

V letu 1948 so Itali- jani, ki so se javno o- predelili za Stalinovo resolucijo, postali žrtve ubovske represije. Ob- toženi so bili protijugo- slovanskega rovarjenja in sabotažnih akcij, bili so ob svoja delovna mesta, ob svoje pre- moženje in so se le po prestalem preganjanju, ki je predvidevalo od- zgora vse do konfina- cije, vrnili nazaj v Ita- lijo. Fogar ugotavlja, da je izkušnja skupine an- tifasistov, ki so se pre- selili v Jugoslavijo in so po letu 1948 postali žrtve spora, ki je iz- bruhnil v komunistič- nih vrstah, zamolčana tragedija, ki se caka na historiografsko osvetli- tev.

Dokaj zanimivi so tudi dokumenti, ki jih je v Vatikanskem arhi- vu odkril Paolo Blazina in ki osvetljujejo nasta- le spore med tržaškim klerom ob priključitvi Trsta k italijanskemu kraljestvu. Leta 1919 je italijanski del tržaškega klera zahteval odstop skofa Karlina in izvajal pritisk na Sveto Stoli- co, da bi ga nadomesti- la z italijansko gorecim prelatom.

Nadaljnji objavljeni dokumenti pričajo o pretresu, ki so ga v vr- stah slovenskega in hr- vatskega klera povzroči- le novozacrane držav- ne meje.

ANIMACIJA / LUPUSINFABULA

Škedenjska ludoteka toplo vabi

DAMIANA OTA

Po lanskim prvi sezo- ni, ki je bila poskusne- ga značaja ze zaradi »sveže« otvorjenih pro- storov, se vrata ludo- teke Lupusinfabula v Skednju na stečaj odpi- rajo ze ob začetku no- vega solskega leta. Vpi- sovanja so se pravkar začela, prostori ludo- teke so odslej opremlje- ni tudi s telefonom (ste- vilo je 820798), tako da je prijava kar se da ugodna. Animatorke združena Lupusinfabula, ki upravlja ske- denjsko ludoteko, so staršem in otrokom - in seveda vsem, ki jih ta dejavnost kakorkoli za- nima - na razpolago ob ponedeljkih in četrtkih popoldne (od 15. do 18. ure), ob sredah in petkih pa dopoldne (od 9. do 12. ure). Dejavnosti se bodo začele v ponedeljek, 4. oktobra, zaenkrat pa se bodo od- vijale tri dni tedensko: ob ponedeljkih, ob sredah in ob petkih, zjutraj za predšolske otroke, popoldne pa za otroke vrtcev in osnovnih sol.

Letošnji »delovni nacrt« škedenjske ludo- teke nadaljuje z ze lani začrtano usmeritvijo čim širše zasnovane po- nudbe za otroke od 2. do 10. leta starosti. Dejavnosti so seveda razčlenjene po starost- nih dobah: v jutranjih urah animacija in pro- sta igra za predšolske otroke od 2. do 3. leta, popoldne pa so na vrsti ustvarjalne delavnice za otroke vrtcev in

osnovnih sol. Poleg dejavnosti ludoteke Lu- pusinfabula ponuja se možnost, da si člani iz- posodijo razpoložljive igre in igrace. Postati član pa seveda ni težko: dovolj si je priskrbeti člansko izkaznico, ki jo otrok dobi kar v ludo- teki.

Novosti je v letošnji sezoni precej. Popol- danska ponudba je raz- ščlenjena na posamez- ne delavnice: ob poned- eljkih ura pravljic, ob sredah zvočno-glasbe- na, ob petkih pa ust- varjalna delavnica. Zju- traj je čas namenjen vključevanju najmlaj- sh v oblike skupinskega življenja, s prosto igro s sovrstniki in spodbu- janjem k razvijanju otrokove izraznosti.

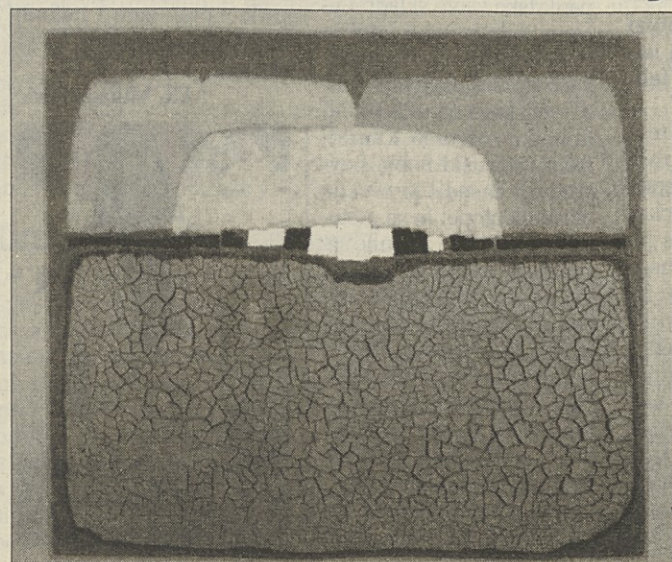
Ce bo dovolj pov- praševanja, pa bo v pro- storih ludoteke možno tudi varstvo otrok.

S predhodnim dogo- vorom sprejema ludo- teka tudi skupinske obiske vrtcev in sol: do- slej sta se ze prijavila dva vrtca, animatorke pa bi rade sodelovanje razširile se v solsko st- varnost.

Spodbudno se je zaenkrat pomnožilo številno sodelavcev, saj se je nedavnemu vabilu k sodelovanju odzvalo kar pet deklet, od kate- rih večina prihaja s pe- dagoškega liceja. V zna- menjni odprtosti v ita- lijansko civilno družbo pa se predstavljajo stiki s tržaškim združenjem Arciragazzi.

RAZSTAVA / DREVI ODPRTJE V KRAŠKI GALERIJ

Domača zemlja osrednji motiv Deziderija Švare

Danes bodo v Kraski gale- rijah v Repnu odprli slikar- sko razstavo umetnika De- ziderija Švare, ki ji je avtor sam dal naslov »Ciklus - Domača zemlja«.

»Ta naslov sem izbral, ker je glavni razpoznavni element v mojih, za to pri- ložnost novih slikah, prav zemlja - naj bo to na Krasu, ali v Bregu. Zemlja je bila sestavni del tudi mojih zadnjih del, tistih, ki sem jih imel do pred nekaj dne- vi razstavljene v prostorih podružnice Tržaške kredit- ne banke v ul. Carducci (prav nasproti pokrite trz- nice).«

Deziderij Švara bo tokrat

predstavil v Kraski galeriji petnajst del, vsa na tema- tiko domače zemlje, na ka- tero se cuti umetnik, po svoji vrnitvi z otoka Marti- nika, se bolj navezan.

»Bivanje na Martiniki, otoku z izrednim pod- nebjem, torej tudi z izred-nimi barvami, s svojimi ljudmi, odprtimi vsem - takšnim in drugačnim - je mojo ustvarjalno zilico prav gotovo obogatilo. Is- tocasno pa me je to bivanje na tujem opomnilo, kako močno sem navezan na svojo zemljo, kako je ta zemlja lepa, koliko vsega je skritega v njej, ce jo le hočemo v pravi luči pogle-

dati in doživljati.«

Prehod umetnika od živ- ljenja na Martiniki v rojstni kraj ni bil lahek. Na za- četku je občutil vso ute- snjenost, v kateri živi naše mesto s svojimi tabuji, pa se tezak položaj, v katerem živi slovenska manjšina, ki je tudi žrtve nacionalizma, sovoinizma, itd.

»Ta naša, v tem poletju tako izsušena zemlja, se mi je zazdelo se posebno lepa, privlačna in skozi svoje razpoke odraza tudi da- našnjo stvarnost pri nas in morda tudi v svetu. Istoca- sno pa mi daje toliko topli- ne, toliko sonca, toliko le- pih občutkov, da sem se

odločil, da ji ostanem zvest tudi v tokratni razstavi v Repnu.«

Tako je Švara v teh polet- nih mesecih hodil po na-šem Krasu in Bregu, pobir- al zemljo (ki ima v vsakem kraju svojo barvo, svoj barvni odtonek) in jo nato lepil na podlago, ki ji je do- dal se svoje barve, pa tudi motiviko, ki se spaja z zemljo.

Organizator razstave, ki bo odprta do 17. oktobra samo ob nedeljah od 11. do 13. ure, je Zadruga »Naš Kras«, predstavil pa jo bo Sergij Cesar.

Neva Lukes

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

LJUBLJANA
DRAMA SNG, tel. 061/221-511
V sredo, 29. septembra, bo ob 20. uri premiera predstave Ivan Cankar: ZA NARODOV BLA-GOR. Za izven in konto.

MALA DRAMA
V soboto, 2. oktobra, bo ob 20. uri predstava W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM. Za izven in konto. Rezervacij po telefonu ne sprejemajo.

CANKARJEV DOM
tel. 061/224-279
V soboto, 25. in v nedeljo, 26. septembra, bo ob 21. uri predstava Strmsia-Frey: ZABE. Predstava se izteka. (OD, 600 SIT)
V nedeljo, 26. septembra, bo ob 20. uri: GLEDALISCE SCHATTE ROSEN SCHATTE - Sen-ce vrtnice sence; (LD, 400 SIT)
V sredo, 29. septembra, bo ob 20. uri: GLEDALISCE SCHATTE ROSEN SCHATTE - Sen-ce vrtnice sence; (LD, 400 SIT)
V sredo, 29. septembra, bo ob 20. uri: GLEDALISCE SCHATTE ROSEN SCHATTE - Sen-ce vrtnice sence; (LD, 400 SIT)

MESTNO GLEDALISCE,
tel. 061/210-852
Danes, 24. septembra, bo ob 20. uri na sporedu predstava KLINIKA TIVOLI za izven in konto. Razprodano!
V petek, 2. septembra, bo ob 19.30 premiera Ivan Cankar: ZA NARODOV BLAGOR. Za izven.
SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALISCE, Vilharjeva 11
V soboto, 25. septembra, bo ob 20. uri predstava H. Achternbuscha: EUSN. Za izven. Prodaja kart v Galeriji SMG na Trgu revolucije, tel.: 153-312.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
VERDI - DVORANA TRIPCOVICH
Jesenska simfonična sezona - Festival Horowitz Europa
V teku je vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih, prodaja vstopnic pri blagajni Dvorane Tripčevih od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00, ob ponedeljkih zaprti.
Danes, 24. t.m., ob 20.30 bo v dvorani Tripčevih koncert Zbora gledališča Verdi pod vodstvom Ine Meisters. Na programu Britten in Dvorak.
V petek, 1. in v nedeljo, 3. oktobra bo v dvorani Tripčevih nastopil violonist Uto Ughi. Koncert bo tudi v Vidmu, v soboto, 2. oktobra, v športni palaci Carnera.

GLEDALISCE ROSSETTI
Vpisovanje novih abonmajev in v soboto, 25. t.m., prične potrditev starih (gledališka sezona se bo pričela 20. oktobra) pri blagajni gledališča Rossetti (ob delavnikih 8.30-10.00, 14.00-19.30) in v Pasazi Protti (ob delavnikih 9.00-12.30, 15.30-19.00, ob praznikih in nedeljah 9.00-12.30). Gledališko sezono bodo otvorili 20. oktobra s predstavo »L'idiota«, ki jo je po romanu F.M. Dostojevskega priredil Furio Bordon. Režija Glauco Mauri.

KOROŠKA

CELOVEC
Mestno gledališče
Jutri, 25. t.m., ob 19.30 na sporedu Puccinijeva opera Manon Lescaut. Ponovitev v sredo, 29. t.m., ob 19.30.
Danes, 24. t.m., ob 19.30 Karl Kraus »Die letzten Tage der Menschheit« (Zadnji dnevi clovestva). Ponovitvi v torek, 28. in v cetrtek, 30. t.m., ob 19.30.

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

LJUBLJANA
PROGRAM MREZE ZA METELKOVO:
Danes, 24. septembra, bo ob 17. uri lutkovna predstava skupine FRU-FRU: REDECA KAPICA (Trg); ob 19. uri videoprojkcija - Meinzer Strasse. Kako smo branili zasledeno ulico (Art club); ob 20. uri koncert: The Blitzkrieg, Baby Can Dance (Gala dvorana); ob 20. uri Drag show: Slovenske pevke zabavne glasbe (socio stavba).
KNJIZNICA SISKI-MEDVODE, Cesta komandanta Staneta 10
Danes, 24. septembra, bo ob 20.30 klepet o knjigi avtorice Marije Cigaletove VODNIK PO MOJIM PRAVICAH.
PORTOROZ

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
MIRAMARSKI PARK
Danes, 24. t.m., ob 17. uri bodo na pliscadi pred malim gradom predstavili knjigo prof. Francesce Venuto »Vrtovi Furlanije-Juljske krajine« (Giardini del Friuli-Venezia Giulia). V primeru slabega vremena bo predstavitev

ZA NAJMLAJŠE SLOVENIJA

LJUBLJANA
LUTKOVNO GLEDALISCE LJUBLJANA, Krekov trg 2, tel.: 061/314-962
V soboto, 25. septembra, bo ob 17. uri igrice R. Dahl - A. Tkacev: VDV - VELIKANSKI DOBRODUSNI VELIKAN. Za izven. Predstava je primerna za otroke od sedmega leta starosti.
MARIBOR
LUTKOVNO GLEDALISCE MARIBOR Rotovski trg 1, tel. 062/26-748

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI
tel.: 061/104-183

Danes, 24. septembra, bo ob 20. uri komedija Mira Gavran: MOZ MOJE ZENE. Igrata IVO BAN in IZTOK VALIC.

KUD FRANCE PRESERN, Karunova 14, tel.: 061/332-288

V cetrtek, 30. septembra, bo ob 21. uri ponovitev monodrame ZIJAH SOKOLOVICA: GLU-MAC... JE GLUMAC... JE GLUMAC.

CELJE
V petek, 8. oktobra, bo ob 19.30 bo premierna uprizoritev drame Luigija Pirandella KOT ME TI HOCES.

MARIBOR
DRAMA, tel. 062/221-206

Dante: LA DIVINA COMMEDIA, Purgatorio, predstava bo danes, 24. septembra, ob 19.30, Paradiso pa 27., 28. in 29. septembra, ob 19.30 za abonente in izven.

OPERA IN BALET, tel. 062/221-206

V cetrtek, 30. septembra, bo ob 19.30 predstava G. Verdi: LA TRAVIATA za abonente in izven.

SOLKAN
PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALISCE

V nedeljo, 26. septembra, bo ob 17. uri predstava GLORIJA v režiji Janeza Pipana.

ŠKOFJA LOKA
LOSKI ODER, tel.: 064/620-850

Danes, 24. septembra, bo ob 19.30 na Loskem odru uprizoritev dveh enodejank A. P. Cehova: TRAGIK PO SILI in O SKODLJIVOSTI TOBAKA, režija: Bojan Marošević.

GLEDALISCE MIELA

V petek, 1. oktobra, predstavitev laboratorija »Joyce v Trstu« z različnimi dokumentarji, razstavami itd.

V soboto, 2. oktobra, bo na sporedu »Roba de mitico palcoscenico« Jamesa Joyceja.

TRGOVSKI CENTER »IL GIULIA«

Do 26. novembra bo na sporedu vrsta glasbenih in gledaliških prireditev.

Danes, 24. t.m., od 17. do 19. ure bodo nastopili Enzo Carro z vrsto neapeljskih popevk ter Paolo Comentale & Roberto Ottaviani, ki bosta z lutkami in ob spremljavi saksofona predstavila najslavnejše Shakespearove drame. Vstop prost.

SKD Tabor

Jutri, 25. t.m., ob 10.00 in 14.00 bo pri KD Vipava gostovala Mladinska gledališka skupina SKD Tabor (Općine) z glasbeno igro »Geniji v kratkih hlačah« po povesti Slavka Pregla. Režija Edita Franceskin, glasba Nevio Miklaucic.

PROSEK

Kulturni dom

V nedeljo, 3. oktobra, bo ob 17. uri na sporedu »Srečanje« v izvedbi Mirande Caharija in Livija Bogatca. Režija Mario Ursic.

BOROVlje

Pri Cingelcu na Trati bo danes, 24. t.m., ob 19. uri redni občni zbor SPD Borovlje.

BISTRICA V ROZU

Danes, 24. t.m., ob 20. uri bo v Kulturni dvorani predstava »Drežanje v kamen« Frane Puntarja v izvedbi igralske skupine SPD Sentjanž.

AVDITORIJ

Danes, 24. septembra, bo ob 20.30 nora komedija o zalivski vojni NAPIHNIENCI II, režija: Jim Abrahams, igrajo: Charlie Sheen, Valeria Golino...

SENTRUPERT

V počastitev 40-letnice krvodajalstva na Slovenskem, župnijskega praznika v Sv. Rupertu in razvija prapora krajevne organizacije RK Breze bo v nedeljo, 26. septembra, v Brezah nad Laškim osrednja proslava pod skupnim naslovom SENTERPUERTSKA NEDELJA.

TRZIN

Revija Moj mali svet za osmč zapored organizirana tekmovanje za najdebelejšo in najdaljšo bučo Slovenije, ki bo v soboto, 25. septembra, ob 16. uri pred gostilno TRZINKA.

Ana Pucar-Jerič

Slovenska fondacija vabi na koncert, ki bo danes, 24. septembra, ob 20. uri v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

Prisluhnili boste lahko koncertu Ljubljanskih madrigalistov pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka, (z deli J. C. Gallusa, M. G. Brijeljčiča, V. Ukmarja, D. Švare, J. Ježa in U. Vrabca) ter orkestru Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Marka Letonje in s solistko, sopranistko Ano Pucar-Jerič, (z deli G. Verdija, C. M. von Webra, G. Puccinija, G. Bizeta in drugih).

Dobro je biti pomemben, še pomembnejše je biti dober!

GLASBA SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

V cetrtek, 30. septembra, bo ob 19.30 koncert ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent: Marko Letonja, Werner von Schnitzler, violina, David Lively, klavir.

KLUB CD

V sredo, 29. septembra, bo ob 20. uri koncert pesmi nove dobe (New Age Songs) SHIRLIE RODEN in JOHN CHRISTIAN (1000 SIT).

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V ponedeljek, 27. septembra, bo ob 19.30 koncert klarinetistke KLARE STANIC, klavir DAMJANA ZUPAN. Program: C. M. von Weber, A. Srebotnjak, U. Krek, L. Berkley, C. Debussy, A. Messager.

K4

V torek, 28. septembra, bo ob 22.30 koncert DEMOLITION GROUP. Predstavili bodo CD ploščo z naslovom DEMOLITION GROUP igrajo GASTRBAJTRS, posneto letos avgusta. Gre za dvajsetminutno kompilacijo skladb legendarne skupine Gastrbjtrs, ki so bile objavljene v obdobju od leta 1983 do 1987.

JESENSKE SERENADE

Koncert: TRIO FLAVT SCS LJUBLJANA bo danes, 24. septembra, ob 20. uri na gradu Bogenšperk. Vstop prost.

DOBROVO

V soboto, 25. septembra bo v Galeriji Zorana Musica ob 20. uri večer poezije in glasbe KRI-ZEMSVET GAZI PO SNEGU.

GORNJA RADGONA

V petek, 24. septembra, bo ob 18. uri v okviru jazz večerov v Radgonski kleti nastopil ETNO NEW AGE TRIO iz Zagreba. Nastopajo: VE-SNA GORSE, sax, JURICA OGRINOVIC, tara-buka, in DRAZE FRANULOVIC, lutnja.

ILIRSKA BISTRICA

Danes, 24. septembra, bo ob 23. uri v klubu MKNZ koncert skupine HLADNO PIVO iz Zagreba.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
STOLNICA SV. JUSTA

V ponedeljek, 27. t.m., ob 20.30, bo na sporedu zadnji koncert ciklusa »Glasbeni september« v organizaciji Združenja Promusica.

Nastopil bo orglar Luca Antoniotti, ki bo izvajal skladbe D. Buxtehudeja, J.S. Bacha, W.A.Mozarta, F. Mendelssohna in L. Vierneja.

REPENTABOR

Glasbeni popoldnevi

V nedeljo, 26. t.m., ob 18. uri bo v repentabrski cerkvi na sporedu tretji koncert iz cik-

lusa stare in sodobne glasbe. Nastopila bosta Gian Marco Solarolo in Cristina Monti - »Il fabbro armonioso«.

ŠTIVAN

V ponedeljek, 27. t.m., ob 20.30 bo v stivanski cerkvi na sporedu tretji koncert cikla »Note del Timavo«, v organizaciji Sole-Združenja Punto Musicale. Nastopil bo Trobilni kvintet. Na sporedu Purcell, Haendel, Forsyth, Evald, Clarke, Burrell.

PADOVA

SPORTNA PALACA S. ZARO

V cetrtek, 21. oktobra, bo ob 21. uri nastopil Terence Trent D'Arby.

RAZSTAVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM -MALA GALERIJA

Razstava fotografije ZIGA KORITNIKA: UJETI.

NARODNI MUZEJ, Muzejska 1

Do 30. septembra je na ogled razstava BITKA PRI SISKU - 1593/1993.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

Na ogled sta razstavi Razglednice 1914-1918 in VELJKO TOMAN: PARISKI MOTIVI. Razstava bo na ogled do 30. septembra.

MODERNA GALERIJA, Cankarjeva 15

20. MEDNARODNI GRAFICNI BIENALE je na ogled do 30. septembra.

Do 20. oktobra je na ogled retrospektivna razstava televizijske scenografije JOZETA SPACALA. MGLC in Informacijski center Moderne galerije vabita k ogledu filmov o nekaterih znanih nemških umetnikih, ki jih bodo do 30. septembra predvajali v avli Moderne galerije in v prostorih Informacijskega centra.

MALA GALERIJA, Slovenska 35

Razstava kiparja JOZETA BARSIIJA bo na ogled do 10. oktobra.

NARODNA GALERIJA, Cankarjeva 15

Razstava RIHARD JAKOPIC - TO SEM JAZ, UMETNIK... je na ogled do 30. oktobra.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava NEOKONSTRUKTIVISTI 1968-1972 bo na ogled do 7. novembra.

KUD FRANCE PRESEREN, Karunova 14

Razstava slik MATEJE SEVER z naslovom Ro-manitike.

JELOVSKOV LIKOVNI SALON, Zaloska 61

Razstava likovnih del študentov Mestne šole za risanje in slikanje v Ljubljani bo na ogled do 6. oktobra.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE, Trg francoske revolucije 7

Razstava PRGISCE ZGODOVINE bo na ogled do 2. oktobra.

KNJIZNICA PREŽIHOV VORANC, Trzaska 47 a

Razstava slik JANKA ORACA bo na ogled do 10. oktobra.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava OD SKICE DO LUTKE bo na ogled do 15. oktobra. Razstavljajo: TOMAZ KRZISNIK, ALENKA SOTLER, ALOJZ ZORMAN, SAVO SOVRE in LIDIJA OSTERC.

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6

Razstava slik ANICE CACOVIC in KATJE BOLCIN-NAGELSCHMIED bo na ogled do 1. oktobra.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

V petek, 24. septembra, bo ob 20. uri otvoritev razstave slik MOJCE OBLAK.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava slik akademskega slikarja MARTINA BIŽJAKA bo na ogled do 7. oktobra.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TKB - AGENCIJA MITNICA

V razstavnih prostorih je na ogled razstava Atilija Kralja.

GALERIJA CARTESIUS

Do 30. t. m. razstavlja slikarka Megi Pepeu. Urnik ogleda ob delavnikih 11-12.30, 16.30-19.30, ob praznikih 11-13.

GALERIJA BASSANESE

Na ogled razstava Michaela Goldberga. Urnik: vsak delavnik od 17.00 do 20.00.

GLEDALISCE MIELA

Na ogled je razstava stripov Altana »Colombo«.

ART GALLERY

Do 30. septembra je na ogled skupinska razstava Artestate '93, na kateri bodo razstavljali Serena Bellini, Fernanda Goia Gordini, Guido Massaria, Sergio Micalesco, Livio Officia, Sergio Perini, Renzo Pillon, Olivia Siau, Sisto Fulvio in Mario Zoccolan. Urnik: samo ob delavnikih 10.30-12.30/ 17.00-19.30.

ART LIGHT HALL

Do 28. t. m. razstavlja slikarka Eva Gaspersic. Razstavo si lahko ogledate ob delavnikih od 16. do 19.30 in ob praznikih od 10.30 do 12.30.

GALERIJA MINERVA

Do 28. t. m. razstavlja slikarka Eva Gaspersic. Razstavo si lahko ogledate ob delavnikih od 16. do 19.30 in ob praznikih od 10.30 do 12.30.

GRAD SV. JUSTA

Do 28. t. m. je na ogled razstava starih

KOROŠKA

CELOVEC

RITTER UMETNA HALA (H.-Gmeiner Str.)
Do 1. oktobra je na ogled razstava »Misere-re« G. Herolda in W. Büttnerja.

GALERIJA SLAMA (Benediktinerplatz 3)

Razstavljajo Eva Spalinger, Gertrud Weiss-Richter, Inge Vavra, Wolfgang Walkensteiner in Zoran Music.

BOROVlje

PUSKARSKI MUZEJ je odprt do 9.oktobra 1993. Po dogovoru je možen tudi ogled v skupinah.

Razstava slik IZIDORJA URBANCICA bo na ogled do 13. oktobra.

GALERIJA ZDSLU, Komenskega 8

Razstava slik akademske slikarke WANG HUIQIN.

GALERIJA SKUC, Stari trg 21

V soboto, 25. septembra, bo ob 20. uri otvoritev razstave slik mladega likovnega ustvarjalca JURETA ZADNIKARJA. Razstava bo na ogled do 12. oktobra.

AJDOVŠČINA

PILONOVA GALERIJA

Razstava slik AZADA KARIMA bo na ogled do 10. oktobra.

CELJE

LIKOVNI SALON CELJE

Razstava BLAGOGLASJA avtorja ZDRAVKA PAPIKA bo na ogled do 30. septembra.

GORNJA RADGONA

V soboto, 25. septembra bo ob 19. uri v paviljonu sejmišča otvoritev razstave, na kateri si lahko ogledate dela JOZETA BARSIIJA, MIRKA BRATUSE in LUJA VODOPIVCA.

KAMNIK

Danes, 24. septembra, bo ob 19. uri na razstavišču Veronika otvoritev razstave kipov in reliefov IGORJA RAVBARJA.

KRŠKO

V soboto, 25. septembra, bo ob 19. uri na gradu v Brestanici otvoritev stalne razstave TRAPISTI V RAJHENBURGU.

MENGES

V klubu Oranzerija bo do 7. oktobra na ogled razstava fotografij Utrinki iz Benetk DANILA JAKOVČICA.

NOVO MESTO

DOLENJSKI MUZEJ

Danes, 24. septembra, bo ob 19. uri otvoritev razstave CROSSING OVER CHANGING PLACES.

RADENCI

Danes, 24. septembra, bo ob 18. uri v galeriji muzeja Radenske otvoritev razstave likovnih del LOJZETA LOGARJA, ZMAGA JERAJA, SANDIJA CERVEKA, MARJANA GUMILARJA in ZDENKA ZIDA.

RADOVLJICA

GALERIJA SIVCEVA HISA

Razstava slik KLEMENTINE GOLIIJA bo na ogled do 3. oktobra.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SRECKO KOSOVEL

V počastitev 60-letnice dr. RAFKA DOLHARJA bo do 10. oktobra na ogled razstava ROKA ZELENA (Kosovelova knjižnica).

ŠKOFJA LOKA

Do 17. oktobra je v okroglem stolpu loskega muzeja na ogled razstava Zenska oblacila in kultura na Loskem.

V galeriji Fara je na ogled razstava akvarelov slikarja EDIJA SEVERJA.

zemljevidov Istre in akvarelov slikarja Nella Pacchietta. Urnik: ob delavnikih 9-13, 15-19, ob sobotah in nedeljah 9-19. Vstop prost.
MU

JOŽEF RESSEL / DVESTOLETNICA ROJSTVA

Izumitelj ladijskega vijaka je bil kraški gozdar

V Portorožu gozdarji dežel Alpe-Jadran - Obisk Milana Kučana

Predsednik Kučan je v avli Avditorija naletel na gozdček lepotic, kandidatke za Miss Slovenije

BORIS VUK

PORTOROŽ - Resevalci krizank vedo, da je Josef Ressel izumitelj ladijskega vijaka. Le malokdo pa ve tudi to, da je bil predvsem gozdar in da ima zasluge tudi za to, da je Kras zelen. Že pred 150 leti je namreč napisal »Nacrt ponovne pogozditve občinskih zemljišč v Istri«, ki je po strokovni plati še dandanes upoštevanja vreden.

Josef Ressel se je rodil leta 1793 v Chrudimu na Českem, umrl pa je leta 1857 v Ljubljani. Ob dvestoletnici njegovega rojstva je Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije organizirala strokovno srečanje pod naslovom: »Ressel - Kras včeraj in danes«. Soorganizatorji srečanja, ki je vključeno v program posvetovanj skupnosti Alpe-Jadran, so gozdarska društva sosednje Hrvaske, Avstrije in Italije. Prireditelj se je pričel včeraj v portoroškem Avditoriju, na njej pa sodeluje približno 320 gozdarjev, od tega sto iz Slovenije, ostali pa so gostje iz sosednjih držav.

Gre za dogodek, ki daleč presega okvire gozdarske stroke in poudarja spomina velikega moža; prireditelj bo predvsem osvetlila vprašanja razvoja in varstva okolja na Krasu v današnjem času. Pokrovitelj prireditve Milan Kučan je v pozdravnem nagovoru udeležencem povedal: »Gozdarska stroka je sodelovala tak zakon o gozdovih, ki vzpostavlja celovit sistem gospodarjenja z gozdovi in gozdnim prostorom po načelih sonaravnosti, biološke pestrosti, ekološke trajnosti in večnamenskosti. Lastništvo nad gozdom ni s takšnim gospodarjenjem prav nič prizadeto ...«

V strokovnem delu srečanja s svojimi referati sodelujejo številni ugledni domači in tuji strokovnjaki - zgodovinarji in gozdarji. Včerajšnji popoldan je bil v celoti posvečen problematiki kraskih predelov.

Danes pa so na programu ekskurzije s kulturno-zgodovinskim in gozdarskim strokovnim programom, na katerih se bodo udeleženci seznanili z najzanimivejšimi kraskimi predeli v hrvaški Istri ter na nizkem in visokem Krasu Slovenije in Italije.

PIRAN / MALA ŠOLA V NARAVI

Teden dni taborništva za otroke iz vrtca

Svoje znanje bodo prekusili na pohodu

PIRAN - V sodelovanju s taborniškim odredom »Sergej Masera« iz Pirana je piranski vrtec za sto otrok, ki obiskujejo »Malo solo«, pripravil res prijeten teden. Turistična agencija Maona jim je velikodušno odstopila zemljišče pod njenimi bungalovi nad Fiesco. Tam so si otroci postavili sotre in ob njih je ves teden potekal zelo zanimiv program. Otroci so se naučili nekaj osnovnih taborniških veščin - od enostavnih vozlov do orientacije v naravi. Predvsem pa so doživeli živ, neposreden stik z naravo in se ob tem navajali na zdrav način življenja.

Danes bo ob zaključku taborniškega tedna orientacijski pohod, na katerem bodo prekusili praktično uporabnost taborniških potnih znakov, ki so jih tu spoznavali. Prizgali bodo tudi velik taborni ogenj, pod katerim se bo v foliji napelko dovolj krompirjev za vse. Tudi prihodnji teden piranskim malim soljarjem ne bo dolgčas, saj bodo pričeli s tečajem plavanja. V hotelih Riviera in Metropoli so dali vrtcu bazen v uporabo brezplačno, tako da se bodo tečajev lahko udeležili prav vsi otroci, tudi tisti, katerih starši pač ne bi zmogli dodatnih stroškov ...

B. V.

Utrinek iz taborniškega življenja

ISTRA

ŽELEZNICA / NOVA PROGA

Z vlakom skozi Učko

Začetek gradnje v soboto - Del jadranske železnice - Hrvaška se loteva ambicioznih načrtov, vendar s premalo denarja

REKA - Železniški predor skozi Učko, ki ga bodo začeli graditi v soboto, naj bi skupaj z istrskimi cestnimi povezavami izpred desetih let omogočil polotoku se hitrejši razvoj. Zamilsel o gradnji železniškega predora je zelo stara, vendar pa ji zaradi politike, se bolj pa zaradi pomanjkanja denarja, nikoli niso posvetili resnejše pozornosti. Za Hrvaško je ta smer gospodarsko in politično izjemno pomembna, saj bo železniška proga povezovala najrazvitejši turistično področje države z Zagrebom čez hrvaško ozemlje, hkrati pa tudi politično poenotila državo.

Ločena z Učko, se je Istra skozi zgodovino razvijala samostojno glede na druge kraje Hrvaske. Sedanje železniško omrežje, kot zatrjujejo v Zagrebu, je samo posledica državnopravnega statusa tega polotoka v minulih desetletjih. Zato ne preseneča, da začetku del pri gradnji železniškega predora skozi Učko pripisujejo kar največji pomen, podobno kot takrat, ko so začeli kopati cestni predor skozi to planino.

Istra je z drugimi hrvaškimi kraji železniško povezana prek Ljubljane,

Skrb o tukajšnji železniški mreži je bila se do pred kratkega na ramednih Slovencev, saj je bilo to v skupni zvezni državi razumljivo. Z nastankom novih držav na področju nekdanje Jugoslavije pa je Istra na lepem postala prometno »slepo črevo«. Kljub politični trmoglavosti bi lahko pričakovali, da bodo zagrebški nacrtovalci zaradi gospodarskega pomena skušali Istro bolje povezati s preostankom države. Edina smola je, da se Hrvaška loteva ambicioznih načrtov s premalo denarja.

Kar nekaj velikih prometnih projektov - med katerimi ima prednost avtocesta od Reke čez Zagreb na Madžarsko - je spodbudila vlada Nikice Valentića z namenom, da bi pritegnila tuje vlagatelje. Zaradi vojne pa bosta morala predor skozi Velebit in jadransko magistrala, ceprav sta oba v gradnji, očitno počakati na boljše case. Tukaj so prepričani, da se bo podobno zgodilo tudi z železniškim predorom pod Učko. Zanj je Hrvaška zagotovila zagonska sredstva, toda sama nima dovolj moči, da bi ta zares ambiciozni nacrt jadranske železnice sama pripeljala do konca. Upajo, da bo po koncu vojne v Hrvaški in BiH ta izziv privlačen za tuje vlagatelje.

Jadranska železnica, katere del je predor pod Učko, naj bi bila na hrvaškem delu Jadrana dolga okrog 620 kilometrov, povezala pa naj bi vsa večja obalna središča. Železnica ne bo povezala samo Istre z Zagrebom, ampak tudi Zadar, Split in Dubrovnik. To naj bi bila mednarodna proga, ki bi povezala Trst z albanskim Skadrom in Dracem ter z grškimi mestoma Solun in Atene. Po razlagi hrvaških nacrtovalcev, ki so prepričani, da bodo njihovi nacrti v kratkem postali resničnost, Istra in Dalmacija ne bi bili več izolirani regiji.

Hitra železnica v jadranskem probnem pasu bi omogočala vlakom hitrost 200 km/h, povezovala pa bi šest držav - Italijo, Slovenijo, Hrvaško, Cr-

no goro, Albanijo in Grčijo. Razdalja med Trstom in Solunom, približno 1300 kilometrov, bi bila v primerjavi s sedanjimi možnostmi krajša za okrog 160 kilometrov. Vlak, ki bi vozil s hitrostjo 200 km/h, bi to razdaljo prevozil v manj kot desetih urah, medtem ko zdaj ta pot traja 20 ur.

Z novim nacrtom železniškega omrežja bi bilo glavno križišče na Hrvaškem v vasi Dražnica. S tem vozilcem, ki se nahaja na mejnem področju takoj imenovane Krajine, bi se Hrvaška izognila gradnji nizinske proge od Reke do Zagreba. Na nizinski progi naj bi bilo skoraj 20 kilometrov predorov pod Gorskimi Kotarjem, kar je bil tudi poglavitni razlog, da so z začetkom te gradnje odlašali desetletja.

Predor pod Učko ima za Hrvaško zelo velik pomen, tako da ni dvoma, da bodo vanj usmerili glavno energijo, finančne, kakor tudi politične. Dr. Radovan Pavić, priljubljeni hrvaški geopolitik, meni, da je za njegovo državo najpomembnejše, da je čim tesneje povezana z Italijo oz. zahodno Evropo. Zdj namreč Slovenija, ki ima drugačne prometne in gospodarske interese, za Hrvaško predstavlja določeno prometno oviro. Dr. Radovan Pavić zato predlaga sporazum med obema državama, če pa ne bo slo drugače, bodo povečali pritisk na sosedo in nadaljevali gradnjo tistih prometnic, za katere se Slovenija ne zanima.

Goran Moravček

BEGUNSKA PROBLEMATIKA

Ali prihajajo v Istro hrvaški begunci iz Bosne?

V občini Matulji niso navdušeni nad predlogom Nele Eržišnik

REKA - Predlog hrvaške igralke Nele Eržišnik, da bi v nekaj istrskih vaseh na obronkih Učke za stalno naselili begunce, je povzročil pravi vihar. Čeprav stavi Vele in Male Mune skoraj prazni, zemlja pa neobdelana, v občini Matulji nikakor ne bodo sprejeli predloga igralke, da bi okrog 500 nesrečnikov brez strehe nad glavo naselili v Istri. Tukajšnji politiki, kakor tudi precejšen del javnega mnjenja, so namreč prepričani, da bi se s tem spremenila narodnostna podoba tega področja. Pobuda za vsaj zacasno naselitev bosanskih Hrvatov ozi-

roma tistih iz zasedenih hrvaških krajev ni nova, saj je istrski HDZ že v začetku letosnjega leta javno podal podoben predlog.

Ivan Jakovčić, voditelj Istrskega demokratiškega sabora (IDS), zagotavlja, da informacije o tem, da se je pred kratkim na Brionih s Tudemmanom dogovoril o naseljevanju begunccev v Istri, niso resnične. Po teh govoricah naj bi Tudemman Jakovčiću obljubil avtonomijo Istre, če bo ta privolil, da bi se okrog 30 tisoč izgnanih Hrvatov za vedno naselilo na polotoku.

IDS ne bo sprejela nikakršnega naseljeva-

nja in razseljevanja ljudi na temelju dekretov, saj prav Istra iz svoje travmatične zgodovine najbolje ve, kaj pomeni živeti brez možnosti vrnitve v svoj dom. Zaradi tega IDS zahteva od državnega vrha, da omogoči uresničitev večkrat obljubljenih vrnitve begunccev in prenehanje na njihove domove, »poudarja Jakovčić.

V Istri vlada strah, da bi lahko prislo do nacrtnega naseljevanja tega polotoka, saj so številna naselja prazna, več kot polovico obdelovalne zemlje pa je prerasel plevel. Po popisu prebivalcev je pred vojno

tu živelo manj kot 60 odstotkov Hrvatov in celo 20 odstotkov tistih, ki so se (ne) narodnostno opredelili za Istrane. Številni na Hrvaškem so prepričani, da istrski Hrvatje niso dovolj narodnostno zavedni, zato obstajajo močne težnje, da bi to »popravili« oziroma pohrvatili polotok. Podobna razmišljanja niso tuja niti vladajoči hrvaški demokratiški skupnosti, odtod tudi bojazen

Istranov, da bi državni vrh mimo njih utegnil sprejeti odločitev o naselitvi Istre s »pravimi« Hrvati.

Goran Moravček

ONESNAŽEVANJE OKOLJA

Reki Mirni grozi ekološka katastrofa

BUZET - Istrske reke, ki so pretrpane onesnažene z industrijskimi in komunalnimi odpadki, vse resneje ogrožajo zdravje prebivalcev polotoka, kakor tudi sosednji Slovenijo. Po rezultatih analize puljskega Zavoda za zdravstveno varstvo je bila reka Mirna letos za tisočkrat do milijonkrat bolj onesnažena, kot to dopuščajo zdravstveni standardi! Kot glavni razlog omenjajo ponoven začetek dela Istrske pivovarne v Buzetu. Odpadne vode iz

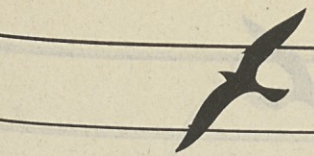
pivovarne so, kot domnevajo, krive za pomor rib, saj so v Mirno spustili velikanske količine detergentov, s katerimi so pred začetkom proizvodnje piva, oprali konzervirane sode in cisterne. Ker nesreča ne pride nikoli sama, so bile po vsej verjetnosti tudi čistilne naprave - pokvarjene. Zaradi tega je Mirna v zgornjem toku, od kodere precejšen del Istre in Slovenskega Primorja črpta vodo, dokaj uničena. Mirni grozi ekološka katastrofa, ker

je onesnaževalcev veliko, zascitni ukrepi pa ne zadoščajo, da bi to reko obranili pred uničenjem. V nič boljšem stanju nista tudi preostala dva istrska vodotoka - Rasa in Dragonja. Reka Rasa je se posebej ogrožena zaradi izpustov odpadnih voda na področju Pazina. Raska oskrbuje s pitno vodo turistična in mestna občina Rabca in Pule. Alarm se je oglasil, vprašanje pa je, kakšnih kratkoročnih ukrepov se je mogoče lotiti pri zascitni

istrskih rek. Zdravljenje so običajno draga in dolgotrajna, kazni za onesnaževalce na Hrvaškem pa so skoraj simbolične. Medtem ko si tukajšnji ekologi velikokrat in z uspehom prizadevajo predramiti domačo in mednarodno javnost, kadar gre za zaščito Jadrana, se zdi, da je ekološka skrb za reke prepustena naključju in sreči. Toda številni ekološki incidenti vseeno zahtevajo resnejši pristop k zascitni istrskih rek.

Goran Moravček

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1	
10.10	Hov!, 10/11 del angleške nanizanke
10.35	Beg brez konca, ponovitev ameriškega filma, VPS 1035
12.30	Ze veste, ponovitev, VPS 1230
13.00	Poročila
13.05	Poslovna borza, ponovitev
13.15	Umetniški večer, ponovitev
13.15	Peter O'Toole, angleška dokumentarna oddaja, VPS 1315
14.15	Murphyjeva vojna, angleški film, VPS 1415
16.10	Osmi dan, ponovitev
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike
18.00	Regionalni studio Koper
18.45	Stiri v vrsto, tv igrice
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Forum
20.30	Most tisine, ameriški barvni film, VPS 2030
22.10	TV dnevnik 3, VPS 2210
22.35	Sova
23.50	V senci vesal, 2/8 del angleške nanizanke, VPS 2235
	Ciklus filmov R. W. Fassbinderja
	Effi Briest, nemški čb film, VPS 2330
	Po romanu nemškega pisatelja Theodorja Fontaneja
	Igrajo: Hanna Schygulla, Wolfgang Schenck, Karlheinz Böhm, Ulli Lommel, Ursula Stratz in drugi
01.50	Video strani

SLOVENIJA 2	
16.20	Cetrkovke posebnosti, ponovitev
	Norman Wisdom v živo
	Sova, ponovitev
17.20	Novopeceni princ z Bel-Aira, 15. del humoristične nanizanke
17.50	V senci vesal, 1/8 del angleške nanizanke
18.45	Znanje za znanje, Učite se z nami
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Intervju
21.10	Otvoritveni koncert iz SNG Opera in balet
23.10	Kristjani: Vljudnost in gorečnost, 10/13 del angleške dokumentarne serije
	Pretirano »vljudne« cerkve v 18. stoletju so zgodovinsko ozadje začetkov sodobnega gibanja verske obnove. Na primer angleški kristjani so med počitnicami v modnem Bathu prihajali izrazat spostovanje Bogu v cerkev s steni, ki jih je prekrivalo gostobesedno povzdigovanje pokojnikov v slogu: »O mrtvih samo najboljšje«.
00.00	Video strani

KANAL A	
10.00	MacNeil in Lehrer komentirata, oddaja v angleščini
11.00	Bojevniki CY, ponovitev filma
18.00	Zakaj nisi z mano?, 3 del
18.45	Pred poroto, ponovitev 9. dela ameriške nadaljevanke
20.10	Porocila
20.40	Sadovi jeze, ameriški čb film
	Po romanu Johna Steinbecka; režija: John Ford
	Igrajo: Henry Fonda, Jane Darwell, John Carradine, Charley Grapewin, Dorris Bowdon in drugi
22.50	Ljudje odlcajo, 5. del dokumentarne serije o politiki
23.05	Porocila
23.25	Pred poroto: Umor na pecini, 10. del ameriške nadaljevanke
	Allison je živel v romantični hiši na pecini, vendar je bila nesrečna. Pila je. Je v prepad padla po nesreči ali jo je porinil njen mož?
00.05	CMT

KOPER	
18.00	Studio 2, magazin

RAI 1	
6.50	Jutranja oddaja Uno-mattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00) dnevnik
9.05	Film: Il mistero della grotta perduta ('89)
11.00	Dnevnik 1
11.05	Nan.: Aeroporto internazionale
11.40	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	Nan.: Mancuso F.B.I.
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Film: L'isola misteriosa e il capitano Nemo
	Film: La ragazza made in Paris (kom., '66)
15.45	Aktualno: Prix Italia
17.30	Iz Parlamenta, dnevnik
17.55	Nan.: Cose dell'altro mondo, 18.45 Nancy, Sonny & Co., 19.10 Matt Hotel
18.15	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Film: Dove comincia la notte (krim., '91)
22.35	Dnevnik 1
22.40	Boks: Parisi-Rivera (SP v lahki kat.)
24.00	Dnevnik in vreme

RAI 2	
7.50	Otroška odd, risanke
8.40	Nan.: Furia
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.30	Film: Arsenico e vecchi merletti ('42)
11.30	Dnevnik 2
11.35	Nan.: Lassie, 12.05 L'arca del dottor Bayer
13.00	Dnevnik, rubrika o gospodarstvu in vreme
13.45	Nad.: Beautiful, 14.30 Santa Barbara
15.20	Film: ... lo grande cacciatore (western, '79)
17.05	Ristorante Italia
17.25	Iz Parlamenta, dnevnik
17.35	Nan.: Hill Street, 18.30 Un caso per due, vmes (18.20) sport
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Il grande gioco dell'oca
23.15	Dnevnik in vreme
23.40	Sport: EP v odbojki
	Italija-Holandska (Z), 0.20 tenis Švedska-Nemčija (pokal Davis)

RAI 3	
6.45	Jutranja oddaja: L'al-trarete
11.30	Vivere il mare
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Pogled na glasbo
14.00	Deželne vesti, dnevnik
14.50	Carobna pisal
15.15	Sola se posodablja
15.45	Sport: Kosarka, Derby
17.30	Variete: Stasera che sera! - La prova del 9
18.50	Sport in vreme
19.00	Dnevnik, deželne vesti
19.50	BlobCartoon
20.30	Film: In compagnia dell'assassino (dram., '92, i. A. O'Toole)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Film: Notorius (krim., ZDA '46, i. C. Grant)
0.40	Dnevnik in vreme
1.10	Variete: Fuori orario

RETE 4	
6.40	Nanizanke
8.30	Nad.: Marilena
9.30	Dnevnik TG 4
10.00	Nad.: Soledad, Febbre d'amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri, vmes (11.55) dnevnik
13.30	Dnevnik TG-4
14.00	Nad.: Sentieri, 14.30 Primo amore, 15.30 Anima persa
16.00	Kviza: Gioco delle coppie, 16.45 La verità
17.30	TG 4 vesti, 17.40 Colpevole o innocente
18.05	Nan.: Colombo, vmes (19.00) dnevnik
19.55	Nad.: Valentina, 20.30 Milagros
22.30	Film: I cannoni di Navarone (vojni, ZDA '61, i. D. Niven), vmes (23.30) dnevnik

CANALE 5	
6.30	Na prvi strani
9.00	Maurizio Costanzo Show (pon.)
11.45	Aktualno: Forum
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.40	Kviz: Sarà vero?
15.00	Aktualno: Agenzia matrimoniale
16.00	Otroski variete
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.35	Film: Io sto con gli ipopotami (pust., It. '79, i. B. Spencer)
22.45	Variete: Gommapiuma
23.15	Aktualno: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) dnevnik TG 5
2.00	Pregled tiska

ITALIA 1	
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
10.15	Variete: Mitico
12.30	Odprti studio
12.50	Avtomobilizem F1
14.30	Varfietaja: Non è la RAI, 16.15 Mitico
16.30	Nan.: Riptide, 17.30 Ultraman
17.55	Sport studio
18.00	Nan.: SuperVicky, 18.30 Willy, il principe di Bel Air, 19.00 T.J. Hooker
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Navy Seals-Pagati per morire (dram., ZDA '90, i. C. Sheen)
22.40	Film: Le foto di Gioia (krim., It. '87, i. S. Grandi, S. Salerno)
0.40	Sport studio in vreme
1.00	Nan.: A-Team

TELE 4	
Lastne oddaje:	
13.30	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper	
13.00	Nadaljevanke
13.50	Havana Rose, ponovitev ameriške komedije, 1951
15.20	Do konca sveta - ko spregovorijo slike
16.00	TV novice
16.05	Carobna svetilka, otroški spored
17.00	Meridiani - aktualna tema
18.00	Studio 2, magazin
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Nadaljevanke
20.15	Nocni sodnik, am. tv nanizanka
20.40	Colette, 2/2 del italijansko/francoske nadaljevanke
	Igrajo: Macha Meril, Clementine Amouroux in drugi
22.25	TV dnevnik
22.35	Koncert Simfoničnega orkestra slovenske Filharmonije, dela B. Bartoka
23.10	Reilly, vohun nad vohuni, am. nadaljev.

AVSTRIJA 1	
09.00	Cas v sliki
09.05	Pri Huxtablovih, ponovitev
10.30	Caroline, ameriški tv film
13.35	Tri ženske, serija
14.00	Waltonovi
15.15	Mapetki: Zabec gre v Hollywood
15.50	O znanosti, za otroke
16.35	Kremenčkovi
18.00	Cas v sliki
18.30	Oce potrebuje zeno, serija
20.15	Derrick: Vecerna predstava, serija
21.25	Ljubezen za visjo stopnjo, ameriška komedija
23.30	Agent noci, ameriški vohunski film, 1942
01.15	Cesta prekletstva, ponovitev ameriškega zffilma
02.40	Porocila
	Tisoc mojstrov

AVSTRIJA 2	
14.50	Tisoc mojstrov
15.00	Lipova ulica, Materinska ljubezen
15.35	Vroci ritmi v Chicagu, ameriški glasbeni film
17.30	Slike iz zivalskega sveta: Lov na dihurja
18.00	Pri Huxtablovih: Gosti cez noc, am. humoristična naniz.
18.30	Milijonsko kolo, igra
20.15	David Copperfield, Houdinjev naslednik
22.30	Fawley Tower, humoristična serija
01.05	Chicago 1930, Tri tiosoc osumljencev
01.50	Porocila
	Tisoc mojstrov

HRVAŠKA 1	
08.10	Porocila
09.00	Tat sladkorčkov, švedska tv drama za otroke
09.25	He-Man, 1. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.15	Nemščina, 8. lekcija
11.30	Huckleberry Finn in njegovi prijatelji, 10/26 del
12.00	Porocila
12.05	Luc svetlobe, 57. del ameriške nadaljevanke
13.35	Zgodbe iz Monticella, 220. del
14.00	Porocila
14.05	Festivali sveta, 2/12 del dok. nanizanke
14.35	Murphy Brown, ponovitev 7. dela
15.10	Napačnega cloveka imate, pon. 4/4, dela
16.00	Porocila
16.10	Clementina, 13/13 del
16.45	Family Album, 1/26 del tecaja anglescine
18.00	Porocila
18.35	Santa Barbara, 516. del am. nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.05	Cary Grant, dok. film
21.00	Topper, ameriški film
	Po romanu T. Smotha
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.50	Porocila

HRVAŠKA 2	
14.10	TV koledar
13.00	Tenis, Davisov pokal, iz Kopenhagna
19.30	Dnevnik 1
20.10	Radio FM, 7/13 del ameriške humoristične nanizanke
20.40	Potovanja dr. Stingla, 9/12 del dok. serije
21.05	Cro pop rock
21.55	Maigret, 4/6 del ameriške nanizanke po romanih Georgesa Simenona
22.50	Nocni portir, italijanski barvni film, 1973
	Dirk Bogarde, Charlotte Rampling; režija: Liliana Cavani

MADŽARSKA	
06.03	Jutranji program
09.50	Zrebanje lota
10.30	Dallas: 144. del serije
11.30	Igra
12.00	Opoldanski zvon
12.12	Spanščina
14.00	Tenis, Davisov pokal
14.00	Dnevnik
16.10	Mladi na začetku poti
16.40	Pomoč pri domačih nalogah
17.00	Letni kolobarji, za upokojece
19.00	Vecerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.20	Dallas, ponovitev
21.10	Panorama, svetovna politika
22.25	Uziva življenje, francoski čb film
00.05	Dnevnik

RADIO

Slovenija 1	
(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)	
09.25	5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 10.30 Pregled tiska; 11.05 Petkovo srečanje; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 iz tujega tiska; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.15 Za in proti; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Oddaja za pomoščake; 20.30 Slovenecem po svetu; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 23.05 Literarni nohturno.

dio plus; 0.30 Pregled tisk-a; 11.05 Petkovo srečanje; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.15 Za In profi; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Oddaja za pomorske; 20.30 Slovenecem po svetu; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 23.05 Literarni nokturno.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Pozdrav, almanah; 6.20 Drobci zgodovine; 7.45 Prišlo je poletje; 8.05 Horoskop; 8.35 Popevka tedna; 8.40 Ob pogrneni mizi; 8.45 Igrajte z nami; 9.05 Baby radio; 9.15 Hlstra meca; 9.35 Uglbajmo skupaj; 9.45 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.45 Popotovanja po Istri; 11.00

Slovenija 2

(UKV 87,8; 92,4; 93,5; 95,3; 96,9; 97,7; 98,9; 99,9; MHz)

6,30, 7,30, 8,30, 9,30, 10,30, 11,30, 12,30, 14,30, 16,30, 17,30 Poročila; 19,00 Dnevnik; 7,00 Jutranja kronika; 7,25 Pogled v zvezdno nebo; 8,00 Gospodarski vestnik; 8,40 Rekreacija; 9,10

Randevous; 12,00 Glasbeni desert; 13,00 Glasba po željah; 14,30 Zapijmo v avguštu; 14,32 Turistične informacije; 14,45 Zvočni diskotek; 16,10 Promocija plošče; 16,20 Pridrevite; 16,35 Boutique Gallus; 16,45 Koncerti in turneje; 17,20 Single tedna; 17,50 Pribredbe uspešnic; 18,00 Souvenir d'Italy; 18,45 Sveži folk.

morski val; 11.00 Country glasba; 11.15 Minute za naš jezik; 11.50 Vreme; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 14.00 Dobrotline; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.40 Petkova centrifuga; 17.15 Nedeljski izlet; 17.50 Sport; 18.00 Popevka; 19.30 Stop pops; 21.45 Radijska igra; 22.20 Radio Student.	Radio Kranj 9.00, 14.00, 18.00 Gorenjska včeraj, danes, jutri; 5.40 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 9.20 Pevka Shirley Roden; 10.40 Informacije - Zaposlovanje; 11.20 Koncert slovenske fondacije; 13.00 Pesem tedna; 16.20 Zapešimo skupaj; 18.20 Nebeška vrata; 18.50 Radio jutri, koristne informacije.
--	---

(UKV 96,5 : 101,4 : 102,0 : 103,9; MHz, od 19.30 88,6; 93,1 : 100,3; 100,6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 10.10 Izobraževalni program; 9.05 Glasbena mafineja; 10.05 Izbrana proza; 10.25 Vodomet melodij; 11.05 Reprize in soocanja; 11.05 Ansambel De Singhphoniker; 13.40 Glasbena tradicija; 14.05 Gymnasium; 15.00 Sanson; 16.05 Od uverture do plesa; 16.45 Likovni odmevi; 17.00 Solistični koncert; 18.05 sopranistka Lily Pons; 19.33 iz arhiva Slov. filharmonije; 22.05 Radijska igra; 23.00 16 strun; 23.55 Litnični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,5 - 93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30,

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 8.40 Soft music; 9.15 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 9.40 Potpuri; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga: Vojna in mir (L.N. Tolstoj, i. M. Prepeluh, 68. del); 11.45 Orkestralna glasba; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 12.20 Slov. lahka glasba; 12.40 Zbozrovska glasba; Tržaški oktet; 12.50 Orkestri; 13.20 Števerjan '93; 13.30 Potpuri; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Na počitnice, nato Made in Italy; 15.00 Poletni mozaike; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Rock zvezde; 19.20 Napovednik.

Dnevnik; 6.00 Glasba, kole- dar; 6.30 Osmrtnice; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.15 Vsak dan je dober dan; 8.45 Delo, servisne informacije; 9.15 Utrinki, za- nimivosti; 9.45 Mnenjsko rešeto; 11.00 Hladno, toplo, vroče; 12.30 Popoldnevnik;	Radio Opčine 11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 19.00 Mix ti- me; 20.00 Za naše ljudi.
	Radio Koroška 18.10-19.00 Narodopisna oddaja.

Radio Koroška	
18.10-19.00 Narodopisna oddaja.	

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION	
10.00 Video; 13.00 Video, vodi Simone, 15.30 All Star Football Challenge; 16.30 Coca Cola Report; 16.45 MTV v kinu; 18.00 The Soul of MTV; 18.30 Music non stop, vodi Pip Dann; 20.30 Most Wanted; 23.00 Ponovitev; 00.00 Video Music Awards '93, ponovitev; 03.00 Nočni video	

SKY ONE	
07.00 The DJ Kat Show; 09.55 Risanke; 10.30 The Pyramid Game; 11.00 Card Sharks; 11.30 Koncentracija; 12.00 Sally Jessy Raphael; 12.30 E Street; 13.30 Trije so družba; 14.00 Sokolov greben; 15.00 Korenine: Naslednja generacija; 13.13 del ameriške nadaljevanke; 16.00 Drugačen svet; 16.45 DJ Kat Show; 18.00 Star Trek: The next generation; 19.00 Games World; 19.30 E Street; 20.30 Polna hiša; 21.00 Rokoborba; 22.00 Code 3; 22.30 Crime International; 23.00 Star Trek: The next generation; 00.00 Ulke San Francisco	

PRO 7	
04.15 Serije; 09.00 Mash - Nasvidenje, zbogom in amen, ameriška tv komedija, 1983; 13.15 Zenska ne more pozabiti, pon. am. tv kriminalka, 16.55 Risanke; 19.25 Roseanne: Ločitev boli; 20.15 Caddyshack, ameriška komedija; 23.20 Mačje pokopalnice, ameriška gradljiva po romanu Stephena Kinga	

PREMIERE	
07.00 Romeo; 09.20 Jack v svetu svoje serije, ameriški film, 1991; 10.50 Addams Family, ameriški film, 1991; 13.15 Klasične risanke; 16.00 Manta - Film,	

MOVIE CHANNEL	
10.35 Judgement at Nürnberg, zadnjič; 13.35 Hostile Witness, zadnjič; 15.10 The Fire in the Stone, avstralski mladinski film; 21.00 Crazy in Love, ameriški film, 1992	

SKY MOVIE PLUS	
11.00 Original Intent; 13.00 Silent Night, Lonely Night; 19.00 Original Intent, zadnjič; 21.00 Pure Luck, premiera ameriške komedije, 1991; 22.40 US Top Ten; 00.30 Scarface, ameriška kriminalka	

TV SLOVENIJA 1 / SOVA OB 23.50

R. W. Fassbinder je bil neverjeten garač

EFFI BRIEST, nemški čb film

Nocoj pricenja TV Slovenija predvajati ciklus filmov Rainerja Wernerja Fassbinderja. Fassbinder ni bil samo filmski režiser, kakor ga najbolj poznamo, temveč tudi igralec, gledališki režiser, pesnik, pisatelj, dramatik in avtor prave družinske televizijske nadaljevanke, limonadne opere v petih nadaljevanjih »Osem ur ni en dan«, prve te vrste, ki jo je proizvedla nemška tv mreža (WDR) leta 1972. Po prvem celovečernem igranem filmu *Ljubezen je bolj hladna kot smrt* (1969) je vse do svojega zadnjega filma (*Querelle*, 1982) in smrti (umrl je po zadnjem snemalnem dnevu omenjenega filma), neumorno snemal. Tudi po sedem filmov na leto. Njegovi filmi so bili izrazito nizkopracunski (če so sploh imeli proračun), saj jih je režiser snemal kar na pravih lokacijah: v stanovanjih, na gradbiščih ipd., dolžina snemanja pa praviloma ni presegala 20 snemalnih dni. Sele z nekaj zadnjimi, najbolj slavnimi filmi (*Berlin, Alexanderplatz, 1980; Lili Marlen, 1980; Lola, 1981*), si je zagotovil nekaj večji predračun, a se vedno so bili vsi filmi posneti ekspresno. Zaradi vsega tega ni nič čudnega, da si ni mogel privoščiti filmskih zvezd. Raje jih je ustvarjal sam: izstrelil je Hanno Schygullo in Barbaro Sukowo. Le enkrat se mu je uresničila želja, ko je v njegovem filmu Obup (1978) nastopil Dirk Bogarde. V kratkem ciklusu bomo videli se Grenke solze Petre von Kant.

NOVICE

Brazilci so ponovno prvi

LONDON - V drugi izdaji novega mesečnega ocenjevanja pod okriljem mednarodne nogometne zveze FIFA je na prvem mestu lestvice po zaslugi serije zmag v kvalifikacijah za svetovno nogometno prvenstvo ponovno Brazilija. Poleg Južnoamerikanov, ki so napredovali kar za sedem mest, so se za šest mest povzpeli še Norvežani, s petnajstega na deseto mesto pa so napredovali tudi Francozi. Najbolj so razočarali Švedi in Svicarji. Prvi so zdrknili s četrtega na enajsto mesto, drugi pa s tretjega na deseto mesto. Za mesto nižje je zdrsnila tudi Nemčija, ki je sedaj z Anglijo izenačena na petem mestu. Italija se naprej ostaja druga.

Vrstni red: 1. Brazilija 59.11 točke (+ 7 mest), 2. Italija 57.02 (0), 3. Norveška 56.60 (+ 6), 4. Danska 56.47 (+ 6), 5. Nemčija (- 4) in Anglija (+ 6) po 55.86, 7. Francija 55.61 (+ 5), 8. Rusija 55.42 (- 1), 9. Irsko 55.38 (- 3), 10. Švica 55.28 (- 7), 11. Švedska 55.14 (- 7), 12. Argentina 55.09 (- 7), 13. Nizozemska 53.34 (+ 3), 14. Španija 52.28 (- 1), 15. Urugvaj 51.46 (+ 7), 16. Mehika 51.01 (- 2), 17. Češka 50.20 (- 2), 18. Nigerija 50.09 (- 1), 19. Kolumbija 49.90 (0), 20. Romunija 48.27 (+ 1).

Tabak pri Recoaru

MILANO - Hrvaški košarkarski reprezentant Zan Tabak je iz italijanskega prvotiliga Livorna prestopil k večkratnemu državnemu prvaku milanskemu Recoaru.

Visoki dohodki ameriških nogometašev

NEW YORK - Predstavniki NFL so sporočili, da se je povprečni dohodek igralcev v ameriskem profesionalnem nogometu v letošnji sezoni zvišal kar za 33 odstotkov, in sicer s 483.300 na 643 tisoč ameriških dolarjev. Največ denarja, kar 46 milijonov dolarjev, so za dohodke igralcev porabili pri New Orleans Saints, na drugem in tretjem mestu pa so New York Giants in San Francisco 49ers. V prihodnji sezoni bodo poskušali z uvedbo maksimalnega dohodka ustaviti nebrzdano rast premij, vsako moštvo pa bo za izplačilo teh v prihodnje lahko namenilo le 32 milijonov dolarjev.

Neznanec je snubil Špance

MADRID - Pred dnevi je špansko nogometno zvezo večkrat poklical neznanec, ki je njihovi reprezentanci za sto tisoč nemških mark ponujal zmago proti Albani na kvalifikacijski tekmi 3. skupine za SP v Tirani. Neznanec je sekretarju španske nogometne zveze Gonzalesu po telefonu namignil, da bi lahko albanski vratar v 15. minuti tekme poskrbel za enajstmetrovko, saj Albanci tako ali tako nimajo več možnosti za uvrstitev na SP, za denar pa so pripravljeni pomagati Špancem. Gonzales in podpredsednik Espino sta povedala, da sta osebo spoznala po glasu, vendar njenega imena ne bosta povedala. Kot vemo, najstrožje kazni v Tirani ni bilo, Španci pa so si z lahkoto, z rezultatom 5:1, legalno priborili zmago nad Albanci.

Karpov povišal vodstvo

AMSTERDAM - V deseti partiji obračuna za uradni naslov svetovnega šahovskega prvaka je Rus Anatolij Karpov v »nizozemskih Benetkah« premagal domačina Jana Timmana in tako povišal skupni izid na 6:4 v svojo korist.

Igralkam tenisa je ponagajal dež

TOKIO - Zaradi nadležnega dežja so morale teniske igralka na ženskem teniskem turnirju z nagradnim skladom 375 tisoč dolarjev v japonskem glavnem mestu počivati. Odigrale so le eno srečanje drugega kola, v katerem je Avstralka McQuillanova s 6:2 in 6:3 premagala Romunko Spirleu.

Khan in Martin vse bližja finalnemu srečanju

DUBAI - Jansher Khan in Rodney Martin, najboljša igralca squasha na svetu, sta vse bližje srečanju v finalu. V četrtfinalu sta zlahka premagala svoja nasprotnika na dubaiskem turnirju. Nekdanji svetovni prvak Martin iz Avstralije ima na poti še eno oviro, svojega sonarodnjaka Rodneya Eylesa, ki je v 43 minutah s 15:9, 15:13 in 15:9 premagal najboljšega angleškega igralca Petra Marshalla. Eyles je na odprtem prvenstvu Portugalske dosegel zgodovinsko zmago proti Jansherju, naslednji dan pa ga je v finalu premagal Marshall. Tokrat je sveži Eyles igral briljanten squash in premagal četrtega na svetovni lestvici. Marshall je prevladoval samo v uvodnih minutah, ko je dosegel tri točke zapored. Nihče ne ve, zakaj je Anglež tako poslabšal igro, saj je v prejšnjem kolu samo v dvajsetih minutah s 15:5, 15:5 in 15:6 premagal drugega Avstralcu Tristana Nancarrowa, sedmega na jakostni lestvici. Nancarrow se je med igro jezil na sodnike, vendar ga je Martin prekal v vseh elementih igre. Jansher je s svojo igro dokazal, da sodi v svetovni vrh, saj je premagal nekdanjega svetovnega prvaka Rossa Normana iz Nove Zelandije s 15:4, 15:6 in 17:14.

Ugrenović je nepremagljiv

BJELOVAR - Clan celjskega kolesarskega kluba Merx, ljubljancan Brane Ugrenović, se naprej kraljuje po hrvaskih cestah. Zmagal je tudi v 4., 136 kilometrov dolgi etapi mednarodne kolesarske dirke Po podravski magistrati, od Varazdina do Bjelovarja. V skupnem seštevku posameznikov je Ugrenović še povečal prednost pred Torkatenkom (Perutnina), pri ekipah vodi Nemčija pred Celjem, Perutnina pa je peta. (D. S.)

Vidaković uspešen v peti regati

KASHIWAZAKI - Najboljši slovenski jadralac na deski Mariborčan Stojan Vidaković je v peti regati na svetovnem prvenstvu na japonskem v konkurenci mistral med 109 tekmovalci osvojil 23. mesto. Zaradi pomanjkanja vetra organizatorji niso uspeli izpeljati vseh devetih regat, zaradi današnjega finala pa se bodo morali odločiti, ali bodo skrajšali kvalifikacije ali pa bodo podaljšali celotno tekmovalje in izpeljali vse regate. Voda na mljn slovenskemu jadralcu bi bila nedvomno druga odločitev, saj bi imel Stojan več možnosti, da se uvrsti med trideseterico, ki starta v finalni seriji.

NOGOMET / KVALIFIKACIJE ZA SP

Norveška se že veseli

Z zmago nad Poljsko so Norvežani vse bližji ZDA

OSLO - Le osem reprezentanc ima že zagotovljen nastop na svetovnem nogometnem prvenstvu prihodnje leto v ZDA. To so: Nemčija, ZDA, Mehika, Kolumbija, Rusija, Grčija, Brazilija in Bolivija. Za pot v ZDA pa se bori se 16 reprezentanc, med katerimi jih je tudi 10 iz Evrope.

Po srednjih kvalifikacijskih tekmah je se korak bližja ZDA tudi Norveška, ki je v skupini 2 doma premagala Poljsko. Norvežani morajo sicer igrati obe preostali srečanja v gosteh (proti Poljski in Turčiji). Potrebujemo pa na dveh tekmah, sedaj ze proti demotiviranim Poljakom in Turkom, le dve točki in zanesljiva uvrstitev v finalni del bo tu.

Za drugo mesto v skupini pa se obeta neizprosen boj med Anglijo in Nizozemsko. Nizozemci, ki so v sredo po pričakovanju zasuli mrežo San Marina s sedmimi goli (le »bomber« Bergkamp ni dal niti enega zadetka), bi si lahko že 13. oktobra izborili vozovnico za ZDA. Tedaj bodo namreč doma igrali prav z Anglijo. Obe reprezentanci imata po 11 točk. Po medsebojnem obračunu bodo nato »tulipani« igrali v gosteh s

Poljsko, Angleži pa s San Marinom.

Ogorčen boj za drugo mesto bo tudi v skupini 3. Tu je sicer s 17 točkami Irsko nedosegljivo. Neizprosen boj pa se obeta med Dansko (16 točk) in Španijo (15), ki je v sredo po pričakovanju premagala Albanijo s 5:1. Vse kaže, da bo o drugem mestu v skupini odločalo prav zadnje srečanje med Španijo in Dansko, ki bo na sporedu 17. novembra letos.

V italijanskem taboru so, po, sicer pričakovani, zmagi v Tallinu proti Estoniji (3:0) zadovoljni, saj so vknjizili novi točki, s katerima so tudi prehiteli Portugalsko na drugem mestu. Z igro pa so »azzurri« precej razočarali, kar velja še predvsem za prvi del, ko so povedli se le z enajstmetrovko, ki jo je uspešno izvedel Roberto Baggio, ki je bil tudi edini, ki je izstopal iz sivine na hladnem stadionu v Tallinu.

V skupini 1 je stanje se dokaj zapleteno: Švica (13 točk), Italija (12) in Portugalska (10, toda s tekmo manj) imajo enake možnosti, da si izborijo eno od dveh mest, ki vodita na ameriški finalni del. »Azzurri« pa so v prednosti, saj bodo preostali tekmi (proti Škotski in Portugalski) igrali doma.

JASNA MILINKOVIC

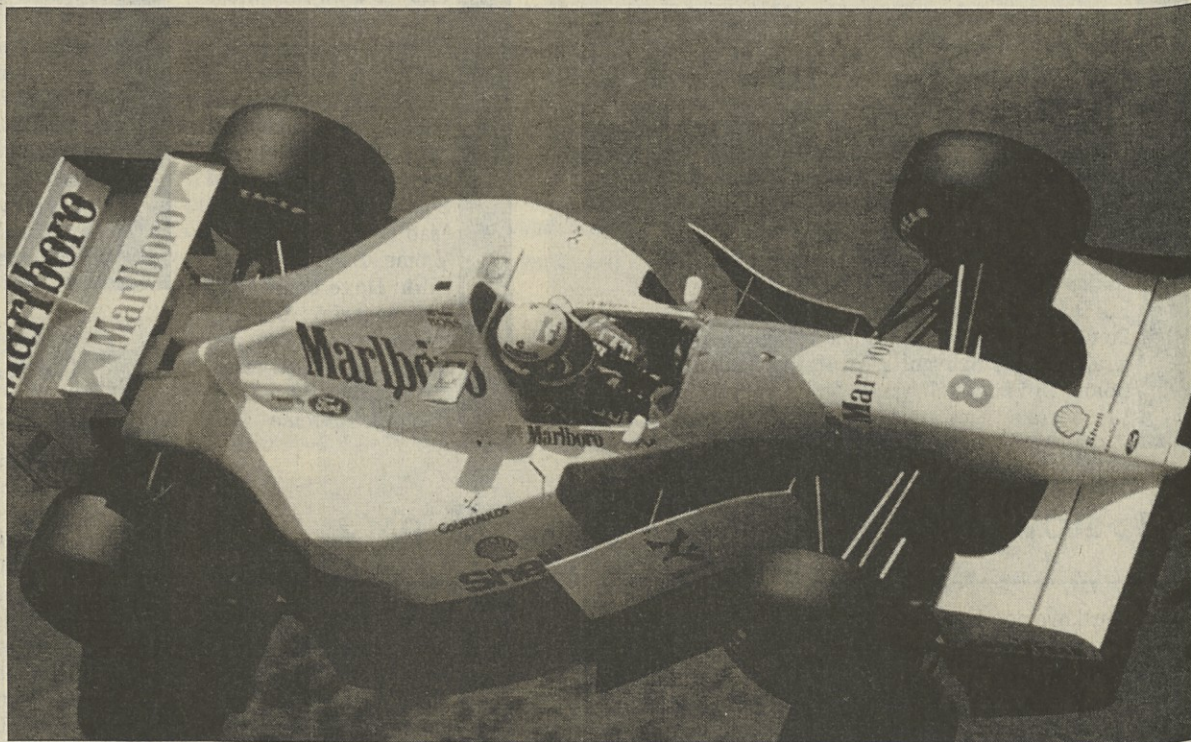
ESTORIL - Dramatična okvara motorja Alaina Prosta v zadnjih krogih dirke v Monzi je omogocila, da bo 14. letošnja predstava voznikov F1 za VN Portugalske v Estorilu se kako zanimiva. Dirkalisce Fernanda Pires Da Silva, kakih 30 km zahodno od Lizbone, so prireditelji za 13. dirko na Portugalskem, v Estorilu jo prirejajo od leta 1984, dodobra obnovili. Zgradili so nov kontrolni stolp, bokse, »paddock«, dva podhoda pod glavno ravnino, bolnišnico, sanitarije in zmagovalni oder, na novo pa so asfaltirali 75% 4, 350 km dolge proge. Na njej se bo Prost boril za svoj četrti naslov svetovnega prvaka, najnevarnejši Francozov tekmeč pa bo mostveni kolega iz Williamsa Renaulta Damon Hill, ki zaostala za 23 točk, ce pa bi se do svojega prav tako četrtega naslova zelel dokopati Ayrton Senna, ki ima 28 točk manj kot Prost, pa bi se moral zgoditi že čudež.

Pričakovati je, da bo tako zadnja dirka na evropskih tleh odločila o prvaku, čeprav je do odločitve velikokrat prislo na naslednji dirki na Japonskem. Voznika Williamsa Renaulta sta doslej zmagala na desetih

FORMULA 1 / PRED VELIKO NAGRADO PORTUGALSKJE

Alain Prost pred svojim četrtim svetovnim naslovom

Na dobro uvrstitev v Estorilu računajo tudi pri Ferrariju

Ayrton Senna lahko samo po čudežu še osvoji letošnji svetovni naslov

dirkah - Prost sedemkrat in Hill na zadnjih treh zapored, v moštvu pa se bodo osredotočili na to, da Francozo cimprej zagotovijo naslov. Prost je v Estorilu ze trikrat zmagal - v letih 1984, 87 in 88, zakaj torej ne bi se cetric. »Mislim, da bo vse v redu. Spomini na Estoril so lepi, tako na progo, kot tudi na dejstvo, da je Franck Williams lani prav tukaj objavil, da bom vozil za Williams Renault,« pravi Prost. Damon Hill, ki je na-

tanko pred enim tednom praznoval 31. rojstni dan, pozna prog, ki je med hitrejšimi, kot testni voznik: »Dirkalisce je zahtevno, saj ima kar nekaj ostrih zavojev, možnost za prehitevanje pa bo predvsem na dolgi startni - ciljni ravnini.«

Ce se bo Prostu in Hillu na danasnjem in jutrišnjem treningu uspelo prebiti na prvi dve startni mesti, bo tako Williamsa Renaulta ze 33. startal iz prve vrste, s cimer bo presegel dosedanje

McLarnovo rekordno znamko. Najboljši startni položaj v Monzi je bil za Prosta ze 12., ob enem 13. za moštvo v tej sezoni in 22. zaporedni za ekipo, kar je se en rekord. Dosedanji rekord za eno sezono je 15 prvih startnih mest, ki si ga delita Williams in McLaren.

Po izvrstnem drugem mestu Jeana Alesija v Monzi se pri Ferrariju nadejajo dobrega rezultata tudi v Estorilu. »Naredili smo veliko izboljšav na sistemu za aktivno vz-

metenje in novem 12-valjnim motorju. Upam, da lahko znova koncam dirko na zmagovalnih stopnicah in tudi na preostalih dveh na japonskem in v Avstraliji,« je povedal Alesi. »Dirkalisce mi je zelo všeč in Jeanov dosežek na prejšnji dirki je vzpodbujajoč tudi zame,« je pred prvim treningom VN Portugalske, ko bodo morali tekmovalci v nedeljo prevoziti 71 krogov, menil Francozov mostveni kolega Gerhard Berger.

ODBOJKA / OD DANES NA ČEŠKEM EVROPSKO PRVENSTVO ZA ŽENSKJE

Rusija edini favorit za zlato Pod vrhom najbrž Nizozemska

Italija se bo težko vmešala v boj za kolajne - Tudi Hrvaška

BRNO - Od 24. septembra do 2. oktobra bo Češka prizorišče 18. evropskega prvenstva v odbojki za ženske. V Evropi je v zadnjih letih prišlo do korenitih sprememb, ne glede na pa je reprezentanca Nikolaja Karpola, Rusija, prvi favorit za osvojitev štirinajstega naslova, saj nastopa praktično z nespremenjeno reprezentanco bivše Sovjetske zveze. Rusinje se bodo predstavile na letošnjem prvenstvu z enkratno vizitko svetovnih prvakinj iz leta 1990, ko so sredi Pekinga premagale Kitajke in povsem nesporno je, da je Rusija najmanj za razred boljša od ostalih 11 reprezentanc, ki bodo nastopile na letošnjem EP. Nekdanjo SZ pa bodo poleg Rusije zastopale se Latvija, Belorusija in Ukrajina.

Na prvenstvu bo sodelovalo 12 reprezentanc, od katerih so v A skupini, ki bo igrala v Brnu, Nizozemska, Češka in Slovaška, Italija, Bolgarija, Latvija in Hrvaška, v B skupini (Zilina) pa so Rusija, Nemčija, Romunija, Grčija, Belorusija in Ukrajina.

V prvi skupini je velik favorit za osvojitev prvega mesta in s tem igranja za uvrstitev od 1. do 4. mesta Nizozemska, ki je bila pred dvema letoma v Rimu odlična druga. Vsekakor moramo omeniti, da bodo Nizozemke nastopile na prvenstvu brez najboljših tokalčice Henriette Weersing, ki je prestopila od Matere k Isoli Verdi iz Modene. Bitka za ostala mesta bo izredno izenačena. Majh-

Nikolaj Karpol je znan po svojem temperamentu

no prednost imajo sicer domačinke, a najhujši problem je v tem, ce bo med igralkami dveh ze politično ločenih držav prišlo do tistega prepotrebne sodelovanja, ki je nujno potrebno za dosego vrhunskih rezultatov. Ob nekoliko slabši Latviji bo bolj med Italijo, Bolgarijo in Hrvaško izredno izenačeno. Uvrstitev Hrvaske na EP je prvotno presenečenje, pri tem pa ima največ zaslug bivša reprezentantka SZ Kirilova (Parhomukova),

ki je postala hrvaška državljanka in je se vedno ena najboljših podajalk na svetu. Ob njej sta izredno napredovali Jeliceva in Kuzmaniceva. Italijanske reprezentantke so se dolgo časa pripravljale v športnem centru Sportilia. Novi trener Brazilce Marco Aurelio Motta je imel kar precej težav in pred EP so »azzurre« odigrale samo tri prijateljske tekme z Nemčijo (dva poraza in ena zmag). To pa je obcutno premalo za ui-

gravanju ekipe pred tako pomembnim nastopom.

Ne gre prezreti dejstva, da je v ekipi kar pet mladink - Miškova, Croatia, Buffon, Perona in Monari - in da dva ali pa celo tri igrajo v začetni postavi (poleg Benellijsve, Turri-nijeve, Sicilianove in Zambellijsve). Ostale reprezentantke so se: Bertini, Marassi in Beccaria. V skupini B je Rusija nesporen favorit, kandidatke za drugo mesto pa so brzkrone Nemke.

Pred odhodom na Cesko in Slovaško sta se reprezentanci Hrvaske in Rusije skupaj pripravljali v Poreču ter odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem. Pred odhodom, sta nam trenerja povedala naslednje:

Ivica Jelić (Hrvaška): »Nas cilj je uvrstitev med 8 najboljših v Evropi, ker se bi se s tem uvrstili na naslednje prvenstvo brez kvalifikacij. Upam, da nam bodo do tega cilja pomagale tudi priprave, ki smo jih imeli skupaj z Rusinjami.«

Nikolaj Karpol (Rusija): »V nasi skupini so trije kandidati za prvi dve mesti: Nemčija, Ukrajina in mi. Ostale tri reprezentance so po mojem mnenju nekoliko slabše. Zadnje case se na evropski sceni uveljavlja Nizozemska, ki se zdalec nima tako kakovostnega prvenstva kot denimo Nemčija in Italija. Mislim, da Italije tokrat ne bo med stiriimi najboljšimi.«

Ce je imel Karpol prav bo najbrž pokazala ze danasnja tekma med Italijo in Nizozemsko. G.FURLANIC

Od danes polfinale Davisovega pokala

Bodo Indijci spet presenetili?

RIM - Po turnirjih za veliki »slam« se bo teniška sezona nadaljevala s polfinalom za Davisov pokal. V Chandigarhu bo danes Indija igrala proti Avstraliji, Švedska pa se bo v Borlangeju pomerila z Nemčijo.

Avstralski bodo igrali na travnatem »indijskem« igrišču s povsem drugačno postavbo, kot je bila tista, ki je v četrtfinalu odpravila Italijo. V Indiji bosta namreč nastopila Wally Masur (št. 16 na svetu) in Jason Stoltenberg, medtem ko bosta v dvojicah igrala Woodbridge-Woodforde. Tudi tokrat Indijci niso favoriti, a tudi proti Franciji niso bili, a vseeno jim je uspel podvig.

Srečanje med Švedsko in Nemčijo pa naj bi bil pravi finalni tečaj tega pokala. Nemška ekipa bo spet igrala brez Borisa Beckerja. Glede na to, da bodo Švedi igrali pred domačim občinstvom, so na tej tekmi favoriti.

Po včerajšnjem zrebu je polfinalni spored naslednji: v Chandigarhu: Paes - Stoltenberg, Kriśnan - Masur; dvojice: Paes, Kriśnan - Woodbridge, Woodforde; v Borlangeju: Gustafsson - Stich, Edberg - Gölner; dvojice: Jarryd, Holm - Stich, Kuhnlen.

BILJARD / 5 KEGELJČKOV

Z zmago nad Zitom Mannone svetovni prvak

CANNES - Z zaključnim turnirjem biljardne zvrsti 5 kegeljčkov v francoskem Cannesu se je končalo prvo svetovno prvenstvo za profesionalne igrance. V Cannesu se je pomerilo osem najboljših posameznikov, ki so po desetih preizkusnih igrah v teku sezone zbrali največ točk. Po vrsti so to bili Riccardo Belluta (540 točk), Gustavo Zito (535), Vitale Nocerino (485), Salvatore Mannone (470), Nestor Gomez (210), Arturo Albrito (260), Gustavo Torregiani (230) in Carlo Cifala (215), torej kar pet predstavnikov iz Italije in trije Argentinci.

V Franciji so biljardni mojstri najprej odigrali kvalifikacijski po sistemu vsak proti vsakemu, najboljši štirje pa so se uvrstili v polfinale. Po napovedih so si vstop v polfinale zagotovili isti štirje igralci, ki so bili najuspešnejši ze med celotno sezono. V prvem polfinalu je Argentinec Gustavo Zito tesno premagal Vitaleja Nocerino s 5:4 po treh urah izredno napete in kvalitetne igre (Nocerino je ze vodil s 4:2), Salvatore Mannone pa je presenetljivo, a zanesljivo izločil Riccarda Belluto s 5:3.

V prestiznem in bogatem finalu svetovnega prvenstva sta Gustavo Zito in Salvatore Mannone po predvidevanju igrala izredno kvalitetno. Srečanje je bilo napeto in izenačeno z neverjetnimi preobratni in nepredvidljivimi razpleti vse do zadnjega udarca. Po šestih odigranih setih

in pri izenačenem stanju 3:3 je Mannone zapravil edinstveno priliko, da bi prešel v vodstvo s 4:3, zaradi neverjetne napake pa je dobesedno podaril zmago 21-letnemu argentinskemu asu, ki je set osvojil z izidom 53-38. Presenetljivi Mannone pa se ni vdal in izenačil na 4:4 s tesno razliko v točkah 50-48. Naslov svetovnega prvaka se je torej odločil v zadnjem razpoložljivem setu in z izredno igro je Zito vodil ze kar z 41:18. Pri takem stanju ni nihče niti za trenutek pomislil, da bi lahko mladi argentinski talent zapravil tako visoko prednost, 32-letni Mannone pa je s tremi zaporednimi skoraj neverjetnimi udarci (8, 12 in 10 točk) nadoknadil celoten zaostanek in ob napaki nasprotnika zaključil finale v lastno korist z izidom 52:43. Presrečni Salvatore Mannone, doma iz Rhoja (pri Milanu) si je ob enem zagotovil denarno nagrado v višini 120.000 dolarjev, drugouvršceni Gustavo Zito pa jih je prejel 65.000.

Ostalima dvema polfinalistom je slo po 40 tisoč dolarjev, od petega do osmega mesta pa je vsak prejel po 35.000 dolarjev.

KONCNA LESTVICA: 1. Salvatore Mannone (- Ita), 2. Gustavo Zito (- Arg), 3. Riccardo Belluta (Ita) in Vitale Nocerino (Ita), 5. Carlo Cifala (Ita), 6. Gustavo Torregiani (- Arg), 7. Arturo Albrito (- Ita), 8. Nestor Gomez (- Arg).

VANJA JOGAN

ODBOJKA / BOR - KOIMPEX ZA MEMORIAL DANIELE FRISON

Prvi letošnji ženski derbi je pripadel borovkam

Te bodo v finalnem delu igrale za 3. ali 5. mesto, slogašice za 9.

Bor - Koimpex 3:2 (15:12, 8:15, 15:8, 12:15, 15:13)

BOR: Nacinovi, Benevol, Gustini, Flego, Pitacco, Gregori, Vodopivec, Gruden, Faimann, Grbec. KOIMPEX: Fabrizio, Ukmar, Gregori, Miot, Starc, Sosić, Ciocchi, Skerk, Pertot.

Prvi letošnji derbi med odbojkaricami Bora in Koimpexa, veljal je kot zadnje kvalifikacijsko srečanje za »Memorial Daniela Frisona«, se je končal s četrto zmago plavih v petih medsebojnih spopadih, odkar obe nasi najboljši sesterki skupaj nastopata v državni C-1 ligi. Ker v balonu na 1. maju v sredo zvečer začuda ni drselo in ker sta obe ekipi, kot se za vsak derbi pač spodobi, zaigrali zelo pozrtvovalno, dokaj zasledena pa so bile tudi tribune ob igrišču, lahko rečemo, da se je derbi odvijal v primernem ozračju ob živahni in mestoma razburjivi igri, ceprav se obema sesterkama pozna, da sta, mesec dni pred pričetkom ligaskih bojev, se precej daleč od prave forme.

Borovke so vodile z 1:0 in 2:1, slogašice pa so vsakik stanje izenacile, podobno pa se je razpleta tudi skrajšana igra 5. niza, v katerem so slogašice skoraj v celoti nadoknadile zaostanke 8:4,

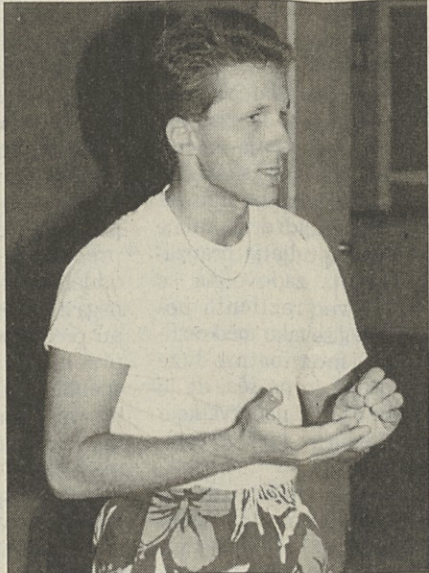
12:9, 14:12, vendar zadnjega napada Pitacove niso mogle ubraniti.

Lahko našima ekipama izmerimo pulz? Oba trenerja sta po srečanju dejala, da sesterki nista igrali najbolje, nekaj vtisov o tem, kaj bodo lahko navijaci gledali med sezono pa si je že bilo mogoče ustvariti. Trener Kalc skuša v igro standardne sesterke, v kateri zdaj edinole se kapetanka Nacinovijeva ni mladinka, vnesti nekaj elementov najsodobnejše igre, kakršnih pri nas še nismo videli. Na primer, napad z druge linije iz cone ena po podaji nazaj iz cone stiri ali pa napad iz cone dva po podaji nazaj in onozonem skoku napadalca, ki priteče iz cone tri. Treba je reči, da je s takimi in podobnimi shemami plavim kar nekajkrat uspelo docela presenetiti nasprotnikov blok, vendar pa je potem v napadu primanjkovalo učinka, v sredo pa tudi podaje Gregorijeve niso bile najbolj natančne.

Pri Koimpexu imajo sesterko, ki je predvsem bolj izkušena od Borove, zato pa skuša trener Drasić od nje doseči predvsem cimvečjo učinkovitost z igranjem racionalne odbojke (v sistemu 4:2) in poudarjanjem individualne taktike. Tako so slogašice že v sredo pokazale večjo spretnost

Franca Drasić in Marka Kalca čakata letos v prvenstvu še dva derbija

(in hladnokrvnost) pri »transformaciji« v polju izgubljenih, neuporabnih ali kakorkoli odbitih zog ter pri doziranju močnih napadov s plasiranimi. Naposled pa je zato zmagala ekipa, ki je v bistvu bolje sprejemala servis in, kot se vedno dogaja, naredila manj napak.

Plave so si z zmago zagotovile sodelovanje na osrednjem finalu, ki bo v nedeljo v telovadnici Sgt v Ul. Ginnastici, ne vedo pa se, ali bodo igrale v finalu za 3. ali 5. mesto, ker tekme med Oma in Fincantieri še niso odigrali. V primeru zmage, bo Oma z istim številom točk kot borovke in San-

giorgina zasedla 2. mesto v skupini, medtem ko bi plave zdrkile na 3. mesto. Slogašice bodo igrale v tolažilni skupini (Repen?), caka pa jih tekma za 9. mesto, nasprotnik pa se ni znan, saj bo o tem odločal kolicnik med osvojenimi in izgubljenimi točkami med Kennedyjem in Tarcencom, ce pa je tudi Vivil izgubil z Latisano 3:0, potem bo v tem krogu še Vivil. Vse tri ekipe bi imele v tem primeru po 2 točki, razliko v setih pa 3:9.

Na »Memorialu Frisona«, ki ga tržaško društvo Oma prireja v počastitev spomina na svojo v prometni nesreči med

prevozom na tekmo preminuli igralci, sodeluje deset najboljši sesterk iz FJK (ak)

Rezultati
A skupina: Sangiorgina - Oma 1:3, Vrstni red: Sangiorgina in Bor 6, Oma 4, Fincantieri 2, Koimpex 0, Preostali spored: Fincantieri - Oma.

B skupina: Latisana - Pav Videm 3:2, Vivil - Tarcento 3:0, Pav Videm - Tarcento 3:0, Kennedy - Latisana 0:3, Tarcento - Kennedy 3:0, Vivil - Pav Videm 0:3, Pav Videm - Kennedy 3:0, Vrstni red: Latisana 6, Pav Videm 6, Kennedy, Vivil in Tarcento 2. Preostali spored: Latisana - Vivil.

Jutri začetek deželnega pokala v odbojki

Pri moških derbi Bor - Soča

Po začetnem uigravanju čakajo nase deželne odbojarske ligase od jutri za prvi uradni nastopi. Zacetnja se namreč deželni pokal, v katerem pri moških od naših ekip nastopajo Bor, Olympia CDR, Sloga in Soča Sobema, pri ženskah pa Breg, Kmečka banka in Sokol Indules.

Glede samega tekmovalstva je bilo predvsem na Trzaskem precej zmede zaradi zapletov s telovadnicami, ki pa so jih v zadnjem trenutku le rešili. Tako bo jutri v Repnu dvojni spored. Ob 18. uri se Sloga pomerila s Clubom Altura, ob 20.30 pa bo sledil derbi med Borom, ki je bil kljub izpadu spet vključen v C2 ligo, in Sočo Sobema, ki je v C2 ligo napredovala iz D lige. Olympia CDR bo jutri ob 18. urti gostovala pri Torriani v Gradiscu.

Pri ženskah se bo Breg v mali dvorani trzasko sportne palače jutri ob 16. uri pomeril z Virtusom. Sokol bo ob 20.30 v Nabrezini gostil Sagrado, Kmečka banka pa ob 20. uri v Sovodnjah Pav Natisonio.

Za Jadran zadnji test pred startom C lige

Danes in jutri turnir Don Bosca

V okviru priprav na tretjeligasko kosarkarsko prvenstvo, ki se bo začelo v soboto, 2. oktobra, bo Don Bosco priredil danes in jutri članski kosarkarski turnir, na katerem bodo poleg ekipe »salezijancev« nastopili se Itala Gradisca, Latte Carso Servolana in Jadran TKB.

Na tem turnirju za »Memorial Verh« je seveda nesporni favorit za zmago peterka Don Bosca, in ne samo zato, ker bo igrala na domačih tleh, temveč tudi, ker je izjemno dobro pripravljena, saj je pred dvema tednoma zanesljivo osvojila 1. mesto na turnirju Del Negro.

Jadranovci, ki so ostali brez Umberta Merlina, bodo drevi igrali v popolni postavi proti Servolani Latte Carso. Jutri pa bo Jadranova postava precej zdesetkana, saj bo več fantov na poroki K. Starca.

SPORED. Drevi ob 19.45: Jadran TKB - Servolana Latte Carso; ob 21.15: Don Bosco - Itala Gradisce. Jutri ob 18.45: finale za 3. mesto; ob 20.30: finale za 1. mesto. Vse tekme bodo v telovadnici Don Bosca, Istrska ulica.

Obvestila

SD BREG - otroška telovadba obvesca, da so se začele telovadne urice v telovadnici v Dolini. Treningi za vse letnike vrtca in osnovnosolske otroke so vsak torek in četrtek od 16.15 do 17.15. Potrditev vpisa in novi vpisi so neposredno na treningu. Zainteresirani dobijo vsa dodatna informacija na tel. 281346.

SK BRDINA vabi starše atletov na informativni sestanek ob začetku nove smučarske sezone, ki bo v torek, 28.9., ob 20. uri na sedežu društva - Proseška 131 na Opcinah.

SD MLADINA - baletni odsek obvesca, da se pričnejo treningi v ponedeljek, 4. oktobra, v prostorih osnovne šole A. Sirk v Krizu od 16. do 19. ure. Ob tej priliki bo tudi vpisovanje novih gojken. Komur je do glasbe in plesa, naj se javi! Srečanje s starši.

BALINARSKA KOMISIJA ZSSDI prireja 27., 28. in 29. (od 18.30 dalje) zamejsko prvenstvo v trojkah. Vpisovanje in informacije v uradu ZSSDI v Trstu (tel. 635627)m ali pa na tel. številkah 226262 (Max) in 214159 (Aleksij).

SD SOKOL MINIBASKET obvesca, da bodo treningi vsak torek in petek ob 16. uri na društvenem igrišču.

SZ BOR GIMNASTIZNI ODSEK sporoča, da poteka vpisovanje za lanske in nove telovadke v uradnih urah v prostorih SZ Bor (tudi po telefonu).

SD POLET KOTALKARSKA SEKCIJA obvesca, da se nadaljujejo vpisovanja na tečaje kotalkanja. Interesenti naj se javijo na kotalkaliscu na Opcinah - Repentabska ul. ob torkih in petkih od 16. ure dalje ali pa na tel. 213420.

SHINKAI KARATE KLUB obvesca, da so treningi ob ponedeljkih in četrčkih. Urniki so sledeci: od 18.00 do 19.30 otroci (višji pasovi); od 19.30 do 20.30 odrasli (rumeni in zeleni pasovi); od 20.30 do 21. ure višji pasovi. Zacetniki in novi člani se lahko pišejo na treningu. Telefonska številka: 327342 po 14. uri.

SK BRDINA organizira v nedeljo, 26. t.m. III. KRASKI SUHI SLALOM. Vpisovanje bo na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opcinah danes, 23. in jutri, 24. t.m. od 18. do 20. ure. Informacije tel. 212859 in 299573.

ODBOJKARSKO DRUŠTVO BOR obvesca, da se je začela vadba miniodbojke. Trening vodi Nadja Debenjak. Zainteresirani lahko dobijo dodatne informacije na tel. št. 814212 (Katja - večerne ure), tel. št. 569785 (Nadja - od 17. ure dalje) ter neposredno pred treningom. Vabljeni so decki in deklice letnik 86 in starejši.

ODBOJKARSKO DRUŠTVO BOR vabi decke letnikov 1980, 1981 in 1982, da se pridružijo ekipi narasčajnikov, ki pod vodstvo prof. Meulje vadi na stadionu 1. maj ob ponedeljkih od 15.30 do 17. ure in ob četrčkih od 16.45 do 19. ure. Vpisovanje neposredno na treningih.

PLAVALNI KLUB BOR organizira tudi letos v bazenu pri Alturi v Trstu solo plavanje za neplavalce, vadbo za plavalce in tekmovalno dejavnost. Vpisovanje ob delavnikih od 1. oktobra od 19. do 20.30 po telefonu 51377.

PLAVALNI KLUB BOR organizira rekreacijsko plavanje za odrasle v bazenu na Alturi v Trstu v večernih urah od 20. do 22. Vpisovanje ob delavnikih do 1. oktobra od 19. do 20.30 po telefonu 51377.

SK DEVIN obvesca, da je telovadba ob torkih in petkih, ob 17. uri v društvenem sedežu v Cerovljah.

SK BRDINA sporoča, da se zopet pričenejo začetniški sportni popoldnevi za otroke ob četrčkih. Zbirališče na Brdini na Opcinah ob 16.30.

KK BOR MINIBASKET obvesca, da so treningi minibasketa ob torkih in petkih. Trening za letnike 1982, 83, 84 in 85 so ob 16.30, za letnike 1986 in mlajše pa ob 15.30 v balonu na stadionu 1. maj.

ODBOJKA / PRIPRAVE BREGA ZA C2 LIGO

De Walderstein: »Čaka nas hud boj za obstanek« Hude finančne težave

Pregled priprav odbojarskih deželnih ligasev zaključujemo pri Bregu, ki bo letos nastopal v ženski C2 ligi. Kot je znano, si je v lanskem sezoni druga ekipa Sloge priborila napredovanje iz D v C2 ligo. Ker pa v skladu s predpisi eno društvo ne more imeti dveh ekip v zaporednih prvenstvih (prva ekipa Sloge, Koimpex, nastopa v C1 ligi), so pravico do nastopa v C2 ligi odstopili Bregu, s katerim tudi drugače tesno sodelujejo.

Plod tega sodelovanja je tudi ekipa, ki za zdaj sicer se ni dokončna, v njej pa je osem igralcev Brega, sedem igralcev Sloge in ena igralca, ki je v Dolino prišla od Bora. S teningi je del ekipe zaceel zadnji teden avgusta, od začetka septembra pa trenirajo trikrat tedensko v polni postavi.

Trener Peter De Walderstein in njegov pomočnik Marko Kralj lahko računata na Eleno Bandi, Ilario Giorgi,

Trener Brega Peter De Walderstein

Tatjano Canciani, Vilmo Kocijancić, Sabino Slavec, Karin Glavina, Katjo Kosmač in Kristino Laurica, ki so lani z Bregom igrali v prvi diviziji, Tanjo Spacal, Claudio Ferluga, Michelo Fonda, Mojco Milic, Majo Kosmina, Suzano Ciocchi, Meto Brisnik iz Slogine ekipe, ki si je lani priborila napredovanje, in na Vero Stopper, ki je prišla iz vrst Bora. Ob tem velja povedati, da je Suzana Ciocchi se poskofovana in bo predvidoma začela trenirati s polno močjo v začetku oktobra, vprašljivo pa je tudi igranje Mete Brisnik, ki zaradi težav s koleno že dalj časa ne trenira. V primerjavi z ekipo, ki si je priborila napredovanje, manjkajo Erika Skerk in Daniela Ciocchi, ki bosta letos s Koimpexom igrali v C1 ligi, in Martina Kosmina ter Irena Cebulec, ki sta prestopili k Sokolu.

Kot nam je povedal predsednik Brega Boris Zerjal, bo trener De Wal-

KOŠARKA / GORIŠKI DOM V PROMOCIJSKEM PRVENSTVU

Trener Miani zadovoljen z dosedanjim delom fantov

Velika pridobitev za sekcijo je novi predsednik B. Hvalič

Domovi kosarkarji se zavzeto pripravljajo na novo sezono in na promocijsko prvenstvo, v katerem naj bi bilo letos nekaj sprememb in predvsem ta, da naj bi v gorisk skupino vključili tudi nekaj tržaskih ekip.

Potrjeni trener Lucio Miani, ki se je lani zelo dobro obnesel in se povsem vključil v Domovo okolje, ima na razpolago kar konkurenčno ekipo (na sliki), ki bi se morala v tej sezoni dobro odre-

zati. V Domove vrste sta se vrnila David Orzan in Marko Bordon, ki bosta ekipo zelo okrepila. Letošnja velika pridobitev pa je predvsem ta, da je Berto Hvalič sprejel mesto predsednika Domove kosarkarske sekcije. Hvalič je v naših kosarkarskih krogih in posebno na Goriskem zelo poznan. Posredoval bo Domovim ekipam svoje bogate kosarkarske izkušnje in poznanja.

»Trener je zelo v redu fant«, sposoben in kosarkarsko zelo podko-

Postava Doma

PLAYMAKERJI - BEKI Vane Battello, Dušan Kosuta, David Orzan, Matej Pecanac, Livio Semolici, Erik Zavadlal.

KRILA David Ambrosi, Marko Bordon, Ugo Dornik, Peter Gruzovin, Mauro Kocijancić.

CENTRI Walter Bric, Vasja Jarc, Igor Princić.

TRENER: Lucio Miani. NOVA PRIHODA: Marko Bordon in David Orzan.

van. Ima skupino mladih fantov, ki poztvovalno in zavzeto delajo. Lucio je tudi optimistično razpolozen glede nastopa nase ekipe v prvenstvu,«

nam je dejal Hvalič.

Domovci so doslej igrali prijateljsko srečanje z mladinci goriske ekipe Ciemne in so pokazali že zadovoljivo formo. Sicer

pa do začetka prvenstva manjka skoraj mesec dni in je zato še dovolj časa, da se mostvo se temeljiteje pripravi na prvenstvene boje.

Danes igra za vas Totocalcio

Claudio Dazzara

Claudio Dazzara (letnik 51) se ukvarja z nogometom že od mladih let, ko je igral v raznih mladinskih ligah. Precej let je nastopal tudi v članskih postavah v tretji in drugi kategoriji, pri Cremcafeju, Stocku, Baxterju in nazadnje še pri Bregu. In prav v dolinskem društvu se je Dazzara opredelil tudi za trenersko pot ter več let vodil razne mladinske postave. Nekaj časa je zaradi hujše poškodbe prekinil z aktivnostjo, letos pa je prevzel trenersko mesto Krasa v 2. kategoriji. Prejšnji teden je Alberto Prelec zadel 7 novopovedi.

Cagliari - Lazio	1
Cremonese - Milan	2
Inter - Piacenza	X
Lecco - Juventus	X 2
Napoli - Udinese	1
Reggiana - Foggia	1 X 2
Roma - Atalanta	1 X
Sampdoria - Parma	1 2
Torino - Genoa	1 X 2
Pescara - Acireale	1
Venezia - Andria	1
Pistoiese - Empoli	1 X
Palenza - Siracusa	1

Konjske dirke

piše: Giorgio Pfeffersech

V Neaplju več kandidatov za zmago Na dirki v Trstu v rahli prednosti Noega

1. dirka (Meran): Mio-camen (skupina X), ki je na tej dirki zmagal v zadnjih dveh letih, bo skušal doseči tris. Toda pazi to moral na Lorda Madonno (1) in Vaquera (2);

2. dirka (Rim): Viscardo (X) bo startal v nižji kategoriji, zato je obvezen favorit. Kot glavna rivala omenimo Wernerja (2) in Diamond Mine (1);

3. dirka (Montecatini): Lachesi OK (1) je resen kandidat za zmago, ce bo povedel, pot do zmage pa mu bosta grenila News OK (X) in Nepal D'Assia (2);

4. dirka (Neapelj): kandidatov za zmago je pre-

cej, po našem mnenju pa imajo največ možnosti Luca Barbarossa (X), Novella (1) in Marodonite (2);

5. dirka (Padova): Lincoln Col (2) je imel na zadnji dirki smolo in se bo skušal uveljaviti, pozornost pa zaslužita se Ghento Pl (X) in Lesto (1);

6. dirka (Trst): Noega (1) je med favoriti, toda vse možnosti imata tudi Iviasco (X) in Nalbert Casone (2).

Corsa tris

NASI FAVORITI: 2) Bold Wind, 7) Valentin, 11) Il Mugnaio.

DODATEK ZA SISTE-MISTE: 6) Milwaukee, 3) Golden Forzando, 5) Taoveret

Totip

1. — prvi	X
drugi	12
2. — prvi	X
drugi	12
3. — prvi	1
drugi	X2
4. — prvi	X2
drugi	1
5. — prvi	2
drugi	1X
6. — prvi	1X
drugi	2

Svetovna prvakinja jutri pri Shinkai karate klubu

Pri Shinkai karate klubu bo jutri (v soboto, 25. septembra) imela prikaz znanja svetovna prvakinja Nadja Ferluga. Je Trzanka, ki živi v Milanu, ima pa črni pas, 5. dan. Seminar za otroke bo od 18. do 19. ure, za odrasle pa od 19. do 20.30. Prikaz bo v telovadnici Silvestri na Proseku.

Podelili priznanja Manager leta

BLLED - Okrog 150 managerk in managerjev iz cele Slovenije se je včeraj zbralo na Bledu na dvodnevem jesenskem srečanju združenja Manager, na katerem so se tretjič podelili društvena priznanja »manager leta«. Letos so priznanje, kot najuspešnejši slovenski managerji, prejeli trije - Metka Wachter, direktorica Krke Kozmetike d.o.o., Borut Mokrovič, generalni direktor Term Catez d.d., in Branko Pavlin, generalni direktor holdinga Comet Zreče d.o.o. »Mi se ne ukvarjamo s preteklostjo, delamo za prihodnost, naša organizacija pa bo tudi sooblikovala evropsko listino o statusu vodilnih delavcev v Evropi«, je pred podelitvijo poudarila predsednica združenja Manager Anica Bergeš-Volk. Nato je dodala: »Zelimo delovati kot organizacija civilne družbe, kot gibanje za gospodarski in socialni napredek«. Za lažjo vključitev v mednarodno delitev dela je po njenem mnenju med drugim potrebno oziviti gospodarsko aktivnost, fiskalno razbremeniti gospodarstvo, obvladati obresti in plače ter cimprijeti zaključiti fazo lastninskega preoblikovanja.

Po slovesni podelitvi priznanj so navzočim spregovorili predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek, ministra Mitja Gaspari in Maks Tajnikar ter državni sekretar Tone Rop. Drnovšek je dejal, da si vlada močno prizadeva zagotoviti miren prehod iz starega v nov gospodarski sistem, pri čemer uporabljajo »filozofijo vztrajnosti in postopnega prebijanja skozi razburkano slovensko sceno«. »Upamo, da je naš sistem lastninjen dovolj fleksibilen, da ne bo prislo do novih zastojev. V pripravi imamo vrsto reči, od novega davčnega sistema, sprememb carinskega sistema do sprememb obrestne politike«, je poudaril predsednik vlade. Posebno pozornost je namenil letosnemu proračunu in napovedal, da bo ob njegovem sprejemanju v parlamentu »verjetno veliko hude krvi«. Minister za finance Mitja Gaspari pa je predvsem razlagal nekatere osnove, po katerih se bo vlada ravnala pri pripravi memoranduma, ter ob omembi že sprejetega davka na igralne avtomate se posebej napovedal tudi začetek obdobja premicnin in večjo obdavčitev pogodbenega dela.

In kdo so pravzaprav letosnji dobitniki priznanja »manager leta«? Metka Wachter je s svojimi sodelavci v preteklem letu uvedla 5 novih blagovnih znamk, podjetje, ki ga vodi, pa je ustvarilo drugi največji obseg bruto dobička v dolenski regiji. Izjemne rezultate so, piše v obrazložitvi, dosegli tudi v Termah Catez, ki jih vodi Borut Mokrovič, saj jim je uspelo lani povečati bruto dobiček v primerjavi z letom 1991 za kar 133 odstotkov, to je s 3,3 mio na 7,6 mio nemških mark. Zavidljivi so tudi poslovni rezultati tretjega nagrajenca Branka Pavlina v holdingu Comet Zreče.

Na borzi nič pretresljivega

LJUBLJANA - Glavna značilnost današnje dražbe vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi je relativno visoka rast tečaja državnih obveznic in padec tečaja večine delnic, ki so sodelovale v prometu. Državna obveznica prve izdaje (R SL 1) se je na današnji dražbi prodajala po ceni, ki se je gibala od 0,3 do 0,9 odstotka, v povprečju pa za 0,8 odstotka, državna obveznica druge izdaje (R SL 2) pa od 0,2 do 0,6 odstotka, v povprečju za 0,4 odstotka. Na trgu podjetniških obveznic so danes v prometu sodelovale delnice Gorenja, ki so se podrazile za 2,7 odstotka, delnice PTT Celje, ki so se podrazile za 0,3 odstotka, delnice PTT Gorica, ki so bile dražje za 0,6 odstotka, ter delnice PTT Ljubljana, ki so se podrazile za 0,6 odstotka. Na trgu komunalnih obveznic so se obveznice mesta Ljubljane pocenile za 0,2 odstotka, občine Zagorje ob Savi za 3,4 odstotka, medtem ko so se obveznice občine Lasko podrazile za 0,4 odstotka. Delnice brokerske hiše Dadas so se na dražbi prodajale od minus 1,7 odstotka do minus 5,7 odstotka, v povprečju pa so se pocenile za 3,9 odstotka. Delnice Komercialne banke Triglav so se pocenile do najvišje dovoljene meje, minus 10 odstotkov. Redne delnice Hipotekarne banke Brezice so se prodajale med minus 7,2 odstotka in minus 10 odstotkov, v povprečju nekaj več kot minus 9 odstotkov, prednostne delnice istega izdajatelja pa od minus 6,5 odstotka do minus 10 odstotkov, v povprečju pa za malenkost manj kot minus 10 odstotkov. Nižji tečaj kot včeraj so imele se delnice Mladinske knjige iz Ljubljane (povprečno za minus 3 odstotke), redne delnice SKB banke (povprečno za minus 2,1 odstotka), prednostne delnice SKB banke (povprečno za nekaj manj kot minus 2 odstotka) ter delnice Term Catez (povprečno za približno minus 6 odstotkov). Skupni promet današnje dražbe je znašal 2,56 milijona nemških mark. Največji delež so prispevale državne obveznice (1,2 milijona mark), razmerje med obveznicami in delnicami pa je 55 : 45. Med delnicami je na današnji dražbi največji promet dosegla Dadasova delnica (364 tisoč mark). (STA)

PRED LASTNINJENJEM PODJETJA / ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA

Iščejo lastnike z denarjem

LJUBLJANA - Po nekaj mesecih negotovosti in velikih notranjih organizacijskih spremembah v kolektivu Rogaske so se že pokazali prvi rezultati, v podjetju pa bodo zdaj vse moči usmerili v iskanje denarja in tujih gostov.

Po postopku revitalizacije oziroma sanacije podjetja je celoten sistem Rogaske očistil finančnih obremenitev in prevelikih stroškov in pripravljen na lastninjenje.

Po besedah podpredsednika poslovnega odbora Florjana Zorina ima poslovni sistem Rogaske 105 milijonov mark kapitala,

od tega je 30 odstotkov tujih virov v obliki kreditov in 20 odstotkov delnic znanih lastnikov. Trajni kapital bodo lastnili po zakonu, program lastninjenja je pripravljen, iskali pa bodo takšne lastnike, ki jih bo zanimal razvoj sistema in bodo vanj pripravljeni vstopiti z likvidnimi sredstvi. Problem nelikvidnosti so rešili tako, da so se s bankami sporazumeli o reprogramiranju dolgov in znižanju obrestne mere.

V Rogaski veliko pričakujejo od nove vrtnice; v globini 1500 metrov so začeli termalno-mineralno vodo, ki ima pri izhodu

temperaturo 59 stopinj, trkali pa je bilo od 13 do 14 litrov na sekundo. Voda ima podobne lastnosti kot termalna voda znamenitih českih toplic Karlovy Vary, zato so prepričani, da bo veliko povpraševanje za zdravljenje z njo. Nacrtujejo tudi gradnjo novega odprtega in zaprtega bazena.

Letos je Rogaska registrirala mineralno vodo Donat Mg kot pomožno zdravilno sredstvo, zato se jim odpira tudi večja prodaja na tuje.

V postopku sanacije Rogaske so se v podjetju srečali tudi s presežnimi

delavci, tako da se je v zadnjih treh letih število zaposlenih s 1176 zmanjšalo na 912.

Po besedah člana poslovnega odbora Jožeta Unverdorba pa se tega problema lotevajo s posebno pozornostjo, saj vsaka odpoved delovnega razmerja v podjetju povzroči negotovost med zaposlenimi, kar se kaže tudi v kvaliteti storitev. Trenutno je glavna naloga Rogaske pridobiti nove goste, tako domače kot tuje. Usmerjajo se predvsem na italijansko tržišče, v Avstrijo, Nemčijo in na Madžarsko. (STA)

LASTNINJENJE / PROGRAMI ZA PREOBLIKOVANJE

Agencija dobiva tudi protizakonite programe

Podjetja imajo največ težav z otvoritveno bilanco

ALENKA L. JAKOMIN

Agenciji le 16 dni, pravi Pucova in dodaja, da podjetjem pri pripravi programov povzroča največ težav izdelava otvoritvene bilance, zato v Agenciji pogosto sprožijo revizijo priprave programa, pri čemer so zasledili precej površnosti. Pogosto prihaja predvsem do preizkusnih cenitev vrednosti podjetja. Če pri istem cenilcu zasledijo dvakrat enako napako, mu odvzamejo licenco (to se je enkrat že zgodilo), njegovo ime pa objavijo v Gospodarskem vestniku. Na vprašanje, kdo izvaja nadzor nad delom cenilcev, je Pucova odgovorila, da tega trga oziroma ponudbe na trgu cenilcev ne nadzoruje nihče in da so podjetja pravzaprav lahko zadovoljna, če dobijo več različnih ponudb, saj se tako med različnimi možnostmi laže odločajo. Je pa res, da je nujen nadzor nad kvaliteto dela cenilcev, ki ga Agencija že izvaja.

SDK je Agenciji doslej poslala 70 poročil o opravljenih revizijah, kar po mnenju Pucove ni tako malo, zato je realno, da bi lahko do konca junija 1994

AGENCIJA ZA PRESTRUKTURIRANJE IN PRIVATIZACIJO

Število prispelih programov: 32
Število sprejetih programov: 11

1. Julon Ljubljana
2. Brivnice in cesalnice Velenje
3. Kruh Koper
4. Primorski tisk Koper
5. Embalažno grafično podjetje Skofja Loka
6. Agroservis Maribor
7. Mizarstvo Trnovo Ljubljana
8. Begrad Crnomelj
9. Stop SPA Ljubljana
10. Jub Dol pri Ljubljani
11. Frizersko podjetje Ljubljana

Število zavrnjenih programov: 1
Število mirujočih programov: 1
Od prejetih 32 programov:
- 30 preoblikovanih z notranjim odkupom
- 2 preoblikovani s prodajo vseh sredstev podjetja

v Agencijo prispelo najmanj 400 programov o lastninskem preoblikovanju. To pa seveda ne pomeni, da se bo do istega datuma vseh 400 podjetij tudi preoblikovalo. Pri podjetjih, ki se ne bodo odzvala ali programa o lastninskem preoblikovanju ne bodo oddala do datuma, določenega z zakonom, bo o naci-nu preoblikovanja in času preoblikovanja odločala agencija. Podjetja bodo v takem primeru izgubila moč odločanja. Mira Puc meni, da je doslej v Agencijo doslej prispelo malo programov zato, ker se veliko podjetij ubada z lastnim preizvetjem, in ne z lastninjenjem. Sicer pa direktorica Agencije podjetjem priporoča, da opravijo temeljito analizo trga - zlasti ce se odločajo za privatizacijo s pomočjo notranjega odkupa -, preden pripravijo privatizacijski program. Lahko se namreč zgodi, da podjetja ne bodo mogla uresničiti potrjenega programa. Ce bo podjetje od zaposlenih in upokojencev ter njihovih družinskih članov zbralo manj certifikatov od sprva predvidenih, programa ne bodo mogla spreminjati, pač pa bodo lahko premoženje prenasala na sklade. Ce pa se bo po potrjenem programu za privatizacijo z notranjim odkupom odločilo za javno prodajo, bo moralo predložiti Agenciji nov program.

BANKE / KONKURENCA

Obresti naj oblikuje trg

Tako pravijo v Bank Avstrija in obljublajo poceni posojila

ANDREJA REDNAK

LJUBLJANA - Predsednik Bank Austria d. d. Ljubljana dr. Peter Setzer je pred dnem odprtih vrat omenjene banke, ki bo 25. septembra, sklical novinarsko konferenco, na kateri je predstavil poslovanje banke in nekatere novosti, ki se obetajo njenim komitentom.

Bank Austria ima danes več kot 30 tisoč strank na področju poslovanja s prebivalstvom, bilančno vsoto v višini 14 milijard tolarjev in obseg kreditov in garancij v višini tri milijarde tolarjev. Petino svoje aktivne ima banka v državnih obveznicah. Dr. Setzer je dejal, da je slo prek ljubljanske Bank Austria tudi več kot pol milijarde silingov, ki so jih avstrijska podjetja vložila v Slovenijo. Glavni (več kot 78-odstotni) delničar je Bank Austria AG z Dunaja, ki je po boniteti med največjimi svetovnimi bankami uvrščena na sedmo mesto. Na novinarski konferenci smo slišali, da je Bank Austria Ljubljana doslej financirala pomembne projekte, na primer Savske elektrarne in projekt TE Sostanj, izdala precej garancij slovenskim podjetjem za izvajanje poslov v tujini, financirala izvozne posle in podobno. S 1. novembrom bodo uvedli novost za stranke - potrošniške kredite. O obrestih

za ta posojila dr. Setzer se ni zelel govoriti, dejal pa je, da bodo gotovo najnižje na trgu.

Na vprašanje, zakaj je Bank Austria proti medbančnemu dogovoru o znižanju pasivnih obrestnih mer, je dr. Setzer dejal, da mora take stvari urejati trg, meni pa tudi, da je politika Banke Slovenije na področju obrestnih mer pravilna. Bank Austria bi lahko ponudila devizne kredite pod evropskimi pogoji, če ne bi obstajal predpis, ki sili banke, da morajo 80 odstotkov svojih deviznih sredstev - zaradi varnosti varčevalcev - vložiti v banke v tujini, in predpis Banke Slovenije o deviznem minimumu. Dr. Setzer meni, da to varčevalcem ne zagotavlja varnosti, saj nihče ne preverja, v katerih tujih bankah so devize naložene. Banka Austria je kot prvi korak k prilagajanju evropskim normam sklenila, da podvoji svoj jamstveni kapital na 120 milijonov silingov, pričakuje pa tudi, da bodo postopoma odpravljeni ostanki iz prejšnjega sistema, na primer veliki R. Med največjimi problemi banke je neprimerna softwarška oprema, saj zahodni programi slovenskih posebnosti (na primer R) ne poznajo.

Člani Eurocard lahko izbirajo

LJUBLJANA - Podjetje Kompas Magistat, ki je zadnjih 20 let edino izdajalo plačilne kartice Eurocard - po novem jih izdajajo banke - je postalo družbenik v podjetju Plasis, družbi za plačilne sisteme, ki se je predstavilo na včerajšnji novinarski konferenci. Direktor Plasis Ivo Mavec je poudaril, da so se pred ustanovitvijo nevtralnega podjetja, ki nudi podporo bankam na področju elektronskih plačilnih sistemov, poslali nekaterim bankam ponudbo za sodelovanje pri ustanovitvi. Ponudbo za soustanoviteljstvo je sprejela le SKB banka, vendar pa je Plasis se vedno odprto vsem bankam ne glede na njihovo razvitenost, in sicer za različne storitve. Direktor Eurocard Mastercard Tomaz Pestotnik je dejal, da so svojim 30 tisoč članom ponudili nadaljevanje poslovanja prek SKB. Ta je doslej izdala že 20 tisoč kartic, računajo pa se na nove članke. Nove kartice SKB bodo začele veljati s 1. oktobrom, imetniki pa lahko sami izberejo termin v mesecu za plačilo in se sami odločijo, ali želijo račune iz tujine plačevati v tolarjih ali dolarjih. (A. R.)

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / PRENOS NA REPUBLIŠKI SKLAD

Družbena posestva nimajo podatkov o vseh zahtevkih za denacionalizacijo

Radi bi vedeli tudi, kakšne bodo koncesije za uporabo državnih zemljišč

IRENA PIRMAN

giblje med 100 in 220 nemškimi markami, kar je glede na dosedanje višine zakupnin precej ugodno, saj so bile najemnine precej višje. Sklad se zaveda, da bi z visjimi najemnina-mi podrazil proizvodnjo in s tem hrano. Vendar se zdi Lukacičevi najemnina pod 10 markami prenizka, saj s tem ne bi mogli poravnati niti davka. »Se na prejšnjem bom zavzemala za denacionalizacijo, ker menim, da moramo vendarle vrniti vse, kar po zakonu ni naše. Vracamo pa izključno v last, in ne v posest,« je dodala. »Sklad je samo stranka v postopku denacionalizacije.«

Člani Združenja nasprotujejo podeljevanju

lastništva na parcelah v kompleksu, saj bi po zakonu o solastninski pravici za tako zemljišče lahko dodelili solastninski delež. »Kaj bo s trajnimi nasadi?« se sprašuje Tone Mastnak, predsednik Združenja. »Po izteku lastninske pravice bo novi lastnik to

zemljišče lahko zahteval povsem izpraznjeno, kar bo preprosto pomenilo odstranitev teh nasadov. Sklad naj bi v obeh primerih poskusil vrniti nadomestno parcelo.« Lukacičeva je odvrnila, da Sklad nadomestnih zemljišč ne more dajati.

V družbenem sektorju je blizu 60 odstotkov kmetijske proizvodnje in najboljša zemlja, cesar zasebni sektor s svojo proizvodnjo ne more nadomestiti, je povedala Marija Lukacič, direktorica Republiškega sklada kmetijskih zemljišč in gozdov. »V ekonomiko poslovanja Sklad ne posega v taki meri, da bi mu lahko očitali krivdo za stecaje podjetij.« Kar zadeva koncesije, je Lukacičeva dejala, da bo slo pravzaprav za zakupne pogodbe. V njih bo določeno, da jih uporabnik zemljišč tudi vzdržuje. Pogodbe bodo podpisane samo za eno leto, ta rok pa na zalost ne zagotavlja stalne proizvodnje, brez katere bo družbeni sektor deloval v negotovosti. V Skladu bodo zahtevali, naj se omeji višina najemnine, in se zavzeli za postopen prehod na ekonomsko najemnine.

CASINO LIPICA / STIKI Z JAVNOSTJO

Včasih se tam »rodi« milijonar

Evropa se je amerikanizirala

LJUBLJANA - Največjo slovensko igralnico v Lipici vsak dan obišče blizu sedemsto gostov, večina z območja Trsta in okolice ter Benetk in Padove. Čeprav se je struktura gostov v zadnjih nekaj letih bistveno spremenila, saj igralnice vedno bolj obiskujejo manj petični gostje, so s poslovanjem v igralnici zelo zadovoljni. Na 42 igralnih mizah gostom ponujajo osem različnih vrst iger na srečo. Najbolj priljubljena je ameriška ruleta (50 odstotkov vsega prometa v igralnici ustvarijo na ruletah), med mladimi pa igra s kartami black jack. Pred kratkim so svoj program obogatili z igro s kockami craps, ki je v Ameriki zelo priljubljena, novost na slovenskem tržišču pa je vrsekakor tudi bingo, igralni avtomat, na katerem je mogoče zaslužiti do pet milijonov lir. Casino Lipica ima 120 zaposlenih, povprečna starost med krupjeji je 23 let. Vsako leto na novo usposablja novo generacijo krupjejev. V ta namen organizirajo večmesne tečaje, po potrebi tudi trikrat letno, na katerih se krupjeji učijo vsečin iger na srečo.

»Struktura obiskovalcev igralnice se je bistveno spremenila. Včasih so v igralnico zahajali izključno petični gostje, zdaj pa ni več tako. Evropa se je amerikanizirala. V igralnici hodi srednji sloj, ki je hazard sprejel kot način zabave. Vendar z majhnim vložkom ni mogoče priti daleč, saj so možnosti, da vse izgubite, zelo velike,« pripoveduje nas

sogovornik Drago Piric, pomočnik vodja igralnice, ki je v tem poklicu že 23 let. »Prizadevamo si gostom ponuditi najrazličnejše dodatne igre, kot so na primer tekmovalna v brisuli in tresete (igri s kartami, vsi pa na primorskem tradicionalno najbolj priljubljene), vendar zadnje case gostje najraje ne igrajo zaradi uklinje njih posojilnih služb.

Sodelovanje z odgovornimi v Lipici ni zadovoljivo, saj bi v interesu promocije celotnega kraja morali vsi v Lipici sodelovati kot celota. Samo z igralniškim turizmom gotovo ne bomo pritegnili. Celotna turistična ponudba mora biti pestrejša in kvalitetnejša. S svojim poslovanjem se zaenkrat lahko pohvalijo le igralnice ob italijanski in avstrijski meji.« Vsako spremembo politične temperature na svojevlasten način zaznajo tudi v igralnicah. V Italiji so se dalj časa zaskrbljeni zaradi nekontroliranega odlivanja domačega kapitala v tujino, tako da je prehod čez državno mejo za številne obiskovalce igralnice, odkar je Italija sprejela sklep o povečanem nadzoru na državni meji, pogosto zelo neprijeten, pripovedujejo naši sogovorniki.

Koliko bogatejši ali revnejši odhajajo ljudje iz igralnice, nam ni uspelo izvedeti, kdaj pa kdaj pa se komu le posreči, da postane milijonar. Vendar je smisel v tem, pravi nas sogovornik Vlado Munda, da v igralnici lahko zdaj igra vsakdo, četudi za majhen denar.

Silvana Maurovič

Slovenska kakovost je na ogled na kranjskem sejmu

KRANJ - Kakovost ima izredno velik pomen za konkurenčnost nacionalnega gospodarstva, je na včerajšnji otvoritvi 3. sejma Slovenski proizvod - Slovenska kakovost v Kranju poudaril minister za znanost in tehnologijo dr. Rado Bohinc.

Povedal je, da imamo v Sloveniji trenutno 27 podjetij, ki se ponasajo s certifikatom ISO 9000. Ministrstvo, ki ga vodi, pripravlja projekt Nacionalni program kakovosti, o katerem bo v kratkem razpravljala slovenska vlada, se do konca leta pa naj bi ga obravnavali tudi poslanci državnega zbora. Bohinc je povedal, naj bi ob zakonu o varstvu industrijske lastnine se do konca leta dobili tudi zakon o standardizaciji. Znotraj nacionalnega programa kakovosti si bodo prizadevali za podeljevanje certi-

katov, ki bodo usklajeni z evropskimi standardi, veljali pa bi za konkretne proizvode, je povedal Bohinc.

Na kratkem sejmu, razstavi Slovenski proizvod - Slovenska kakovost, ki bo odprt do 28. septembra, razstavlja 79 razstavljalcev, med njimi pa jih 50 kandidira za enega od znakov SQ. Doslej so sicer že podelili 236 modrih, 46 zlatih in 6 zelenih znakov, ki pa bodo po nedavnih rešitvi spora med Kranjem in Ljubljano, namenjeni predvsem kupecem, kajti država za kakovost izdelkov, označenih z znakom SQ, ne bo jamčila. Minister Bohinc je na novinarski konferenci po otvoritvi sejma priznal, da jih je Gorenjski sejem prehitel, saj bo potrebno združene SQ spraviti v pravni okvir. Vine Bester

HRVAŠKA / PREMOŽENJE SLOVENSКИH PODJETIJ

Zakon bi omejil prenos lastnine

Veljal bi do meddržavnega sporazuma

GORDANA GOJAK

ZAGREB - Vladi Slovenije in Hrvaske doslej ni sta podpisali nobenega od gospodarskih sporazumov, s katerimi bi uredili ta del meddržavnih odnosov. Pred meseci sta se sicer obe strani pripravljali na podpis celega sveznega sporazumov, v katerem je bil tudi osnutek dogovora o lastninsko-pravnih razmerjih, vendar do podpisa ni prišlo, ker je hrvaški parlament naknadno zahteval spremembe, na katere pa Slovenija ni pristala. Tako sta nepodpisana ostala tudi plačilni sporazum in sporazum o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju. Ker med Hrvaske in Slovenijo se ni meddržavnega sporazuma o gospodarskem sodelovanju, je hrvaška vlada poslala parlamentu predlog za sprejem zakona, s katerim bi odnose uredili po starem.

Gre za predlog zakona o prepovedi razpolaganja in prevzema sredstev določenih pravnih oseb na ozemlju Republike Hrvaske, s katerim bi v saboru RH morali zamenjati zdaj veljavni vlađni odlok z zakonsko veljavo, ki nosi isto ime. V skladu s temi naceli je »zaradi zaštite hrvaških gospodarskih interesov«^o ponovno prepovedano pravnim osebam s sedežem v Republiki Slo-

veniji (kakor tudi v BiH in Makedoniji) »obremenjevati sredstva svojih poslovnih enot ali drugih organizacijskih oblik (vključno z delnicami in deleži v drugih podjetjih) na ozemlju RH tako, da bi jih prenasali na osebe, katerih sedež ali prebivališče je zunaj ozemlja Republike Hrvaske«. Pri tem navajajo, da se ta prepoved vseeno ne nanasa na »prene- nose, ki nastajajo v malo- prodaji in veleprodaji«. Hkrati poudarjajo, da omejenega prepoved preneha z dnem, ko bo podpisan meddržavni sporazum z Republiko Slovenijo (ter BiH in Makedonijo).

Ce je z gospodarskega vidika to prepoved se mogoče nekako upravičiti, pa je manj razumljivo, da se zmeraj obstajajo razlogi za posebna pooblastila ministra za delo in socialno skrbstvo, ki jih ima v zvezi s počitniškimi domovi, hoteli in drugimi hotelo-turističnimi objekti pravnih oseb s sedežem v Republiki Sloveniji. Hrvaški minister za omejeno področje lahko do podpisane meddržavnega sporazuma te objekte prevzame v posest »zaradi zagotovitve pogojev za sprejem in namestitvev pregnancev in beguncev«. V nadaljevanju je celo natančno dolo-

čeno, da to pooblastilo lahko vsebuje tudi »izdajo odloka občinskega ali mestnega vodstva na območju, kjer objekt stoji, da ta objekt in premočnine v njem brez odlašanja preda v posest in uporabo pravnim osebam na območju RH najpozneje v 24 urah od dne, ko je bil ta odlok javno razobesjen na oglasni deski«.

Ker v nadaljnjem besedilu predloga zakona piše, da »se objekti, prevzeti v posest in uporabo, dajo v posest in uporabo pravnim osebam iz Republike Hrvaske za čas trajanja agresije oziroma stanja vojne, se pravi, za čas trajanja potrebe namestitve beguncev in pregnancev«, se ob tem postavlja vrsta vprašanj. Recimo samo eno: ali Hrvaška zaradi svojih notranjih problemov namerava s tem neprestano obremenjevati tudi svoje najbližje sosedice, čeprav za ceno poslabšanja meddržavnih in gospodarskih odnosov. To vprašanje se vsiljuje tembolj, ker hrvaška vlada pojasnjuje sprejem predloženega zakona z »obstoječo za to se zmeraj veljavnih temeljnih razlogov«, ob priznavanju tudi nekaterih njegovih sprememb glede na trenutno veljavni odlok z enakim imenom in pomenom.

Na Vzhodu veliko ovir za kapitalizem

LONDON - Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) je objavila 132 strani obsegačoj letni gospodarski pregled, v katerem analizira ovire za razvoj učinkovitega kapitalističnega sistema v srednji in vzhodni Evropi, ocenjuje dosedanja razvoj ter raziskuje probleme in možnosti za pospeševanje zunanje trgovine in vlaganja na tem območju.

Gre za splošen pregled, narejen na podlagi analize razvoja in razmer posameznih držav na območju, kamor spada tudi Slovenija.

Toda ob objavi pregleda je glavni ekonomist EBRD John Flemming posvaril: »Kljub naglemu sirjenju zasebnega lastništva pa v mnogih deželah na tem območju obstajajo resne ovire za razvoj učinkovitega kapitalizma. Mednje je treba šteti pogubne posledice podkupovanja in dela izsiljevalcev, ki ponujajo zaščito, prav tako pa tudi zaviralne posledice delovanja oseb z notranjimi informacijami, ki lahko preprečijo ves trud za obnovo podjetij novih zasebnih lastnikov.

EBRD v letnem gospodarskem pregledu ugotavlja, da se v vseh državah srednje in vzhodne »Evrope nadaljuje zapleten postopek vračanja lastnine, odvzete nekdanjim lastnikom med komunistično vladavino, in to kljub težavam, ki nastajajo zaradi konkurenčnih zahtev. Te zahteve pa hromijo gospodarsko učinkovitost in odvracajo tudi naložbe.«

Privatizacija državne industrije ne napreduje tako hitro, kot je bilo pričakovati, čeprav so vse države tega področja sprejele potrebno zakonodajo. Prav tako EBRD ugotavlja, da so vse države sprejele tudi komercialne in stečajne zakonske predpise, pomembne za ustvarjanje novih in razširitev obstoječih podjetij, vendar pa veliko držav teh predpisov ne uporabljajo.

Ugotovili so tudi, da izvoz industrije srednje- in vzhodnoevropskih držav na zahodne trge ovirajo protidumpinski postopki in druge omejitve. Ti ukrepi pa so skupaj s pomanjkanjem komercialnega kreditiranja in pritoka kapitala verjetno krivi za padec izvoza iz držav srednje in vzhodne Evrope, kar seveda zadržuje rast gospodarstva.

Iz pregleda stvilnih gospodarskih napovedi tudi izhaja, trdi EBRD, da bodo v letu 1994 gospodarstva držav srednje in vzhodne Evrope ponovno začela rasti, ta rast pa bo verjetno hitrejša v tistih državah, kjer je proizvodnja najbolj padla. Poleg tega pa vse napovedi predvidevajo, da bodo nastitve države v tem desletju porabile skoraj celoten delež gospodarske rasti za nadomestitev izgube v bruto nacionalnem proizvodu, ki jih je povzročila recesija zgodnjih devetdesetih let.

Letni gospodarski pregled pa EBRD zaključuje z optimistično napovedjo, da »po obdobju neenakomerne obnove v državah srednje in vzhodne Evrope obstajajo dobre perspektive za stabilno rast gospodarstva«. Alja Kosak

ES / PRETOK KAPITALA

Nadzor bi bil škodljiv

Strokovnjaki menijo, da bi bili vsi poskusi nadzora neuspešni

BRUSELJ - Kakrsenkoli poskus v smeri nadzora vnanja gibanja denarja, s katerim naj bi zaščitili valutno mrežo ES, bi bil skrajno težaven za policijo, škodljiv in neproduktiven, je v četrtke sporočila vrhunska komisija finančnih izvedencev. »Najvažnejši cilj v bližnji prihodnosti mora se naprej ostati ustvarjanje zaupanja v evropsko monetarno sodelovanje,«^o je zapisala Zveza za monetarno unijo Evrope s sedežem v Parizu v svojem sporočilu, ki so ga objavili v Bruslju. Porocilo ugotavlja, da so tako sporazumi o menjavi tujih valut, pokriti z depoziti v centralnih bankah, prav tako njihove obdavčitve, škodljivi za prost pretok denarja, saj so v nasprotju z določili enotnega tržišča ES - popolnoma birokratski. »Zato ugotavljamo, da ti ukrepi ne vodijo k nadaljnjemu napredku EMU (gospodarske in monetarne unije). Predsednik Evropske komisije Jacques Delors je prejšnji teden osupnil guvernerje centralnih bank, gospodarstvenike, politike in celo svoje kolege, ko je izjavil v strasbourškem Evropskem parlamentu, naj bi nadzor nad kapitalom utemeljili s posebno studijo. Omenjena ustanova pa namesto tega predlaga, naj bi breme odgovornosti za tečajni mehanizem odvzeli nemški

Bundesbank in ga enakomerno razdelili na sirsi krog centralnih bank. »Zadnji dve krizi sta dokazali, da nemška marka ni več sposobna opravljati svoje funkcije sidra,«^o je dejal. Če bi zamisel sidra nekoliko razširili, bi se lahko boljše odzvali na različne zahteve v obdobju prehoda na enotno evropsko valutno. Dodal je se, da bi takšna reforma pravil tečajnega mehanizma dokazala kolektivno odgovornost vseh članic za sistem. Seveda pa je opozoril, da je temeljni pogoj za to politična volja. »Čeprav je bilo sprejetih že nekaj odločilnih političnih sklepov takoj po začetku druge stopnje (Gospodarske in monetarne unije januarja prihodnje leto), se je Evropa po vsej verjetnosti znašla v podobnem položaju kot v 70. letih (ko so evropske valute dejansko imele drseči tečaj),«^o je sklenil.

Belgijski finančni minister Philippe Maystadt, ki trenutno predseduje ES, je poudaril, da mora Skupnost najti poti za okrepitev Evropskega tečajnega mehanizma ter za postopno prisilo, da bi države članice svoje valute znova umestile v nekdanji ozki okvir tečajnih nihanj, 2, 25-odstotni, potem ko so ga bili 2. avgusta pod pritiskom tržišča finančni ministri prisiljeni povečati na 15 odstotkov.

(Reuter)

NOVICE

Nemško podjetje na Poljskem

VARSAVA - Včeraj je nemški Siemens AG plačal 38, 5 milijona dolarjev za svoj 80-odstotni delež v dveh poljskih telekomunikacijskih družbah, ki se dušita v izgubah, vendar računata, da mu bo s tem omogočen dostop na veliko novo tržišče. Minister za privatizacijo Janusz Lewandowski je povedal, da bo nakup varsavskega Zwuta in vroclavske tovarne elektrike Elwro nemški družbi zagotovilo dostop do celotnega tržišča poljskih telekomunikacij. Velik del vsote, ki jo je plačal Siemens, bo namenjen odplačilu dolgov obeh omenjenih družb, ki znaša 30 milijonov dolarjev. Tako Zwut kot Elwro sta imeli izgube tudi v letosnjem letu, in sicer prvo podjetje za 4 milijone dolarjev in drugo za 4, 6 milijona dolarjev. »Siemens se je strinjal s poravnavo teh dolgov ter zagotovil se dodatna sredstva,«^o je povedal Lewandowski. (Reuter)

Nemško podjetje na Češkem

PRAGA - Volkswagen AG se je včeraj opravičil češki vladi, ker je v zadnji minuti odrekal Škodi Auto AS posojilo v višini 870 milijonov dolarjev za modernizacijo, ker nacrtje o razširitvi se zmeraj usklajujejo. »Volkswagen izraza svoje obžalovanje zaradi zahtev, v katero je v zadnjem hipu pravil večinskega delničarja Skode, zaradi odločitve, ki smo jo sprejeli prejšnji teden. Ta ukrep je storjen v dobri nameri, da bi imeli dovolj časa za to, da se enkrat dobro premislimo o teh nacrtih,«^o piše v skupnem sporočilu, ki sta ga podpisala predsednik VW Ferdinand Piech in češka vlada. Leta 1991 je Volkswagen kupil 81-odstotni delež v Škodi z zagotovilo, da najrtuje do 9 milijard mark (5, 6 milijarde dolarjev) kapitalskih vložkov ob koncu tega stoletja, ko bo povečal svoj delež v tej družbi na 70 odstotkov. Podrobnosti iz pogodbe s češko vlado niso objavili. (Reuter)

Nemško podjetje na Madžarskem

BUDIMPESTA - Deutsche Telekom je pokazal zanimanje za nakup deleža pri madžarski telekomunikacijski družbi Matav, ko bo država delno privatizirala to družbo, je v četrtke sporočil vlađni predstavnik. »Tuje družbe se nenehno zanimajo za naše projekte privatizacije. Med njimi je tudi Deutsche Telekom,«^o je povedal Imre Bolcskei, namestnik državnega sekretarja za promet, telekomunikacije in vodno gospodarstvo. Ni hotel potrditi novice, pa tudi zanikal je ni, da je Deutsche Telekom združil svoje sile s Cable & Wireless Plc. ter Ameritech Corp. o prevzemu 30-odstotnega deleža, kot je pred kratkim objavil Financial Times. Deutsche Telekom je uradno odklonil komentar o tem, prav tako ni bilo mogoče dobiti izjave od predstavnikov družbe Matav. Za pridobitev deleža pri tej družbi morajo ponudniki zagotoviti vsaj 40 milijonov forintov (430 milijonov dolarjev) in plačati stroške za pridobitev koncesije, ki znašajo 0, 1 odstotka celoletnega prometa. (Reuter)

NEMČIJA / VLADA ZAVRAČA OCENE DENARNEGA SKLADA

Najhujše obdobje nemške recesije se je očitno izteklo

MDS napoveduje padec produktivnosti gospodarstva

FRANKFURT - Borska vlada je včeraj sporočila, da je najhujše obdobje nemške recesije mimo, to naj bi bilo očitno že nekaj časa, zato zavrača napovedi Mednarodnega denarnega sklada, za katere meni, da so preveč pesimistične. V komunikaciju, ki so ga objavili pred srecanjem ministrov sedmerice najbolj razvitih držav v Washingtonu, je borski finančni minister Theo Waigel tudi pozval zahodne industrijske države, naj se naprej podpirajo ruske politične in gospodarske reforme. Ko je odgovarjal na previdne napovedi o rasti svetovnega gospodarstva, ki jih je MDS objavil v sredo, je Waigel povedal: »Nase napovedi ne izhajajo iz najbolj črnogledih prognoz MDS o svetovni gospodarski rasti.«

V svojem poročilu MDS namreč napoveduje padec produktivnosti nemškega gospodarstva v letu 1993 za 1, 6 odstotka, v naslednjem letu pa napoveduje 1, 2-odstotno rast. Waigel je povedal, da zaradi najnovejših, nekoliko ugodnejših gospodarskih podatkov sami pričakujejo, da bo nemški BDP v letu 1993 padel le za odstotek, medtem ko naj bi njegova rast v letu 1994 znašala 1, 5 odstotka. Gospodarska gibanja kažejo znamenja stabilizacije, celotno gospodarstvo pa je preživelo najhujše obdobje, je povedal Waigel. Dodal je tudi, da so ti pogledi usklajeni s pogledi nemške Bundesbanke. Očitno bo Waigel na sobotnem srečanju sedmerice tudi pripravljen prisluhniti kakršni koli kritiki na račun

denarne politike Bundesbanke, z napovedjo o nadaljnjem zniževanju kratkoročnih obrestnih mer v Evropi, ki jih se zmeraj obvladujejo nemška izhodka. Predstavniki sedmerice najbolj razvitih, ZDA, Japonske, Nemčije, Francije, Velike Britanije, Italije in Kanade, so namreč za to leto začrtali nižje obrestne mere, s čimer naj bi prispevali svoj delež k stabilni rasti svetovnega gospodarstva. Med drugimi elementi iz svežnja sedmerice najbolj razvitih omenimo prizadevanja ZDA, da bi zmanjšale proračunski primanjkljaj ter poskus japonscev, da bi povečali svoj proračun. Waiglove pogajalske pozicije bodo po vsej verjetnosti dovolj trdne zaradi zadnje odločitve Bundesbanke, ki je pred 14 dnevi znižala

svoje obrestne mere. V svojem stališču je tudi poudaril, da so nemške dolgoročne obrestne mere zdaj na najnižji ravni v zadnjih petih letih, kratkoročne obrestne mere pa so 3 odstotne točke pod ravni iz leta 1992. Waigel je tudi zapisal, da bo lahko na vrhu sedmerice sporočil, da si Nemčija prizadeva zmanjšati primanjkljaj v javnem sektorju, kar bo spodbudilo tako vlagatelje kot zaupne priporočnike. Nasploh si visoko razvite industrijske države prizadevajo za večjo gibčnost svojih gospodarstev, za zmanjšanje proračunskih primanjkljajev, za privatizacijo in deregulacijo. »Evropskim državam bo to omogočilo združitve na monetarni fronti in nadaljevanje politike postopnega zniževanja kratkoročnih obrestnih mer,«^o je izjavil Waigel.

Ko je govoril o političnih napetostih v Moskvi, je Waigel izrazil pričanje, da je boj za oblast med predsednikom Borisom Jelcinom in ruskim parlamentom zdaj presel v odločilno fazo. »Nadaljevanje reform je edina možna pot k boljši prihodnosti ruskega ljudstva, zato jo mora Zahod se naprej podpirati,«^o je dodal. Opozoril je tudi, da je industrijski svet se sprejel vrsto ukrepov, ki naj bi finančno podprli reforme v Rusiji, vendar je opomnil, da Zahod ne more prevzeti obveznosti za podrobno odpravljanje posledic nekdanjega komunističnega gospodarstva.

Anthony Williams
Reuter

Bundesbank včeraj ni spreminjala obresti

FRANKFURT - Nemška Bundesbank je v četrtke svoje uradne obrestne mere pustila nespremenjene, v skladu s pričakovanimi gospodarskimi podatki in finančnimi tržisc. Tako je ta močna centralna banka sporočila, da je njen svet odločil, da bo se zmeraj vztrajal pri 6, 25-odstotni diskontni obrestni meri za posojila ter pri 7, 25-odstotni lombardni obrestni meri. Gospodarstveniki in dealarji na finančnem tržišču so se prej napovedovali, da bo centralna banka ta teden ohranila svoje obrestne mere nespremenjene, potem ko je pred 14 dnevi objavila, da bo obe omenjeni obrestni meri, lombardno in diskontno, znižala za pol odstotka. Sestanek Sveta Bundesbank v tem tednu pa je tudi zadnji, ki mu predseduje Helmut Schlesinger, ki bo odšel s tega mesta konec meseca. 69-letni Schlesinger se bo udeležil tudi rednega letnega srečanja Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada,

ki bo naslednji teden v Washingtonu, potem pa bo posle predal svojemu namestniku Hansu Tietmeyerju. Poznavalci ne pričakujejo, da bodo te spremembe na vrhu Bundesbank prinesle kakrsenkoli preobrat v strogo protinflacijsko naravnano. Letna stopnja inflacije znaša več kot 4 odstotke, več kot dvakrat toliko, kot znaša dvoodstotni srednjeročni cilj banke, pri čemer naj bi količina denarja v obtoku nad ciljno ravnilo v kratkem se bolj zozila možnosti Bundesbank za morebitno znižanje obrestnih mer. Četrtekova odločitev tako skoraj ne bo vplivala na finančna tržišča, ki se zmeraj pričakujejo razvoj dogodkov v Rusiji, kjer je predsednik Boris Jelcin prejšnji teden razpustil parlament in napovedal nove volitve. Po teh novicah je pri nemških obveznicah in delnicah prišlo le do manjših sprememb. (Reuter)

Multinacionalne družbe proti Evropski skupnosti

BRUSELJ - Ta teden so multinacionalne korporacije presle v napad, zato da bi se zoperstavile ukrepom, s katerimi jim hoče ES natančno predpisati, kdaj so dolžne obveščati svoje delavce in se z njimi posvetovati ter kdaj morajo ustanoviti delavske svete. Skupina 50 multinacionalk iz Japonske, ZDA in Evrope skuša dokazati, da bolje delajo prav zato, ker ustrezno informirajo svoje delavce, v nasprotju z nacionalnimi družbami. Skupina je prepričana, da so predlagana pravila ES tako toga, da se bodo zagotovo izjalovila. Tudi delodajalska skupina Unice iz ES se je odzvala na novice, da bodo ministri za socialne zadeve 12. oktobra po vsej verjetnosti sprejeli sporni nacrt o delavskih svetih ter predlagala takojšnja pogajanja s sindikati. »Velike mednarodne družbe, zlasti tiste, ki so zelo diverzificirane in centralizirane, s svojo dejavnostjo, ki povezuje veliko držav in kultur, ne bi smele biti podvržene to poenotenim in centraliziranim informacijam ter posvetovalnim postopkom,«^o je izjavil Alain Wild, predsednik delodajalcev pri prehranbeni multinacionalki Grand Metropolitan PLC. »Posamezne studije velikih multinacionalk, kot so Shell, Rank Xerox in Bayer, kažejo, da so raznoliki organiziranost v svojih enotah znali uspešno izrabiti pri svoji komunikacijski strategiji,«^o je izjavil ob predstavitvi skupne studije multinacionalk. »Ta ukrep bi bil skrajno birokratski, drag in bi po nepotrebnem zmanjšal učinkovitost,«^o je se dodal. Omenjena studija je pravzaprav primerjava delovanja informacijskih in posvetovalnih sistemov v 15.000 multinacionalnih družbah, temelji pa na raziskavi, v kateri so anketirali več kot 300.000 zaposlenih. Studija je pokazala, da 59 odstotkov multinacionalk redno informira svoje zaposlene o finančnem stanju, medtem ko to počne samo 45 odstotkov nacionalnih družb. 25 odstotkov multinacionalk svoje zaposlene tudi obvešča o poslovnih strategijah, kar počne le 22 odstotkov nacionalnih organizacij, je povedala. Belgija je se napovedala, da se bo zavzela za sporazum o delavskih svetih, ko se bodo ministri za socialne zadeve ES srečali 12. oktobra v Luxemburgu, da bi dobili podporo 11 od 12 vlad ES, omenjajo v diplomatskih krogih. Za sedaj mora biti tovrstna zakonodaja sprejeta v ES soglasno, Britanija pa je neprestano zavirala njen sprejem. Vsekakor pa se utegne omenjeni sporazum, ki ga je že sprejelo 11 vlad, spremeniti v zakon, kakor hitro

bo stopil v veljavo Maastrichtski sporazum o evropski združitvi, kar se bo predvidoma zgodilo konec letosnjega leta, saj bo takrat za sprejem zakonodaje, ki bo urejala socialno politiko, zadostala že kvalificirana večina. Unice meni, da bi belgijsko strinjanje s tem predlogom ter njegova zmanjševanja do začetka uveljavitve Maastrichtskega sporazuma prizadelo delodajalce in delavce za tiste pravice, ki jim jih zagotavlja socialni protokol, prav tako sprejet v Maastrichtu, ki predpisuje, da morajo oboji skupaj nacrtovati svojo socialno politiko. »Unice se je pripravljena pogajati z Evropsko komisijo oziroma evropskimi sindikati o razvijanju pozitivnih in konstruktivnega postopka informiranja delavcev, ki bi bil sprejemljiv za obe strani,«^o je povedal generalni sekretar Unice Zygmunt Tyszkiewicz na tiskovni konferenci. »Zaradi podcenjevanja zapletene notranje organizacije multinacionalk bo predlagani predlog verjetno propadel že takoj na začetku in na področju konkurenčnosti in zaposlovanja povzročil prav nasproten učinek, kot ga pričakujejo njegovi sestavljalci,«^o je dejal. Vse te trditve pa so evropski sindikati sprejeli z veliko zadržanostjo. »Ker gre že za leta trajajočo frontalni odpor zoper kakršno koli obliko zakonodaje v ES, ki bi uzakonila pravico do informiranja in nujnost posvetovanja z delavci v multinacionalkah, se zdi, da Unice zdaj spreminja svojo taktiko,«^o so zapisali v svojem stališču predstavniki Konfederacije evropskih sindikatov (ETUC). »Resnica pri cel stvari je ta, da se, medtem ko podjetja postajajo vse bolj evropska, pravice delavcev zmeraj zavestno ustavljajo pri državnih mejah,«^o so zapisali. Evropska komisija, ki je sestavila omenjene predloge, meni, da bodo ti pomagali preprečiti multinacionalkam, da bi delavce v eni državi izkoristili na račun delavcev v drugi državi, zlasti zdaj, ko bo tržišče ES postalo enotno, brez notranjih državnih meja. Ameriška multinacionalka Hoover je tako sprožila pravi plaz protestov, ko je lani odpustila delavce v svojem francoskem obratu, ki ga je preselila na Skotsko, da bi zmanjšala proizvodne stroške. Čeprav delavski sveti ne bi mogli preprečiti tega koraka, bi vsakakor preprečili, da bi omenjena multinacionalka delavce ene države odpustila zato, da bi delo dobili delavci v drugi državi, hkrati pa bi se bili lahko oboji bolje pripravili na tak razplet, so povedali odgovorni predstavniki ES. Janet MxEvroy / Reuter

Čehi in Američani o dvojni obdavčitvi

PRAGA - Češki in ameriški predstavniki so podpisali sporazum o odpravi dvojne obdavčitve, ki sta ga obe strani pozdravili kot spodbudo za ameriška vlaganja na Češkem. Tako sta ta dolgo pričakovani sporazum, namenjen odpravi podvajanja davčnih obveznosti za ameriške korporacije in državljane na Češkem, podpisala češki finančni minister Ivan Kocarnik in ameriški ambasador Adrian Basora. Ameriški poslovni in vlađni predstavniki so povedali, da je ta sporazum eden izmed stvilnih ukrepov, zaradi katerih bo Češka postala bolj privlačna za zahodne vlagatelje. »Češka hoče postati država s tržno ekonomijo. In zdaj korak za korakom dokazuje, da o tem noče samo govoriti, ampak too tudi zares uresničiti,«^o je povedal Basora ob podpisu omenjenega dokumenta v Pragi. Po svoji vsebini je sporazum podoben drugim sporazumom o odpravi dvojnih obdavčitev, ki sta jih ZDA in Češka sklenili z večino razvitih držav, čeprav ne z vsemi. V skladu z določili tega sporazuma, ki ga bosta morala ratificirati se ameriški senat in češki parlament, bodo davkoplacevalci plačali svoj davek bodisi na Češkem ali v ZDA, vendar jim za isto stvar davka ne bo treba plačevati dvakrat. Sporazum bo tudi zagotovil medsebojno sodelovanje obeh držav pri preprečevanju davčnih olajšav. Ameriški predstavniki so izrazili upanje, da bodo njihova zakonodajna telesa sporazum ratificirala do konca leta 1993, kar bi tudi pomenilo, da bodo stvilna določila veljala retroaktivno, tj. od 1. januarja letos. Ameriška vlaganja predstavljajo skoraj 30 odstotkov vseh tujih naložb na Češkem, to velja za obdobje po padcu komunizma leta 1989, in so tako na drugem mestu, takoj za nemškimi, ki predstavljajo 32 odstotkov vseh tujih naložb, navaja Češka narodna banka. Basora je zagotovil, da se bodo zaradi sprejetih davčnih olajšav ameriška vlaganja se povečala, in sicer na več kot 1, 2 milijarde dolarjev, saj bodo zdaj ameriške družbe sklenile tudi tiste pogodbe, s podpisovanjem katerih so doslej odlašale, kakajno na ugodnejšo davčno politiko. Češki davki za korporacije trenutno znašajo nekaj manj kot 45 odstotkov od dobička. Posamezniki so obdavčeni progresivno, pri čemer stvilni zaposleni v zahodnih družbah spadajo v najvišji razred davkoplacevalcev, ki so obdavčeni 34-odstotno, pri tem pa morajo plačati se dodatnih 47 odstotkov na tisti znesek, ki prekoracuje milijon čeških kron (35.000 dolarjev). Kljub predlagani odpravi dvojne obdavčitve pa ta pomeni težko breme za bilancno stanje zahodnih podjetij. Računovodska družba Price Waterhouse je ocenila, da mora v skladu s sedanjo obdavčitvijo na Češkem podjetje plačati 145.000 dolarjev, saj so davki ter prispevki za socialno varstvo in zavarovanje vključeni v plačo, če hoče delavcu zagotoviti dejansko kupno moč v višini 60.000 dolarjev. William Harter, direktor Procter & Gamble v Pragi, je izjavil, da ta sporazum, skupaj s predlogom češkega premiera Vavlausa Kausea o 3-odstotnem zmanjšanju korporacijskih in individualnih davkov, napoveduje, da bodo oblasti nekoliko omehčale nepopustljivo davčno politiko. John Mastrini / Reuter

MENJALNIŠKI TEČAJI						
23. septembra 1993						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	71,30	72,40	10,07	10,25	7,35	7,50
Avtohiša Ljubljana*	71,65	71,95	10,00	10,20	7,25	7,45
Azur	71,80	72,05	10,12	10,30	7,26	7,52
Banka Vipra Nova Gorica	71,72	72,20	10,14	10,20	7,43	7,49
Bela vrtnica Ljubljana	71,70	72,40	10,10	10,25	7,30	7,60
Bobr Fuzine	71,70	72,10	10,15	10,25	7,35	7,55
Brod Ljubljana	71,80	72,10	10,12	10,25	7,30	7,55
Burin Club Rojčeva	71,76	72,30	10,00	10,22	7,42	7,59
BTC Sezana	71,40	72,15	10,05	10,20	7,34	7,50
BTC Ljubljana	71,35	72,20	10,00	10,25	7,20	7,50
Come 2 us*	71,65	72,10	10,10	10,25	7,35	7,50
Creditanstalt Nova banka	71,70	72,20	10,10	10,25	7,20	7,60
Dom Kaffe Domžale*	71,60	72,10	10,16	10,30	7,30	7,60
Emona Globtur	71,60	72,50	10,11	10,25	7,27	7,45
Eros Ljubljana*	71,80	71,95	10,13	10,20	7,35	7,50
Eros Kranj*	71,75	72,05	10,14	10,23	7,40	7,55
Feniks Koper	71,60	72,20	9,90	10,20	7,25	7,40
Fiba Koper	71,45	72,10	9,90	10,15	7,35	7,45
Golfturnist Domžale	71,60	72,15	10,15	10,40	7,25	7,65
Hida	71,90	72,00	10,15	10,20	7,42	7,48
Hipotekarna banka Brezice*	71,30	72,65	10,05	10,25	7,30	7,55
Hram Rožice Menges	71,40	71,90	10,15	10,25	7,45	7,55
Idila Sečovelje*	71,40	72,05	10,02	10,25	7,26	7,55
Ilirika Jesenice	71,60	72,08	10,09	10,19	7,36	7,49
Ilirika Postojna	71,66	72,35	10,00	10,20	7,35	7,49
Ilirika Slovenj Gradec	71,66	72,40	10,05	10,20	7,30	7,49
Ilirika Sezana	71,80	72,30	10,11	10,17	7,40	7,49
Klub Slovenijales	71,70	72,10	10,09	10,20	7,30	7,48
Kompas Hertz Celje*	71,65	72,00	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Velenje*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Idrija*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Tolmin*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Novo mesto*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Bled*	71,65	72,00	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Hertz Nova Gorica*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,30	7,47
Kompas Hertz Maribor*	71,60	72,10	10,10	10,20	7,27	7,45
Kompas Fintrade	71,80	72,00	10,13	10,25	7,20	7,59
Kompas Holidays	71,81	71,99	10,10	10,18	7,30	7,45
Kreditna banka MB d.d.*	71,05	72,55	10,09	10,30	7,33	7,50
LB d.d. Ljubljana	71,50	72,92	10,11	10,36	7,27	7,50
LB Dolenjska banka NM	71,50	72,85	10,08	10,36	7,27	7,53
LB Splošna banka Celje	71,30	72,70	10,05	10,34	7,20	7,51
LB Splošna banka Koper*	71,06	72,50	9,25	10,23	6,88	7,45
LB Komercialna banka NG	71,40	72,30	9,99	10,32	7,30	7,48
LB Banke Zavarje, Trbovlje	71,40	72,40	10,25	10,29	7,37	7,48
Libertas*	71,62	72,02	10,07	10,22	7,38	7,52
Ma Vir	71,70	72,10	10,00	10,25	7,40	7,65
Madai Nova Gorica*	71,70	72,20	10,12	10,25	7,41	7,48
Media*	71,70	72,10	10,15	10,25	7,30	7,55
Moneta Invest	71,89	71,99	10,14	10,19	7,43	7,48
Niprom I, Niprom II	71,80	71,90	10,17	10,22	7,40	7,48
Otok Bled	71,61	72,32	10,08	10,20	7,26	7,45
Petrol*	71,90	72,00	10,15	10,20	7,40	7,45
Pigal Solkan*	71,60	72,10	10,10	10,25	7,40	7,48
Pigal Kobarič*	71,60	72,10	10,08	10,25	7,35	7,48
Pigal Obutek*	71,60	72,10	10,10	10,25	7,40	7,48
Pigal Diskont*	71,60	72,10	10,10	10,25	7,36	7,48
Pigal Vrhnikar*	71,60	72,10	10,08	10,25	7,38	7,48
Pigal Ilirska Bistrica*	71,60	72,10	10,08	10,25	7,34	7,48
Positna banka Slovenije	71,00	71,99	9,60	10,18	7,00	7,44
Probanka Maribor	71,20	72,60	10,10	10,30	7,30	7,52
Publikum Ljubljana	71,85	71,95	10,15	10,19	7,45	7,49
Publikum Krško	71,90	72,50	10,10	10,25	7,15	7,55
Publikum Maribor	71,20	72,09	10,10	10,22	7,30	7,49
Publikum Metlika	71,70	72,40	10,05	10,25	7,30	7,50
Publikum Mozirje	71,65	72,48	10,06	10,22	7,30	7,48
Publikum Novo Mesto	71,70	72,40	10,05	10,25	7,30	7,50
Publikum Tolmin	71,73	72,19	10,05	10,19	7,35	7,47
Publikum Sevnica	71,75	72,40	9,95	10,19	7,30	7,48
Publikum Šentilj	70,85	72,35	10,00	10,28	7,30	7,49
Publikum Šentjur pri Celju	71,55	71,99	9,95	10,14	7,30	7,48
Publikum Trebnje	71,60	72,65	10,10	10,32	7,33	7,49
Publikum Zalec	71,70	71,95	9,95	10,17	7,30	7,42
Roja	71,70	71,95	10,14	10,25	7,40	7,50
Shalaby Koper	71,65	72,10	10,00	10,20	7,37	7,45
Sit - on Ljubljana	71,50	72,50	9,80	10,30	7,10	7,50
Slovenijaturist zel. p. Ljubljana*	71,75	72,18	9,96	10,20	7,20	7,45
Slovenijaturist zel. p. MB*	71,50	72,50	10,08	10,20	6,70	7,25
Slovenska Investicijska Banka	71,60	72,10	10,05	10,25	7,20	7,50
Slovenska hra. in pos. Bled	71,70	71,95	10,12	10,18	7,35	7,45
Slovenska hra. in pos. Kranj	71,70	71,95	10,12	10,18	7,35	7,45
Slovenska hra. in pos. Trzin	71,70	71,95	10,12	10,18	7,35	7,45
SKB d.d.**	71,65	72,00	10,18	10,23	7,37	7,42
Sonce	71,90	72,00	10,10	10,22	7,42	7,52
SZKB d.d. Ljubljana	71,75	72,20	10,08	10,25	7,10	7,50
Spacapan Komen	71,72	72,20	10,15	10,20	7,43	7,49
Tartarus Postojna	71,35	72,35	9,62	10,21	7,10	7,46
Tentours Domžale	71,60	72,00	10,10	10,25	7,40	7,65
Tori	71,70	72,00	10,00	10,32	7,25	7,60
Upimo	71,95	72,05	10,15	10,20	7,40	7,49
UBK banka	71,20	72,40	10,05	10,29	7,32	7,50
Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **						

MENJALNICA HIDA

Pokrita trznica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKI, KRONE, FUNTE IN GULDNE

VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE								
Tečajna lista št. 186 z dne 23. septembra 1993 — Tečaji veljajo od 24.9.1993 od 00.00 ure dalje								
				ZA DEVIZE				
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni		
Avstralija	036	avstr. dolar	1	75,1899	75,1461	75,6423		
Avstrija	040	šiling	100	1007,0424	1010,0726	1013,1028		
Belgija	056	frank	100	331,8783	332,8769	333,8755		
Kanada	124	dolar	1	87,2208	87,4832	87,7456		
Danska	208	krona	100	1743,3531	1748,5989	1753,8447		
Finska	246	marka	100	1986,7353	1992,7134	1998,6915		
Francija	250	frank	100	2032,7901	2038,9068	2045,0235		
Nemčija	280	marka	100	7085,3611	7106,6811	7128,0011		
Grčija	300	drahma	100	—	49,5336	49,6822		
Irska	372	funt	1	—	165,2303	165,7260		
Italija	380	lira	100	7,2979	7,3199	7,3419		
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	2,1000	—		
Japonska	392	jen	100	108,8666	109,1942	109,5218		
Nizozemska	528	gulden	100	6309,1598	6328,1442	6347,1286		
Norveška	578	krona	100	1624,6833	1629,5620	1634,4507		
Portugalska	620	escudo	100	69,2948	69,5033	69,7118		
Švedska	752	krona	100	1435,4942	1439,8136	1444,1330		
Švica	756	frank	100	8113,4469	8137,8605	8162,2741		
Velika Britanija	826	funt šterling	1	174,9374	175,4640	175,9904		
ZDA	840	dolar	1	115,3993	115,7465	116,0937		
Evropska Skupnost	955	ECU	1	134,6715	135,0767	135,4819		
Španija	995	peseta	100	88,6379	88,9046	89,1713		
Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.								
Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 24. SEPTEMBRA 1993								
št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1.300,000	694,950	709,221	1.404,170
11		106,9153%	109,1108%	108,0131%	130,000	69,495	70,922	140,417
2) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 20. 1. 1994:					1.300,000	679,635	698,206	1.377,841
118		104,5593%	107,4162%	105,9878%	130,000	67,964	69,821	137,784

MENJALNI TEČAJ ZA HRD			
23. SEPTEMBER 1993		v SIT za 100 HRD	
menjalnica		nakupni	prodajni
A banka		0,90	2,00
Hida		1,80	2,15
Ilirika Slovenj Gradec		1,70	2,50
Ilirika Jesenice		1,00	2,00
LB Dolenjska banka NM		2,00	2,90
LB banka Zavarje, Trbovlje		1,80	2,50
Libertas Koper		1,30	2,30
Kompas Fintrade		1,40	2,39
Publikum Ljubljana		1,80	2,08
Shalaby		1,00	2,30
Slovenijaturist zel. post. Ljubljana		1,55	2,45
Upimo		1,50	2,15

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA			
23. SEPTEMBER 1993		v LIRAH	
valuta		nakupni	prodajni
ameriški dolar		1550,00	1600,00
nemška marka		958,00	978,00
francoski frank		274,00	283,00
holandski gulden		852,00	879,00
belgijski frank		44,70	46,10
funt šterling		2365,00	2439,50
irski šterling		2232,00	2300,00
danska krona		234,00	242,00
grška dramma		6,50	6,90
kanadski dolar		1177,00	1212,50
japonski jen		14,65	15,10
švicarski frank		1093,00	1130,00
avstrijski šiling		136,00	140,00
norveška krona		218,50	226,00
švedska krona		193,00	199,00
portugalski escudo		9,00	9,60
španska peseta		11,75	12,30
avstralski dolar		1016,00	1048,00
madžarski florint		11,00	16,00
slovenski tolar		13,20	13,75
hrvaški dinar		0,15	0,27

TEČAJ TOLARJA V TUJINI				
23. SEPTEMBER 1993				
država	banka	nakupni	prodajni	
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	12,00	
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	9,50	10,00	
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,25	10,25	
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,00	10,50	
Avstrija	Posojilnica Ločilo	9,50	10,40	
Italija	Kmečka banka Gorica	13,30	13,75	
Italija	Tržaška kreditna banka	13,20	13,75	

RETROSPEKTIVA

ANDREJ LENARCIC

JUTRI

Pisalo se je leto
1555Podpisan je bil
augsburski
verski mir

V letih 1530 do 1555 so se cesar Karel V. in stanovi v Nemčiji zagrizeno bojevali za priznanje protestantizma na državnih ravni. Cesarju kot svetemu poglavarju krščanstva je bilo veliko do tega, da bi obnovil enotnost krščanskega sveta. K temu so ga navajali tudi politični razlogi. V načelu je bil pripravljen priznati luterance, če bi ti ustrezno popustili pri tistih točkah, kjer se je njihov nauk locil od katoliškega. Karlovi najmočnejši notranji in zunanji sovražniki so s passavsko pogodbo in državnim zborom v Augsburgu, 25. septembra leta 1555 uresničili svoji poglavitni želji: dosegli so daljnosežno politično samostojnost (»knežja svoboda«) in »trajen« verski mir v državi. Praktično je to pomenilo, da je luterantstvo državno-pravno priznano, s tem pa je bil cerkveni razkol legaliziran.

PREBLISK

Mar ni čudno, da se ljudje tako radi bojujejo za svojo vero, a tako neradi živijo po njenih zapovedih? (G. C. Lichtenberg)

Geneza države

Prihodnji teden se bomo spominjali obletnice zbora odposlancev v Kočevju, ki je potekal od 1. do 3. oktobra leta 1943

Iz razlogov, ki so za mnoge jasno razvidni, se je med drugo svetovno vojno, in sicer v času okupacije Slovenije, največ odločilnih dogodkov zgodilo na področju, ki je bilo pod italijansko upravo v Ljubljanski pokrajini. Tu se je začel oborožen odpor, tu so vzniknile vaskne straže, tu je dolomitska izjava določila nadaljnji potek dogodkov, ki so dobili mnoga znamenja državljanske vojne.

Dejstvo je, da je vodstvo oboroženega odpora proti okupatorju prevzela Komunistična partija Slovenije že od samega začetka. Prav tako je dejstvo, da je povsem omejlja vpliv partnerjev v Osvobodilni fronti in se bojevala za narodno osvoboditev s svojo socialistično revolucijo po zgledu in receptih iz Rusije ter Spanije.

Ko danes poskusamo presojeti in ocenjevati to dogajanje skozi koprno enostranskih interpretacij, se vsem ne skladjem navkljub pokaže, da so ti dogodki imeli več obrazov in so bili vecplastni. Hkrati z borbo proti okupatorju, medsebojnim obračunavanjem, revolucijo, kolaboracijo, je kasneje zraslo v čudovito in dragoceno drevo suverene in samostojne Slovenije. Zelo pomemben korak v tem scenariju, ki pa ni bil edini, je bil Zbor odposlancev v Kočevju takoj po kapitulaciji Italije, od 1. do 3. oktobra 1943. leta.

Tudi tisti, ki bolj ali manj upravičeno odkarajo legitimnost Zboru, morajo priznati, da je Zbor bil in da so bili sklepi uresničeni. Enako je jasno njim, ki bi ze

Zgodovinski posnetek z zbora odposlancev v Kočevju leta 1943

kaj prej radi videli samostojno in združeno Slovenijo (kaj bi ali so za to storili, ni bilo artikulirano), da državna forma in avtonomija v okviru federacije nikoli do tedaj nista bili tako jasno in odločno zastavljeni.

Zbor je bil v razmerah, ki same po sebi niso omogočale legitimnosti ne dogodku in ne sklepom oziroma tistemu, kar je iz njih sledilo. Veljavnost, legitimnost bi Zbor pridobil po končani vojni sele tedaj, ko bi ga priznalo in potrdilo demokratično

izvoljeno predstavniško telo ali pa ljudstvo na referendumu. Tako delajo tam, kjer nekaj dajo na civilizacijske pridobitve. Zlasti v primeru kočevskega zbora pa ni slo le za civilizacijske pridobitve, ni slo samo za zmago nad okupatorjem in ustanovitev avtonomne slovenske države v jugoslovanski federaciji. Slo je zlasti za revolucionaren prevzem oblasti. Zato se je za fasado demokratičnega dogajanja odvijalo se marsikaj - od justicnih umorov do likvidacij kar tako, in sicer v naj-

lepsi boljševski maniri. Skoda je, da se je tako dobro pripravljena in odmevna manifestacija, ki so ji prisostvovali tudi delegati in gostje, in bi imela v kasnejših demokratičnih procesih velik pomen, končala tako, da pravzaprav niti samim akterjem ni bila več potrebna. Zmaga leta petinštirideset je bila v kontekstu nove preračelne interesov v svetu tako totalna in popolna, tako zelo zalita s krvjo namesto s sampanjem, da za tako prozaične opravke, kot bi bilo legitimiranje kočevske-

ga zbora z demokratičnim instrumentarijem, ni bilo ne volje ne časa. Tudi OF je kmalu poniknila v vsejugoslovansko socialistično zvezo. Dvakrat je škoda, ker si tega nageljna ni moglo s ponosom in brez pripomb pripeti na zavihek. Pa je bil zbor odposlancev v Kočevju v vrtincu druge vojne evropski dogodek par excellence. Udeleženci so bili prepričani, da je z njim slovenski narod stopil v krog suverenih narodov, a je v resnici moral na to čakati še dolga desetletja.

IZLET ZA KONEC TEDNA

DARIO CORTESE

Zgodba o večnem ledu in izhlapelem jezeru (1)

Med Zadredo in Tuhinjsko dolino se razteza valovita kraška planota Menina s številnimi naravnimi pojavi, zaradi katerih je predlagana za krajinski park

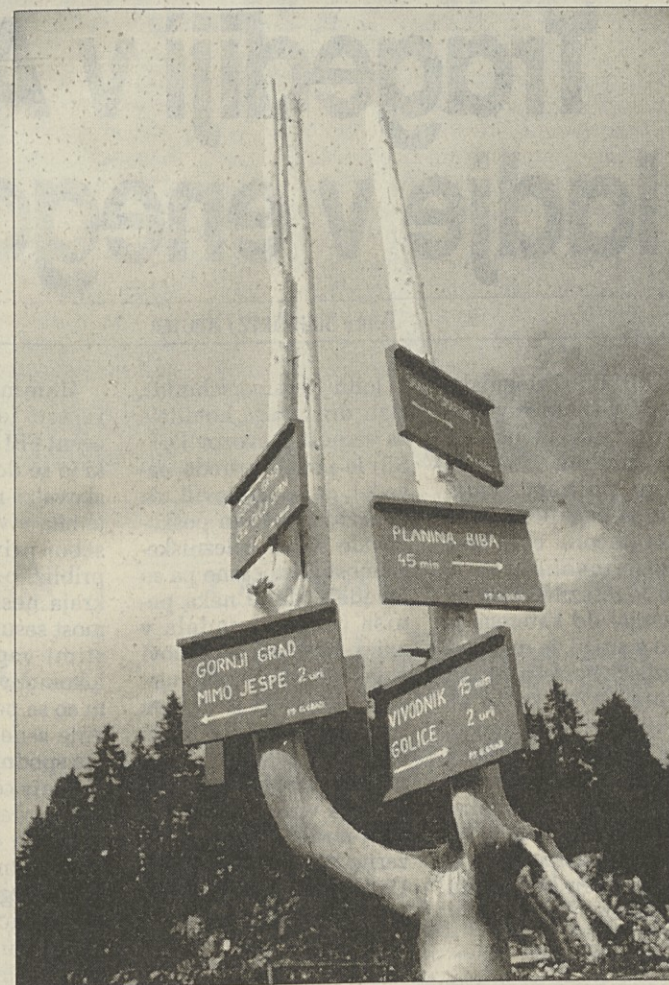
Za Menino je značilna tudi izrazita naravna omejenost. Na severu se strmo dvigne nad Gornjim Gradom in Bočno ob Dreti, na jug se bolj umirjeno spusti proti Tuhinju in Motniku. Na zahodu je položnejša proti prelazu Crnivec (902 m), na

vzhodu jo od okolice razmeji prelaz Slopi (925 m). Z vseh omejenih koncev drzijo proti osrednjemu delu planote označene poti. Stikajo se 1453 metrov visoko pri Domu na Menini, ki pa je stalno odprt le poleti.

Kljub slikoviti pokrajini

in lepemu razgledu je malo obiskana, tako da njene si naravne znamenitosti ogledujejo le naključni obiskovalci in krave. Teh je na Menini kar precej, saj predstavlja poleg Velike planine največje pašno območje pri nas. Če se jim odločimo de-

lati družbo, bo to samo dobro: steze na Menino namreč drzijo skozi gozdove, v katerih se bomo dodobra naučili čistega zraka. Gozdovi so nekoč prekrivali vso planoto, ki valovi med 1300 in 1500 metri nadmorske višine, vendar se danes med njimi odpirajo sirni travniki. Krajina je tako umirjena in privlačna, da ji brez težav namenimo nekaj dni, ki jih lahko

Veliko poti, malo obiskovalcev ...

Ogrske potekala deželna meja med Stajersko in Kranjsko, območje pa je imela v lasti ljubljanska škofija. Menda naj bi tudi ime planote izviralo iz besede menih, ki se je prek menihne spremenila v Menino.

Najbolj slikovit je osrednji in najvišji del planote, kjer stoji Dom na Menini. Na tem območju so tudi tri največje planine, na katerih se letos

pase skoraj petsto glav živine. To se ne pomeni, da se bomo na vsakem koraku spogledovali s kravami, saj so pašniki obsežni in prav planine dajejo Menini poseben čar. Ko se udomačimo ali pa se le na kratko ustavimo v domu, je na voljo več možnosti, vendar smerne table pred stavbo ne pustijo enostavne izbire.

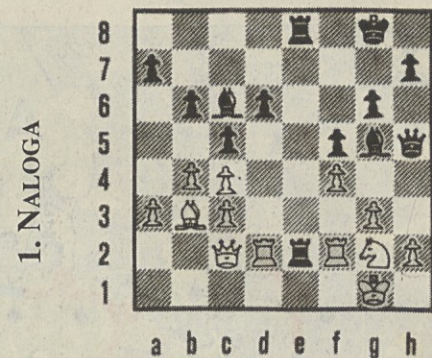
(nadaljevanje jutri)

Menina nas pričakuje z vseh strani. Najudobnejši je pristop s prelaza Crnivec (4 ure), ki drži mimo čudovitih planin Ravni in Travnik. Gornji Grad je izhodišče za strmi severni pristop (2,5 do 3 ure), iz Motnika pa pridejo na Menino preko Slopov v dobrih treh urah. Orientacijo bo olajšala planinska karta Kamniške in Savinjske Alpe (1:50.000). Kdor si to zares zeli, se lahko v visine pripelje po gozdnih cestah tudi z vozilom, vendar se bodo dobro obnesli le »terenci« z vzdržljivostjo traktorja in živahnostjo ficka.

Popoldanski počitek na Bibi (Obe foto: Dario Cortese)

ŠAH

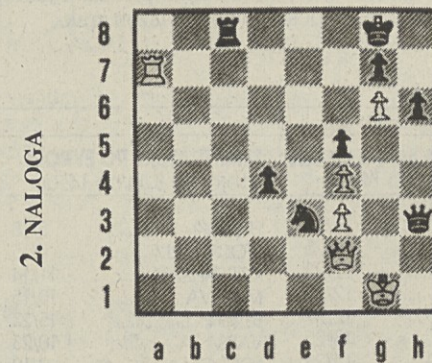

1. Ljubojević - Karpov / Linares 1993

Pritisk crnih figur na belega kralja ne izgleda nevaren, saj ga na drugi vrsti varujejo vse tri najmočnejše figure belega. Vpad na prvo vrsto pa varuje beli skakač. Karpov, ki je na potezi, misli drugače. Za napad ne izgublja časa in z nekaj potezno kombinacijo prisili belega na predajo!

2. Enik - Eifel / Dopisna paritja 1957

Belemu kraju grozi matiranje na prvi vrsti in v obrambo naj bi se na polje a1 vrnila bela trdnjava. Črni sicer ne sme s trdnjavo (Te2) napasti belo damo, saj je matiran po (Ta8+), vendar pa se lahko črna dama nato vključi v igro. Beli, ki je na potezi, pa je nasel problemsko rešitev pozicije in remiziral!

2...Taz2: v potli Nenavaden razplet in rešitev v remi! Tudi v nastali poziciji sledi 2.Da2+! in beli kralj je po vznojemu trdnjavo 1...Tb8: Na 1...Tb8 2.Da2+ z mrtom. Osmi vrsti trdnjavo 1.Ta8! Črni nima velike izbire in nevarnega nadih. Najprej nasprotniku ponudi na belega kralja pred mrtom vodja belih figur rešnje na 2.Heslav naloge 2. Rešitev: 1...Tb8: Na 1...Tb8 2.Da2+ 3.Dg3: 6.fg3 D3+ 4.Td5: Se zadnji 6.Ka3 D3+ mat. 2...Tf1+3.Kf1: Dn2: 4.Td5: Se zadnji 2.Ser: Te1+3.Tf1 D3+ 4.Td5: Dn2+ 5.Kf2 Dg2+ skem slova. 1...Te1+12 Tf1 Lepa mrtva sila nastane Velikostilek Karpov zaključil paritje v kombinaciji Heslav naloge 1

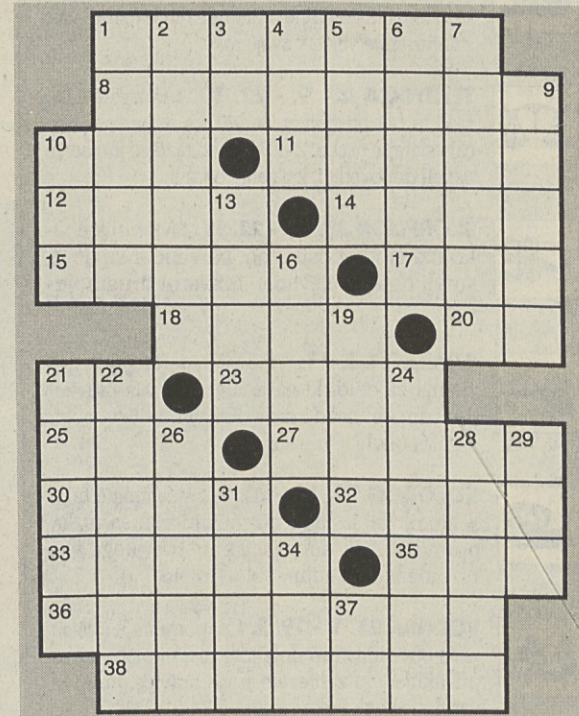
KRIZANKA

Vodoravno:

1. romunsko francoski pisatelj (Panait, Kira Kiralina), 8. mejni prehod med Slovenijo in Hrvasko ob Dragonji, 10. rimska boginja, Saturnova žena, 11. pismono potrdilo ali izvid, 12. linija, 14. gora v Grciji, 15. glavno mesta švicarskega kantona Aargau, 17. krajše ogrinjalo za v dez, 18. sinjska viteška igra, 20. solmizacijski zlog, 21. kratica za svetovno prvenstvo, 23. interesna skupina, ki prek zastopnikov vpliva na politike, 25. zemeljska ožina na Malaki, zavihek pri obleki, zaslec, 30. največje pristanišče na Hrvaškem, 32. francoski skladatelj (Edouard), 33. dolgorepa papiga, 35. ime hokejista Zupancica, 36. pokrajina med dravsko dolino in slovensko-avstrijsko mejo, 38. skopljeneč, evnuh.

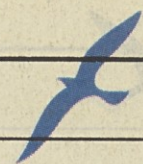
Navpično:

1. občina ob jezeru Lago Maggiore s centrom za jedrske raziskave, 2. bližnja sorodnica, 3. začetnici med drugo svetovno vojno ustreljenega književnika Cufarja, 4. kubanski politik (Raul), 5. prevozno sredstvo, 6. udarec z jezikom ob ustno nebo, 7. ime dveh rek na Nizozemskem, 9. del kolesarske dirke, 10. ocač, 13. norveški filozof (Anathon), 16. solska kazen, 19. Adamov sin po bibliji, 21. zivalska okončina, 22. oznanjevalec prihodnosti, 24. ime novinarke Mihelcic, 26. luka v Jordaniji, 28. angleški pesnik ameriškega rodu (Thomas Stearns, Pusta dežela), 29. ime nekdanjega alpskega smučarja Petrovica, 31. francoska preproga, 34. star Slovan, 37. kemijski znak za stroncij.

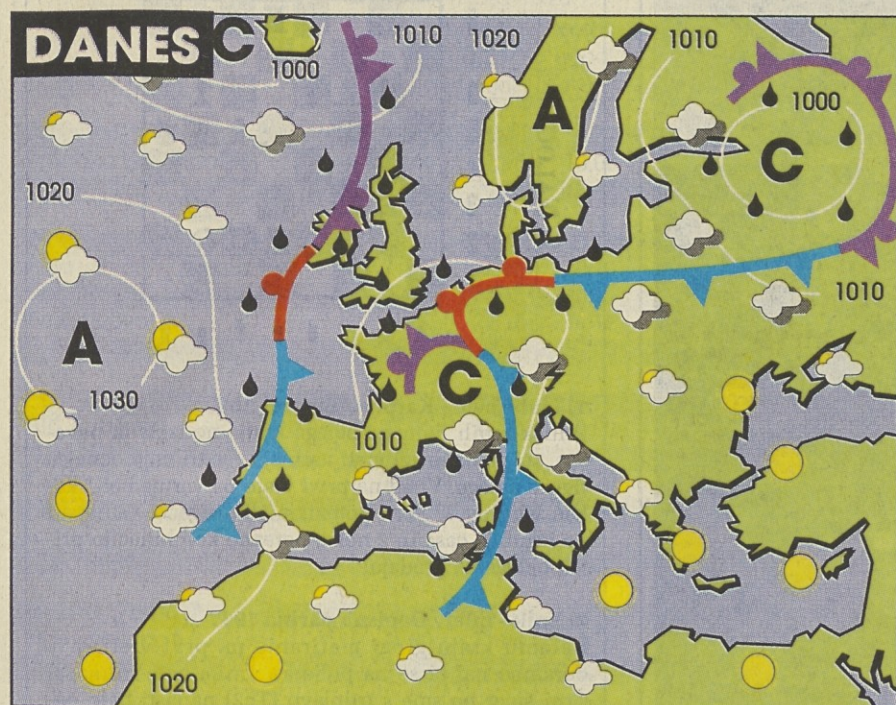

Vodoravno: Istrati, Severno: Istrati, Secovlje, Ops, atest, čita, Ossa, Aarau, kep, alka, la, SP, lobi, kra, reber, Reka, Lallo, arara, NIK, Kobansko, kastral.

REŠITVE

EVROPA / CIKLON NAD ALPAMI

Vremenska slika:

Nad Alpami in severnim Sredozemljem je območje nizkega zračnega tlaka. Frontalni val je dosegel Italijo in bo ponoči presel tudi Slovenijo. Pred njim priteka k nam z južnimi vetrovi tople in postopno bolj vlažen zrak.

ALPE JADRAN / POSTOPNO POSLABŠANJE

OBLACNOST	DEZ/NEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

Slovenija: V vzhodnih krajih bo jasno, drugod spremenljivo oblačno. V zahodnih krajih bodo padavine. Dnevne temperature bodo do 27 °C.

Sosednje pokrajine: V severni Italiji, Istri bo pretežno oblačno, ponekod bo deževalo. Ob Jadrani bo pihal jugo. Drugod bo prevladovalo sončno vreme.

V Sloveniji: V noči na soboto bodo padavine zajele vso Slovenijo. Čez dan bo se nestalno vreme z občasnimi padavinami.

Obeti: Tudi v nedeljo bo nestalno vreme z občasnimi padavinami.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI
Ceste po Sloveniji so večinoma suhe. Promet poteka tekoče in brez zastojev. Na mejnih prehodih ni treba čakati na prestop meje.

RASTLINE

Zrelostne stopnje korus

ANDREJA SUSNIK

Pri korusi poznamo več stopenj dozorevanja: zeleno, mlečno, voščeno in polno zrelost. V tehnologiji se je oblikoval tudi izraz tehnološka zrelost, ki se pojavlja ponavadi približno hkrati s polno zrelostjo. Približno tri tedne po oploditvi se zrna nahajajo v fazi zelene zrelosti. V tem času zelo hitro raste klasinec, zrna pa počasi. Osemenje in oplođje se okrepi, nezne celice endosperma pa se sele oblikujejo. Zrna je izrazite zelene barve zaradi zelenega barvila v osemenju. Do konca zelene zrelosti se poveča do normalne velikosti. Sledi razgradnja zelenega barvila in sušenje svil, nato zrna

preide v mlečno zrelost. V fazi mlečne zrelosti je mehko z mlecnato vsebino. Na višku mlečne zrelosti doseže zrna največjo prostornino, povečuje pa se tudi odstotek suhe snovi v njem, kar je pogojeno tudi z vrsto korus. V tem obdobju se v zrnju intenzivno kopičijo hranilne snovi in je primerno za presno krmiljenje. Zaradi doteka asimilatov in delnega izgubljanja vode se vsebina zrna postopoma zgosti v vosku podobni snovi in nastopi voščena zrelost. Zatek voščene zrelosti je najboljši čas za siliranje. Zadnja stopnja dozorevanja korus, to je polna ali fiziološka zre-

lost pa nastopi, ko se prekine pretok asimilatov iz rastline v zrna. Merilo za določitev polne zrelosti je vsebnost vlage v zrnju (34 do 25 %). Drugi način določanja polne zrelosti pa je morfološki znak v obliki nekaj kvadratnih milimetrov velike črne plasti na hrbtni strani spodnjega dela zrna. Ko je ta vidna na polovici vseh zrn, korusa doseže največjo suho težo in takrat je čas za spravilo. Zaradi vse pogostejših neugodnih vremenskih razmer v času dozorevanja korus, le-ta prisilno dozoreva, pridelovalci pa rešujejo pridelek s predčasnim siliranjem.

TEMPERATURE ALPE JADRAN	TEMPERATURE PO EVROPI
včeraj ob 8. in ob 14. uri	včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA..... 14/23	HELSINKI..... 5/15
TRST..... -2/5	STOCKHOLM..... 9/15
CELOVEC..... 12/23	KOPENHAGEN..... 11/14
BRNIK..... 12/23	MOSKVA..... 10/15
MARIBOR..... 12/27	BERLIN..... 15/23
CELJE..... 13/25	VARŠAVA..... 10/23
NOVO MESTO..... 14/23	LONDON..... 9/19
NOVA GORICA..... 14/24	AMSTERDAM..... 12/18
MUR. SOBOTA..... 10/27	BRUSELJ..... -1/7
PORTOROŽ..... 19/26	PARIZ..... 11/18
POSTOJNA..... 9/22	DUNAJ..... 13/24
ILIRSKA BISTRICA..... -2/2	ZÜRICH..... 13/27
KOČEVJE..... 13/24	ZENEVA..... 13/26
CRNOMELJ..... 13/24	RIM..... 21/30
SLOV. GRADEC..... 13/24	MILAN..... 19/28
BOVEC..... 13/15	BEOGRAD..... 9/23
RATECE..... 11/16	BARCELONA..... 16/25
VOGEL..... 11/11	ISTAMBUL..... 14/20
KREDARICA..... 6/5	MADRID..... 11/22
VIDEM..... -/-	LIZBONA..... 15/20
GRADAC..... 15/26	ATENE..... 16/23
MONOSTER..... 11/26	TUNIS..... -/-
ZAGREB..... 12/24	MALTA..... 21/28
REKA..... 20/25	KAIRO..... -3/2

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzšlo ob 6.51 in zšlo ob 18.56. Dan bo dolg 12 ur in 5 minut. Luna bo vzšla ob 15.42 in zšla ob 00.25.
SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Kozoroga, elementa ognja. Dan je primeren za izkopavanje krompirja in druge zelenjave.
TEMPERATURE JEZER, REK IN MORJA
Jezera: Blejsko 18,2°C, Bohinjsko NP.
Jadransko morje: Koper 22°C, Portorož NP, Trst NP, Rovinj 22,5°C, Crikvenica 19,3°C, Pulj NP, Komiza 21,5°C, Split 22°C, Hvar 23°C, Vis 23°C, Reka 19°C, Opatija 20°C.
Reke: Mura (G. Radgona) 14,6°C, Sava (Radovljica) 10,6°C, Savinja (Lasko) 15°C, Ljubljanka (Moste) 12,2°C, Bistrica (Sodražica) 13°C, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) 13,2°C, Gradascica (Dvor) 12,2°C, Iska (Iska) NP.
PLIMOVANJE
Danes: ob 7.40 najvišje 18 cm, ob 13.27 najnižje 2 cm, ob 17.50 najvišje 10 cm, ob 0.57 najnižje -31 cm.
Jutri: ob 8.10 najvišje 27 cm, ob 14.11 najnižje -9 cm, ob 19.20 najvišje 16 cm.

ZDA / 41 MRTVIH V ŽELEZNIŠKI NESREČI

Tragediji v Alabami botrovalo trčenje ladje v enega od nosilnih stebrov mostu

JERRY SCHWARTZ / REUTER

MOBILE - Železniško nesrečo, v kateri je v Alabami umrlo 41 oseb v močvirnatem rečnem rokavu polnem aligatorjev, je baje povzročila penisa (tovorni coln brez motorja-maona), ki je trčila v železniški most. Iztrčenje, do katerega je prišlo v sredo, je najhujša železniška nesreča v ZDA od leta 1972, ko je 45 oseb umrlo med trčenjem dveh vlakov pri Chicagu. Proga iz Los Angelesa v Miami je zelo priljubljena med turisti, zato je bilo med ponesrečenci veliko irskih in britanskih državljanov.

John Hammerschmidt, član državnega komiteja za varnost prevoznih (NTSB) je pozno v sredo navedel, da so ugotovili, da je nekaj zadela in poškodovalo steber železniškega mostu; istocasno pa so izvedeli, da je neka penisa (maona) zadela v oviro. Kaze, da se sledovi na mostu in na colnu ujemajo. Most, ki je zgrajen čez rokav reke Mobile, po trčenju ni bil več varen in se je zrusil pod težo potniškega vlaka. Samo uro pred nesrečo je čez most varno sel tovorni vlak s 132 vagoni, kopozicija pa je tehtala 6.000 ton.

Hammerschmidtove izjave je potrdil tudi agent FBI Charles Archer, ki je se dodal, da so preiskovalci našli peniso, ki je bila v vleki šestih med seboj privezanih penis, približno 400 metrov od kraja nesreče. Ker se je most sesul, je vlak z enajstimi vagoni iztiril; tri lokomotive in stiri vagoni so se pogrezli v močvirje sedem metrov nizje (na spodnji sliki AP).

Preiskovalci so sporočili, da so iz razbitin potegnili 41 trupel, ki so jih s colni pripeljali na kopno (zgornja slika AP). Potapljalci pa se vedno iščejo trupla treh železnicearjev in treh potnikov, vendar iskanje zelo otežkoca motna voda; vidljivost namreč ne presega 60 cm. Od 206 potnikov vlaka jih je torej vsega preživel 159, vendar so oblasti sporočile, da je približno deset preživelih v kritičnem stanju.

Archer je izjavil, da FBI in drugi preiskovalci doslej še niso izključili možnosti, da bi nesrečo povzročila sabotaza ali gradbena napaka mostu, vendar je Hammerschmidt naglasil, da so pristojne oblasti Alabame most in trčnice pregledale samo teden pred nesrečo. Most, ki je dolg 151 metrov in so ga zgradili leta 1909, so pregledali že februarja, železniško progo na mostu pa so pregledali kar stirikrat od 14. julija letos. Te inspekcije opravljajo redno v sklopu rutinskega programa za varnost.

Najhujše železniške nesreče v ZDA

Deset najhujših železniških nesreč v ZDA po koncu druge svetovne vojne. Najhujša železniška nesreča vseh časov v ZDA se je pripetila v Nashville, Tennessee 9. julija 1918; življenje je izgubila 101 oseba.

Potniško železniško omrežje ameriške družbe Amtrak

Saraland, severno od Mobila

Kraj, kjer je na mostu iztiril Amtrakov vlak in strmoglavil v močvirje.

AP/Wm. J. Castello

Horoskop

piše

Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21. 3. - 20. 4. : S tem, ko boste razvili novo poslovno taktiko, boste prispevali tudi k izboljšanju družinskih zvez. Pred tem pa poravnajte vse dolgove, ki jih imate.

BIK 21. 4. - 20. 5. : Morali bi opustiti vse pogoje na temo politike in religije, saj takšno razburjanje škodi vsem, vi pa prihajate do povsem napacnih zaključkov.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6. : Ne bodite tako ponosni in zaprosite stare za tisto, kar potrebujete. Če tega ne zmorete, se sprijaznite z dejstvom, da lahko razpolagate le s svojimi sredstvi.

RAK 22. 6. - 22. 7. : Preveč se trudite, da bi zablisteli v očeh drugih. Prav zaradi preobremenjenosti večkrat zanemarjate svoje obveznosti.

LEV 23. 7. - 23. 8. : Če vam je jasno, da nekoga iz vaše okolice pestijo skrbi, mu priskočite na pomoč in ga poskusite nežno vspodbuditi, da vam odpre srce. Kinalu vam bo povrnil.

DEVICA 24. 8. - 22. 9. : Svojih problemov ne morete enostavno zanemariti in pred njimi zatiniti oči. Nihče jih ne more reševati namesto vas, zato vzemite valet v svoje roke.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10. : Pokažite kako zreli in potrpežljivi znate biti, ko se na vas obračajo starejše osebe. Z objektivno razlago jim boste uspeli dopovedati, kaj zelate od njih.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11. : Močni ste tako fizično kot psihično, pa vendar se ne bi smeli obremenjevati s težavami drugih ljudi.

STRELEC 23. 11. - 21. 12. : Ne išcite priznanja za delo, ki ga je namesto vas pravzaprav opravil nekdo drug. Kar vi nudite okolici, bo tudi okolica vracala vam.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1. : Včasih ste tako sebični, da se tako potrpežljiva duša težko opraviči vaša dejanja. Pomislite, koga vse prizadene s svojim obnašanjem.

VODNAR 21. 1. - 19. 2. : Zapomnite si, da so prve obveznosti in dolžnosti, sile potem lahko pričakujete in zahtevate svoje pravice. Poiščite vzrok skrbi globoko v sebi.

RIBI 20. 2. - 20. 3. : Na pol opravljeno delo je tako, kot če niste naredili nič. Če vas nekdo prijazno opozori na napako, bi mu morali biti hvaležni in ne tako odrezavi.